

1 § Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Sverige har en samhällsmodell byggd på sammanhållning och solidaritet – den svenska modellen. Där har vi hittills hämtat vår styrka i den internationella konkurrensen. Kunskap, trygghet och rättvisa har varit vårt avstamp för en stark utveckling.

Nu är det tuffa tider för många löntagare och företag i Sverige. Då är det politikens uppgift att vara tydlig kring problemen men framför allt att visa på möjligheter och lösningar, en väg ut, en väg framåt. För min del ska jag försöka vara tydlig, både i min kritik mot regeringen och i de svar som vi socialdemokrater har.

Finanskrisen är allvarlig. När kriser sprider sig från land till land blir det tydligt hur viktigt det är att vi har starka samarbetsorgan som Europeiska unionen och för den delen också FN och IMF. EU:s starka initiativ är viktiga. Det är mycket bra att regeringen följer med dem. I kristider kan det behövas samling. Vi har alltid varit beredda till det. Det är bra att regeringen äntligen tycks börja hålla med oss om det.

Men det vore bra om regeringen kunde se också detta: Skynd av finanskrisen pågår en annan kris i Sverige som kräver vår totala uppmärksamhet, nämligen krisen för jobben. Den kan inte bara skyllas på internationell finanskris eller lågkonjunktur. Det löser inget. Nu behövs politik. Nu behövs solidaritet.

Jag har många gånger anklagat regeringen för att ha underskattat och därmed fördjupat lågkonjunkturen. I överhettning ska man inte göra stora ofinansierade skattesänkningar. Då tvingas räntehöjningarna fram.

När det råder brist på arbetskraft med rätt kompetens ska man inte rusta ned utbildningen. Då viker produktivitetstillväxten, och långtidsarbetslösheten riskerar att bita sig fast.

När oron sprider sig i samhället ska man inte förstöra trygghetsförsäkringarna. Ändå har just detta gjorts. Jag undrar: Varför? På vilket sätt var det bra för Sverige? Varför görs detta av en regering som satt sin heder i pant på att skapa fler jobb?

När septembersiffrorna över varslen kom angav Arbetsförmedlingen ”kraftigt fallande konjunktur” och ”att produktivitetstillväxten har varit svag i två år i rad” som sina skäl. Jobbkrisen var definitivt här.

Arbetsmarknadsministern gick ut och kommenterade varslen med att ”7 000 är inte så många”. Inte så många! Man häpnar.

Jag satt med fackklubben på Volvo Personvagnar i Göteborg när de fick beskedet att 3 000 personer skulle varslas. Låt mig säga så här: Drabbade individer och familjer förväntar sig med rätta att vi politiker ställer upp – inte med tankar utan med konkret stöd.

De stora varslen har rört fordonsindustrin och svensk industris ryggrad. Vi vet av erfarenhet att efter detta kommer varsel i tjänstesektorn, i småföretagen och bland underleverantörer och deras leverantörer.

Konjunkturinstitutet räknar med 7 procents arbetslöshet redan nästa år. Det var inte oppositionsledaren som sade det utan Konjunkturinstitutet.

Det är bra att regeringen kan flytta utbildningsplatser från andra orter så att Västsverige får stöd. Det är bra. Men var hittar ni utbildningsplatserna när varslen slår till på andra håll, i Köping, Sundsvall eller på Gotland? Det hoppas jag att ni svarar på i dag.

Vi socialdemokrater har krävt åtgärder som kan sjösättas redan nu. Vi har förslag och vi har nya pengar redan i tilläggsbudgeten. Det handlar om utbildning och kompetensutveckling för människor som riskerar varsel, om nya forskningspengar till industri- och tjänstebranscher som är hårt pressade av nedgången och om stöd till de nyföretagare som de anställda i företagen som varslar måste få en chans att bli.

För kommande år har vi fler förslag – 73 000 nya utbildningsplatser under åren framöver, jobb och utbildning till de 10 000 ungdomar som går långtidsarbetslösa, investeringsprogram inom strategiskt viktiga branscher för Sverige, en politik för fler jobb inom små- och nyföretagande samt investeringsstöd för att bygga fler hyresrätter.

Det går att använda lågkonjunkturer för att rusta svensk arbetsmarknad för framtiden. Jag anser att vi som politiker har ett ansvar att göra just det just nu.

Herr talman! En halv miljon människor har trängts ut från a-kassan. De går nu in i jobbkrisen utan ett ekonomiskt skyddsnät. Andra får försöka klara sig på en a-kassa som bara ger halva inkomsten om de blir arbetslösa.

Den 2 januari 2010 räknar Försäkringskassan med att 20 000 människor utförsäkras – på en och samma dag – från sjukförsäkringen.

Detta har regeringen försökt sälja som sin arbetslinje. Det är en socialbidragslinje. Över hälften av landets kommuner ser redan en ökning av socialbidrag. Enligt regeringens egna prognoser kommer ökningen att fortsätta varje år framöver. Men de kan inte trola på socialkontoren. Resurserna måste tas från annan kommunal verksamhet, det vill säga från välfärden.

Om otryggheten växer påverkar det också den ekonomiska utvecklingen. Situationen är helt och hållet skapad av regeringen. Den kan när som helst rättas till – om regeringen vill.

Vi socialdemokrater vet att trygghet och rättvisa är bra för Sverige. Vi har en politik för det.

A-kasseavgifterna måste sänkas omedelbart – och inte bara kosmetiskt. När varslen duggar tätt är det dags för regeringen att inse sina misstag. Trygghetsförsäkringarna måste repareras så att de skyddar mot inkomstbortfall. Vi vill höja taken i a-kassan och sjukförsäkringen. De måste ge 80 procent av lönen.

Pensionärer och studenter halkar ohjälpligt efter när regeringen för tredje gången riktar sina skattesänkningar till dem som har ett jobb. Pension är uppskjuten lön. Den ska beskattas på samma sätt som lön.

Och ja, vi tar ut högre skatter än regeringen. Också de förmögna ska få vara med och bidra till välfärden. Vi räds inte en debatt om skatterna. Vi vet vad vi vill. Vi vill ha rättvisa skatter.

Herr talman! Jag vill arbeta för ett Sverige där klyftorna minskar, inte ökar. Det är ett Sverige där sysselsättningen kommer genom kloka investeringar i småföretag, i traditionell industri och genom klimatomställning och kunskapsinvesteringar. Det är ett Sverige där vi formar en ny kompetensförsäkring för löntagarna, där vi rustar miljonprogrammen i förorterna och där vi stimulerar utvecklingen i nya framtidssektorer i tjänstesektorn.

Vi kan investera i framtiden eftersom vi prioriterar jobb och rättvisa framför stora skattesänkningar. Orättvisor och otrygghet har aldrig varit lösningen på Sveriges problem och har aldrig varit den svenska modellen. Därför är inte heller en moderatstyrd regering lösningen på Sveriges problem. Om detta är en samlad opposition fullständigt enig.

Om Sverige ska få en politik som både är rättvis och klimatsmart, både röd och grön, har vi ett bättre alternativ. Vi och Miljöpartiet har redan påbörjat det arbetet.

Fram till valet 2010 är regeringen ansvarig för utvecklingen. Försvaret är politik, eller var kloka nog att ändra den. Det skulle Sverige och rättvisan tjäna på.

(Applåder)

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Mona Sahlin har i dag lovat att börja svara på frågor. Det välkomnar jag.

Här är den första frågan: Mona Sahlin påstår att finanspolitiken har varit direkt utlösande för räntehöjningar. Kan Mona Sahlin ange någon annan källa än Thomas Östros som stöd för det påståendet?

Så till min andra fråga: Det påstås att vi nu har ett växande socialbidragstagarantal. Varför var det inte något problem när vi hade socialdemokrater vid makten med ungefär 300 000 i snitt som levde på socialbidrag medan det nu beskrivs som ett allvarligt samhällsproblem när det rör sig om 210 000?

Vi pratar om långsiktighet när det gäller jobben. Det tycker jag är bra. Jag ska återkomma till stöd i konjunkturen för omställning. Det är ofta så i politiken att vi pratar om konjunktur, men vi ska vara ärliga mot våra väljare och säga att det är något som vi har mindre möjlighet att påverka.

Det är det vi gör långsiktigt som lägger grund för varaktig sysselsättning som är det viktiga.

Vi har forskarstöd som har gått igenom vår politik och säger att det vi har gjort ger varaktig sysselsättningsökning på mellan 50 000 och 100 000, oavsett konjunktur. Grunden för det är framför allt jobbskatteavdraget, som gör det mer lönande att arbeta framför allt för dem med små inkomster som går från bidragsförsörjning till eget arbete, och förändringen av a-kassan.

Det faktum att vi får en bättre fungerande arbetsmarknad är till stöd för att vi varaktigt höjer sysselsättningen.

Om man minskar och tar bort de åtgärder som varaktigt ger sysselsättning försvinner jobb. Med Socialdemokraternas förslag innebär det att 60 000 jobb varaktigt försvinner. Hur kan det vara rättvisa? Hur kan det lugna alla dem som nu hör om varsel över Sverige? Hur kan Mona Sahlin försvara en politik som leder till färre jobb?
(Applåder)

Anf. 3 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! När man lyssnar på statsminister Fredrik Reinfeldt är det som om det inte var någon kris, som om regeringens politik hade orsakat mängder av jobb, som om inte varslen fanns, som om det bara var jag som stod och pratade om att socialbidragen växer. Det gör din egen regering, Fredrik Reinfeldt, i sin egen budget. Det gäller inte bara i år utan ni räknar med att det fortsätter så åren som kommer.

Jag påstår med stöd, inte bara av Thomas Östros som jag lutar mig emot varje dag av hundra hellre än mot Anders Borgs skuldra, att ofinansierade skattesänkningar och undandragandet av utbildningsinsatser i en tid när bristfrågan var den stora på arbetsmarknaden har försvårat för de människor som nu skulle ha möjlighet att få jobb.

Jag påstår att era skatteförändringar och era medvetna neddragningar av trygghetssystemen har försatt människor i en situation där socialbidrag blir den enda lösningen. Det finns ett annat svar på hur man möter kriser. Det finns andra sätt att stimulera ekonomin än att öka orättvisorna. Man kan, i stället för att sänka skatten för dem med de högsta inkomsterna, välja att stimulera ekonomin genom att prioritera barnbidragen, prioritera pensionärerna, prioritera studenterna och framför allt genom att inte sänka a-kassan. Jag har svar, inte som du vill ha, men som Sverige som behöver rättvisa och trygghet skulle ha behövt i dag. Det tänker jag fortsätta att försvara. Det är socialdemokratins politik.

(Applåder)

Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag nämnde att jag ska återkomma i mitt huvudanförande.

Mona Sahlin får fortsätta med det hon har gjort den senaste veckan: hon backar. Det gick alltså inte att belägga att finanspolitiken var grund för aktiva räntehöjningar. Nu blev det ett annat svar. Jag förstod att det skulle bli så.

Det gick alltså inte att leda i bevis att socialdemokratin var bekymrad över socialbidragstagarna när de var fler under era år än vad de är nu.

Den verkliga frågan är: Hur kan man ta bort alla de delar som har byggt den varaktiga sysselsättningsökningen och ändå hävda att man kan möta människors oro över att jobben ska försvinna?

Det måste nu bli centrum för politikens debatter i Sverige. Vi har stöd för att det vi gör varaktigt ökar sysselsättningen med mellan 50 000 och 100 000 – varaktigt oavsett konjunktur. Tar man bort de åtgärder i form av sänkta inkomstskatter och förbättring av arbetsmarknadens funktionsätt som vi har gjort försvinner också jobben, Mona Sahlin.

(Applåder)

Anf. 5 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag påstår med bestämdhet – den debatten kommer att pågå från och med nu fram till valdagen – att det skapar otrygghet att man medvetet ökar orättvisorna och det skapar inte fler jobb. Jag påstår med allvar, och kommer att göra det i två år till, att jobbskatteavdragets främsta effekt – den kortsiktiga och den långsiktiga effekten – är att ni har dragit iväg skillnaden mellan dem som fortfarande har ett jobb och de som har jobbat tidigare i sitt liv och framför allt dem som i dag är sjuka och arbetslösa.

Jag påstår att en rättvis politik för den här konjunkturen – det är den vi ska möta nu, Fredrik Reinfeldt – handlar om att ge tillbaka tryggheten så att människor vågar ställa om. Har man inkomstrygghet betyder det också förändringstrygghet. Har man utbildningsmöjligheter tar de arbetslösa dem. Satsar man på småföretagen blir det nya jobb. Går man in med arbetsmarknadsutbildning blir det också en starkare arbetsmarknad.

Vi har två vägar. Det är det som debatten kommer att handla om. Jobben måste komma genom rättvisa och rättvisa ger jobb. Det är mitt recept.

(Applåder)

Anf. 6 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! År 2006, när vi tog över regeringsmakten, hade Socialdemokraterna lämnat efter sig 100 000 ungdomar i öppen arbetslöshet eller olika åtgärder.

För Centerpartiet var ungdomsarbetslösheten en av de viktigaste frågorna i valrörelsen. Vi menar att unga inte ska starta sina liv med att leva på socialbidrag. De ska kunna komma in på arbetsmarknaden. De ska ha en chans att visa upp sig och de ska ha en chans att få ett bättre jobb längre fram.

Därför var det viktigt för regeringen att tidigt sätta in insatser för att få ungdomar tillbaka till arbetsmarknaden. En av åtgärderna är och har varit att sänka arbetsgivaravgifterna. Vi har också jobbat med matchning och bättre utbildning så att vi ska rusta våra ungdomar för att komma in på arbetsmarknaden. Resultatet av det är 40 000 färre i utanförskap i ungdomsgruppen.

I Socialdemokraternas budget läser jag att man tänker införa en straffskatt på unga. Man tänker ta bort den arbetsgivaravgiftssänkning som finns i dag. Det ger effekter som innebär att många ungdomar blir dyrare att ha på en arbetsplats.

I den offentliga sektorn och på privata företag ska vi ha en högre kostnad för unga framöver – de som allra mest behöver få visa upp sig och få en chans att få ett jobb.

Min fråga till Mona Sahlin är: Varför vill ni straffbeskatta ungdomar? Varför vill ni inte ge dem chansen? Tror ni att de har det lättare om ni höjer kostnaden för unga? Tror ni att företag och offentlig sektor får det lättare att anställa unga när ni höjer kostnaden för att anställa dem? Straffskatten på unga är orättvis.

(Applåder)

Anf. 7 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Det är alltid intressant att diskutera ekonomisk politik med Maud Olofsson. Det ser jag fram emot i dag och många gånger framöver.

Jag tror att ni gör en oerhörd missbedömning om ni tror att ord som straffskatt och skattechock är det värsta som människor vill resonera om i en tid när man har chocken över varslen, chocken över socialbidragsökningen, chocken över oron över att förlora jobben.

Vi har ingen straffskatt på ungdomar, Maud Olofsson. Ni smetar ut 10 miljarder kronor – det är mycket pengar – på att alla företag som anställer ungdomar får en sänkning av skatten i stället för att rikta skattesänkningen till de företag som anställer arbetslösa ungdomar. Där vill vi socialdemokrater ta bort arbetsgivaravgiften helt därför att vi är övertygade om att de flesta ungdomar i dag är de som står starkast på arbetsmarknaden med god utbildning, med briljanta framtidsutsikter och en arbetsmarknad som letar och söker efter dem. Men det är de som blir kvar vid sidan av som behöver stödet från samhället.

Så säg inte att vi straffbeskattar ungdomar. Vi tar bort den bonusbeskattning som ni smetar ut, och vi koncentrerar oss på de arbetslösa ungdomarna och bygger därtill på med utbildning och praktik för de ungdomar som i ert Sverige i dag fortfarande inte har fått ett jobb. Det tycker jag är en rättvis politik för ungdomar, och det är ingen straffbeskattning, Maud Olofsson. Det kan det inte vara ens i dina tankar.

(Applåder)

Anf. 8 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Om jag vore Mona Sahlins skulle jag försöka titta lite grann på fakta. Det är alltid bra som grund när man ska debattera. 100 000 ungdomar var utanför arbetsmarknaden när vi tog över. I dag är det 40 000 färre med de åtgärder som vi har vidtagit. Vilken slutsats drar Mona Sahlins av det? Är det en misslyckad politik när 40 000 färre ungdomar är utanför?

Ungdomar har haft mycket svårare än andra att komma in på arbetsmarknaden. Det var det som vi såg i valrörelsen 2006.

När vi sänker arbetsgivaravgifterna, och vi fortsätter med det, ökar vi möjligheterna för unga att ta sig in. De kan gå till en arbetsgivare och säga: Det är billigare att anställa mig.

Titta på resultatet, Mona Sahlins. Det som ni kommer att göra med er budget är att straffbeskatta ungdomar. Det är offentlig sektor, det är privata småföretag, och det är stora företag som kommer att få högre kostnader om de har en person under 26 år anställd.

Det är bara resultatet som talar när regeringen presenterar sin politik och kan göra utvärderingar. Och fakta är en bra grund att stå på när man ska titta på vilket budgetalternativ som man ska lägga fram.

(Applåder)

Anf. 9 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! När man talar om fakta handlar det också om vad man väljer att se och var man väljer att tro att politiken behöver göra störst insatser nu.

Det som jag ser är en verklighet som väldigt dramatiskt är på väg att förändras, Maud Olofsson. Där kommer det utan tvekan att handla om att i fråga om varje skattekrona som vi kan sänka kostnaderna med är det de som har det tuffast på arbetsmarknaden som måste gå först. I min värld, i socialdemokratins värld, är det de arbetslösa ungdomarna. Det är de som behöver stödet, och det är det som vi prioriterar. Och vi kompenserar kommuner och landsting till sista kronan för detta, så att det inte låter som om vi bluffar med budgeten som någon av dina regeringskolleger har varit ute och viftat med under de senaste dagarna.

Att ha en politik för både goda och dåliga tider handlar om att våga prioritera. Dessutom kan man inte när de mörka molnen kommer dra bort paraplyet från dem som behöver skydd och stöd. En stark a-kassa, ett riktat stöd och stora utbildningsinsatser är vad Sveriges ungdomar behöver. Det är vad vi socialdemokrater kommer att kämpa för.

(Applåder)

Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Den 26 augusti i år hände något intressant. LO:s, Landsorganisationens, ekonomer lade fram en stor ekonomisk rapport om regeringens ekonomiska politik. Rubriken är *Jobbskatteavdraget*, men rapporten handlar om hela den ekonomiska politiken. Det intressanta med rapporten är vad den innehåller. I rapporten går man systematiskt igenom de åtgärder som vi har vidtagit. Man kommer fram till slutsatsen att regeringens reformer ökar arbetskraftsutbudet med 1,8 procent och att i princip hela denna ökning beror på en ökning av arbetskraftsutbudet. För alla som inte är ekonomer betyder det att jobben har blivit fler – en ökning med 1,8 procent. 70 000 nya jobb har jobbskatteavdraget och våra övriga reformer lett till. Det är inte jag och regeringen som påstår det, även om vi också kan göra det, och det är inte ens regeringen som propagandakansli som påstår det, utan det är LO:s ekonomer som påstår detta, Mona Sahlin.

Min fråga till Mona Sahlin är: Har LO-ekonomerna fel? Är det inte så att de har rätt? Varför har Mona Sahlin i så fall röstat mot 70 000 nya jobb?

(Applåder)

Anf. 11 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag har förstås inte bara läst LO-ekonomernas rapport. Jag umgås också med LO ganska många dagar i veckan. Jag har inte bara läst rapporten utan jag vet vad som står i den. LO-ekonomerna säger där att jobbskatteavdraget är ett dyrt och ganska effektivt sätt att skapa nya jobb. De pekar också på att det finns bättre sätt.

LO:s ekonomer tycker också, Jan Björklund, att man ska höja a-kassan, att man ska höja taket i a-kassan, att man ska slåss för kollektivavtalens ställning ute i Europa och att vi borde ha fått rösta här i kammaren om fördraget efter det att utredningen om Lavaldomen fanns på plats. Varför lyssnar Jan Björklund bara med en tiondels öra på LO? Använd båda öronen. Då lyssnar jag gärna på Jan Björklund också.

(Applåder)

Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Det här replikskiftet är nästan genant. Vi vet väl att ni är för höjda bidrag. Det säger ni varje gång. Det är det enda ni säger. Jag vet det. Jag är helt övertygad om att Mona Sahlin får stöd från Wanja Lundby-Wedin för ökade bidrag. Men nu ställer jag en fråga. Eftersom Mona Sahlin hävdar att regeringens politik inte är verkningsfull när det gäller arbetsmarknaden ställer jag frågan: Har LO:s egna ekonomer fel när de kommer fram till att det skapas 70 000 nya jobb? Om de inte har fel, kan Mona Sahlin då inte tala om varför hon har varit emot dessa 70 000 nya jobb?

Ni är inte bara helt svarslösa när det gäller dessa frågor. Dessutom har den senaste veckan visat att ni är helt alternativlösa över huvud taget i svensk politik.

Jag noterade att Mona Sahlin sade att ni tre är överens på en punkt: Ni är mot regeringen. Det har vi förstått. Men det är den enda punkten som ni är överens om, och det är det som är problemet. Den här veckan har varit en kollaps för vänsteroppositionen i Sverige.

(Applåder)

Anf. 13 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag är ledsen över att göra Jan Björklund besviken. Vänsterblocket är inte i någon kollaps. Det är dessutom så att frågan om vilken regering som ska styra Sverige inte är vilken fråga som helst. Det är den regering som sitter nu som har möjligheten att i två år till påverka utvecklingen på riktigt. Gör det, och sluta prata om att a-kassan skulle vara ett bidrag! Säger du till alla som nu är varslade och riskerar att förlora jobbet att de ska leva på bidrag när det handlar om att de, precis som LO också tycker, har avsatt delar av sin lön under hela sitt arbetsliv för att kunna ha en trygghet om varslen drabbar just dem?

Jag vill också säga, så att alla är medvetna om det, att vi accepterar både jobbskatteavdrag ett och två därför att vi vet att verkligheten nu är som den ser ut. Vi kommer att säga nej till jobbskatteavdrag tre – det gör LO-ekonomerna också – därför att man då bara vidgar dessa klyftor ännu mer.

Vi tar gärna en debatt om skatterna, Jan Björklund, och framför allt inte om bidragen utan om trygghetsförsäkringarna som löntagarna i dag behöver mer än någonsin. Den striden tar vi.

(Applåder)

Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Jag tänkte bara haka på det sista som sades i det senaste meningsutbytet. När alliansregeringen presenterade det första steget i jobbskatteavdraget sade Socialdemokraterna nej. När vi presenterade det andra steget sade Socialdemokraterna ja till det första men nej till det andra. När vi presenterade det tredje steget sade Socialdemokraterna ja till det första och till det andra. Vad kommer ni att säga i nästa budgetmotion?

(Applåder)

Herr talman! Jag tänker förstås återkomma till det ekonomiska läget senare här i mitt anförande. Nu tänker jag ta upp en helt annan fråga och gå från den stora världen till den lilla. Det gäller föräldraförsäkringen.

Föräldraförsäkringen är i dag individuell. Det innebär att föräldraförsäkringsdagarna kan delas mellan mamman och pappan till barnet.

Socialdemokraterna har en idé som går ut på att man i ett första steg, som Mona Sahlins härnästade, ska förbjuda en överföring av föräldraförsäkringsdagarna mellan föräldrarna – först till en tredjedel och med syftet att sedan förbjuda det helt och hållet.

Karl-Petter Thorwaldsson, socialdemokrat som tidigare utrett den här frågan, fick frågan hur han ser på det faktum att föräldrar framöver kanske kommer att tillbringa mindre tid med sina barn och att små barn i framtiden kommer att tillbringa mer tid på dagis. Han svarade: Ja, det får man ta.

Delar Mona Sahlins uppfattningen att det är konsekvenser som man får ta?

(Applåder)

Anf. 15 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Göran Hägglunds parti har också viss erfarenhet av att sitta i opposition, av att kritisera förslag som regeringen lägger fram och sedan faktiskt inte ändra dem när man kommer till makten.

De borgerliga partierna argumenterade mot utbyggnaden av högskolorna ute i landet. Ska ni lägga ned dem?

Några borgerliga partier argumenterade mot pappamånaden. Ska ni ta bort den?

Några här tyckte att komvuxsatsningen var orimlig. Den har ni tagit bort, så det har ni i alla fall fullföljt.

Det är oseriöst att inte se att också vi i ett oppositionsparti argumenterar för vad vi hade gjort om vi i stället hade varit regeringen men sedan tvingas acceptera att det är regeringen som regerar, som har majoritet här i riksdagen och förändrar verkligheten för varje dag som går.

Vi kommer att fortsätta att argumentera för rättvisa skatter, men det går inte att låtsas att oppositionens roll också innebär att man tvingas acceptera verkligheten. För övrigt ser jag fram emot att ni tar bort pappamånaden och river upp hela högskolesatsningen ute i landet. Då vore ditt inlägg konsekvent. Nu var det inte det.

Du frågar om jag tycker att det är en rimlig debatt som vi socialdemokrater nu har i våra rådslag för att försöka få fram en mer jämlik fördelning av föräldraförsäkringens uttag. Är det rimligt att tänka sig en modell där man delar upp i 3-3-3? Det är det förslag som nu är ute i mitt parti.

Jag hoppas att vi kommer dit just därför att jag står för att vara feminist och för jämställdheten. Jag vet ju att många kvinnor får betala ett högt pris i form av en mycket sämre pension om det inte delas mer lika. Det är en politik som jag varje dag är beredd att försvara, Göran Hägglund!

(Applåder)

Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Herr talman! Ja, det var också ett svar. Men min fråga var: Vad kommer Socialdemokraterna att säga med anledning av det tredje jobbsskatteavdraget nästa år? Mona Sahlins säger då att man tvingas anpassa sig till den politik som regeringen för. Jag tolkar det så att det som ni i

dag säger inte kommer att gälla nästa år utan att ni då kommer att säga att det tredje steget är bra.

Alternativet är nämligen att Socialdemokraterna genomför vad som skulle handla om en dramatisk skattehöjning för vanliga löntagare i vårt land. En sjuksköterska skulle få en skattehöjning med 1 477 kronor per månad. Det är egentligen det som ni hade stått för om svenska folket inte hade placerat er i opposition.

När det gäller föräldraförsäkringen konstaterar jag att Mona Sahlin i sitt svar inte en enda gång använder det ord och talar om de personer som det ytterst handlar om: barnen.

Hur riggar vi system som gör att föräldrarna kan ordna tillvaron så att det blir på bästa sätt för barnen?

(Applåder)

Anf. 17 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Var konsekvent, Göran Hägglund! Om staten inte alls ska lägga sig i fördelningen mellan mamman och pappan, ta då bort pappamånaderna! Lägg fram det förslaget här i riksdagen!

Nu handlar diskussionen faktiskt om hur mycket barnen ska få möjlighet att vara med båda sina föräldrar. Hur mycket samhället genom en modern, uppdelad föräldraförsäkring, också med takhöjning, stöttar pappornas möjlighet att faktiskt också ha råd att vara hemma ser jag som en väldigt viktig förändring för både mammorna och papporna och därmed, förstås, också för barnen.

Försök inte blanda bort korten här när det handlar om skattepolitiken!

Vi säger nej till jobbskatteavdrag tre därför att vi säger nej till orättvisa skatter.

Vi prioriterar andra satsningar – för barnfamiljerna med barnbidrag, för pensionärerna med sänkt skatt och för studenterna med höjt studiestöd. Det kommer att vara skarpa och tydliga förslag också i valrörelsen om två år. I skattepolitiken kommer det där att skilja mellan regeringen och Socialdemokraterna. Så tro inte att jag står här och är rädd för en debatt om skatterna! Det är precis tvärtom. Jag välkomnar den debatten.

(Applåder)

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Riksdagens partiledardebatt förs i dag i ett läge där det krävs samling i Sverige, i Europa och i världen för att möta en av de mest djupgående globala finanskriser som världen har upplevt. Även om debattvägarna här i dag i denna kammare går höga tror jag att jag kan lova att den som inte löser finanskrisen kommer att se djupare och helt andra problem som vi då behöver diskutera här i Sverige. Därför är det väldigt viktigt att ta detta i rätt ordning.

Jag ska senare i dag, på eftermiddagen, åka ned till Europeiska rådet. Vi som förut har sett samma samling kring ett europeiskt politiskt ledarskap som den som varit möjlig de senaste dagarna påminns om att EU är som bäst i prövning. Då fördjupas viljan att ta ett gemensamt ansvar.

Det gick inte att samla några få stora, utan det behövdes hela EU:s kraft för att utverka en grundsyn för hur vi nu gemensamt ska agera men fortsatt med uppfattningen, inom ramen för nationellt ansvarstagande:

Det är inte svenska skattebetalare som ska stå för att banksystem inte fungerar i andra länder. Vi tar vårt ansvar, men vi gör det samlat och tillsammans med andra.

Vi behöver få detta på plats. Vi har småsparare som är oroliga och som ställer sig frågan: Är mina pengar säkra på kontona? De hör om insättningsgarantier. Ett viktigt sätt att agera samlat är att sända den signalen.

Företagare och hushåll märker att det om blodomloppet i ekonomin inte fungerar, om det inte finns lån att få, är väldigt svårt att få affärerna att komma i gång eller att komma vidare i livet om man behöver byta bostad. Därför måste detta komma på plats genom att man säkerställer att banksystemet börjar fungera. Det gäller då handeln mellan banker och möjligheter att tillföra kapital för banker som saknar detta. Vi måste ha en struktur för att kunna hantera om banker blir nödlidande.

Då säger någon: Ja, men är det så här i Sverige? Ja, det är säkerhetsbältet som nu gäller för den händelse att det knackar också på den svenska dörren. Andra sitter än så länge i djupare problem än vad vi gör. Men fortsätter det stryppgrepp på ekonomin som följer av den finansiella turbulensen kommer också vi att drabbas mycket djupare än vi gjort fram till nu. Låt oss inte glömma detta! Det är en samling kring att nu få politiska lösningar på plats som kommer att avgöra om vi kommer ur tunneln, den tunnel som vi fortfarande befinner oss inne i.

Notera hur många det är som nu faktiskt har betytt väldigt mycket när det gäller detta – en riksbank som har agerat och ett riksgäldskontor som faktiskt har hållit uppe det finansiella systemet i Sverige och vunnit stor respekt hos människor för sitt sätt att kunna agera. Men alla inser att den som är i svansen på andras problem inte själv kan lösa problemen.

Vi inser att många amerikaner har lånat för mycket. Vad vi inte insett är att vi numera har en global finansiell logik som gör att de här problemen sprider sig över världen. Det är bra att vi nu samlar oss. Låt oss komma ihåg att det måste fungera innan vi sedan kan föra diskussioner om mycket annat!

Visst kommer med detta också varsel och oro, en avmattning. Återigen frågar man: Har vi kraft i Sverige? Tror vi på människor? Tror vi på vår förmåga till omställning? Finns det ett stöd för att komma vidare? Det är vad svenska folket frågar sig.

Låt oss rikta fingret till dem i företagen som säger att de vill friställa personal och fråga dem: Vad har ni för ansvar för att vara rädda om den personal som har varit hos er kanske 20–30 år? Hur kan ni hjälpa till i omställning? Det är en viktig grund för hur jag tycker att man ska börja agera när den här typen av signaler kommer.

Låt oss använda de stöd i omställningsförsäkringar och trygghetsråd som vi har. Det är en klok del av den svenska modellen som byggts upp av att två miljoner löntagare har avstått löneutrymme för att just denna typ av stöd ska finnas på plats. Det är en modell som är så klok att den förmodligen bör byggas ut till att omfatta även offentliga arbetsgivare. Låt oss använda de resurser som nu finns – en och halv miljard har frigjorts för arbetsförmedlingar. Jag har hört chefen för Arbetsförmedlingen för västra Sverige säga att de har mer resurser än vad de kommer att behöva. Det är det väsentliga.

Det har förts en debatt ungefär som att vi nu skulle möta reaktioner av slaget: Vi vägrar att ta i pengar som riksdagen har fattat beslut om vid fel tillfällen. Det har jag aldrig hört någon säga, aldrig.

Frågan är: Finns det resurser? Finns det stöd till omställning nu när prövningen sker? Nu samlas de goda krafter som vi har, och vi har erfarenhet från förut. Låt oss vara ett aktivt stöd för människor som känner oro för att inte kunna komma vidare till annat arbete, till något av de myckna instrument som finns inom ramen för arbetsmarknadspolitiken – 7 000 helårsplatser som finns kvar i arbetsmarknadspolitiken redan före nyår, 15 000 som finns för nästa år.

Det är vårt stöd för att finnas på plats i den omställning som nu ska följa.

Men tro inte att inte diskussionen om vad som varaktigt ger fler jobb också måste finnas där. Det är därför jag nämner att den politik regeringen har fört varaktigt ökar sysselsättningen med mellan 50 000 och 100 000 jobb. Det finns forskarstöd för detta. Det handlar väldigt mycket om att arbetsmarknaden nu fungerar bättre i såväl låg som bättre konjunktur och att sänkta inkomstskatter ökar drivkrafterna för eget arbete.

Vi har en politik för jobb. Vi har tagit viktiga steg för att genomföra den politiken. Vi är beredda att göra det även nu därför att det i grunden handlar om det som varaktigt ökar sysselsättningen för att bygga Sverige starkt i sämre såväl som lite bättre konjunktur.

Vi har också en politik för välfärd. 6 miljarder tillförs i nästa års budget till kommuner och landsting, resurser inriktade på att sjukvården ska kunna förstärka sin tillgänglighet.

Även i denna budget tillför vi resurser för att stärka det svenska utbildningssystemet. Det var vi i alliansen som sade att vi kände oro för att barn och elever i Sverige lär sig för lite i den svenska skolan och dessutom inte behandlas tillräckligt väl. Det var vi som började prata kunskaper. Det var vi som tog fram alla idéerna om hur vi ska säkerställa att barnen blir sedda i den svenska skolan och få hjälp utifrån egna förutsättningar att utjämna livschanser – en av de bästa investeringar vi kan göra i barns och ungdomars framtid. Det är vi som bär kunskapsfacklan i den svenska debatten, och det är vi som nu är på väg att genomföra den politiken.

(Applåder)

Det är också vi som har politiken för rättvisa. Det har man om man har politiken för jobben. Det är jobben som är grunden för att rättvisan ökar. Det är då inkomstskillnaderna i samhället minskar. Det är då fler får möjlighet att stå på egna ben. Det är då utanförskapet kan minska. Det är vi som satsar på skola och sjukvård, satsar på ett tillgängligt samhälle som utjämnar livschanser. Det gör vi i de förslag som vi har.

Den som satsar på ett rättsväsen som reagerar på våld och brott står på den sida där många människor känner sig som allra mest utlämnade även i vårt utvecklade välfärdssamhälle. Vi pratar frihet, vi pratar om starka resurser. Även i vårt samhälle finns mörka hörn med människor i utsatthet i skuggan av våld och brott som undrar: Ser ni mig? Finns det något stöd för mig?

Vi tillför resurser som gör att rättsväsendet reagerar, att rättskedjan fås att fungera igen. Det är också en politik för riktig rättvisa i Sverige.

(Applåder)

Det är två år till nästa val. Den här debatten förs efter det att regeringen har presenterat sin proposition och de tre vänsterpartierna har lagt fram sina respektive motioner. De motionerna är mycket långt ifrån varandra. Och nu talar jag inte om vem som kan prata med vem på vänstersidan, för det är knepigt, det har vi förstått, men när man läser era förslag slås man av hur oerhört långt förslagen står ifrån varandra.

Min fråga till Mona Sahlin har varit: Hur kan man i det här läget föreslå en politik som bygger på att ta bort alla de delar i vår jobbpolitik som lägger grunden för en varaktig sysselsättningsökning? Hur kan man föreslå höjda inkomstskatter när just det vi har gjort i form av sänkta inkomstskatter har varit den viktigaste beståndsdelen för att det ska löna sig bättre att arbeta?

Jag tycker att det är en bedrift att Socialdemokraterna lyckas föreslå 50 miljarder i höjda skatter, bidrag, transfereringar och utökad Amspolitik utan att vare sig tillföra några resurser till välfärdens kärna eller föra en politik som till någon del leder till ökad sysselsättning. Är det vad väljarna vill se i detta läge när varsel och annat gör oss oroliga? Den diskussionen måste också föras i dag.

(Applåder)

Anf. 19 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jobbkrisen i Sverige är inte svansen, den är huvudsaken, Fredrik Reinfeldt. Kanske lite mer ödmjukhet vore på sin plats.

Forskare stöttar analysen, säger du. När Riksbanken höjde räntan i juni förklarade man varför så här: Det beror på att arbetsmarknaden har blivit stramare, löneavtalen högre och finanspolitiken mer expansiv än vad Riksbanken räknade med.

Konjunkturinstitutets chef sade i går på finansutskottet att det är extremt osäkra prognoser på arbetskraftsutbudseffekter av regeringens politik. Säkert är däremot att en halv miljon står utanför a-kassan.

Du hyllar omställningsavtal, och de är en del av kollektivavtal. Du säger i dessa dagar ofta att dem står du bakom. Jag har många gånger försökt få svar av dig på frågan: Tänker du ta upp detta i EU? Jag har inte fått svar av dig, men i går bloggade jag – det är kul att läsa bloggar – och läste din utrikesminister. Han skrev så här: I sedvanlig ordning förväntar jag mig visst socialdemokratiskt tjat om Vaxholmsmålet. För dem förefaller facketts rättigheter vara viktigare än nästan allt annat. Det finns knappt något sammanhang där de inte vill att frågan ska tas upp. Så blir det dock inte. Tyngre utmaningar står på den europeiska dagordningen och på regeringens prioriteringslista.

Finns löntagarnas rättigheter över huvud taget med på regeringens prioriteringslista, Fredrik Reinfeldt, och i så fall, på vilken plats?

(Applåder)

Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Jag ber att få påpeka att svansen handlade om den finansiella krisen. Om Mona Sahlin har någon annan uppfattning ska det bli intressant att se vad den grundar sig i.

Jag har i går inför EU-nämnden redogjort för att jag inte tror att det är rätt läge att ta upp utstationeringsdirektivet och att vi inväntar den analys

som vi har bett om när det gäller Lavalldomens konsekvenser. Vi ska återkomma efter det.

Mona Sahlin lovade högtidligt i dag när vi öppnade debatten att börja svara på frågor. Då vill jag ha svar på hur man kan ta bort alla de delar som varaktigt leder till ökad sysselsättning, med forskningsstöd, när man har gått igenom den samlade effekten av regeringens förda politik och ändå hävda att man har en jobblinje. Hur kan man försämlra arbetsmarknadens funktionssätt?

Jag vill också påpeka att det heter att socialdemokratin accepterar jobbskatteavdragen ett och två. Jag förstod att Mona Sahlin var väldigt irriterad över att vi går igenom Socialdemokraternas förslag. Då vill jag korrigera Mona Sahlin. Det är inte så att ni fullt ut accepterar det andra steget. 5 miljarder av det andra steget tillsammans med hela det tredje steget ger 20 miljarder i höjda inkomstskatter. Jag vill beskriva hur det verkar för vanligt folk.

För barnskötare, sjuksköterskor och metallarbetare handlar det om en höjd skatt på mellan 3 000 och 4 000 kronor per år. Det minskar konsumtionsutrymmet. Det tror jag inte är det man förväntar sig att vi ska göra med politiken när man upplever att ekonomins marginaler ändå är små.

Du för en politik som gör att det vi har lagt grunden för och som leder till fler jobb tas bort. Du för en orättvis politik som du inte står för. Du berättar inte för dessa människor att du hämtar din skattechock just på arbete i normala inkomstlagen. Det är barnskötare och sjuksköterskor som får stå för de massiva ökningarna som du sedan vill använda på ett sätt som inte leder till fler jobb.

Jag tror att det är väldigt viktigt att människor förstår att så här ser alternativen ut i svensk politik: en regering i allians, inriktad på att se till att jobben blir fler, och en opposition som vill ta bort jobbpolitiken.
(Applåder)

Anf. 21 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Ja, det sade statsministern när jobbtillväxten har avstannat och den nya otryggheten består. Det sade statsministern när fler än en ifrågasätter om effekten av jobbskatteavdraget verkligen är de många nya jobben. Det sade en statsminister som mycket väl vet att den förra högkonjunkturen gav fler jobb än denna utan att a-kassan blev förstörd. Det sade en statsminister som mycket väl vet att rättvisa skatter betyder att man kan stimulera ekonomin på andra sätt än att öka klyftorna.

Också barnskötaren behöver ett jobb. Också barnskötarens mamma behöver en bra äldreomsorg. Också barnskötaren behöver en stark och stabil a-kassa. Också barnskötaren kanske blir förbannad över att varje gång det nämns aktiva insatser och arbetsmarknadsutbildning säger statsministern att det är bidrags- och Amspolitik.

Jag tänker fortsätta att stå för att man kan fördela både välstånd och bördor rättvist. Och i dag är det solidariteten med dem som riskerar att hamna utan jobb som är mitt både huvud och svans, början och slut, på politiken. Det är svar även om du inte tycker om dem, Fredrik Reinfeldt.
(Applåder)

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Nu hemfaller Mona Sahlin åt något som vi har hört förut. Hon hänvisar till att det skulle ha varit fler jobb i den förra högkonjunkturen. 80 000 av dem berodde ju de facto på att människor sjukskrev sig i större utsträckning. När ska ni sluta att se det faktum att folk sjukskriver sig som att fler får jobb? Det är detta sätt att slarva med siffror och statistik som är grunden för vår upprördhet, att ni inte tar jobbfrågan på allvar. Om ni inte för en konsekvent politik där ni räknar jobb just som sysselsättning med betald inkomst utan påstår att det kan vara allt möjligt annat, kommer diskussionen också i fortsättningen att handla om just detta.

Min poäng är att fler jobb leder till ett rättvisare samhälle. Det minskar inkomstskillnaderna. Det återspeglar det faktum att vi har utformat jobbskatteavdraget så att det betyder allra mest för dem som tjänar minst. Och det är det som du, Mona Sahlin, för fram förslag om att ta bort. Det är därför jag nämner undersköterskorna, vårdbiträdena och sjuksköterskorna som ska få betala din skattechock. Det är inte rättvisa. Det är dessutom en politik som inte leder till jobb.

(Applåder)

Anf. 23 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det talas mycket om jobben, men när det kommer till lösningar står Fredrik Reinfeldt där med den enda lösningen: Sänk skatten. Sänkta skatter ger fler jobb är det enda svaret på frågan som människor ställer om hur vi ska öka sysselsättningen och minska arbetslösheten.

Jag menar att det måste till ett batteri av åtgärder. Vi måste i det här läget satsa väldigt mycket från samhällets sida för att bygga ut miljöteknik, forskning, utveckling, produktion av nya energislag och nya bränslen. Vi behöver bygga ut infrastrukturen, inte minst järnvägen som också kan minska den klimatpåverkan som vägtrafiken står för.

Vi behöver öka rättvisan i samhället. Att öka på spekulatjonen genom att sänka skatten för de allra rikaste ger inga nya jobb. Eller kan Fredrik Reinfeldt kanske svara på frågan hur många nya jobb det har blivit av att byggherren Fredrik Lundberg fick 37 miljoner mer om året genom den borttagna förmögenhetsskatten? Ja, jag tror att han blev glad, men jag tror inte att det skapade särskilt många fler jobb.

Vi behöver alltså en rättvis fördelningspolitik som gör att människor med små marginaler kan börja efterfråga varor och tjänster som ska produceras i samhället, och det stimulerar i sin tur ekonomin.

Vi behöver också en satsning på utbildning, där ni i stället skär ned. Ni har skurit ned på komvux. Ni har sedan lagt tillbaka en del. Ni skär ned på den utbildning som är oerhört viktig för att i det här läget kunna hantera krisen, nämligen arbetsmarknadsutbildningen.

Det handlar också om att bygga ut välfärden.

Nu varslar Volvo, och Göteborgsregionen skakar till av oro, därför att det är inte bara Volvo som drabbas utan även underleverantörer och kringverksamheter. Samtidigt innebär er ekonomiska politik att ni fryser statsbidrag till kommuner och landsting. För Västra Götalandsregionen innebär frysningsen ungefär 500 miljoner mindre i inkomster redan nästa år. Det motsvarar lönekostnaden för omkring 1 200 välfärdsjobb.

Varslen kommer att fortsätta med er politik. Ni kommer till och med att indirekt se till att de ökar genom att välfärden får mindre pengar. Är det en bra politik för att möta krisen i västra Sverige?

(Applåder)

Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Kan Lars Ohly då redogöra för vad den samlade vänsteroppositionen har enats kring när det gäller förmögenhetsskatten?

Kan vi sedan också notera vad jag sade om detta med resurser till kommuner och landsting? 6 miljarder för nästkommande år. Bland annat vår sänkning av arbetsgivaravgiften gör att det lättar för kommunala och landstingskommunala arbetsgivare. Vi tillför också en särskild sjukvårdsmiljard, en särskild kömiljard för att korta de köer som fortfarande finns kvar och för att öka tillgängligheten.

Vi tillför resurser till välfärden. Det kan man göra när man för en politik med hög sysselsättning. Vi lutar oss nu i ett läge där vi faktiskt aldrig fram till nu har jobbat så mycket som vi gör i Sverige. Det är väldigt höga sysselsättningstal.

Sedan får jag gärna erkänna, och det har oppositioner före er gjort, att man ägnat sig åt att åka med i konjunkturerna, det vill säga att i sämre konjunktur knackar det på allas dörr. Det är väldigt sällan som politiken kan göra annat än att finnas till stöd för omställning. Man kan luta sig in och ut i konjunkturvinden, men den påverkar oss alla och följer ett visst ekonomiskt förlopp. Det är därför jag ägnar mig åt att ställa frågan: Varför tar ni bort sprintarna i det som har byggt den varaktiga jobbpolitiken, så att det blir mindre lönsamt att arbeta och försämrar arbetsmarknadens funktions sätt?

Det är inte alls så att vi bara har jobbat med skatter. Det behövs matchningsstöd. Vi har förändrat Arbetsmarknadsstyrelsens sätt att arbeta. Vi har fört ihop en massa myndigheter till en myndighet. Vi har tagit massvis med målsättningar och bara utformat en enda, att folk ska få jobb, och den ska vara ett stöd för detta.

Jag har suttit ned med arbetsgivare över landet, ofta sociala entreprenörer, som inser just detta att man kan få en särskild lättnad på arbetsgivaravgiften för att ta in någon som har svårt att hävda sig i arbetslivet. Jag är helt övertygad om att då behöver man den typen av matchningsstöd. Det finns inte *ett* svar på hur man får fram jobben. Men det finns ett väldigt tydligt svar från oppositionen på hur man tar bort jobb i Sverige, och det är genom att ta bort vår jobbpolitik. Och det verkar ni vara ganska överens om.

(Applåder)

Anf. 25 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det låter som om företag i Sverige skulle kunna fungera utan att det fanns någon som köpte deras varor och tjänster. Med er orättvisa politik innebär det att människor med små marginaler har fått ännu mindre möjligheter att efterfråga varor och tjänster. Man låter bli att gå till frisören. Man låter bli att gå till tandläkaren. Man låter bli att köpa en ny vinterjacka. De arbetslösa, de sjuka, de fattigaste pensionärerna har fått det sämre med er politik.

Det låter också som om välfärden inte var nödvändig för att företagen ska kunna fungera. Men hela välfärdssektorn är ju uppbyggd just för att vi ska kunna smörja samhället och se till att det finns en sjukvård när man behöver den, att det finns trygghetssystem när man behöver dem.

Vad ni gör är att inte ens lägga tillbaka lika mycket som inflationen tar. Pris- och löneutvecklingen är dyrare än det som ni lägger till välfärden.

Det är stor risk nu att Volvos varsel varar och att hela västra Götaland, men också övriga delar av Sverige, kommer att få en arbetslöshetschock som inte är förorsakad av er men som ni inte gör någonting för att bekämpa. Att i det läget frysa statsbidragen och därigenom minska antalet anställda i välfärdssektorn är ingenting annat än oansvarigt, Fredrik Reinfeldt.

(Applåder)

Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Relationsdiskussionen som pågår på vänsterkanten har sin utgångspunkt i att alla egentligen är överens om att Lars Ohly inte har någon vidare ordning på det här med ekonomi. Det bygger på att Vänsterpartiet ju har pengar till allt. Det är det parti i Sverige som inte känner restriktioner av något slag, utan det finns mer till allting. De hävdar dessutom det faktum att om man socialiserar och hindrar väldigt stora grunder för det som är den fria företagsamheten i Sverige skulle det inte leda till några konsekvenser. Därför blir det lite magstarkt när han står här och pratar om resurser till offentliga verksamheter, när jag dessutom har redogjort för de satsningar som vi faktiskt för fram.

Låt mig vara tydlig med vad som är viktigast för landsting och kommuner – det vet jag, jag har också suttit i kommunfullmäktige – och det är att tillräckligt många människor arbetar. Det är grunden för att finansiera välfärden, så att förskolan får bra kvalitet och så att vi har en tillgänglig sjukvård. Det återspeglar hur många som arbetar.

Den som är bäst på att se till att jobben blir fler är också den som kan garantera välfärdens finansiering.

(Applåder)

Anf. 27 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Den kanske allra största utmaningen som mänskligheten står inför just nu är den globala klimatkrisen. Fredrik Reinfeldt pratar gärna om internationellt samarbete och att det är viktigt för att kunna klara klimatutmaningen. Varför går då Sverige till EU och begär för höga utsläppsrätter? Varför går Sverige till EU och vill att man ska sänka kraven på oss när det gäller att satsa på förnybar energi? Varför motverkar den svenska regeringen just internationella spelregler på EU-nivå för att sätta upp långsiktiga mål när det gäller bilars bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp?

Det här är exempel på några av de internationella samarbeten som det har tagits initiativ till de senaste åren. De är oerhört viktiga för att man ska nå framgång. Om man tycker att internationellt samarbete är viktigt bör man rimligtvis bejaka detta.

Jag vill också ställa en annan fråga till Fredrik Reinfeldt: Vad är det som du anser ger oss svenskar rätten att släppa ut fem gånger mer än vad

som anses vara hållbart i ett klimatperspektiv globalt sett? Det är till exempel sex gånger mer än vad varje indier släpper ut. Vi ser ju att redan i dag orsakar klimatförändringarna svåra problem, inte minst för människor i södra Afrika som redan i dag har det jobbigt men där klimatförändringarna spår på problem med fattigdom och svält. Vad är det som ger oss svenskar rätten att fortsätta släppa ut fem gånger mer än vad som är hållbart?

Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Det har handlat väldigt mycket om varsel på sistone. Ett företag som heter Volvo Personvagnar bygger bilar. Maria Wetterstrands och Miljöpartiets motion handlar om nära nog 2 kronors höjd bensinskatt, fördubblad kostnad för att ha förmånsbil och en lång rad andra försämringar för bilägare i Sverige.

Jag har noterat att när debatter förbereds i Sverige träffas du och Mona Sahlin för att förbereda er när Lars Ohly är i skogen och huggar ved. Då undrar jag: Vad sade Mona Sahlin om grunderna för detta? Det är ett utomordentligt viktigt besked till dem som är oroliga i Torslanda och Olofström. Vad är den samlade oppositionens, åtminstone när det gäller dem av er som tänker regera tillsammans, svar på frågan hur det ska vara möjligt att till exempel köpa och äga en Volvobil i Sverige?

Vi har sagt till EU att vi gärna ska ta vår del av ansvaret när det gäller den förnybara delen som finns i kommissionens förslag. Men har Maria Wetterstrand noterat att det är rätt många andra som nu reser invändningar och som inte vill fullfölja? Jag kan lova att det kommer att handla väldigt mycket om svenskt ledarskap för att få detta på plats. Det tror jag att vi kommer att ha en väldigt bred samsyn kring.

Jag tycker att Maria Wetterstrand delvis beskriver det fel. Det framstår som om vi ska skämmas i Sverige för att vi gjort så lite. Jag vill att Maria Wetterstrand ska tro mer på det hon har varit med och påverkat svensk politik att göra, nämligen många av de certifikat, CO₂-skatter och förändringar som vi har gjort för att ställa om. Det har gjort att vi har de nästan lägsta bnp-per-capita-utsläppen i hela OECD-kretsen. Ditt sätt att resonera är precis Indiens ursäkt för att inte göra någonting för egen del. Det gör att vi har mycket snabbt växande utsläpp i de delar av världen där många människor bor. Tror du verkligen att det land som ensamt står för 0,2 procent av utsläppen kan balansera det hur mycket vi än avvecklar möjligheten att äga en bil och ha en Volvo här i Sverige?

(Applåder)

Anf. 29 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Fredrik Reinfeldts sätt att resonera är just det som han själv använder som ursäkt för att vi i Sverige ska fortsätta att ta oss rätten att släppa ut fem gånger mer än vad som är hållbart i ett globalt perspektiv.

Jag är helt övertygad om att det behövs en omställning på miljöområdet och en avveckling av oljeberoende. Vi måste se till att vi får fram bilar som drivs på ett smartare sätt, drar mindre bränsle och kan drivas med andra drivmedel. Jag är helt övertygad om att det behövs internationella överenskommelser för att man ska nå fram här.

Regeringen har motarbetat långsiktiga mål för bilar bränsleeffektivitet. Det skulle vara bra för bilindustrin att veta att alla ska nå upp till dessa mål så att man vet vart man siktar. Ni har motarbetat att Sverige ska få krav på sig att öka andelen förnybar energi trots att både vindkraftsbranschen och bibränslebranschen säger att det fixar de lätt bara de får rätt politiska styrmedel. Ni har krävt att Sverige ska få högre utsläppsriktigheter än vad som är motiverat i ett internationellt sammanhang. Vad är det som ger oss den rätten? Du svarar inte på frågan. Vad är det som ger oss rätten att fortsätta släppa ut så mycket koldioxid?

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Herr talman! Mitt svar på den frågan är att vi gör mycket för att minska våra utsläpp. Vi gör det baserat på en politik som ni har varit med och utformat och som vi har fortsatt att föra och dessutom förstärkt. Vi har höjt CO₂-skatter, Maria Wetterstrand. Vi är världsledande. Vi har de högsta CO₂-skatterna. Jag svarade på din fråga. Varför svarade inte du på min?

Det vi inte har velat se är enhetliga utsläppsnivåer som mycket snabbt gör det omöjligt att i realiteten ha stora bilar. Vet Maria Wetterstrand vad det är man gör i Torslanda? Det är de större bilarna som Volvo producerar. Vad sade Mona Sahlin när du och hon diskuterade hur man skulle utforma en politik som gör det möjligt att äga en Volvo också i framtiden i Sverige när ni möttes före debatten?

(Applåder)

Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Att ha ett jobb att gå till, att kunna försörja sig själv och att ha arbetskamrater är helt grundläggande för människors trygghet. Att veta att man behövs och att känna tillhörighet är fundamentalt för självkänslan. Men det är också grundläggande för ett välfärdssamhälle att alla som kan har en möjlighet att få bidra till det gemensamma.

Det är därför som resultatet av Centerpartiets och regeringens jobbpolitik är så väsentligt. Det är därför som det är så viktigt att vi nu kan tala om att vi minskar utanförskapet med 180 000 personer. Nu är det 180 000 fler som jobbar och betalar skatt. Det är klart att det spelar roll för regeringens möjligheter att också investera för framtiden. Det är ingen slump att det är 180 000 färre i utanförskap. Vi har i två års tid investerat i en politik för jobb, rättvisa och trygghet.

Vi har inte accepterat att 140 personer per dag förtidspensionerades, utan vi har satt in tydliga åtgärder. Nu minskar inflödet till förtidspensionering. 11 000 personer som tidigare var förtidspensionerade kan nu glädja sig åt ett jobb.

Vi har inte, som gjordes tidigare, accepterat att människor har gått år ut och år in på a-kassa utan att få ett arbete, utan vi har satt in tydliga åtgärder för matchning till nya jobb. Vi har sänkt arbetsgivaravgifterna för dem som hade det allra svårast att ta sig in på arbetsmarknaden. Vi har coachat för att fler ska få ett jobb.

Vi har inte accepterat att unga människor ska börja sitt liv med att leva på socialbidrag, utan vi har sett till att över 40 000 fler unga nu har fått ett jobb.

Vi har inte accepterat att människor fått gå i årtal i väntan på rehabilitering, utan vi har satt in åtgärder i tid för att också den som har blivit sjukskriven ska få möjlighet att komma tillbaka till arbetslivet. 90 000 personer har kommit tillbaka till arbete efter sjukskrivning sedan vi tillträdde.

Allt detta beskriver Socialdemokraterna som kallt, hårt och orättvist. Jag måste säga att jag förstår ingenting. Vad är det som är så orättvist med att unga får jobb, att sjuka får rehabilitering, att arbetslösa äntligen kan komma tillbaka till arbetslivet och att vi minskar inflödet till förtidspensionering? Vad är det som är så orättvist med att 180 000 fler nu kan jobba och försörja sig själva? Vad är det som är så orättvist med att jobben har vuxit fram i hela Sverige? Nu visas de bästa siffrorna på länge till och med i Norrlands inland. Var finns orättvisan?

Jag tror att er indignation beror på avundsjuka som ni döljer med begrepp som orättvisa och otrygghet. Det var ni som skapade utanförskapet. Glöm aldrig det! Det tragiska är att ni inte har lärt er någonting. Nu när ni har chans att göra bot och bättring kommer ni tillbaka med samma politik som förut, mer bidrag, mer Ams, mer paket. Snälla ni, vi har provat er modell i fullskaleförsök, och det gick inte bra. Erkänn det!

(Applåder)

I dessa tider känns det skönt att vara minister just i Sverige och att ha kunnat presentera en budget med ett reformutrymme på 32 miljarder, när våra kolleger runt om i Europa sparar. Trots det har vi pengar att göra mer om det skulle krävas, och det kan behövas med tanke på det som nu sker runt om i världen och som nu påverkar oss så starkt.

Att många känner oro i de här tiderna är fullt begripligt. Varsel som läggs på många av våra företag innebär att osäkerheten och oron ökar för många människor. Jag har mött en del den senaste veckan, både anställda och företagare, som inte vet hur framtiden ska se ut. Det här är en oro som vi i regeringen tillsammans med många andra måste ta på fullaste allvar. Alla ska veta att vi kraftsamlar just nu för er.

Sanningen är att det finns resurser och verktyg. Nu handlar det om att samordna och samarbeta så att vi verkligen använder de resurser som finns till hjälp för alla dem som behöver. Jag kan lova att vi ska göra allt vad vi kan, allt som är möjligt, för att alla ska kunna gå till ett nytt jobb.

Många av de kunniga medarbetare som nu riskerar uppsägning kommer att gå direkt till ett annat jobb. Andra kommer att gå till utbildning, och några kommer att våga ta steget att starta ett eget företag. Det är inte mer ofinansierade paket där pengar flyttas mellan olika regioner som är lösningen. Det är kraftsamling regionalt och lokalt av de resurser som finns i alla de system som redan är uppbyggda.

Finansoron har drabbat många länder mycket hårt, och Sverige går inte igenom det här opåverkat. Bristen på pengar är i dag kännbar både för människor som behöver byta bostad och för företag som inte alls upplever någon avmattning utan behöver investera och bygga till. Kunden ringer till Volvo och andra företag och säger: Vi kan köpa lastbilen som står där ute på parkeringen, men vi har inga pengar, för vi får inte låna av banken.

Därför känns det skönt att Sverige nu har varit med och påverkat så att hela Europa får ett ramverk för hur vi ska säkra den finansiella sektorn med tydliga regler för hur länder ska agera. Garantier och kapitaltill-

skott ska utformas på likartat sätt i alla våra länder. Nu måste vi agera gemensamt och i respektive land så att vi kan återfå tilltron till vårt finansiella system.

I detta läge är det också viktigt med en ansvarsfull ekonomisk politik, en politik som sätter ramar för hur mycket vi kan spendera men också en politik som leder till fler jobb i fler och växande företag.

Det är i detta läge som det är skönt att ha presenterat en budget som investerar för framtiden, på infrastruktur så att vägar och järnvägar finns för företag och människor framöver. Vi satsar 10 miljarder i en närtids-satsning de närmaste åren runt om i hela landet på allt från enskilda vägar till storstadssatsningar.

Det är i det här läget som det är skönt att kunna visa att vi kan investera i forskning och innovation med 15 miljarder kronor de närmaste åren. Vi pekar ut tre strategiska områden där Sverige kan fortsätta ligga i framkant: klimat och energi, läkemedel samt teknik. Här kan vi tillsammans se till att Sverige inte bara får ett innovationsklimat i världsklass utan också se till att vi kommersialiserar de innovationer som vi tar fram.

Men det är också ett läge där vi kan sänka kostnaderna för svenska företag med 16 miljarder kronor, att läggas till de 36 miljarder som vi har beslutat om tidigare. Vi kan sänka både arbetsgivaravgift och bolagsskatter för att göra det billigare att anställa. Efter den 1 januari blir det 12 procent billigare att ha en anställd som är under 26 år. Det gäller både privat och offentlig sektor. Vi kan förenkla för företagen, och vi kan förbättra konkurrensen. Vi kan investera i yrkesutbildning runt om i landet så att landets företagare nu kan få tag i välutbildad arbetskraft också inom de praktiska utbildningarna.

Allt det här kan vi investera i tillsammans med reformer som ger resurser till landets pensionärer, förbättrar psykiatrin, ökar tillgängligheten i vården och ger möjligheter för barnfamiljer att bestämma över hur barnomsorgen ska vara.

Fler i arbete – mer att dela på. Så enkelt är det, men ändå så svårt för en del. Så svårt är det för oppositionen att man lägger budgetar som spräcker budgettak trots den kris som vi befinner oss i. Det är ansvarslost, och jag måste säga att jag inte känner igen socialdemokratin. Att Vänsterpartiet skulle spräcka budgettaket är ingen överraskad över, men att socialdemokratin gör det, *det* förvånar.

Herr talman! I tider av ekonomisk turbulens är det många som ifrågasätter globaliseringen och klimatfrågan och som tycker att vi ska stänga gränser, se till oss själva och hantera klimatet lite senare. Men till dem vill jag säga att för Centerpartiet ligger framtiden i en än mer öppen värld. Och framtiden ligger i en klimatomställning. Jag vill skapa en bättre framtid för våra barn och barnbarn.

Nu är inte tiden att huka och backa. Nu är tiden att visa ledarskap och stå upp för det vi tror på: en riktigt trygg trygghet, en värld där vi kan andas och ett grönt framtidssamhälle. Det är nu vi kan investera i hållbara energi- och klimatlösningar, tekniksmarta lösningar som energiefektiviserar och produkter som sparar energi och som är miljövänliga. Vi kan bygga mer klimatsmart och leda energiomställningen med de förnybara energikällorna.

Vi ser det hända runt om i Sverige. I Piteå investeras 50 miljarder i en vindkraftspark, ett av Europas största industriprojekt på mycket länge. I

Alingsås, Trosa och Grumslöv finns nollhus. Nu ser vi att nollhusen står inför ett genombrott på husmarknaden. På bilsidan kommer helt nya lösningar med elbilar med batteristationer, så om du har bråttom kan du bara byta batterier. Nya bränslen växer fram, och Saab och Volvo har en framtid om man gör rätt saker.

Här finns en historisk utmaning och möjlighet, och även om det är svårt att förutsäga hur framtiden ser ut är det aldrig någon gång som människan blir så kreativ som den gång då tiden är knapp och problemet är stort. Det är då alla våra överlevnadsinstinkter vaknar: när det verkligen gäller.

Vi behöver samla oss globalt och i Sverige för att möta klimatkrisen. I det här finns möjligheterna. I det här finns jobben. I det här finns framtidstron. Vi gör det för våra barn och barnbarn. Det är de värda.
(Applåder)

Anf. 32 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Maud Olofsson, att du fortsätter att medvetet fara med osanning om budgettaken! Antingen förstår du inte, eller också ljuger du. Jag vet inte vilket som är mest pinsamt och mest oroande.

Vi socialdemokrater, som var med och skapade reglerna runt utgiftstaken, följer förstås våra egna regler. Vi har ett större finansiellt sparande än regeringen, och vi för en ansvarsfull ekonomisk politik. Det vet Maud Olofsson.

När det gäller sänkt avgift för ungdomar ifrågasätter regeringens eget finanspolitiska råd om det är en effektiv åtgärd. Det gör ert eget råd, Maud Olofsson. Nej, rikta stödet till dem som har svårt att få jobb i stället! Det är effektivt.

Sedan måste jag fråga en sak, eftersom Maud Olofsson fortsätter diskutera trygghet och vikten av att känna det i dessa tider. Du har uttryckt många gånger – det gjorde du också nu – att dina tankar går till de varslade och deras familjer. Jag måste ställa en rak fråga: När Maud Olofsson sänkte a-kassan, när Maud Olofsson inte höjde taket för just de metallare och tjänstemän som nu riskerar att förlora jobbet, vad tänkte hon på då?

Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller budgettaken var det Centerpartiet och Socialdemokraterna som var överens. Varför gjorde man reformen om budgettaken? Jo, därför att politiker inte skulle lockas att leverera löften som var kostnadsdrivande. Det var därför vi införde budgettaken. Tanken var att både regering och opposition skulle hålla sig till de budgettaken.

Det är väl enkelt att säga att man håller budgettaken om man konstruerar dem själv. Sanningen är att riksdagen har fattat beslut om budgettak för 2009 och 2010, och dem överskrider ni. Förklara det, när vi nu har en finansiell oro.

Den andra delen handlar om vad Finanspolitiska rådet säger. Man säger att sänkta inkomstskatter är en av de mest effektiva åtgärder som vi kan genomföra. Det har också, tillsammans med många andra åtgärder, lett till att vi har 180 000 färre i utanförskap. Men det ser inte Mona Sahlén, utan ni tänker fortsätta med skattechocker.

Tittar vi på vad som har hänt med ungdomarna ser vi att det är 40 000 färre arbetslösa. Är inte det bra? Kan inte Mona Sahlin erkänna det och säga: Det var ju ändå rätt bra att ungdomar fick jobb.

I stället levererar ni en budget som ökar kostnaderna, som innebär en skattechock för landets ungdomar så att deras möjligheter att komma in på arbetsmarknaden blir mycket sämre.

Låt mig, när det handlar om dem som nu är varslade, först säga att företagen måste ta ett ansvar. Jag är mycket överraskad över att Mona Sahlin och Socialdemokraterna inte tycker att det är en viktig sak. Det andra jag vill säga är att det finns trygghetsförsäkringar som träder in. Resultatet av de insatser som Trygghetsrådet och andra gjort innebär att 80–85 procent av dem som funnits med i de åtgärderna fått nytt jobb.

Tror Mona Sahlin att det är en jobbpolitik som leder till färre sysselsatta som är svaret till alla dem som blir arbetslösa? Er politik leder till 60 000 färre jobb. Vilken trygghet skapar det för dem som i dag står inför varsel? Om jag saknar eller förlorar ett jobb måste jag ha ett nytt att gå till. Det är det vi erbjuder.

(Applåder)

Anf. 34 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Maud Olofsson vet att hon är ute på väldigt djupt vatten när hon anklagar socialdemokratin för att inte ha en ansvarsfull ekonomisk politik, för att inte ha fullt förtroende för de regler som handlar om överskottsmål, utgiftstak, Riksbankens självständiga ställning. Ibland är det så att ju mer djupt vatten man är ute på desto mer sprattlar man. Men det blir inte bättre för det. Det är inte trovärdigt, och det vet Maud Olofsson.

Sedan handlar politik även om att glädjas över dem som får jobb. Det gör vi gemensamt. Jag är övertygad om att alla i kammaren, från samtliga partier, gör det. Jag är också övertygad om att alla vi i kammaren har en ärlig avsikt med alla de förslag vi lägger fram, att de ska leda till bättre villkor och fler jobb. Men alla i kammaren har också ett ansvar för att inse att just nu stannar jobbtillväxten av.

Nu säger Konjunkturinstitutet att arbetslösheten växer, och just då har regeringen medverkat till att en halv miljon människor står utanför a-kassan. Politiken måste binda ihop Sverige så att fler vågar gå från det gamla jobbet till det nya. Då är inte otryggheten ett hinder utan det som leder till nya jobb för dem som drabbas. Det är därför a-kassan inte är ett bidrag, Maud Olofsson, utan en del i jobbpolitiken.

(Applåder)

Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag förstår om Mona Sahlin känner sig indignerad över utgiftstaken och de fakta vi redovisar. Socialdemokraterna var ju med och fastställde regelverket. Det är viktigt att säga att vi inte kan ha ett utgiftstak för regeringen och ett annat för oppositionen. När vi var i opposition respekterade vi alltid budgettaken för det fanns ett stramt förhållningssätt till hur man skulle hantera budgeten.

När det handlar om de arbetslösa tror jag att de förväntar sig att vi har en jobbpolitik. Det är klart att vi ska skapa trygghet i övergången, men det vi ska erbjuda är en politik som innebär att om jag förlorar ett jobb ska jag kunna gå till ett annat. Problemet för Socialdemokraterna är att deras politik leder till 60 000 färre jobb. De har bara a-kassan att erbjuda. De har ingen framtid att erbjuda för dem som blir arbetslösa eftersom de inte skapar tillräckligt många jobb.

Det är genom sänkta kostnader för företagen, sänkta inkomstskatter och jobbskaparpolitik som vi kan erbjuda trygghet och framtid för de människor som nu blir varslade och riskerar att bli arbetslösa, inte gammal skåpmat. Det har ni provat i fullskaleförsök, och det fungerade inte. (Applåder)

Anf. 36 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Ett av skälen till att alliansen vann valet 2006 tror jag var att de beskrev verkligheten på ett mindre glattat sätt än den dåvarande socialdemokratiska regeringen; även jag var kanske delvis ansvarig för det. Nu låter det på Maud Olofsson som om allting går åt rätt håll. I tider av finansiell oro och lågkonjunktur försöker Maud Olofsson ingjuta mod i människor genom att påstå att utvecklingen går framåt. Men det är inte sant.

Ni har, Maud Olofsson, försämrat a-kassan och sjukförsäkringen på ett sätt som gjort att människor blivit fattigare och fått det svårare i vardagslivet. Mer än 500 000 färre har i dag, jämfört med när ni tillträdde, en arbetslöshetsförsäkring. Det beror på era stora avgiftshöjningar i a-kassan. För många återstår vid arbetslöshet endast att få socialbidrag eller gå över till kriminalitet. Det är vad som återstår.

Även den som har a-kassa drabbas. De varsel som nu läggs på Volvo riskerar att leda till uppsägningar. Låt oss ta ett räkneexempel. Om ett par som båda arbetar på Volvo förlorar sina jobb riskerar de att få 15 000 kronor mindre netto per månad. Det kanske inte låter så mycket för Fredrik Reinfeldt eller Maud Olofsson, som ju tjänar hyfsat bra med pengar. De skulle nog klara 15 000 mindre netto utan att det märktes. För Volvoarbetarna innebär det dock skillnaden mellan att kunna bo kvar och att tvingas flytta.

Detta är grunden för den stora oro som nu finns, inte bara på Volvo, inte bara i Västsverige, utan överallt där man märker av lågkonjunkturrens konsekvenser. Er orättvisa politik skapar utslagning och mänskliga tragedier, Maud Olofsson.

Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Om 180 000 färre i utanförskap är orättvist vet jag inte hur vi ska definiera rättvisa. 180 000 har gått från utanförskap till arbete. Det är någonting bra, och jag trodde att ett arbetarparti som Vänsterpartiet också tyckte att det var bra.

Ja, vi ska ha bra sociala trygghetssystem om man blir sjuk eller arbetslös, men vi måste också ha en politik som innebär att människor har någonting att gå till.

Jag satt hela förmiddagen i går tillsammans med fack och arbetsgivare, regionala och lokala företrädare, och diskuterade vad som händer i fordonsindustrin. Jag kan berätta för Lars Ohly att inte en enda gång

nämndes a-kassan, inte en enda gång nämndes förslag om paket. I stället sade man: Låt oss rusta de system och strukturer vi har i form av Arbetsförmedlingen, Almi, Försäkringskassan, kommuner, näringslivskontor, statliga myndigheter, allt detta. Låt oss rusta oss så att vi finns nära de människor som nu varslas och riskerar arbetslöshet. Låt oss använda alla de verktyg som vi har till trygghet för de människor som nu riskerar arbetslöshet. Vi är jätteduktiga på det om vi bara kraftsamlar.

Det är också därför vi tillsatt samordningspersoner på alla dessa områden. Nu kraftsamlar vi gemensamt för att möta detta. Det tillsammans med den jobbskaparpolitik och den budget som regeringen lagt fram skapar dessa möjligheter. Infrastrukturen är en bra sak att ta till när vi har lågkonjunktur. Att satsa på forskning och innovation innebär att vi tillsammans med näringslivet kan fortsätta att få fram nya innovationer och skapa nya jobb. Att satsa på energi- och klimatomställningen är också ett sätt att möta framtiden.

Det gäller emellertid att även se till att vi har väl fungerande system den dag det blåser. Det är inte bara i stiltje som dessa system ska fungera. De ska också klara av lite kuling och storm. Det är det vi kraftsamlar kring för att skapa trygghet.

(Applåder)

Anf. 38 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det var ett helt fantastiskt inlägg som, vad jag förstår, inte kan landa i slutsatsen att det var rätt att sänka a-kassan, att det var rätt att sänka sjukersättningen, att det var rätt att ha anställningsstopp på Arbetsförmedlingen ända fram till i går, under en lågkonjunktur som pågått mycket längre än enbart de senaste veckorna.

Slutsatsen av Maud Olofssons replik borde vara: Vi hade fel. Vi gjorde fel. Vi skulle inte ha försämrat för arbetslösa och sjuka. Vi skulle inte ha gett pensionärerna högre skatt än de arbetande, vilket drabbat många fattigpensionärer på ett orättvist sätt. Vi skulle inte ha låtsats som om arbetslinjen är svaret på de oroliga varslades frågor, såvida man inte utrotar arbetslösheten.

Så länge arbetslösheten finns där som en realitet för människor kommer också stabila sociala försäkringssystem att vara helt nödvändiga för att minska oron i samhället och för att kunna gå framåt med en modern och framtidsinriktad politik. Och den saknar regeringen.

(Applåder)

Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Vi ska minnas att när vi tog över fanns över en miljon människor i utanförskap. Det var Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Socialdemokraternas politik som skapade det. Som jag sade tidigare har vi provat den politiken i fullskaleförsök, och det skapade ett gigantiskt utanförskap.

Sedan vi tillträdde har vi med vår politik minskat utanförskapet med 180 000 personer. Vi har sett till att företagen investerar och skapar nya jobb. Det är en bra situation när vi nu möter en begynnande lågkonjunktur. Jag tror nämligen att människor frågar vilket jobb de ska gå till när de förlorar det gamla jobbet, och då måste det finnas företag som har råd att investera och möta framtiden.

Jag har lyssnat till Vänsterpartiet ett antal gånger. Inte vid något tillfälle har jag hört någonting som skulle leda till nya jobb. Det handlar om bidrag och det handlar om Ams. Det är det som är svaret, och jag tror inte på detta. Vi har provat det förut. Det fungerade inte.

Jag inser att vi aldrig kommer att bli överens i denna fråga. Men jag tror att människor nu ser resultatet av regeringens politik. 180 000 i minskat utanförskap är ett bra betyg för den regering som har lovat fler jobb åt fler människor.

(Applåder)

Anf. 40 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Maud Olofsson pratade vackert i sitt anförande om klimatfrågan. Det uppskattade jag.

Jag tänkte citera Maud Olofsson själv från Svenska Dagbladet i februari 2005. Då skrev Maud Olofsson så här: "Jag kan inte heller tolerera att statligt ägda Vattenfall investerar i den smutsigaste energiproduktion vi känner till, även om det sker i andra länder. På denna punkt kan jag också vara självkritisk och säga att vi borde ha varit tydligare i våra besked tidigare."

Nu är Maud Olofsson näringsminister. Mellan 2006 och 2007 ökade Vattenfall utsläppen av växthusgaser med 10 miljoner ton. Det är en dryg femtedel av hela Sveriges utsläpp. Vattenfalls sammantagna utsläpp är nu över 90 miljoner ton, alltså en och en halv gånger hela Sveriges utsläpp. Vi har ett statligt ägt bolag som släpper ut mer växthusgaser än hela Sverige. I Tyskland bygger Vattenfall just nu två nya kolkraftverk, och ytterligare ett planeras.

År 2005 tyckte Maud Olofsson att hon borde ha sagt ifrån om Vattenfall tidigare. Börjar det bli dags nu?

Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Låt oss först påminna oss om att de investeringar i kolkraft som har skett i Tyskland skedde under den tid då ni hade inflytande över regeringspolitiken. Det är viktigt att komma ihåg.

Det vi gör nu är en genomgång av Vattenfalls och andra statliga företags affärsidéer och strategier. Det kommer att resultera i en strategi som bolagsstämman får ta ställning till.

Det som också genomförs nu är hållbarhetsredovisningar för alla statliga bolag. Vi är först i världen med att genomföra det. Det innebär att varje statligt bolag ska redovisa till exempel hur man ska minska koldioxidutsläppen och hur hållbarhetsinvesteringarna ser ut. Det kommer inte bara att gälla den nationella nivån, utan Vattenfall som bolag. Dessa hållbarhetsredovisningar ska i sin tur kunna granskas av sådana som Maria Wetterstrand och andra. Vattenfall ska kunna svara på varför man gör den ena eller andra investeringen.

Jag noterar också att Vattenfall nu genom sina köp i Storbritannien och sina investeringar på Lillgrund och andra ställen ökar investeringarna i det förnybara, till exempel vindkraften, och det är bra. Men jag tycker också att det är viktigt att säga att inte bara Vattenfall utan också många andra måste vara med för att vi ska klara omställningen till det förnybara.

Precis som statsministern sade här kommer Sverige att ha ett högt och ambitiöst mål om klimat- och energiöverenskommelsen går igenom. Då

kommer vi att gå från 40 till 49 procent. Det är klart att vi kommer att behöva kraftsamlade allihop för att åstadkomma det. Det är också därför vi underlättar för dem som nu vill investera. Vi underlättar för vindkraftsbyggare som vill investera här i Sverige, och det inkluderar naturligtvis också Vattenfall. Vi har snabbat på planeringsprocessen och gett större resurser till länsstyrelserna, så att de kan ta hand om ansökningarna snabbare. Vi hjälper till med att bygga ledningar och annat.

Det är så vi driver på, så att vi får mer av det förnybara och så att vi kan leva upp till de mål som EU har satt upp. Sverige är berett att ta den ledningen. Vattenfall ska spela en viktig roll i den omställningen. Det är självklart.

(Applåder)

Anf. 42 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Jag försökte höra svaret på frågan. Jag hörde ”hållbarhetsredovisningar”. Hållbarhetsredovisningar i all ära, men de löser inte problemet med att Vattenfall släpper ut växthusgaser motsvarande en och en halv gånger hela Sveriges utsläpp.

Du sade själv år 2005 att det här inte är acceptabelt. Nu bygger man nya kolkraftverk i Tyskland. Det vi gjorde under förra mandatperioden från Miljöpartiets sida var att vi för första gången fick in till Vattenfall att man skulle satsa på förnybar energi. Det kan vara en orsak till att det nu görs en del små investeringar i den riktningen. Men de stora investeringarna handlar fortfarande om kolkraft.

Dessutom bedriver statliga Vattenfall lobbning gentemot EU-parlamentet och EU:s beslutsfattare *mot* en aktiv politik för att styra om från kolkraft till förnybart. Det är dags att ta Vattenfall i handen och leda dem i rätt riktning.

Anf. 43 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan ändå konstatera att Maria Wetterstrand inte hade det stora inflytande som hon i så fall hade önskat. Kolinvesteringar skedde faktiskt under er tid.

Det som Vattenfall gör nu är att försöka hitta verktyg och teknik för att binda koldioxid. Där är man med och investerar. Jag är ledsen att behöva säga det, men vi kommer att ha kolkraft också framöver. Då är det bättre att vi har teknik som binder koldioxid och är med i den teknikutvecklingen.

Jag tror på framtiden för det förnybara. Där ligger möjligheterna också för de fattiga länderna att vara med och investera. I veckan träffade jag afrikanska kolleger, energiministrar som var på besök i Sverige för att titta på hur vi jobbar med det förnybara. Vi har jättemycket att bidra med. Jag vill säga till Maria Wetterstrand, som kritiserar oss när vi gör saker och ting utomlands, att det är precis det de efterfrågar.

Vi vill ha hjälp med att investera i det förnybara, så att vi kan få en energistruktur som fungerar men också är hållbar på sikt. Där spelar det roll att vi gör saker här hemma men också utomlands. Var så säker på att vi kommer att ha en ambitiös klimat- och energipolitik! Vi driver det i EU och internationellt, och vi driver det också här i Sverige.

(Applåder)

Anf. 44 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Turbulens är ordet. De senaste veckorna har varit om-
tumlande. Ändå är det viktigaste budskapet till svenska folket i dag att vi
kommer att ta oss igenom även detta. Det kommer en avmattning i kon-
junkturen. Vi kommer att få utmaningar att lösa. Men vi kommer att
klara det.

En ideologisk debatt om krisens orsaker har redan satt i gång. Soci-
alister av olika schatteringar vill gärna tolka detta som marknadsekon-
omins slutliga kollaps och vill nu ha långtgående statlig styrning.

Det var ur erfarenheterna från 1929 års ekonomiska krasch och den
depression med massarbetslöshet som följde på den som dåvarande eko-
nomiprofessorn Bertil Ohlin kom att utveckla socialliberalismen. Kärnan
var att ett system med fri marknadshushållning är överlägset alla andra
system, men att det trots allt har sina brister. I nedgångsfaserna kan de
sociala konsekvenserna bli kännbara. Därför ska staten av sociala skäl
sätta upp regler och ramar och vara beredd till intervention i vissa lägen.

Socialisten tror att lösningen är att avskaffa marknadsekonomin och
införa statligt dirigerad ekonomi. Nyliberalen tror att frånvaron av en stat
är allena saliggörande. Socialliberalen bekänner sig till marknadsekon-
omins överlägsenhet i att skapa ekonomiskt välstånd, men erkänner att
marknadsekonomin trots allt måste utvecklas inom samhällsliga ramar
och regelverk och att staten ibland kan behöva intervensera för den sociala
trygghetens skull.

Eurosamarbetet har denna vecka visat sin styrka. Idéerna om banka-
kuter och olika garantifonder har hämtats från många håll, till exempel
från Sverige, Danmark och Storbritannien. Men det var först när den
samlade eurozonen bestämde sig för att genomföra detta som finanskri-
sen kunde mötas med stark kraft. Man kan nog hävda att det var när
euroländerna gemensamt bestämde sig för att möta finanskrisen med de
här åtgärderna som det blev en inbromsning av finanskrisen. Det var det
som bromsade in, inte USA:s åtgärder.

Herr talman! Sverige står starkt rustat inför den konjunkturavmatt-
ning som nu kommer. Det beror bland annat på ett antal mycket viktiga
strukture reformer som är genomförda i Sverige. Många av dem är genom-
förda i samförstånd mellan de borgerliga partierna och Socialdemokra-
terna.

Marginalskattereformerna 1981 och 1990, EU-medlemskapet, pens-
ionsreformen, Riksbankens självständiga ställning, den tidiga avregle-
ringen av telekommarknaden – den var sossarna inte med på i och för sig
– samt budgetreformer med överskottsmål och utgiftstak är några av de
reformer som har stärkt Sverige. Sanningen är att de nya samarbetspartier
som Mona Sahlin omger sig med – oklart exakt vilka, men alla tänkbara
– har varit emot i stort sett alla dessa reformer.

Ansvarsfulla parter på arbetsmarknaden har också varit en viktig för-
utsättning för Sverige.

Dessutom har alliansregeringen gjort flera viktiga strukture reformer de
senaste åren som är centrala för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft.
Det är a-kassereformerna, sänkta inkomstskatter, avskaffad förmögen-
hetsskatt och den totala omläggningen av utbildningspolitiken. Sänkta
arbetsgivaravgifter, sänkta bolagsskatter och reformerade 3:12-regler är
också centrala.

Alliansregeringens politik på det ekonomiska området kan egentligen sammanfattas med ett ord: arbetslinjen. Det finns situationer när människor behöver stöd från samhället. Men människor mår bäst av att kunna stå på egna ben. Att försörja sig själv ger en självständighet i livet som är central. Det handlar om att inte behöva gå och be om försörjning hos staten och samhället. Att försörja sig själv skapar självförtroende och egenmakt. I år 2008, trots kris och kommande nedgång, är det fler människor i Sverige som försörjer sig själva på eget arbete och egen inkomst från arbete än någonsin tidigare i svensk historia.

Herr talman! Att Sverige har blivit världsledande inom medicin och bioteknik hade inte varit möjligt utan forskningen, bland annat vid Karolinska Institutet. Den har varit grunden för bland annat Astras och Pharmacias framgångar. Framgångsrik forskning och framgångsrika innovatörer har varit grunden för det svenska välståndet.

På flera områden är forskningen just nu mycket spännande och möjligheterna till historiska genombrott är stora. Det gäller elbilar och möjligheten att ta till vara och transportera elektricitet långa sträckor utan stora förluster. Visionen svindlar nästan när det handlar om att ta till vara solenergin i Sahara och försörja Europa. Inom medicin och biologi öppnas på allvar möjligheter att hitta botemedel mot cancer och Alzheimer. Stora framsteg har redan skett när det gäller Parkinson och hiv.

Efter en lång socialdemokratisk nedgång för svensk forskning kommer den svenska forskningspolitiken nu att uppleva ett trendbrott. Anslagsnivån kommer att öka med 5 miljarder kronor på några år. En rad viktiga strukturreformer kommer att äga rum inom forskningspolitiken. Sverige kommer att investera i forskning som aldrig förr.

Herr talman! Bilen är fantastisk. Den gör det möjligt för människor att leva ett rikare liv, att umgås med andra och att uppleva mer. Den leder till ekonomisk utveckling. Det är inte bilen som är problemet, det är avgaserna. Under vår generation är en av de viktigaste utmaningarna att hitta ett annat drivmedel till bilen än bensin.

Miljöpartiet säger att vi inte ska bygga vägar i Sverige därför att biltrafiken är skadlig för miljön. Miljöpartiet pekar på ett problem men drar ändå fel slutsats. De vägar som nu byggs kommer att finnas i kanske ett århundrade framåt. Om något årtionde drivs nya bilar på annat än bensin. Redan drivs ett antal av de nya bilarna på annat. Om ett par årtionden är sannolikt bensinen historia som drivmedel för bilar.

Om Sverige ska vara en av världens mest framgångsrika nationer på 2000-talet, precis som vi tidvis har varit på 1900-talet, måste Sverige lägga om utbildningspolitiken. Inom kort kommer riksdagen att få ta ställning till våra förslag om en ny betygsskala med fler betygssteg som kommer att premiera ansträngning, flit och höga ambitioner.

I år inrättas lärlingsutbildningar i Sverige för första gången på lång tid. Nästa år införs en ny utbildningsform inom vuxenutbildningen som vi kallar för yrkesvux. Inom kort lägger vi fram en proposition om inrättande av en yrkeshögskola i Sverige. Alla ungdomar vill nämligen inte bli akademiker, och samhället fungerar inte om alla är akademiker.

Vi måste förbättra ordningen och studiedisiplinen i det svenska skolväsendet. Elevernas skolk kommer att redovisas i betygen som en metod att minska skolket. Men vilken utbildningspolitik skulle en rök-

grön regering föra? Om detta är oppositionen lika splittrad som i regeringsfrågan.

Miljöpartiet vill förbjuda betyg före årskurs 9. Vänsterpartiet vill förbjuda betyg både i grundskolan och i gymnasiet och dessutom förbjuda läxor. Det kallar yrkeshögskolan för en B-högskola och går emot den. Miljöpartiet är mycket för friskolor, i princip mer än vad den borgerliga regeringen är. Vänsterpartiet vill förbjuda friskolor. Socialdemokraterna vill förbjuda skolkredovisningen i betygen. Ni är oeniga om det mesta även inom utbildningspolitiken med ett enda undantag. Ni vill alla behålla flumskolan.

(Applåder)

Herr talman! Denna vecka har de två regeringsalternativen i Sverige framstått tydligare än på länge: en alliansregering, väl sammansvetsad som utövar ett starkt ledarskap i en stormig tid, en opposition där begreppet rödgrön röra är ett understatement. Det råder fullständigt kaos i oppositionen. Efter denna vecka tror jag att många svenskar andas ut. Tack och lov att den rödgröna cirkusen är parkerad i opposition och inte i regering!

(Applåder)

Anf. 45 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Jag var tvungen att kolla i almanackan. Om jag såg rätt är det nu nästan två år kvar av att det är ni som är regering och har majoritet här i riksdagen. Vi kommer att möta väljarna med två stabila, stadiga regeringsalternativ som står mot varandra. Du behöver inte vara orolig för det, Jan Björklund.

Jag vill instämma i det du började med. Sverige står starkt. Många av de strukturreformer du nämnde har varit viktiga för Sverige och kommer att fortsätta att vara det. Sverige kommer att ta sig ur också den här krisen. Frågan är bara hur och hur långt bakom några kommer att hamna.

Konjunkturer kommer och går. Det är okej så länge jobben och tryggheten består. Några av strukturreformerna du nämnde är orsaken till att några kommer att hamna illa.

A-kassan är ingen strukturreform. Det är en försämring. Att dra bort på arbetsmarknadsutbildning och vuxenutbildning är ingen strukturreform. Det är en försämring.

Du pratar väldigt mycket om framtiden men tittar så mycket i backspegeln när du sedan lägger fram förslag. Jag tycker inte att skattepolitiken är någonting annat än gammaldags.

Det är en gammaldags syn på människors drivkrafter, som om det bara är lägre ersättning och tuffare krav som ligger bakom viljan att växa och pröva nytt.

När du ska göra om betygsskalan är det de gamla bokstavsbetygen som ska tillbaka. När du ska bekämpa skolket är det ordningsbetygen som ska tillbaka.

När du ska göra om gymnasiet ska vi tillbaka till en tid där färre får gedigna kunskaper i kärnämnen och färre får tillgång till högskolan.

Vad är det för framtida strukturreform som ligger bakom att inte fortsätta utbyggnaden av högskolan? Det om något skulle bygga Sverige starkare för framtiden.

Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Sverige har i dag 14 000 tomma platser i högskolan. Jag såg att ni var oerhört kritiska mot att vi inte föreslog ännu fler tomma platser. Det är inte tomma platser på högskolan som löser problemen.

Om det skulle vara proppfullt och långa köer hade det varit en annan situation. Men det finns 14 000 tomma platser i den svenska högskolan. Det är sanningen, Mona Sahlin. Det ligger över 1 miljard och skvalpar på Högskoleverket som inte används.

En del av det följer nu med till Göteborg. Där råkar det vara ett söktryck, och det kommer säkert att bli större. Men att inrätta ännu fler tomma platser på lärosäten som redan är halvtomma hjälper inte och löser ingen kris.

Apropå Göteborg och framtiden, Mona Sahlin, finns det en åtgärd som jag uppfattar att ni och regeringen i allt väsentligt är överens om. Det är att det i den här situationen är viktigt satsa på infrastruktur.

Nu läste jag att Mona Sahlin och Maria Wetterstrand ska åka till Göteborg i nästa vecka. Det jag har uppfattat av Göran Johansson och av socialdemokraterna och de borgerliga i Göteborg är att de tycker att den enskilt viktigaste insatsen lite långsiktigt för Göteborg som staten kan göra är att bygga älvförbindelsen. Det är en motorvägssatsning för ungefär 15 miljarder med en ny tunnel under Göta älv.

Min fråga är: Kommer du och Maria Wetterstrand att vara överens med Göteborg och säga att den kommer att byggas även om ni vinner valet?

(Applåder)

Anf. 47 MONA SAHLIN (s) replik:

Herr talman! Anfall är ibland bästa försvar. Vi har i dag presenterat våra förslag till infrastruktursatsningar i framtiden. Det är många miljarder fler än vad regeringen föreslår. De är finansierade och gäller också väldigt mycket mer satsningar på järnvägen.

Det är viktigt att komma ihåg att bilen inte är fienden. Jag håller helt med om den beskrivningen. Det är bensinen som är det farliga, inte bilen. Men lösningarna för många av storstäderna, inte minst Göteborg, Stockholm och Malmö, kommer också att handla om kollektivtrafiken och järnvägssatsningarna. Om det är jag, Lars Ohly och Maria Wetterstrand väldigt överens.

Jag tycker att det är vågat av en utbildningsminister att stå så här i början av en kris som tyvärr är djup och svår för många anställda och företag. Det är vågat att stå och prata om att det nu skvalpar runt resurser på högskolan, att problemet bara är tomma platser och att det inte finns ett behov av att också nu fortsätta utbyggnaden och ge möjligheter till fler. Det handlar både om högskoleutbildningen och, Jan Björklund, vuxenutbildningen. Er takt, där ni säger att ni återställer den till samma nivå som före valet till år 2012, är inte att förbereda för framtiden.

Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Vi följer utvecklingen både av söktryck och hur många platser det finns inom olika utbildningsformer. Det finns ingen ideologisk princip som säger att det ska vara exakt 80 000 platser i vux och att det är det vetenskapligt sanna. Det måste man kunna variera efter kon-

junkturerna. Jag har hela tiden sagt att om det blir ett ökat tryck så får vi diskutera det då. Just nu bygger vi ut yrkesvux till nästa år. Det gäller högskolan också; man kan behöva gå upp och ned i antal platser i framtiden. Det finns inga skygglappar för det.

Men ni kräver att vi just denna vecka ska riva upp budgeten för att inrätta nya högskoleplatser när det redan finns 14 000 tomma. Det sade du i tv i går kväll. Det verkar lite förhastat precis just nu, tycker jag.

Jag har noterat att jag inte fick någon fråga. Men jag tror att frågan ställs i Göteborg i nästa vecka, Mona Sahlin. Du har nu sagt att du ska bilda regering med Maria Wetterstrand om ni vinner valet. Kommer en sådan regering att bygga älvförbindelsen? Det tror jag är det enskilt viktigaste besked som Göran Johansson vill ha i nästa vecka.

(Applåder)

Anf. 49 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Det var inget dåligt anförande som Jan Björklund höll. Framför allt tyckte jag om anslaget i början. Där fanns ett ideologiskt anslag som jag ska försöka möta i mitt anförande så småningom. Vi får väl se hur jag lyckas med det.

Men särskilt feministiskt var det ju inte! Jag vet inte vart Folkpartiets feminism har tagit vägen, men ni kanske känner av att den politik ni för är så dålig ur feministiskt perspektiv att ni har försökt gömma undan feminismen helt och hållet i någon byrålåda för att aldrig ta fram den igen.

De skattesänkningar ni har gjort gynnar män samtidigt som välfärden försämras. De flesta pensionärer som går på garantipension är kvinnor. De förlorar mest på regeringens politik och får betala högre skatt än de som jobbar. De flesta sjukskrivna är kvinnor. De drabbas av sämre ersättningsnivåer och försämrade villkor.

Har ni något emot kvinnor? Varför straffbeskattar ni kvinnor, för att använda Maud Olofssons retorik? Låt mig ge några siffror på vad er politik har lett till. Mellan 2006 och 2008 ökade gapet mellan kvinnors och mäns genomsnittsinkomster med 4 procentenheter. Det innebär en ökad inkomstskillnad på 1 000 kronor per månad mellan gruppen kvinnor och gruppen män. 58 procent av regeringens samlade reformer som påverkar individens inkomster tillfaller män som grupp trots att män utgör mindre än 50 procent i samhället. Topp-tio-procenten, det vill säga de allra rikaste med de högsta inkomsterna, har gynnats mest av regeringens politik. Där är två av tre män.

Siffrorna talar ett ganska tydligt språk. Regeringen har tagit ett stort steg bakåt när det gäller både jämställdhet och jämlikhet. I stället har ni kommit med vårdnadsbidrag och bonus till män som tar det ansvar som kvinnor alltid har tagit utan bonus, skatteavdrag för hushållsnära tjänster och nedskärningar av vår gemensamma välfärd. Nej, Jan Björklund, jag förstår att du undvek feminismen i ditt tal.

(Applåder)

Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Jag tror att det var samma replik som Lars Ohly hade på mitt anförande i debatten i juni. Det var nämligen precis samma frågor jag fick. Ett tips är att skriva något nytt till nästa gång åtminstone.

Sanningen är, Lars Ohly, att först och främst är de sektorer som flest kvinnor är verksamma i och jobbar inom – vården och skolan – oerhört beroende av att det går bra för svensk ekonomi. Jag ska återkomma till detta strax. Man kan gå in och jämföra det här genom att ta två olika regioner i Sverige. I den ena har Vänsterpartiet haft ett stort inflytande, nämligen Göteborgs kommun där Vänsterpartiet har suttit i tolv år i styret. Den andra är till exempel Stockholmsregionen, som rätt ofta är borgerligt styrd. Gå in och jämför vad kvinnorna tjänar där i de offentliga verksamheterna! Jag förstår att Lars Ohly inte kan ta ansvar för löner som sätts i näringslivet. Men när Vänsterpartiet har styrt i tolv år i Göteborgs kommun kan ni ta lite ansvar. Det råkar vara så att både sköterskor i äldreomsorgen i Stockholm och lärare i Stockholm – två kvinnoyrken – tjänar mer än vad de gör i det vänsterpartistiskt styrda Göteborg. Varför gör ni ingenting åt det när ni sitter vid styret? Ni bara snackar. Ni har ju möjlighet att göra någonting åt det i de kommuner där ni styr, men det gör ni inte.

Till sist, Lars Ohly, är möjligheten att satsa på välfärd och skola avhängig av de ekonomiska villkoren för Sveriges ekonomiska utveckling.

När jag och min fru köpte vår första bostad 1990 var räntan i Sverige 14 procent. Sedan införde vi tillsammans med Socialdemokraterna de finanspolitiska ramverken. Nu är räntenivåerna nere på betydligt lägre nivåer, även om de just nu är lite högre. Men de är nere på runt 4–6 procent. Om man tar bort de finanspolitiska ramverken kommer räntan att gå upp till 14 procent igen, Lars Ohly. Då får vi massarbetslöshet. Det drabbar kvinnor; det drabbar hela svenska folket. Är du medveten om att er politik kommer att driva upp räntorna och skapa massarbetslöshet? (Applåder)

Anf. 51 LARS OHLY (v) replik:

Herr talman! Snart är väl jag ansvarig för den finansiella krisen som helhet om man får tro Jan Björklund. Det är inte någon måtta på allting som man kan anklaga mig för. Jag är tydligen ansvarig för lönesättningen i kommuner och landsting, och jag är ansvarig för Gud vet allt!

Riktigt så är det inte. Det är du som är minister i en regering som har sett till att skillnaderna mellan kvinnor och män ökar. Så enkelt är det, Jan Björklund. Det var det jag påtalade i min replik, som var helt anorlunda än den jag hade i somras. Då pratade jag om individualiserad föräldraförsäkring om du kommer ihåg det. Men jag pratade om en feministisk fråga då också.

Varför tar jag då upp sådana frågor med Jan Björklund? Det kan ju verka apart; det håller jag med om. Men det är faktiskt så att ni tidigare har haft en feministisk agenda. Ni har varit en sorts borgerlig vänster som också har förstått att skillnaderna mellan kvinnor och män är ett problem i samhället. Ni har tidigare försökt göra någonting åt det, men det är länge sedan nu. Det är det jag frågar. Varför har ni tappat hela er feministiska profil? Varför står ni för en politik som försämrar för gruppen kvinnor och som förbättrar för gruppen män? Det är obegripligt för mig.

Anf. 52 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Herr talman! Ingenting förbättrar så mycket för den grupp som har svårt att få förankring på arbetsmarknaden och ingenting förbättrar så

mycket för de grupper som har hög sysselsättning beroende på den offentliga sektorn som en ekonomisk politik som ger oss resurser för välfärden. Det är till sist detta att vi har resurser till välfärden – bra förskolor, bra äldreomsorg och bra sjukvård – som är den enskilt viktigaste jämställdhetsfrågan i Sverige. Det var kvinnorna som tog hand om barnen i stället för att arbeta och det var kvinnorna som tog hand om sina gamla föräldrar innan vi fick resurser att bygga ut en välfärdssektor. Därför är en ekonomisk politik som skapar tillväxt och inte tillbakagång den enskilt viktigaste förutsättningen också för jämställdhet mellan kvinnor och män.

En räntechock på upp till 13–14 procent blir följden om man tar bort de finanspolitiska ramverken. Det är det Mona Sahlin har emot er politik, och jag håller med henne. Det kommer att innebära att hundratusentals barnfamiljer får gå från hus och hem, Lars Ohly. Vi får ett ekonomiskt kaos och en massarbetslöshet utan like. Det är din politik. Den skapar inte jämställdhet.

(Applåder)

Anf. 53 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Herr talman! Jan Björklund pratade fint om forskning i sitt anförande. Poängen med forskningen ökar om man använder sig av de resultat den kommer fram till, och poängen minskar något när resultaten ignoreras.

Folkpartiet har bland annat drivit att ungdomar inte ska få prata sina egna modersmål i skolan, om det inte är svenska förstås. Folkpartiet har använt sig av statistik om skolan på ett häpnadsväckande sätt för att motivera förslag som inte har stöd i forskning. Folkpartiet vill ha betyg från ettan trots att pedagogisk forskning inte kan påvisa att det har någon kunskapshöjande effekt.

Frågan är om det börjar bli dags att ompröva det här. Är Björklund för en forsknings- och kunskapsbaserad skolpolitik? Det finns forskning som tydligt visar att en levande flerspråkighet, god kunskap i det egna modersmålet och ibland faktiskt även stödundervisning på elevens modersmål, om det är ett annat än svenska, i till exempel ämnen som matematik har goda effekter på kunskapen både i själva skolämnet och i svenska.

Däremot har jag inte sett någon som helst forskning som visar att elever lär sig bättre utan keps. Är det dags att ompröva skolpolitiken och låta den bli kunskaps- och forskningsbaserad?

Anf. 54 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Fru talman! Det finns betydande forskningsstöd för att ett skolklimat med ordning, trygghet och studiedisciplin innebär att eleverna lär sig mer. En av orsakerna till att svenska elever i dag presterar sämre i skolan är att vi har en tilltagande oordning och mindre studiedisciplin än förut. Ordning och reda i skolan räcker ju inte för att elever ska lära sig något. Det krävs kunniga lärare och massor av andra förutsättningar. Men ordning och reda är en förutsättning för att elever ska kunna lära sig saker.

Jag vill säga att det framför allt är de elever som kommer från en bakgrund där föräldrarna inte har höga krav och en akademisk tradition som är betjänta av att skolmiljön erbjuder ordning, lugn och trygghet. Ett av flumskolans största missgrepp har varit att tro att man är snäll mot

barn som har taskiga förutsättningar genom att liksom låta det vara högljutt i klassrummet. Det är precis tvärtom. Det är de barnen som behöver allra mest ordning och trygghet i skolan.

Till sist, Maria Wetterstrand, vad kommer du att säga om älvförbindelsen i Göteborg i nästa vecka när du åker dit med Mona Sahlin? Accepterar du Socialdemokraternas besked att den ska byggas?
(Applåder)

Anf. 55 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! När blev det flummigt att fokusera på att eleverna ska nå målen i skolan? När blev det flummigt att vilja ha en skolpolitik som baserar sig på den pedagogiska forskningen om vad det är som gör att barn lär sig bättre?

Jag skulle vilja påstå att det är flum när Folkpartiet går ut och säger att elever inte ska få prata sina egna modersmål i skolan, trots att forskningen tydligt visar att just kunskapen i modersmålet är en grund för att kunna lära sig också svenska på ett bra sätt. En aktiv flerspråkighet är en stor fördel för Sverige när de här barnen växer upp.

Låt barnen få lära sig både svenska och sina egna modersmål så att vi får en stor grupp ungdomar som växer upp och kan klara både skolundervisningen i svenska och i andra ämnen och som också har kunskaper som vi har nytta av när vi ska ha kontakter med omvärlden framöver. Folkpartiet driver en forsknings- och kunskapsfientlig skolpolitik med den här typen av utspel.

Anf. 56 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att Maria Wetterstrand måste bereda sig på att när hon kommer till Göteborg i nästa vecka kommer frågan om älvförbindelsen att ställas. Jag läser i er motion att ni yrkar avslag på allt vägbyggande över huvud taget, med undantag för någon väg i Östergötland. Allt annat är ni emot. Det ska bli intressant att se vad Mona Sahlin och Maria Wetterstrand har för besked till göteborgarna i nästa vecka. Vi kommer att lyssna mycket noga. Ni får väl fundera ut något svar, för jag tror att ni kommer att få frågan.

Fru talman! När det gäller modersmål i skolan tycker jag att forskningen ingalunda är entydig. Den är inte alls så entydig som Maria Wetterstrand står här och säger. Anta att man har en grupp barn från Turkiet som har kommit hit i 10–11-årsåldern och att man sätter dem i en skolklass där man talar turkiska och att de får undervisning på turkiska i matematik. Jag förstår också att de lär sig matematik snabbare. Det är ett språk de redan tidigare kan. Men om slutsatsen är att all undervisning av den anledningen ska bedrivas på turkiska är problemet att de inte lär sig någon svenska.

Det är dubbla mål för elever som kommer hit. De måste också integreras. Det är det som är målet med vår skolpolitik. Svenska, svenska, svenska är det centrala för elever som kommer hit.

(Applåder)

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det är höst i Sverige och det är höst i världsekonomin efter en ovanligt lång och varm sommar. Höststormar har skapat rejäl

oreda i USA. Stormarna har drabbat stora och små ekonomier. När det nu är oroliga tider känns det tryggt att kunna konstatera att Sverige står väl rustat. Det svenska folkhemmet är vinterbonat.

När alliansen vann valet 2006 stod över en miljon människor utanför arbetsmarknaden eller jobbade mindre än de skulle vilja. I dag, två år senare, har utanförskapet minskat med 181 000 personer, människor som har gått från arbetslöshet, förtidspension eller sjukskrivning och i stället fått trygghet i en anställning.

Vi förstår värdet av egen försörjning. Vi förstår värdet av trygghet genom ett eget jobb. Och vi förstår den oro som många människor känner i dag när varslen ökar. Det är just därför vi har en politik för jobben. Det är just därför vi gör det enklare och billigare att anställa. Det är just därför som vi sänkt skatten för låg- och medelinkomsttagare. Låt mig bara ta ett enda exempel.

En sjuksköterska får med vår politik 1 470 kronor extra i månaden jämfört med hur det var när vänstersidan hade makten. Vi har återupprättat jobblinjen i svensk politik, och det är synnerligen viktigt med en politik för jobben när konjunkturen mattas av.

Fru talman! Låt mig få säga några ord om välfärden. Genom en ansvarsfull ekonomisk politik frigör vi resurser till viktiga välfärdssatsningar. Några exempel: Vi har gjort det billigare att gå till tandläkaren. Det statliga tandvårdsstödet har fördubblats från 3 till 6 miljarder kronor. Vi sänker skatten för pensionärer med 2 miljarder kronor. Framför allt får de 400 000 pensionärerna med lägst pension en skattesänkning på upp till 3 500 kronor per år. Observera att det nu är första gången sedan garantipensionen infördes som en förbättring genomförs. Det gjordes aldrig under Socialdemokraternas regeringstid.

Regeringen har satsat 1 miljard kronor per år på att korta köer i vården. Regeringen satsar ytterligare 2,7 miljarder kronor extra på de psykiskt sjuka. Vår sänkning av arbetsgivaravgiften ger kommuner och landsting 3 miljarder extra per år direkt till verksamheten. Vi inför fritt val i äldreomsorgen och handikappomsorgen och vårdval på vårdcentralerna. På så sätt blir det enklare att gå till doktorn.

Fru talman! Jag tror att vi måste komma bort från tanken på offentliga monopol som alla goda gåvors givare. Det är viktigt att se och bejaka de ovärderliga insatser som görs oavsett om det är i offentlig eller enskild regi. Låt mig få ta två konkreta exempel.

För några veckor sedan besökte jag Vivalla vårdcentral i Örebro. Vivalla är ett område med stora sociala och därmed medicinska problem. Landstinget fick inte ordning på verksamheten. Det gick bara inte. Botten nåddes 2005 när samtliga läkare sade upp sig.

Då valde landstinget i Örebro län att fråga om någon enskild aktör ville ta över vårdcentralen. Tre läkare tog över. Sedan dess har det varit en riktig framgångssaga.

Det första de gjorde var att kasta ut stämpelklockan. Personalen gavs frihet under ansvar. Man skapade en lagkänsla och korta beslutsvägar. De har i princip ingen personalomsättning. De har i princip ingen sjukskrivning. Det här är ett exempel på hur personligt engagemang och underifrånsperspektiv kan berika den svenska hälso- och sjukvården.

Mitt andra exempel är från Eskilstuna som jag besökte häromdagen. Där bedrivs sedan 1999 ett natthärbärke för hemlösa. Finns det hemlösa i

s-dominerade Eskilstuna, kanske någon undrar. Ja, det finns det tyvärr. I varje fall finns det ett 70-tal personer som mer eller mindre regelbundet sover över på härbärgen. Det drivs av Svenska kyrkan, och kommunen står för ungefär 40 procent av kostnaderna.

Ett besök på det härbärget lämnar ingen oberörd. Här finns berättelser om tonåringen som sov på uthyrningsflaken på bensinmackor och berättelser om missbrukare som dricker i princip allt de kommer över: handsprit, rakvatten, rengöringsmedel och munsköljningsmedlet Listerine. Det här är människor vars liv är trasiga och kantstötta. Det är människor som omgivningen ofta går vägar runt.

Det är fantastiskt att se personalens och de 30–40 frivilligas engagemang och medmänsklighet. Jag tror att vi behöver en ny syn på idéburen verksamhet, verksamhet som bärs av en idé och som berikar vår välfärd. Vi behöver självklart offentligt drivna verksamheter, men vi behöver också ideella. När jag möter de här människornas engagemang och solidaritet blir jag glad och tacksam. Vi måste alltid börja i det lilla. Trygghet i det lilla ger också trygghet i det stora.

Fru talman! När man köper hamburgare kan man höra någon som vill ha extra – extra ketchup, extra dressing, extra dricka. När jag läser oppositionens budgetar känns det som att stå i kön till korvmojen.

(Applåder)

Har vi satsat 3 miljarder extra på tandvården vill de satsa några miljoner till. Har vi satsat historiska belopp på infrastruktur vill de satsa lite till. Ni lovar allt extra, plusmenyn. Men problemet är att i verkligheten vill ni servera svenska folket något helt annat. På den verkliga menyn kommer det att stå: sänkt bnp med 35 miljarder kronor. Minskade offentliga intäkter, 20 miljarder kronor. Höjd skatt, 70 miljarder kronor. 60 000 färre jobb.

Så blir det när ni säger ja till våra satsningar men nej till reformer för nya jobb. Det finns ingen gratislunch vare sig i kön på Sibylla eller i statsbudgeten. Med er politik blir Sverige fattigare, de offentliga finanserna drabbas och färre människor kommer att ha jobb.

Vi har sett ett sorglustigt spektakel på vänstersidan under de senaste veckorna. Härondagen presenterade Mona Sahlin och Maria Wetterstrand samarbetet mellan partierna. Alla ska *inte* med, var budskapet då. En som inte ska med är Lars Ohly eftersom Vänstern säger nej till utgiftstaket i statsbudgeten. Ohly vill inte ha något tak. Han vill köra nedcabbat genom tillvaron. Nedcabbat ska han ragga väljare nästan utan några som helst hänsyn till ekonomiska restriktioner. Det kan vara skönt soliga och varma sommar dagar, men nu på hösten blir det inte alls lika behagligt.

Mona Sahlin är kritisk till att Ohly kör nedcabbat, till att han struntar i utgiftstaket. Det blir för henne ett skäl till att inte vilja samarbeta med Lars Ohly. Därför är det inte utan viss förvåning man läser den socialdemokratiska budgeten. Socialdemokraterna håller sig inte själva under utgiftstaket. Det är det utgiftstak som riksdagen har fattat beslut om i enlighet med finansiella ramverk som socialdemokrater tillsammans med alla andra partier lade fast 1997. Socialdemokraterna struntar alltså i sina egna budgetregler och kör huvudet rakt igenom sufflett och utgiftstak för 2009. Inte heller det, fru talman, verkar särskilt behagligt inför risken för

snålblåst, vinterkyla och hagelstormar. Jag känner inte igen Socialdemokraterna.
(Applåder)

Anf. 58 MONA SAHLIN (s) replik:

Fru talman! Det var ett ärligt och roligt inlägg. Det var lite vågat med hamburgerexemplet. Det är precis det som landets pensionärer har sagt om sina 68 kronor i höjning – det räckte just till en hamburgare.

Jag vill ta upp två frågor. Den ena frågan handlar om att komma bort från problemen med den dåliga tillgängligheten i vården. Det är ett problem som vi alla i kammaren har att jobba med. Det vet jag ärligt att också Göran Hågglund gör. Det är några saker som jag tror är viktiga, nämligen att våga sig på att certifiera alla vårdgivare, offentliga som privata, att anställa fler i sjukvården, att ha en tillgänglighetsmiljard, ungefär som den regeringen har föreslagit, och ställa samma höga krav på privata företag och den offentliga vården. Det ska vara ett meddelarskydd, inflytande över etableringar och inga gräddfiler.

Om man inför fri etablering – ett annat ord för det är fri dragningsrätt på skattepengar – som inte utgår efter var behoven av vård finns, riskerar man att det inte blir patienten i centrum utan företagen i centrum och patienten i väntrum. Hur resonerar socialministern när det gäller att den fria etableringen riskerar att slå sönder många framgångsrika modeller i både borgerliga och socialdemokratiska landsting där man har kommit åt köerna på ett bra sätt?

Min andra fråga gäller att den som går från arbete till pension får lägre lön och högre skatt. Det är helt sant att en socialdemokratisk regering aldrig ens skulle komma på tanken. Mig veterligt finns det inget annat land i världen som har kommit på denna tanke. Hur, Göran Hågglund, kunde det gå så illa?

Anf. 59 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Låt oss börja med pensionärernas situation. Vi inom alliansen har konstaterat att många pensionärer lever med utomordentligt små ekonomiska marginaler. Det här behöver vi ändra på. Därför presenterar vi i budgeten, för första gången i världshistorien sedan garantipensionen infördes, en förbättring för de pensionärer som har de allra lägsta inkomsterna.

Jag är medveten om att det här inte gläder alla pensionärer som har en högre inkomst, men jag tror att de allra flesta tycker att det är korrekt och klokt tänkt att de som har de ekonomiskt minsta marginalerna är de som får den största förbättringen. Därför genomför vi en skattesänkning för garantipensionärerna, som ofta är kvinnor, ofta har kommit en bra bit upp i åren och som har en liten ekonomi. De får en förbättring på 220–300 kronor månaden.

Vi vill gärna göra mer från kristdemokratiskt håll, men det här är ett viktigt steg för de grupper som har de minsta marginalerna. Vi har tagit ett steg som Socialdemokraterna under sina många år vid makten aldrig någonsin tog. I opposition finns pengarna, när man regerade fanns aldrig pengarna. Det är ett memento för pensionärer och andra.

Jag återkommer till den andra frågan i en senare replik, men låt mig komma tillbaka till frågan om utgiftstaket.

Jag har gått igenom de tidigare sätten som den socialdemokratiska majoriteten, många gånger tillsammans med andra partier, haft för att avslå Vänsterpartiets krav på höjda utgiftstak. Varje gång har kravet avslagits av majoriteten på grund av att det inte fungerar. Det är ett tydligt brott mot de regler som har satts upp med budgeten i tre olika steg. På våren fastställer vi utgiftstak. När det är fastställt är det vad vi förhåller oss till under hösten. Varför vill Socialdemokraterna överge detta betydelsefulla ekonomiska ramverk som har skänkt Sverige stabilitet?

Anf. 60 MONA SAHLIN (s) replik:

Fru talman! Jag hoppas att få någon kommentar till frågan om fri etablering sedan.

Högre utgifter behöver högre inkomster och ett högre finansiellt sparande. Det är socialdemokratins alltid ansvarsfulla ekonomiska politik. Vi har snarare debatter med andra om man över huvud taget ska ha regler eller inte. Det får tittarna och väljarna så småningom avgöra, det vill säga om socialdemokratien fortsätter att stå för en traditionell och stabil ansvarsfull ekonomisk politik. Vi vet att höga räntor och hög inflation är lön- och låntagares största fiende. Det lärde sig många i början av 90-talet. Vi är många som minns det än.

Göran Hägglund säger att han gärna hade velat göra mer för pensionärerna. Förklara då varför man gav sig in på, som jag har förstått det som i stort sett enda land i världen, att skilja på lön och pension. Det finns andra sätt att stötta samtliga pensionärer än att de ska drabbas av omoralen – vilket jag tycker att det är – att låtsas att pension är något annat än uppskjuten lön. Varför ska den beskattas så olika?

Anf. 61 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Man skulle ta Mona Sahlins invändningar på allvar om Socialdemokraterna i sitt budgetalternativ sade att de inte godkänner jobbskatteavdrag, säger nej till det, att löntagarna ska betala samma skatt som pensionärerna. Då skulle man ta dem på allvar.

Vi har resonerat att vi behöver fler människor i arbete. Fler människor i arbete ger en växande ekonomi och mer pengar till välfärden. Vi har identifierat en stor grupp pensionärer, 400 000, som har en extremt liten ekonomisk marginal. För dem vill vi särskilt genomföra förbättringar. Jag vill gärna gå vidare med detta, men vi har valt att prioritera dem som har den allra minsta ekonomin.

Jag känner inte igen Socialdemokraterna när det gäller det ekonomiska ramverket. Efter krisen i början av 90-talet bestämde vi oss för vissa saker som skulle vara av stor betydelse. En av dem var att reformera budgetprocessen. I det ingick att vi på våren fastställer utgiftstak och under hösten fyller det med innehåll. Socialdemokraterna överger det, och det ser jag som väldigt bekymmersamt.

(Applåder)

Anf. 62 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag vill ställa den enkla frågan om Göran Hågglund tycker att det är en bra idé att sätta barn i fängelse.

Anf. 63 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Det korta svaret på den frågan är nej.

Anf. 64 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Det gör mig mycket glad. Jag undrar då vad det förslag består i som har kommit från Kristdemokraterna om att man i stället för att ge vård till de ungdomar som har hamnat snett i tillvaron och begått kriminella handlingar ska öppna möjligheterna för att de ska kunna dömas till någonting som väldigt mycket liknar ett fängelsestraff och vad som skulle vara poängen med detta.

Anf. 65 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Det är bra att Maria Wetterstrand tar upp den här frågan, för jag tycker att det är en väldigt viktig fråga att diskutera mer i Sverige. Hur åstadkommer vi möjligheter att bryta en brottsutveckling som gör att vi måste satsa enorma resurser för att skapa en situation där människor kan känna trygghet i sin tillvaro?

Vi har inte varit särskilt lyckosamma när det gäller att bryta utvecklingen för människor som är återfallsförbrytare. Vi måste se till att få en bättre vård av dem som vi har fångat in och naturligtvis se till att polisen blir bättre på att upptäcka och komma till rätta med brott. Men vi måste också se till att förebygga på ett bättre sätt. Vi är från det offentliga sidan ofta alldeles för sena med att ingripa mot barn som håller på att hamna snett.

Jag tror verkligen inte att fängelse för barn är en lösning, men jag tror att vi måste sätta in insatser tidigare, innan man hamnar för långt på brottets bana, då utvecklingen blir mycket svårare att bryta.

Anf. 66 LARS OHLY (v):

Fru talman! I spåren av den kris som vi nu ser ökar kritiken mot de giriga spekulanterna i samhället, och det är naturligtvis välkommet. Men jag skulle vilja påminna om att det inte är giriga direktörer eller generösa bonussystem som har orsakat den här krisen. Det är inte heller låga räntnivåer, vilket en del nyliberaler har hävdat, som har orsakat krisen.

Det handlar om grundläggande fel i det ekonomiska system som vi lever med. De felen har förvärrats av en marknadsfundamentalism och en nyliberal ekonomisk politik.

Marknadens jakt på kortsiktig vinstmaximering leder till att långsiktiga och hållbara investeringar står tillbaka. Den här girigheten, som uppenbarligen finns där, är en logisk följd av kortsiktigheten i systemet. Att skylla finanskrisen enbart på girighet är ytligt och okunnigt.

Till politikens skuld hör att politiker har drivit en tes om att politiken bör hålla sig borta från marknaden. Politiken har abdikerat från ansvar, och alltför många politiker och ekonomer har trott på marknadens självreglerande förmåga, i Europa, i Sverige och i ännu större utsträckning i USA.

Den här trosbekännelsen till marknaden har lett till att man har låtit bli att vidta de åtgärder som har varit nödvändiga för att förhindra att krisen skulle få de effekter den har fått.

Omfattningen av kriserna förvärras av avregleringar och försämringar i välfärden. Det tydligaste exemplet på det är också från USA, där välfärdssektorn är reducerad till ett minimum, ett system där var och en får betala sin egen sjukvård, var och en får betala sin egen äldreomsorg, var och en får betala sin egen sjukförsäkring och arbetslöshetsersättning med privata försäkringar.

Det skapar inte bara stor ojämlikhet och gigantiska klasskillnader; det föder också en växande spekulativ sektor. När en större del av samhällets samlade resurser frigörs till spekulativt i stället för att användas för att öka människors trygghet får vi de luftbubblor i ekonomin som vi har sett exempel på de senaste veckorna. Det pensionssystem som innebär att man numera ska använda en del av sin intjänade pension för att spekulera på börserna späder bara på en utveckling där spekuleringen ökar.

Kombinerar man den här marknadsliberalismen med en orättvis fördelningspolitik förvärras kriserna än mer. Med stora skattesänkningar för rika och höglönlade har man sett till att en större andel av kapitalet i samhället frigörs till de rikas konsumtion. De köper inte mer falukorv för pengarna. De går inte till frisören oftare. De har redan fyllt det mesta av sitt konsumtionsutrymme – möjligtvis köper man en lyxbåt extra. Men det driver inte på den nödvändiga efterfrågan på varor och tjänster som kan skapa nya jobb i samhället.

När skattesänkarpolitiken kombineras med försämringar för dem som har minst minskar den totala efterfrågan på varor och tjänster i stället. Den som har ouppfyllda behov i sin vardag måste vända på slantarna, låta bli att handla och låta bli att gå till frisören, medan den som är rik kan köpa aktier och fondandelar. Det kapital som därmed ställs till förfogande för banker, försäkringsbolag och privata aktörer göder den osunda spekulatöns ekonomi som vi nu ser effekterna av.

Vi skulle ha kunnat använda kapitalet bättre. Vi skulle ha kunnat använda det till att rusta den gemensamma sektorn med fler anställda. Vi skulle ha kunnat använda det för att skapa förutsättningar för att bygga bort bristen på hyreslägenheter i samhället. Vi skulle ha kunnat använda en större del av kapitalet för att investera i järnväg och andra lösningar som bekämpar klimathotet.

En stor och robust välfärdssektor är ett skydd mot spekulativt slöseri. Att den dessutom har som huvuduppgift att garantera människors trygghet och en skälig levnadsnivå gör inte saken sämre. Men det innebär också att den fyller en stabiliserande funktion i tider av ekonomisk nedgång och kriser. För att minska krisernas omfattning och minska oron som kan leda till panik är det därför bra politik att ha höga ersättningsnivåer till dem som riskerar att drabbas av arbetslöshet och sjukdom.

Under en lång följd av år har antalet hyresrätter minskat relativt antalet villor och bostadsrätter i samhället. Samtidigt håller hyressättningen på att marknadsanpassas, vilket betyder att det blir dyrare att bo i mer attraktiva områden. Det leder till att fler har tvingats skuldsätta sig för att kunna bo samtidigt som allt fler till och med saknat möjligheten att efterfråga en bostad över huvud taget. Det har helt enkelt varit för dyrt att bo.

Därmed minskar rörligheten i samhället. Det är extra allvarligt i en lågkonjunktur, där människor ibland måste söka sig till nya orter att bo på där man kan få en anställning. Finns det inga bostäder minskar möjligheten att ens kunna söka nya jobb på andra håll än där man har bott tidigare.

En stark allmännytta med många hyresrätter till låga hyror är ett smörjmedel i ekonomin som stabiliserar och minskar krisens omfattning.

Byggandet av lägenheter minskar också arbetslösheten inom byggsektorn. Där ser vi, med regeringens egna siffror, att vi går mot en byggkrasch. Vi riskerar att få en fullständig nolltillväxt inom byggandet, vilket kommer att påverka inte bara byggsektorn och de anställda där utan också mängder av underleverantörer.

Det behövs också utbildningssystem som står öppna för fler och goda möjligheter till utbildning och fortbildning vid arbetslöshet och annars. I stället ser vi en regering som kanske är den första sedan 1842 som inte försöker höja kunskapsnivån totalt sett i samhället. Det är anmärkningsvärt.

Till detta kommer doktriner om att gemensamt ägande alltid är av ondo och att det alltid är rätt att sälja ut gemensamma tillgångar. Det späder naturligtvis bara på spekulationsekonomin omfattning och minskar dessutom demokratins omfattning. Jag tror också att det gör det väsentligt svårare att få skattebetalarna att ställa upp den gången det krisar, om det bara är så att vi ska socialisera förlusterna och privatisera vinsterna.

Fredrik Reinfeldt sade tidigare i en replik till mig att Vänstern står för förstatligande. Vem är det som förstatligar banker, Fredrik Reinfeldt? Är det jag eller George Bush? Är det jag eller Angela Merkel? Är det jag eller Gordon Brown?

Ja, det är dessa ansvariga politiker som i dag står för ett förstatligande av delar av banksektorn, och de gör det för att rädda den finansiella sektorn. Jag tror inte att det är fel. Jag tror att det är nödvändigt, framför allt för att rädda småspararnas pengar och minska oron i samhället. Men varför ska vi bara socialisera förluster? Varför ska vi sedan överlåta åt de privata intressena att ta vinsterna i egen ficka?

I stället för nyliberalism borde vi utveckla en välfärdsstat som omfattar fler. Människor måste känna trygghet vid arbetslöshet, sjukdom och ålderdom. Därför ska de gemensamma trygghetssystemen utvecklas.

Vi måste bygga fler hyreslägenheter. Vi måste stärka allmännyttan. Och vi måste agera internationellt. Vad vi än gör här hemma är det inte tillräckligt. Om vi ska komma till rätta med krisen måste vi agera inom FN och inom världssamfundet för att skapa kraftfulla globala finansiella kontrollfunktioner. Om sådana hade varit på plats hade man åtminstone kunnat ägna sig åt att försöka få USA:s ekonomi att bli något sundare i stället för att förespråka skattesänkningar och nyliberala lösningar i resten av världen.

I Sverige bör Finansinspektionen och andra institutioner stärkas. Det är märkligt att ni har haft ett halvår på er och inte ens har kunnat tillsätta en generaldirektör i Finansinspektionen i tider av kris. Det borde ni ha gjort.

Planerna på utförsäljning av SBAB och Nordea måste avbrytas. Det är fel väg att nu sälja ut, när man i andra delar av världen förstatligar

banker. Vi borde i stället utöka det gemensamma ägandet av Nordea och fortsätta att använda SBAB.

Det är i det här läget särskilt viktigt att värna om starka offentliga finanser. Era skattesänkningar är oansvarig politik. Vi måste ha ett skattesystem som förmår att möta kriserna, som omfördelar från välbeställda till fattiga, som finansierar välfärd och stimulerar den nödvändiga miljöomställningen.

I er värld är det ansvarsfullt att sänka skatter för mer än 100 miljarder men ansvarslöst att anställa fler i sjukvården, förskolan, skolan, äldreomsorgen och kulturen.

I er värld är det ansvarsfullt att subventionera överklassens köp av hushållsnära tjänster men ansvarslöst att se till att fler gamla får bra hjälp av hemtjänsten.

I er värld är det ansvarsfullt att sänka ersättningen till cancersjuka efter tolv månader men ansvarslöst att höja taket i a-kassan så att även Volvoarbetarna får 80 procent i ersättning.

Vi tror inte på den enda vägens ekonomiska politik. Vi tror inte att skattesänkningar är lösningen på allt. Vi finansierar våra förslag, och vi tidigarelägger investeringar och satsar på välfärd och rättvisa. Det är en modern och framtidsinriktad politik för att möta krisen.

(Applåder)

Anf. 67 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Jag lyckades inte i detta långa ideologiska anförande reda ut vad det var som Lars Ohly var för. Att du, Lars Ohly, är emot väldigt mycket tror jag har framgått för oss som har följt din politiska gärning.

Det är många som är oroliga för hur vi ska få en balanserad marknadsekonomi med bra regleringar som förenar stabilitet med rimligt risktagande. Är Lars Ohly för eller emot marknadsekonomi? Om Lars Ohly är emot marknadsekonomi, vad vill han se i stället?

Det är lätt att peka finger. När andra är oroliga verkar Lars Ohly glad. Är det kommunismen som ska räta på ryggen och nu börja förespråkas i Lars Ohlys parti igen?

Vi bildade alliansen 2004 i Högfors i Västerbotten. Vår utgångspunkt var att alla ska bidra och att alla också ska vinna på samarbetet. Det var en sorts insikt om att flerpartisystem bygger på att partier arbetar tillsammans, att man under lång tid utarbetar politiska förslag som man går till väljarna med och som man sedan gemensamt tar ansvar för.

Vänstern tror inte på idén om att vara tillsammans och att alla ska få vara med. Hos er gäller: Ensam är stark. Störst går först. Stor bestämmer, och liten får inte vara med. Därför säger man att Lars Ohly har skämt ut sig och inte får vara med. Han fattar inte det här med budgetregler.

Min fråga till Lars Ohly är: Finns det något villkor som Lars Ohly och Vänsterpartiet har för att låta Socialdemokraterna och Miljöpartiet vara med i ett samarbete med Vänsterpartiet? Finns det något som är så viktigt för dig att du ställer det som villkor till Mona Sahlin och Maria Wetterstrand för att de ska få vara med och samarbeta med dig?

Anf. 68 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Det var ett lite förvirrat inlägg som ändå landade i en konkret fråga som jag gärna ska svara på. Men först måste jag säga att

det är en oerhörd svaghet av en statsminister att inte kunna ge sig in i en rimlig diskussion om vad som behövs för att möta den finansiella kris som faktiskt skapar sämre levnadsförhållanden för de människor som redan har det sämst.

Man är till exempel inte beredd att höra på eller diskutera varför det är viktigt och nödvändigt att bygga fler hyresrätter i det här läget, alltså för att se till att vi därigenom får en ökad rörlighet på bostadsmarknaden, som också ökar rörligheten på arbetsmarknaden.

Man vill inte höra på eller tala om vikten av stabila välfärdssystem, som minskar oron i samhället. Man vill inte höra på eller tala om vikten av att vi har en a-kassa som omfattar alla och en sjukförsäkring som gör att människor inte, i tillägg till sin fysiska sjukdom, också drabbas av mental oro.

Detta tycker jag är en svaghet hos en statsminister.

Nu kommer jag till Fredrik Reinfeldts fråga. Självklart finns det väldigt starka krav som jag ställer på mina ärade vänner inom vänsterblocket. De kraven tror jag att vi tillsammans kommer att kunna uppfylla. De handlar nämligen om att vi måste stå för något helt annat än er orättvisa högerpolitik.

Vi måste stå för en skattepolitik och en välfärdspolitik som utjämnar skillnaderna mellan kvinnor och män och mellan klasser och regioner i samhället. Vi måste stå för en rättvis politik som inte drar isär samhället och gör de rika allt rikare samtidigt som de fattiga blir allt fattigare. Andelen fattiga barn i Sverige har ökat med er politik, och det är orimligt att tänka sig en ny majoritet som inte minskar antalet fattiga barn i Sverige.

Det finns alltså en mängd sådana villkor. Vi måste ha en klimatomställning som på allvar angriper miljöproblemen i stället för att bara prata om dem, som Fredrik Reinfeldt är bra på – han har väldigt mycket snack och lite verkstad.

Där finns Vänsterpartiets krav på vem som än vill samarbeta med oss. Dem kommer vi att ställa som ultimativa krav. Det kan jag garantera.
(Applåder)

Anf. 69 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik:

Fru talman! Min poäng gällde om det fanns någon ideologi eller någon samlad idé kvar i Vänsterpartiet. Det är lätt att glädjas när andra är oroliga. Frågan var om det finns något samlat system som Lars Ohly står för och som är ett alternativ till den marknadsekonomi som behöver bättre regleringar och som behöver lära av de problem vi nu har sett. Men Lars Ohly återgår till att diskutera sakfrågor. Jag försökte få fram ideologen Lars Ohly. Det skulle vara intressant att få svar på min fråga.

Sedan kör Lars Ohly ett knep som vi har sett många gånger förut. Han säger: Vi vill byta ut er. Ja, det har vi hört oppositionen säga förut. Min fråga var om det finns något som är viktigt där ni avviker. Vi har ju just fått höra att ni inte passar in därför att ni vill köra nedcabbat, som Göran Hägglund uttryckte det.

Lars Ohly tog upp alla möjliga frågor som jag tror att många partier kan hålla med om. Man vill att inkomstskillnaderna i Sverige ska minska och att vi ska ha en bra klimatpolitik. Men finns det något som är unikt för Vänsterpartiet – något som ni står för och som Socialdemokraterna och Miljöpartiet inte förstår och inte respekterar och som är ultimativa

Anf. 70 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Jag åker inte nedcabbat. Jag åker tåg så ofta jag bara kan.

Det är märkligt att som Fredrik Reinfeldt säga att rättvisan, välfärden och miljön inte är ideologiska frågor. Det är klart att de är!

Man kan inte å ena sidan säga, som ni har gjort i den här debatten, att det är oerhört stora skillnader mellan Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets budgetalternativ samtidigt som man å andra sidan säger: Ni har inget som är unikt. Det är klart att vi har det.

Än så länge pågår en diskussion om hur vi ska forma ett framtida gemensamt regeringsalternativ som utmanar inte bara er regeringsmakt utan framför allt den politik som har skapat orättvisa och fattigdom. Vi kommer att fortsätta diskutera, men fram till nästa val – om vi inte får ett extraval – är det du som är ansvarig för den politik som leder till att många människor får det sämre. Det är den politiken som Vänsterpartiet och förhoppningsvis hela vänstersidan kommer att bekämpa och ersätta med en bättre politik.

(Applåder)

Anf. 71 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Jag tänkte ställa några frågor till Lars Ohly med anledning av att han talar om att skattesänkningar är oansvariga. Jag ska hålla mig till en diskussion som jag hade häromdagen med en person som bor söder om Stockholm, i Salem. Han heter Bashir, och han ville ställa frågor om fastighetsskatten.

Han hade i likhet med väldigt många andra nu fått de nya taxeringsbeskeden. Efter ett litet samtal kunde vi konstatera att hans kommunala fastighetsavgift är och blir 6 000 kronor. Om vi inte hade ändrat på det regelverk som fanns under den tid då ni hade majoritet hade detta hushåll fått en fastighetsskatt på 29 840 kronor.

Lars Ohly har ju inte haft den goda smaken att, som Mona Sahlin, traska efter och säga: Det som vi var väldigt arga för tidigare kanske ändå var väldigt bra. Han tycker att det är rimligt att sådana som Bashir och hans familj ska drabbas av en väldigt hög fastighetsskatt.

En familj som har sparat länge för att kunna köpa ett hus och som har en hög månadskostnad till följd av sina lån ska dessutom betala en fantastiskt hög fastighetsskatt. Hur kan Lars Ohly tycka att det är en rimlig och klok politik?

Anf. 72 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Den politik som vi förespråkar innebär att 358 000 fastigheter beskattas högre än med ert system. Det är något färre hushåll än så många fastigheter, för det finns de hushåll som äger fler än en fastighet. Säg att det är 350 000. Det kanske också är högt räknat. Det är de allra dyraste villorna. Det är de med de allra lyxigaste fastigheterna som kommer att få betala.

Ute i landet är det tvärtom så att man med er politik i flera fall har fått ökade avgifter och kostnader. Det finns mängder av tabeller som visar att det på landsbygden finns de som i dag betalar mer än de gjorde tidigare.

Vi säger: Det är en helt galen politik. Här bör vi i stället satsa på en bostadsmarknad där vi faktiskt ser till att vi får inkomster som kan användas till exempel till att skapa en bostadsfond som bygger fler hyresrätter och som gör att det blir större möjligheter att ha en valfrihet när det gäller bostadsväljande än vad det finns i dag.

Här har vi möjlighet att faktiskt finansiera våra förslag. Ni försöker säga: Ni är oansvariga på vänstersidan därför att ni inte finansierar era förslag, och så är ni oansvariga när ni gör det. Men vi gör det på ett sätt som är rättvist. Vi gör det på ett sätt som säkert prickar dem som redan i dag har möjligheter att betala mer och som har fått stora lättnader med era förslag.

De som har fått de största lättnaderna med era förslag är inte några låginkomsttagare eller några människor som är arbetslösa eller sjuka. De har fått det sämre. De som har fått de största lättnaderna är de som bor i de allra mest attraktiva och lyxigaste villorna i storstadsområdena. Där finns de verkliga vinnarna på er politik. Och det är sant, Göran Hägglund, att där också finns förlorarna på Vänsterpartiets politik. Vi säger inte att vår politik är bra för alla eller att allas privatekonomi ökar. Vi tar in skatter av dem som är högavlönade och rika för att bekosta välfärd och rättvisa. Det tror jag är en politik som väldigt många instämmer i.
(Applåder)

Anf. 73 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik:

Fru talman! Lars Ohly är en väldigt skicklig retoriker. Jag tror att det är lätt att fångas av hans budskap, att det är klokt att några få som är ohyggligt välbeställda ska betala mer för att man ska kunna genomföra enorma förbättringar för dem som har mindre. Men jag tror att det är väldigt viktigt att skilja ut vad det egentligen handlar om.

Bashir som har en väldigt liten inkomst, eller en normal inkomst, är metallarbetare. Med er politik skulle han, eftersom ni säger nej till jobbskatteavdraget, ha 838 kronor mer i skatt per månad. Han skulle dessutom ha en fastighetsskatt som skulle vara ungefär 600 kronor mer per månad. I det här fallet skulle det bara för hans del – nu har vi inte räknat med hans fru – handla om 1 500 kronor mer i skatt varje månad.

Ni försöker framställa det som att det handlar om några få feta direktörer i Danderyd eller Täby när det handlar om sådana som Bashir som bor i Salem. Han är en vanlig hederlig metallarbetare som ni kommer att klippa till med er politik.

Anf. 74 LARS OHLY (v) replik:

Fru talman! Tvärtom, Göran Hägglund! Jag är helt övertygad om att vi alla behöver bidra för att vi ska kunna ha råd med välfärden, och jag är helt övertygad om att de flesta också är beredda att göra det.

Sveriges Kommuner och Landsting gjorde en undersökning i våras som visade att en stor majoritet av svenska folket sade: Vi är beredda att betala mer i skatt om det går till bättre sjukvård, bättre förskola och skola för våra barn och bättre äldreomsorg för våra gamla. Om det går till ett bättre samhälle som håller ihop och som skapar rättvisa är vi beredda att betala mer i skatt.

Det gäller alla inkomstgrupper. Men min politik innebär att man faktiskt pekar ut dem som har mest som de som ska bidra mest. Det är en

progressiv skattepolitik som leder till att vi utjämnar skillnader i stället för att förvärra dem. Det är den största skillnaden mellan Vänsterns och högeralliansens politik.

(Applåder)

Prot. 2008/09:13
15 oktober

Partiledardebatt

Anf. 75 MARIA WETTERSTRAND (mp):

Fru talman! Vad är det egentligen som gör livet värt att leva? Den frågan väcktes i mitt huvud häromdagen när jag läste en tidningsartikel om att Miljöpartiet motsatte sig allting som gör livet värt att leva. Jag tyckte att det var ett ganska komiskt påstående. Mycket kan vi i Miljöpartiet bli anklagade för men knappast just det.

Miljöpartiet är ett parti som just vill värna allt det som gör livet värt att leva. Vi vill värna barnen genom att ge småbarnsföräldrar en möjlighet till sänkt arbetstid och att vara mer tid med sina barn. Vi vill värna naturen genom att öka anslagen för naturskydd. Vi vill värna jämställdhet och lika rätt för alla människor.

Vi vill jobba för att man ska få fler spårvagnar. Vi vill jobba för att jobben ska bli fler genom att satsa på småföretag och fler lärare i skolan. Vi vill jobba för att människor ska kunna få en balans mellan fritid och arbete. Vi vill inte minst jobba för kärleken, senast manifesterat i vår motion om könsneutrala äktenskap. Jag känner mig stolt över att representera Miljöpartiet de gröna.

Jag är övertygad om att Sverige behöver en ny regering. Jag sade redan efter valet 2006 att det riskerar att bli fyra förlorade år med alliansregeringen. Och det finns onekligen en hel del att vara besviken på regeringen för.

De har gjort en del saker som har varit bra, naturligtvis. Men det finns en hel del att vara besviken på. Jag vet att det är många som delar min frustration över mycket som har hänt och inte hänt de senaste två åren.

Det största misstaget gjorde den nuvarande regeringen redan för fyra år sedan, innan den kom till makten, då man valde att prioritera bort miljöfrågorna i det arbete som skulle leda till regeringsmakten. Det här har fortsatt.

När klimatfrågan kom upp på agendan strax efter valet började regeringen tillsätta grupper av olika slag som skulle hjälpa till så att det skulle hända någonting. Nu väntas en klimatproposition. Om den kommer och om den har ett innehåll blir det, mer eller mindre, det första regeringen gör på miljöområdet under den här mandatperioden, om man inte räknar alla de saker som har gått i helt fel riktning.

Jag tänker på att regeringen har skurit ned skogsskyddet och naturskyddet trots att vi har orörda urskogar som fortfarande inte har ett långsiktigt skydd, att man har lagt fram förslag om att skogsbruket ska förändras så att naturvärden får ge vika för exploateringsintressen, att man planerar att luckra upp strandskyddet så att rika människor ska kunna köpa upp de kvarvarande attraktiva strandområdena och göra dem otillgängliga för allmänheten och att man på obestämd tid har skjutit upp – eller den kanske inte kommer alls – en proposition om hur Sverige ska nå sina miljömål.

Regeringen har också en fantastisk vurm för att bygga nya motorvägar i storstadsområdena, som motarbetar en långsiktig klimatpolitik. Den har också skjutit undan de viktiga järnvägssatsningarna, som skulle

kunna göra oss mindre oljeberoende i framtiden och göra att vi står på en stadigare grund när de globala oljepriserna fluktuerar.

I går presenterade Miljöpartiet ett förslag om hur åtta svenska städer snabbt ska kunna få spåravnstrafik. I Uppsala, Stockholm, Norrköping, Linköping, Göteborg, Helsingborg, Lund och Malmö tror vi att det skulle vara en utmärkt satsning.

På klimatområdet väntas det förslag nu under hösten från regeringen. Det vi har hört hittills är mest prat och klimatpolitiska undanflykter, och allting spinner på samma tema. Det är inte vi, inte här, inte nu. Det är någon annan, någon annanstans, någon annan gång.

Jag tänkte göra en liten genomgång av de vanligaste klimatpolitiska undanflykterna.

Den första är: Vi är så små. Hur många gånger har vi inte hört Fredrik Reinfeldt säga: Vi är ju så små i Sverige. Vi står ju bara för 0,2 procent – eller valfri siffra, beroende på vilket miljöproblem man för tillfället diskuterar – av världens utsläpp.

Faktum är att man lätt kan dela in världen i 500 delar som var och en bara står för 0,2 procent. Då kan alla hävda: Vi behöver inte göra någonting för just vi är så små. Den stora frågan borde vara: Vad ger oss rätten att släppa ut mer än fem gånger mer växthusgaser per person än vad man tror är hållbart för världen när människor i södra Afrika varje dag drabbas av de klimatförändringar som redan är verklighet och som vi i den rika delen av världen har orsakat?

Vi i Sverige har dessutom bland de bästa förutsättningarna i världen att göra oss fria från fossilberoendet.

Nästa klimatpolitiska undanflykt är att man säger att internationellt samarbete är det enda som räknas. Jag är inte emot internationellt samarbete, men den som pratar om det använder det ofta som en ursäkt för att inte göra någonting på hemmaplan. Det är alltså inte-här-argumentet. I regeringens fall handlar det också om att försöka smita undan de krav som det internationella samfundet vill ställa på Sverige när det gäller EU:s fördelning av utsläppshandeln exempelvis.

En tredje klimatpolitisk undanflykt har vi hört många gånger från den här regeringen. Man säger att vi måste ha forskning för att lösa problemet. Jag håller med om att vi behöver forskning, men det får aldrig användas som en undanflykt för att vi ska slippa undan att göra något nu.

Det finns tillgänglig teknik. Det finns tillgänglig kunskap som, om vi använder den, kan lösa den här klimatkrisen. Men det behövs en politik som är aktiv för att de lösningarna ska bli verklighet.

Hittills har vi sett att alliansen har haft flyt av en högkonjunktur som nu vänds i lågkonjunktur. Den är inte lika benägen att ta på sig skulden för lågkonjunkturen som den är benägen att ta åt sig äran av högkonjunkturen. Det är mycket prat om alla de jobb som har skapats i högkonjunkturen, som om det var alliansregeringens förtjänst.

Jag tänker inte skylla konjunkturen eller finanskrisen på regeringen, men det är regeringens fel att över en halv miljon människor har lämnat a-kassan och nu riskerar att stå utan trygghet om lågkonjunkturen drabbar just dem. Regeringen motiverade att sänka a-kassan med att det ger fler jobb, något slags hallelujakänsla. Betyder det att den tänker sänka a-kassan ännu mer nu när det blir lågkonjunktur? Det vore onekligen bra

med lite fler jobb nu när det börjar varslas på olika håll i landet. Eller är det dags att erkänna misstaget och satsa på tryggheten i stället?

Miljöpartiet anser att det inte går att bara lappa och laga nu på de trygghetssystem som har perforerats. Vi vill utveckla och se till att vi får en solidariskt finansierad arbetslivstrygghet.

Det är inte i goda tider som trygghetsförsäkringarna behövs som mest. Det är inte i första hand när man är frisk som man är glad över att det finns en sjukförsäkring. Och det är inte när det är soligt väder som man går och letar efter sitt paraply. Det är när de soliga dagarna går över i regniga dagar som det behövs en politik som bygger på solidaritet.

Den här regeringen har en politik för bara soliga dagar. När människor nu börjar sträcka sig efter sina paraplyer visar det sig att de är fulla med hål eller, ännu värre, att de inte finns där alls. Fredrik Reinfeldt har ställt sig med badbyxor på trots att det blåser halv storm ute.

Det låter ibland på Fredrik Reinfeldt som att antingen har vi trygghet eller så har vi jobb. Men det är naturligtvis inte sant. Miljöpartiet har en politik där vi satsar mer på småföretagen än vad regeringen gör genom att vi sänker arbetsgivaravgiften med 10 procent upp till en lönesumma på 2 ½ miljon. Det gynnar alla mindre företag, där vi vet att många av de nya jobben växer fram.

Vi driver en politik som innebär att vi använder lågkonjunkturen till att bygga om Sverige till att bli mindre beroende av olja och mindre sårbart. Vi satsar på energieffektivitet, på förnybar energi, på det som är långsiktigt hållbart.

Vi ser just nu ett läge där det finns ett stort behov av att ta tag i de stora klimatutmaningar som gäller hela den här planeten och där Sveriges förutsättningar är bättre än de flestas. Vi kan återta ledartröjan internationellt. Det finns också ett behov av att återupprätta tryggheten och välfärden i Sverige.

Vad kan vara mer passande i det läget än att det startas ett långsiktigt samarbete mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna för att utmana den sittande regeringen? Jag ser det som ett utmärkt framtidsalternativ där rött möter grönt, med ett socialdemokratiskt parti som har byggt upp mycket av de trygghetssystem som nu perforerats och ett miljöparti som ser de långsiktiga behoven och har lösningarna på miljöutmaningarna.

Vi erbjuder tillsammans ett alternativ som kan stå för både trygghet och förnyelse. Till eventuella socialdemokrater som räds att Miljöpartiet ska dra Socialdemokraterna åt höger kan jag påminna om en gammal grön paroll: Vi ska inte gå i höger- eller vänstervarv. Vi ska framåt. Vår avsikt är att leda det här samarbetet in i framtiden.

Sverige behöver en ny regering och ett nytt ledarskap, och den regeringen behöver ett starkt grönt inflytande. Två förlorade år går nu mot fyra, men sedan får det vara nog.

(Applåder)

Anf. 76 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Fru talman! Jag betvivlar inte Maria Wetterstrands och Miljöpartiets engagemang när det gäller miljöfrågorna. Det har vi gemensamt.

Men, snälla Maria, det räcker inte med retorik. Man måste titta på fakta.

Om vi tar den energi- och klimatöverenskommelse som är på väg att fattas på EU-nivå så har Sverige varit pådrivande. Det är vi som har sett till och hållit fast vid att vi ska ha en aktiv klimat- och energipolitik också i svåra tider. Kraven om en hållbar näringspolitik på EU-nivå där vi ser att företag, politik och forskning tillsammans kan hitta framtidslösningarna är den svenska positionen. I EU:s klimat- och energipolitik innebär det att Sverige tar den största andelen av det förnybara som något land i Europa över huvud taget tar på sig, från 40 till 49 procent.

Vi har lagt fram program som handlar om att förbättra havsmiljön. Vi har höjt koldioxidskatten. Vi har ökade resurser till järnväg och också till vägnät så att vi kan ta oss fram på ett bättre sätt. Vi har ökade resurser till länsstyrelserna så att man ska snabba på vindkraftsutbyggnaden och andra delar. Vi har gett ökade resurser till energi- och klimatrådgivare runt om i landet. Vi har startat program för småföretag för att de ska bli mer energieffektiva.

Vi har satsat på internationellt samarbete, för att det helt enkelt är så att många länder frågar efter Sverige. Som jag nämnde i ett tidigare replikskifte var Afrikas energiministrar här förra veckan. De bara önskar att Sverige ska vara med i det här arbetet och att vi ska hjälpa till med det.

Vi tillför resurser till forskning, för vi tror fortfarande att vi måste forska mycket mer. Vi måste satsa på pilot- och demonstrationsanläggningar. Det är en lång rad åtgärder som vi har genomfört.

Maria säger: Vi ska stoppa strandskyddsdelen, vi ska skydda mer skog, vi ska minska produktionen i skogen, och vi ska inte ha några pengar till vägar. Då är min fråga: Har du verkligen de socialdemokratiska kompisarna med dig i den politiken?

Anf. 77 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Maud Olofsson säger väldigt fint att andra länder frågar efter Sverige när det gäller klimatfrågan. Varför gör de det? Är det för den politik som den här regeringen har drivit? Nej, knappast. Ni lever på gamla meriter. Ni lever på de förslag som drevs igenom i det rödgröna samarbetet under den förra mandatperioden. Det är det som är basen för det ni åker runt i världen och skryter om.

Jag vill påminna om att ni var emot i princip varje enskilt förslag som har lett till den utveckling som nu andra länder tittar på i Sverige för att se hur vi har gjort för att åstadkomma den. Därefter har ni omprövat några av de ställningstagandena. Ni har till exempel låtit alla de höjda miljöskatterna vara kvar, utom flygskatten. Flyget är fortfarande befriat från att ta sin del av miljökostnaden.

Sedan skryter Maud Olofsson om hur Sverige stöder det internationella samarbetet i EU. Faktum är att när kraven började komma fram om hur mycket förnybar energi vi skulle bygga i förhållande till andra länder var Sverige och Maud Olofsson nere och lobbade emot det så att vi skulle få lägre krav på oss här, trots att vi har bland de bästa förutsättningarna i EU att göra en stor utbyggnad av förnybar energi.

När kraven sedan kom hörde man från Svenskt Näringsliv, som verkar vara något slags rådgivande organ till regeringen, att det skulle hota både jobben och välfärden och allt möjligt. Samtidigt gick vindenergiföretagen ut och sade: Vi kan fixa det här själva. Och biobränsleföretagen

gick ut och sade: Vi kan fixa det här själva. Hade du frågat energirådgivarna kan jag säga att de säkert också skulle ha sagt: Vi kan fixa det här själva genom satsningar på energieffektivisering.

Regeringen bedriver inte en ansvarsfull politik på miljöområdet. Den bedriver inte en politik som leder framåt. Det är bara att beklaga. Jag önskar att det var annorlunda.

Anf. 78 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik:

Fru talman! Jag kommer ihåg på 70-talet när Centerpartiet drev miljöfrågorna och var först i Sverige med att ta upp de frågorna. Då var koldioxidskatten ett av de starkaste verktygen. Då fanns inte ens Miljöpartiet. Då var det ingen av de politiska partierna i det här landet som tyckte att det var en bra åtgärd. Det här är något som vi har drivit under lång tid, och vi är glada över att man kan använda det som verktyg.

När det gäller elcertifikat är det samma sak. Det var en reform som Miljöpartiet stod vid sidan om. Det är elcertifikaten som i dag driver på att vi får det förnybara utbyggt i Sverige. Det är likadant med utsläppshandeln – det är en fråga som Centerpartiet har drivit under mycket lång tid. Vi tycker att det är ett bra verktyg, eftersom det är marknadsdrivande och passar marknaden.

Vi driver också internationella överenskommelser på EU-nivå, och vi hoppas få en sådan i Köpenhamn nästa år. Det är alldeles självklart att Sverige är pådrivande och tar på sig ett stort ansvar, men vi måste även hjälpa de länder som efterfrågar vår hjälp.

Sedan vill jag att Maria Wetterstrand svarar på min fråga. Ni pratar om strandskydd, om att skydda mer skog, om att inte ge några pengar till vägar. Vi har också det här med att öka produktionen i skogen. Har du verkligen Socialdemokraterna med på detta? Jag ser att det är socialdemokratiska medlemmar som är tveksamma.

Anf. 79 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag är jätteglad över att Centerpartiet en gång i tiden var ett parti som drev på miljöfrågorna. Det var bra att ni gjorde det då.

När det gäller elcertifikaten som Maud Olofsson skryter med var införandet av även småskaliga vattenkraftverk i elcertifikaten en av de saker regeringen gjorde först, vilket onekligen är ett stort hot mot många naturmiljöer som det i dag inte finns särskilt mycket kvar av i Sverige.

Maud Olofsson pratar om utsläppshandeln. Även där lobbade regeringen i EU för att kraven på Sverige skulle vara lägre och att vi skulle få släppa ut mer än vad som skulle ankomma på oss.

När det gäller frågan om skogs- och strandskydd har vi drivit en politik som har tagit ett stort ansvar under de år vi har haft ett rödgrönt samarbete. Ni har nyligen skurit ned den budgeten – slaktat satsningarna på biologisk mångfald – med en tiondel som bara är borta. Det innebär att man inte kommer att kunna klara miljömålen på det området. Det var annat när rödgrönt styrde Sverige!

Anf. 80 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja återvända till en fråga som det här nya rödgröna samarbetet måste lösa, och hur den ska lösas tror jag blir väldigt viktigt. Om ni vinner valet blir det viktigt för Sverige. Det blir i

varje fall, oavsett om ni vinner, viktigt i valdebatten framöver på ett annat sätt än förr. Det handlar om hur man ser på infrastruktur.

Det har funnits ett rätt stort samförstånd mellan Socialdemokraterna och de borgerliga partierna om synen på infrastruktur. Vi har byggt ut vägar i Sverige, och det finns fortsatt stora behov av att göra detta. Jag har varit verksam här i regionen som kommunalpolitiker i många år. Man har fattat beslut om många investeringar där rödgröna koalitioner i Stockholms stadshus gång på gång har spruckit på grund av att man till exempel ska bygga kringfartsleder runt Stockholm.

Nu finns det ett par sådana projekt på gång som verkligen behövs. Det är förbifarter runt våra storstäder – Stockholm och Göteborg. Det handlar också om E 22 i Skåne. Socialdemokraterna, som själva inte klarade av att bygga dessa, kräver nu att vi ska göra det fort. Själva gjorde de det aldrig, men när det kommer till riksdagens bord föreställer jag mig att det finns ett samförstånd mellan alliansen och Socialdemokraterna.

Då är det så att det inte kommer att hinna bli någon spade i jorden vare sig för Förbifart Stockholm, älvförbindelsen i Göteborg eller för en komplett motorväg, E 22, genom Skåne före valdagen 2010. I verkligheten är det den regering som sitter efter valet 2010 som avgör om dessa projekt fullföljs eller inte.

Därför måste jag fråga Maria Wetterstrand, och jag tror att många människor i dessa regioner nu lyssnar på svaret: Kommer Maria Wetterstrand att acceptera att de här projekten fullföljs?

Anf. 81 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag lovar att det kommer att bli ett samlat besked om hur vi ska hantera infrastrukturfrågorna före valet. Jan Björklund behöver alltså inte vara orolig för detta.

Men om man tittar på hur det ser ut i Sverige just nu när det gäller efterfrågan på infrastruktur ser man att det är en enorm ökad efterfrågan på just spårtrafik där inte samhället kan leverera det folk vill ha. Det är för få spår. Det är för trångt på Stockholms central. Det är tåg som inte går tillräckligt snabbt. Det behövs satsningar just där det är en enorm underkapacitet, och det är på järnvägen.

Ta Stockholm som exempel. Tänk om man inte hade byggt en enda ny väg i Stockholms innerstad sedan 1872. Det hade sett lite annorlunda ut då. Men så är det om man tittar söderifrån mot Stockholms central. Det är lika många spår i dag som 1872. Då gick det 10 tåg om dagen. Nu går det 600 tåg om dagen.

Nu satsar man, bland annat tack vare Miljöpartiet, på att bygga ytterligare två spår. När de är klara är det redan för lite, är bedömningen. Det behövs en enorm satsning på spårtrafik i Sverige. När vi hade ett rödgrönt samarbete satsade vi dubbelt på järnvägen om vi hade satsat en del på väg. Det var den fördelning vi gjorde då.

Nu gör ni tvärtom, eller ännu värre. Det är vägarna som får den stora delen av kakan och inte minst just motorvägar i storstadsområdena. Där det bor mycket människor borde det rimligen gå att hitta andra lösningar så att de som bor ute på landet och verkligen behöver bilen också får fortsätta använda sig av den. Vi som bor inne i städerna behöver minska användningen av bil för att det utrymmet ska finnas, och då är det järnvägs- och spårsatsningar som framför allt behövs och efterfrågas.

Anf. 82 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik:

Fru talman! Maria Wetterstrand pratar om allt annat än det jag frågade om. Citytunneln i Stockholm har den här regeringen gett klartecken till. Den byggs nu. Vi är överens om det, och det är bra, men det problemet är på väg att lösas.

Så säger Maria Wetterstrand till mig att jag inte behöver vara orolig, för det kommer att komma ett besked. Men jag är väl inte orolig för *om* det kommer att komma ett besked. Jag är orolig för *innehållet* i det beskedet. Tänk om det blir som Maria Wetterstrand säger, att vi ska stoppa vägutbyggnader i Sverige. Du pratar om storstäderna. Ja, Förbifart Stockholm och älvförbindelsen i Göteborg råkar vara de största projekten, men ni vill även stoppa förbifarten i Umeå, och ni vill stoppa förbifarten i Sundsvall. Ni vill stoppa varje infrastrukturprojekt där bilar kan åka över huvud taget med undantag för en väg i Motala som ni accepterar.

Det är faktiskt så dessutom, Maria Wetterstrand, att två tredjedelar av all kollektivtrafik går på väg – bussar och så vidare. Vägar är alltså centrala även för kollektivtrafiken.

Men det intressanta är: Kommer ni att stoppa dessa byggnationer? Det är det som står i er motion. Kommer ni att stoppa det i en eventuell framtida regering? Det är de beskederna människor längtar efter att få höra.

Anf. 83 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik:

Fru talman! Jag upprepar: Det kommer att ges svar på detta. Jan Björklund behöver inte vara orolig för om det kommer svar eller inte.

För att vara tydlig så stöder Miljöpartiet vägsatsningar som handlar om att öka säkerheten i vägnätet. Vi stöder satsningar som handlar om att se till att de vägar som finns är bra. Det kommer vi att fortsätta stödja.

Däremot är vi mycket tveksamma till att man i det här läget ska satsa pengar på att bygga nya motorvägar i storstadsområdena, när vi ser att det är efterfrågan på spårtrafik som växer enormt i dag. Det finns inte plats att köra gods på järnväg; därför måste man ha så många långtradare ute på vägarna. Det är både ett säkerhetsproblem och ett miljöproblem att man inte kan köra godset på järnväg i stället, eftersom det har byggts för lite spår.

Vi behöver den här satsningen nu. De infrastruktursatsningar som görs i dag är de vi ska leva med de närmaste hundra åren. Satsar vi fel, ja, då får vi också en större miljöpåverkan. Satsar vi rätt kan vi göra oss mindre beroende av fossil energi och i stället satsa på det som är mest smart och effektivt för framtiden.

Partiledardebatten var härmed avslutad.

2 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2008/09:42 till konstitutionsutskottet

2008/09:46 till skatteutskottet

2008/09:49 till finansutskottet

Framställningar
2008/09:RRS3 till konstitutionsutskottet
2008/09:RRS6 till miljö- och jordbruksutskottet

Redogörelser
2008/09:RRS2 till kulturutskottet
2008/09:RRS4 till försvarsutskottet

Motioner
2008/09:Fi1 till finansutskottet
2008/09:Ju9 till justitieutskottet
2008/09:K1 och K2 till konstitutionsutskottet
2008/09:T1 och T2 till trafikutskottet
2008/09:C2 till civilutskottet
2008/09:A7 och A8 till arbetsmarknadsutskottet

EU-dokument
KOM(2008)616 till näringsutskottet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.11 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 12.25 i väntan på att deltagarna i den inledande delen av den allmänpolitiska debatten skulle infinna sig i kammaren.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.25.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.25 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 12.30 i väntan på att deltagarna i den inledande delen av den allmänpolitiska debatten skulle infinna sig i kammaren.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.30.

Anf. 84 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag tänkte använda mina minuter åt den oro som vi ser på finansmarknaden i vårt land och i Europa. Men naturligtvis ser vi också att den är världsomspännande. Mycket pekar också på – signaler som vi har uppfattat under lång tid – att den har haft sin grund i de amerikanska finansiella systemen.

Jag tycker att detta väcker en tanke inför framtiden. Det ger oss en klar och tydlig signal om hur sårbar man är som enskild nation för vad de finansiella strukturerna kan sätta i rörelse på det sätt som har skett under den senaste tiden.

Inte minst Europeiska unionen är naturligtvis ett väldigt viktigt instrument för att kunna hantera sådana här viktiga kriser. Vi har i olika sammanhang sett att svenska folket inte i total enighet älskar Europeiska unionen. Många kanske till och med vill stänga sig utanför den.

Jag tycker att det som har hänt under den senaste tiden är en viktig signal om att oavsett hur vi agerar och oavsett vilka regler som vi har i vårt land spiller dessa oroligheter över till vårt land på ett sätt som gör att detta manar till eftertanke när det gäller hur vi bygger vårt skydd i framtiden.

Det som har hänt i Europeiska unionen, då de ledande länderna har satt sig ned och sagt att man måste ha ett gemensamt regelverk för att hantera detta, är alldeles utmärkt. Det är bra att den svenska regeringen har följt efter i fråga om detta och är beredd att gå in och justera reglerna i vårt land så att vi kan se till att skydda vår finansiella sektor på ett rimligt sätt i detta läge. Där finns det fullt stöd från det socialdemokratiska partiet.

I sådana här situationer tycker jag att det är viktigt att vi uppvisar politisk enighet – det är faktiskt landets väl och ve som vi värnar om – och ser till att de strukturer som är beroende av denna marknad kan fungera. Det handlar om företagsinvesteringar, och man måste se till att det finns krediter för landets olika delar. Ytterst handlar det naturligtvis om sysselsättning och jobb åt vanligt folk. Detta är väldigt viktigt att slå vakt om.

Jag tycker att regeringen har varit för rigid genom att hålla detta helt för sig själv. Vi skulle ha kunnat ha en bredare dialog över partigränser och över blockgränser. Men det har blivit något bättre under den senaste tiden.

Jag ser också i undersökningar att svenska folket tycker att man faktiskt ska hjälpas åt i de politiska systemen i sådana sammanhang. Det är även en indikation på att det bör vara på det sättet i framtiden.

Samtidigt har jag noterat att landets finansminister har sagt att det finns en girighet bakom detta, inte minst i andra länder. Vi har sett vilka fantasisummor som delas ut i bonusar och dylika gratifikationer till dem som har jobbat inom dessa marknader inom den finansiella sektorn.

Men vi ser också hur det har fungerat i det svenska samhället. Bonus-systemen inom dessa marknader har eskalerat under senare tid. De har fungerat som något slags backventiler. När vinsten har ökat har bonusarna följt med. Men om vinsten minskar och om aktiviteten minskar i en positiv riktning så inte följer systemen med ned, utan de sitter kvar.

Jag såg att den engelske premiärministern Gordon Brown hade villkorat en del i fråga om bonussystemen. Om staten och skattebetalarna ska gå in på dessa marknader och vara med och rädda dessa institutioner – man kan säga att marknaderna till viss del har havererat – får också de största företrädarna för dessa vara beredda att minska sina egna anspråk.

Jag har en fråga till Mats Odell. Vi är inte där än i Sverige. Vi vet inte var detta hamnar. Skulle det vara tänkbart för Mats Odell att sätta det trycket på dessa företrädare här i Sverige? Vi vet nämligen att detta sticker i ögonen på vanliga människor som har placerat pengar i fonder och ser hur deras kapital sjunker ihop medan företrädarna förblir skadefria när det gäller de ersättningar som de tar ut. Skulle Mats Odell kunna tänka sig en sådan åtgärd här i Sverige? Det skulle vara intressant att få svar på.

Vi vet som sagt var inte vart detta tar vägen. Baksidan av den finansiella krisen är att vi vet att det blir mindre aktivitet och mindre investeringar. Detta spiller ned på vår nationella marknad, inte minst arbetsmarknaden i sig. Där kan vi inte förlita oss på att EU tar tag i frågan hur vi ska lösa detta när varsel också kommer. Här står regeringen med sitt fulla ansvar när det gäller vilka åtgärder som man ska vidta när varslen kommer som en effekt av lågkonjunkturen men naturligtvis också som en effekt av det som startade oron i den finansiella sektorn. Där tycker jag att vi har sett för lite så här långt just i den delen. Men det är naturligtvis också ett delansvar för en finansmarknadsminister vad som händer när finansmarknaden så att säga släpper sitt grepp och sitt ansvar, vilket håller på att hända. Det får följderna för samhället i övrigt också. Det är klart att regeringen också där måste vara beredd att göra insatser.

Anf. 85 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Skattepolitiken är en väsentlig del av den debatt som vi för i dag. Jag kan trots detta konstatera att när vi diskuterar skatter i dag är det få socialdemokrater som deltar i debatten. Förra året hade vi en livlig debatt som innebar 142 inlägg. I dag är det två personer anmälda i den debatten. Båda kommer från allianspartierna.

Det är intressant att höra hur en gammal före detta finanshandelsminister ser på detta. Har Socialdemokraterna insett att alliansregeringen har gjort ett bra arbete så att de inte behöver föra den här debatten, eller har Socialdemokraterna direkt kapitulerat från den skattepolitiska debatten?

Anf. 86 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Om man lyssnade på partiledardebatten, vilket jag gjorde, och jag tror att även Jörgen Johansson gjorde det, kan man väl säga att det inte var någon som kapitulerade i skattedebatten. Den var ganska intensiv.

Skatter är viktiga. Det pekar vi också på i vår stora budgetmotion där vi tar upp detta. Vi har där accepterat de två första jobbskatteavdragen, men vi accepterar inte det tredje därför att vi har andra ambitioner för välfärden. Man kan inte säga både att man ska ha lägre skatter och mer välfärd. Då går inte ekonomin ihop. Säger man att man tycker att systemen är för dåliga – att sjukförsäkringen är för svag och a-kassan för dålig – ska man också finansiera detta. Vi står upp för en ekonomi som är i balans och ser till att vi också ger stadga i ekonomin. Jag kommer aldrig att tveka en millimeter i fråga om att man ska ha ordning på detta. Lovar man mer utgifter ska man också stå upp för att man tar in mer inkomster. Därför säger vi nej till det tredje jobbskatteavdraget. När oron och inte minst varslen kommer är det viktigt att vi ger en signal till de människor som drabbas att de ska känna sig trygga i det svenska samhället. Det gör de med vårt förslag.

Anf. 87 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Trots allt är det också en signal att man inte deltar i den sakpolitiska debatten om skatter när det finns ett sådant utrymme här i kammaren.

Jag kan konstatera att under alliansregeringens tid har 180 000 människor gått från utanförskap till arbete. Statsbudgeten visar överskott, och det finns ett reformutrymme i storleksordningen 32 miljarder. Alliansregeringen har alltså visat ett stort ansvar på detta område.

Nu ska jag till Sven-Erik Österbergs försvar säga att jag tycker att det var en ödmjuk och bra framtoning i hans anförande som kanske öppnade en del dörrar för diskussion. Trots det är signalen från Socialdemokraterna rätt tydlig när man inte deltar i den skattepolitiska debatten i kammaren.

Anf. 88 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Signalen från mig till dig, Jörgen Johansson, är att du har hamnat i ett gäng där man bara tror på skattesänkningar. Du har följt med i det där. Tidigare har vi haft många andra balanserade resonemang om bland annat skatter. Kom ihåg att det under den förra högkonjunkturen faktiskt blev fler jobb! Då fanns det inga jobbskatteavdrag som nu, och vi behövde inte ge oss på a-kassan och sjukförsäkringssystemet. Marknaden fungerade ändå. Jobben kom därför att högkonjunkturen kom.

Skattesänkning i en högkonjunktur var ju medicinen för fler jobb. Också när varslen nu kommer hos Volvo är medicinen skattesänkning till dem som redan är i jobb. På vilket sätt hjälper det dem som förlorar jobbet att de som är kvar på Volvo får lägre skatt? Det är fel politik, Jörgen Johansson. Skattepolitik är viktigt. Men använd inte den som medicin för alla åkommor i det svenska samhället, för då blir det i slutändan en stor besvikelse! Det är jag övertygad om.

Anf. 89 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Först vill jag tacka Sven-Erik Österberg för ett åtminstone inledningsvis väldigt bra anförande om det internationella samarbetet. Det gäller också hans eloge till alliansregeringen.

Vad politiken i finansmarknadsfrågor kan bistå med är långsiktighet och förutsägbarhet. Det är vårt viktigaste budskap. Syftet med det finanspolitiska ramverket är just detta.

Jag skulle vilja passa på att fråga Sven-Erik Österberg om Socialdemokraternas syn på utgiftstaken. Mona Sahlin sade i partiledardebatten: Högre utgifter behöver högre inkomster.

Syftet med utgiftstak är just att det hela ska vara långsiktigt och att det ska innebära en budgetrestriktion. Nya utgifter ska inrymmas under beslutade tak. Vilken budgetrestriktion innebär det då, som jag upplever att Socialdemokraterna gör i sin budget, att först bestämma hur stora utgifterna ska vara och att sedan fastställa utgiftstaken? Vilka signaler skickar det till finansmarknaden, företagen och hushållen i dessa tider av finansiell oro?

Anf. 90 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Det är verkligen en märklig debatt. Både Roger Tiefensees partiledare och Göran Hägglund har ju i den här diskussionen helt varit ute i periferin. Budgettak sätts utifrån vad kammaren röstar om. När vi lägger fram ett budgetförslag förutsätter det, om förslaget går igenom, att det finns en majoritet i kammaren för vad som är budgettak. Sedan harmoniseras det utifrån överskottsmålet. Det är det som budgetlagen, överskottsmålet och så vidare beskriver. De olika delarna i vår budgetmotion håller ihop.

Du kan inte, Roger Tiefensee, säga att alliansregeringen lägger fast ett budgettak för tre år framöver. Om det blev regeringsskifte 2010 skulle det betyda att vi var bundna av ert budgettak i två år innan vi kunde göra vårt eget budgettak och vår egen ekonomi. Det där faller på sin egen orimlighet. Ni har kört in på ett snedspår i hela den diskussionen.

Vi lägger fram en motion utifrån att den får stöd av en majoritet i kammaren. Då har vi ett budgettak och har därmed de finansiella strukturerna i ordning – exakt som budgetlagen föreskriver. Blanda inte ihop korten! Det är vad ni har gjort.

Anf. 91 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Jag har talat med dem som var med om att göra det här, till exempel Per-Ola Eriksson. Budgettak är inte juridiskt bindande, så jag kan inte anklaga Socialdemokraterna för att bryta mot budgettak. Men de följer inte intentionen med budgetlagen och med budgettaken. Tanken var att det skulle vara en utgiftsrestriktion både för den sittande regeringen och för oppositionen. När allianspartierna var i opposition följde vi de regelverken.

Det är en intressant fråga som Sven-Erik Österberg själv lyfter fram. Ja, men vilken signal ger det till marknaden om nu Miljöpartiet och Socialdemokraterna inte bara pratat om att samarbeta utan också, mitt i all finansiell oro, gjort ett stort nummer av en historisk höjning av utgiftstaken? Normalt sett har de kanske höjts med 30–40 miljarder. Socialdemokraterna föreslår nu att de från år 2008 till år 2009 höjs med 60 miljarder – med tekniska justeringar; 70 miljarder reallt. Vad är det för signal?

Anf. 92 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! När ni var i opposition – du, Roger Tiefensee, sitter med i finansutskottet, och jag har varit ordförande där – lade ni fram motioner med andra inkomster, andra utgifter och andra budgettak. Det är inget fel gentemot vad som gäller. Ni gjorde det under förutsättning att det skulle bli en majoritet i riksdagen för era förslag. Vi har inte stort hopp om att vår motion går igenom; så ser det tyvärr ut.

Men när er budget klubbats i finansutskottet och när den tas här i kammaren har vi en budgettaksrestriktion som gäller under budgetåret. Då kan inte vi i finansutskottet väcka nya frågor som innebär att detta budgettak spräcks, för då handlar vi fel i förhållande till intentionerna med budgettaket. Finansutskottet och till och med kanslichefen kommer då att säga att det inte går med tanke på budgettaket.

Vi driver nu en alternativ politik som, om den skulle vinna här, är vad som gäller. Då kommer man att förhålla sig till det budgettaket. Det är det som är skillnaden. Ni kan inte diktera villkoren för hur vi ska lägga fram vår motion. Det är det som är skillnaden, och det är det som är feluppfattningen i frågan.

Anf. 93 PER BILL (m) replik:

Fru talman! Jag går inte in på diskussionen om utgiftstak utan inleder med att säga att jag håller med Sven-Erik Österberg om hur viktigt det är med samarbetet i EU och att vi gemensamt tar fram ett regelverk för de här sakerna.

Min fråga blir därför: Är det inte lite svårt när era samarbetspartner så att säga är så pass kritiskt inställda till EU? En är ju direkt motståndare till EU, och en är möjligen lite ljumt positiv numera.

En annan sak som Sven-Erik Österberg tog upp och som är viktig är detta med bonusar. Jag tycker att det är en självklarhet att vi om vi går in med skattebetalarnas pengar också, liksom man gjort i en del andra länder – till exempel i Storbritannien – ska ha tydliga krav. Det ska inte förekomma några excesser när det gäller bonusar – framför allt inte bonusar som gynnar kortsiktigt risktagande, möjligen sådana som gynnar långsiktighet och stabilitet.

Anf. 94 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! EU-samarbetet är viktigt. Som ett direkt svar på Per Bills fråga kan jag säga att jag har varit med om att samarbeta med både Peter Eriksson och Vänsterpartiet under åtta år med de diskussioner som då var. Under hela den perioden hanterade vi EU-frågor. Jag tror inte att man kan peka på att Sverige var svagt i EU-frågor under den perioden.

En sak är att ha en långsiktig inställning till EU. En annan sak är att vara konstruktiv i närtid, vilket jag upplevt att Miljöpartiet och faktiskt också Vänsterpartiet har varit i aktuella frågor i EU; det har inte varit några bekymmer. Jag har också sett att Miljöpartiet har gjort en ganska positiv resa i sammanhanget, så där ser jag inte något problem.

Vidare tycker jag att det i utrikespolitiken, som detta med EU ändå är, är väldigt viktigt att kunna ha ett långsiktigt samarbete över blockgränsen kring hur Sverige ska hävda sig på en internationell marknad. Inte minst viktigt är detta sett till finansmarknaden. Vi vet ju att pengar med se-

kundhastighet snurrar runt hela jorden. Det spelar ingen roll vad vi här krampaktigt håller fast vid om det är en utsatt situation.

Jag tar tacksamt emot att Per Bill håller med mig om bonusarna. Där har vi alltså precis samma uppfattning.

Anf. 95 PER BILL (m) replik:

Fru talman! Jag tror att det trots allt kommer att vara lite skillnad när det gäller att på finansministerposten ha Anders Borg eller Lars Ohly som förhandlare i EU; det är jag ganska övertygad om.

Men låt oss återgå till det som vi är överens om, nämligen bonusarna. Det blir viktigt för oss dels att när det – och det blir väldigt snart – kommer en proposition till riksdagen se till att det finns tydliga regler om att de pengar som skattebetalarna eventuellt ska ställa upp med används till att skapa stabilitet i systemet, dels att risken inte finns att det blir en övergång till någon typ av bonussystem som vi inte vill se.

Fru talman! I mer än tio år har jag i riksdagen jobbat just med att få de statliga bolagen att föregå med gott exempel och med att man ska ta bort bonusarna i de företagen. Tyvärr har jag ännu inte riktigt lyckats med detta. Kanske kan vi gemensamt göra någonting också åt det.

Anf. 96 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Nej, i den senaste frågan kan man säga att Per Bill inte har lyckats. Det genomfördes ju lätnader när det gäller bonusar i statliga företag. Sanningen att säga var det väl det som alliansregeringen startade den här mandatperioden med. Om jag inte är helt fel ute var det till och med Maud Olofsson som var ute i just den frågan, så där har Per Bill mer jobb att göra; det kan jag säga.

Jag kan hålla med om att det är skillnad mellan Lars Ohly och den nuvarande finansministern. Vad den skillnaden exakt består i kan vi ägna en lång diskussion åt.

Det är intressant att kritisera vårt samarbete på olika sätt just nu. Men jag kan inte peka på att vårt samarbete med Miljöpartiet när vi var i regeringsställning på något sätt ställt till det i just EU-frågorna. Sverige var skarpt på den tiden och hade ett väldigt lyckat ordförandeskap under socialdemokratisk ledning. Att det var framgångsrikt var allmänt omvittnat. Jag tror därför att det är ett snedspår att ge sig in på att säga att vi var svaga på den punkten. Det håller jag alltså inte med om.

Anf. 97 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Tusen personer äger lika mycket som de två och en halv miljarder fattigaste i världen i dag. 2 procent av de rikaste äger lika mycket som hälften av jordens befolkning. Ökade ekonomiska klyftor har vi tyvärr sett även här i Sverige. Det är en politik som gynnar en spekulationsekonomi. Jag tycker att det här är värt att ha med när vi diskuterar konsekvenserna av nyliberalismens verkningar i den så kallade finanskrisen.

Alldeles nyss kunde vi höra regeringens ord om att staten inte är någon bra ägare och inte någon utvecklande ägare heller. De statliga bolagen måste säljas. Men nu är det stater som måste gå in och rädda den lovordade marknaden. Men regeringen har tyvärr inte tänkt om utan biter sig fast i sina nyliberala doktriner och planerar att gå vidare med utförsäljningarna som om ingenting hade hänt, bara det har lugnat ned sig lite.

Aron Etzler skriver i *Flamman* om finanskraschen. Han skriver att det är svårt att rädda någon som försöker använda själva räddningsaktionen till att gynna sig själv. Jag tycker att det är en väldigt talande och väldigt tydlig beskrivning av själva nyliberalismens ideologi.

Finanskraschen handlar om grundläggande fel i det ekonomiska systemet som har förvärrats av marknadsfundamentalism och nyliberal ekonomisk politik. Spekulationsekonomin är osund och dyrbar, dyrbar inte enbart för det som nu sker utan också för att det leder till att långsiktiga nödvändiga investeringar riskerar att utebli. Borgerliga ekonomer brukar gärna kalla finansmarknaden för smörjmedel där man kortsiktigt kan tjäna mycket pengar. Kortsiktig spekulation blir lönsammare, i alla fall för dem som spekulerar.

Det är den här doktrinen som har varit gällande och som gärna framställs som att man skulle kunna skilja ekonomin från politik. Björn Elmbrant skriver i *Dagens Arena* att de som tror att det finns en ren ekonomi är precis de gynnade som fört det finansiella systemet farligt nära en härdsälta. Nu är deras tid över. Nu väntar en era av politisk ekonomi.

Jag tycker att det bara är att instämma i Elmbrants skrift.

Men marknadens jakt på kortsiktig vinstmaximering har lett till att långsiktiga hållbara investeringar uteblir. Girigheten hos de styrande är en logisk följd av kortsiktigheten i systemet. Att skylla finanskrisen enbart på girighet är ytligt och handlar mer om att man inte vill se att systemet leder till återkommande kriser som spelar med människors väl och ve och sätter samhällsekonomin i gungflyn. Tyvärr har vi alltför ofta sett att politiker abdikerat från sitt ansvar. Även om vi lyckas lösa dagens kris kommer vi att befinna oss i en liknande situation igen. Vi har sett det många gånger förr.

Det är folket som får stå för förlusterna, medan vinsterna nästan aldrig tillåts utfalla till folkets fördel. Systemet privatiserar vinsterna och socialiserar förlusterna. Inte ens en ursäkt får skattebetalarna.

Alltför många ekonomer och politiker har trott på marknadens självreglerande förmåga och har abdikerat. Denna nästan religiösa föreställning har väglett i många politiska beslut. I EU, som nu omhuldas av allt fler partier, är denna marknadsfundamentalism till och med upphöjd till lag. Ett exempel på abdikationen från politiken är att penningpolitiken numera inte bestäms av folkvalda utan av en sorts expertvälde såväl här i Sverige som i EU. Penningpolitiken ska skötas fristående från demokratiska beslut och förtroendevalda. Ett sådant system där politiskt ansvar inte kan utkrävas över penningpolitiken är svårt att förena med grundläggande demokratiska principer.

Vi kan också se på den borgerliga politikens härjningar här i Stockholm, där politiker drar runt med den svenska motsvarigheten till *sub-prime*-bolag i Stockholms förorter för att locka och lura människor till utbildningar från hyresrätter till bostadsrätter. Vi ser det i LOV, lagen om valfrihet i vård. Vi ser det i den fria etableringsrätten där skattepengar ska föda spekulation.

Tyvärr är också vårt pensionssystem uppbyggt på spekulation där vi i stället för att bygga vägar och järnvägar, skapa jobb och klimatomställa använder våra pensionspengar i en tombola. Har du tur och får ett bra utfall kan du kanske leva på din pension.

En orättvis fördelningspolitik förvärrar krisen ännu mer. En orättvis skattesänkarpolitik, kombinerad med försämringar för dem som har minst, minskar den totala efterfrågan på varor och tjänster i samhället. Den som har uppfyllda behov i sin vardag, det vill säga alla de som har sin egen finanskris varenda dag, måste vända på slantarna, medan de som är rika kan köpa aktier och fondandelar. Därmed ställs ännu mer kapital till förfogande till spekulation.

Jag tycker att det är viktigt att komma ihåg att det för en tydlig stabilitet i ekonomin är oerhört viktigt att ha en stark allmännytta, att ha sjukvård och skola som finansieras med skattepengar och att ha starka statliga bolag. Det är någonting att bygga framtiden på. Att utveckla en välfärdssektor är ett skydd mot spekulativt slöseri. Det är något som garanterar människors trygghet och en skälig levnadsnivå. Det är stabiliserande vid ekonomisk nedgång och kriser.

Anf. 98 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är uppfriskande att höra Ulla Andersson i kammaren. Det är väldigt ofta som det ideologiska saknas i kammaren och det bara blir olika nyanser mellan de olika blocken. Men Ulla Andersson och Vänsterpartiet för det röda standaret här i kammaren.

Jag skulle vilja fråga Ulla Andersson vilka privata företag hon i första hand tänker skulle förstatligas för att nå den samhällsmodell som hon beskriver.

Anf. 99 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tror att ett land byggs av folket. Därför ska det också finnas en politisk vilja och en politisk rörelse för att förändra ett samhälle. Det är ingenting vi kan förändra här i kammaren med politiska förslag.

Jag ser många områden där vi skulle kunna utveckla samhällsligt ägande. Jag tycker att vi har ett stort ansvar att ta när det gäller till exempel klimatomställningen. Jag tror att vi behöver använda en form av statligt riskkapital där vi skulle kunna vara ägare eller delägare för att gynna biodrivmedel, en energiomställning och så vidare.

Men jag tror också att det finns behov av ett ökat statligt bankäggande. Jag tycker att det är helt fel att sälja ut SBAB. Jag tycker inte att man bör gå vidare med utförsäljning av Nordea utan snarare tvärtom. Jag tycker att det finns all anledning att fundera över vad vi behöver för att skapa stabilitet i en väldigt orolig tid och för att bygga en bra framtid för dem som lever och verkar här i dag. Jag tror att våra pensionspengar skulle kunna göra bra nytta.

Anf. 100 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Fru talman! Det här blir ännu intressantare. Du talade väldigt starkt i ditt inlägg om ekonomisk politik. Då trodde jag att politiken skulle förmas här i den folkvalda kammaren, men nu talar du om något decentraliserat system där någon sorts kooperation ute i samhället skulle avgöra vilka delar av samhället som skulle föras över från privat ägande till det där mer kooperativa.

Jag undrar om du skulle kunna utveckla det ytterligare.

Anf. 101 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Till skillnad från Göran tror jag faktiskt inte att det är den här kammaren som förändrar vårt land. Jag tror att det är folkets vilja och folkets inställning till det samhälle och den framtid de vill ha som är grunden i byggandet av ett samhälle för framtiden.

Därför gör jag dig kanske besviken, Göran. Jag tycker inte att det är min uppgift att lägga fram konkreta färdiga förslag här utan att vara ute och lyssna och sedan presentera förslag. Det gör jag successivt. Bland annat finns det en stark opinion för att öka det samhälleliga ägandet inom banksektorn. Det tycker jag är en bra väg att gå. Men det finns också en stark opinion för att bygga ut allmännyttan. Just den ökande kapitalbildningen hos ett fåtal rika människor leder och gynnar en spekulationsekonomi i fastighetsbranschen, som i sin tur försvårar för vanliga människor att få tag i en lägenhet, vilket i sin tur leder till ökade fastighetspriser.

Därför är det så oerhört viktigt att staten tar ett socialt bostadspolitiskt ansvar och bidrar till att stärka allmännyttan runt om i landet, för då får vanliga människor råd att bo och man kan minska spekuleringen i fastighetsbranschen.

Anf. 102 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra detta inlägg av Ulla Andersson eller *economics by* Flamman.

Det pågår nu ett ganska brett arbete i Europa för att se till att bland annat svenska skattebetalare ska kunna stå så skadefria som möjligt från de krascher som vi har sett och säkert inte sett slutet på än inom den finansiella sektorn.

Ulla Andersson hänvisade själv till att det skulle finnas ett starkt stöd för att socialisera banker. Det arbete som pågår, inte minst inom EU, går ut på att till stora delar se till att skattebetalare i Sverige och hela Europa ska hållas skadefria, det vill säga att man är väldigt tydlig med att man ställer upp med garantier. Om det är så att det behövs stöd ska man ha aktier i utbyte. Man ska också se till att det kan ske hyggliga rekonstruktioner, för stater ska i regel inte driva banker.

Varför säger Vänsterpartiet nej till detta bland annat i EU-nämnden? Ni är ju emot att vi ska göra skattebetalarna skadefria.

Anf. 103 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Fru talman! Det var mycket på en gång. Men jag tycker att skattebetalarna ska få ta del av de vinster som faktiskt finns att hämta ut och att de ska användas till långsiktiga investeringar. Det tycker jag är en ansvarsfull ekonomisk politik. Därför tycker jag också att det är väsentligt när man går in med skattemedel att ställa krav på ett medägande med de

pengar som man stoppar in, så att man också får del av vinsterna. Tyvärr har det varit så runt om i världen att man oftast får ta förlusterna. Det tycker jag är ett grundläggande problem.

Allt det här bygger i grund och botten på att vi har en ökande ekonomisk ojämlikhet. När man talar om finanskrisen i USA talar man ofta om *subprime*-lånen, men man talar väldigt lite om att man inte har haft någon löneutveckling i USA. Arbetare i medel- och undre arbetarklass i USA har alltså inte haft någon realinkomstökning på nästan sju år. Det blir en problematik i sig när man är helt hänvisade till att köpa en bostad. Jag tycker alltså att det tas lätt på problematiken.

Jag tycker inte att vi ska gå in och överta eller socialisera banker. Jag menar att om det finns aktier till salu ska vi vara en aktiv part och köpa.

Anf. 104 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Just nu pågår ett samtal och en diskussion om hur vi bäst ska möta den kris vi befinner oss i.

Det blir nästan lite apart att som Flamman härinne prata om bankernas övervinster just nu, åtminstone de europeiska bankernas. Svenska banker är enligt Finansinspektionen fortfarande relativt stabila, vilket jag är väldigt tacksam för. Det beror bland annat på de lagar som vi har stiftat i den här kammaren.

Nu säger Vänsterpartiet nej i bland annat EU-nämnden till att vi ska ställa upp på detta projekt Europa tillsammans med andra europeiska länder i en framtid som vi delar med de europeiska länderna vad gäller att möta dessa finansiella problem. Då säger Vänsterpartiet att vi ska gå ur EU, att vi inte ska vara med på detta, att vi ska säga nej i Europeiska rådet. Varför säger du nej när vi ska skydda svenska och europeiska skattebetalare mot den kollaps som vi har sett på den finansiella marknaden, som började i USA men också har spritt sig till Europa?

Anf. 105 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Det är rätt intressant att se det som sker nu, att de som alltför ofta har sagt att staten inte är någon bra ägare nu anser att staten ska gå in och täcka upp och bringa ordning i den oreda som allt det här har ställt till.

Det vi säger och också har sagt i EU-nämnden – jag vet inte riktigt vilken tolkning Johan Pehrson har gjort – är att om vi ska gå in med gemensamma medel ska vi också kräva en del av ägarskapet. Det är att ta ansvar för skattebetalarnas pengar. Då kan vi vara med och styra utvecklingen och inte enbart överlämna skattepengarna till någon annan som i sin tur får göra vad de vill med dem. Där är vi mycket tydliga.

Vi anser att vi måste ta det här ansvaret, för vi kan inte låta vanliga människor eller företag stå där med rumpan bar. Vi har ett ansvar att ta, och det är vi i Vänsterpartiet beredda att ta. Vi kräver bara det som är mest väsentligt, att vi också ska kunna vara med och påverka och ta del av framtidens vinster.

Visst har även banker i Sverige haft en total övervinstmaximering under en mycket lång tid. Och det har varit en brist på konkurrens inom banksektorn. Bland annat därför har vi SBAB.

Anf. 106 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! I början av 90-talet fick vi en allvarlig finanskris i Sverige. Det var en egenproducerad kris med allvarliga följdverkningar i den reala ekonomin. Många blev arbetslösa, och det slog hårt mot många enskilda och familjer. Men i dag kan vi i Sverige skörda en del av det som gjordes då för att klara krisen. Bankerna har ännu inte riktigt glömt i alla fall. De fick också lite tuffare regler att luta sig mot för att säkra finanssystemet. Det politiska systemet lärde sig att en stram ekonomisk politik är nödvändig för att skapa långsiktig trygghet och ge demokratin handlingsutrymme. Det är viktigt att vi inte glömmer den läxan. Vi vet inte i dag hur finanskrisen slutar, men det vi upplevde under 90-talets kris har vi nytta av i dag.

Det är uppenbart att regelverken för banker och finansinstitut återigen måste ses över. Den extremt närstyrda affärskultur som handlar om att maximera börsvärden de närmaste veckorna är ett slags systemfel som skapar enorma risker i jakten på kortsiktiga vinster och bonusersättningar. Det är också farligt för ekonomin som helhet.

Finansmarknaden behöver regler som skapar mer långsiktig säkerhet och långsiktiga ekonomiska värden. Men vi kan inte heller låta stora banker gå omkull. De överenskommelser som har träffats på bland annat EU-nivå är därför sannolikt nödvändiga. Miljöpartiet medverkar gärna också i breda uppgörelser på den nationella arenan för att garantera att människor kan få sina sparpengar säkrade och löner utbetalade och för att företagen ska få tillgång till krediter när det behövs. Det krävs alltså både internationella och nationella insatser för att klara av den kris som vi nu befinner oss i, och det är viktigt att vi lär oss även den här gången.

Globaliseringen och den alltmer sammanflätade världsekonomin är ingen trygg hemmahamn. Den är ett stormigt hav med både möjligheter och stora risker. De extremt snabba prisväxlingarna på råvaror de senaste åren är ett bra exempel på det. Oljan kostade för ett par år sedan 25 dollar per fat, i våras 140 dollar per fat – en prisökning på kort tid med mer än 450 procent. I dag är priset nere i 80 dollar igen.

Nästa fas i finanskrisens spår kommer att handla om den reala ekonomin, om lågkonjunkturen, om varsel och arbetslöshet och om hur människor och företag ska klara sig när allt inte längre går så bra som det har gjorts under de första åren med den borgerliga och moderatledda regeringen. Men nu har vi här ett svar från den moderatledda regeringen.

För oss gröna är det uppenbart att vi måste bygga båten mer robust för att tåla stormar och hög sjö. En relativ trygghet kan vi skapa genom att stärka de små företagen och entreprenörskapet. En säkrare farkost får vi om vi producerar förnybar energi här hemma i stället. Det ger jobb och trygghet. I stället för att försöka gjuta mer olja på vågorna bör vi satsa på att ta hand om kraften i vindarna och solen.

Att stärka den lokala ekonomin, samtidigt som vi är med i den globala, med mer av forskning, utveckling och företagande ger oss både möjligheter och ett skepp som bättre tål finansvärldens skakningar och konjunkturers skiftningar. Men den viktigaste lärdomen är nog ändå att vi inte får lasta skutan för tungt om vi ska klara den oro och de vågor som globaliseringen oundvikligen bidrar till. Vi måste alltså ha en svensk samhällsekonomi och statsfinanser med god ordning och balans för att vara beredda på kriser och problem som kommer även i framtiden.

Anf. 107 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Peter Ericsson vill att vi ska bygga detta rejäla skepp på det oroliga havet. Jag undrar om det då inte är centralt att vi bygger detta Sverige tillsammans med så många som möjligt som kan och vill arbeta. Min fråga till Peter Ericsson är: Hur tänker han sig att förslag om friår och minskad arbetstid ska möta detta behov av robusthet? Vi vet ju så väl att arbete i dag också ger välfärd i morgon. Hur ska han komma över detta samband när han är för så mycket mer av tid och betald ledighet?

Anf. 108 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Det är en felsyn från en del av borgerligheten när man försöker framställa Miljöpartiet så att vårt främsta mål är att folk ska vara lediga i stället för att arbeta. Vi tror att det är viktigt att människor arbetar. Det är viktigt för människors hälsa men också för att vi ska ha en bra samhällsekonomi.

Men det är också viktigt att människor får möjlighet att klara av sina liv. Det är så man till exempel ska se frågan om barntid. Där ger vi småbarnsföräldrar större möjligheter att klara av sina vardagsliv genom att ge ett stöd så att de kan gå ned i arbetstid när de har små barn. Borgerligheten väljer i stället att göra småbarnsföräldrar, och helst kvinnor, till hemarbetande som jobbar åt sina karlar. Vi tror att unga människor i dag vill vara med och arbeta även om man har barn, men man måste också klara av sina liv. Frågan om friår kan vi kanske ta senare.

Anf. 109 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Det blev lite invecklat för Peter Eriksson när han försökte förklara att det är med arbete som vi bygger välstånd. Det är med arbete vi har byggt välstånd. Vi har skapat det vackra och fina land som vi i dag lever i. Men det är också så att arbete i dag ger välfärd i morgon. Det är därför den här regeringen, inte minst med Folkpartiets stöd, har fokuserat så mycket på att människor ska ges möjlighet att försörja sig själva. Alla ska kunna bidra. På så sätt skapar vi ett mer robust Sverige.

Vi ser att det finns resurser i dag för att kunna satsa i tider av oro. I tider av strukturomvandling, konjunkturomvandlingar och finansomvandlingar kan vi lösa detta med insatser inom forskning, utbildning och arbetsmarknadspolitik.

Jag har en sista fråga till Peter Eriksson. Han har lämnat detta med att bekämpa rikedomen till skillnad från sina koalitionskompisar i Vänstern som bara vill bekämpa rikedomen i stället för fattigdomen. Hur tror Peter Eriksson att han ska klara av att stå emot att återinföra en förmögenhets-skatt i en eventuell koalitionsregering?

Anf. 110 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Vi har aldrig varit inriktade på att bekämpa rikedomen, men om vi ska klara av en bra samhällsekonomi och satsa på människor som har det svårt och som inte klarar av sin vardag på samma sätt som du och jag måste vi också få in skatter. Vi tycker att det är viktigt och riktigt att de som tjänar lite mer också betalar lite mer i skatt. Det kanske är en ideologisk skillnad. Det är möjligt.

Vi ser också att frågan om förmögenhetsskatten är problematisk. Det har jag sagt långt tidigare här i kammaren än under den här mandatperioden. Under den förra mandatperioden valde vi dock att ta bort arvs- och gåvoskatten eftersom vi tyckte att det var viktigare för den reala ekonomin att få bort den. Det har nog större betydelse när det gäller just jobb, som Johan Pehrson nu vill diskutera.

Anf. 111 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Grattis, Peter Eriksson, till att ni fick ett ja till att stanna kvar i EU. Det tog nästan 15 år, men det är viktigt att nästan alla partier i riksdagen i dag är för EU och för att vi ska verka i EU.

Om man bortser från några småspargar på regeringen finns det faktiskt mycket jag kan hålla med om i ditt anförande. Jag tror möjligen inte att vi är helt igenom den första krisen. Jag tror att den här globala finanskrisen kanske är mer komplex än vad vi tror. Det vi möjligen har gjort nu, och som EU faktiskt har varit designer av, är att se till att förtroendet mellan bankerna och dem som lånar ut pengar till banker har återställts. Men det finns väldigt många dåliga krediter kvar i det här systemet, och det tror jag inte att vi har sett det värsta av ännu.

Anf. 112 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag vill inte ge intryck av att finanskrisen är över och att vi bara kan prata om andra saker. Den första fasen i detta är säkerligen över nu, men det kan mycket väl hända saker som vi inte är beredda på i dag. Det tror jag att man ska vara beredd på.

Men i det lite längre perspektivet är problemet ändå till syvende och sist större när det gäller den reala ekonomin. Hur påverkar finanskrisen och effekterna av den reala ekonomin när vi samtidigt har en pågående kraftig lågkonjunktur som drabbar delar av ekonomin? Om finanskrisen i stor utsträckning bidrar till att förstärka lågkonjunkturen kommer det också att ge spin-off-effekter som gör att vi får högre arbetslöshet och människor som kanske inte klarar av att behålla sina bostäder även i Sverige. Eftersom vi har en borgerlig regering som har skurit ned i trygghetssystemen och ställt många utanför kan också det bidra till att förstärka lågkonjunkturen genom att människor ställs på bar backe och måste söka sig till kommunernas socialbidrag i stället.

Anf. 113 PER BILL (m) replik:

Herr talman! När jag är ute och träffar representanter för företag, framför allt basindustrieföretag, säger de att en av de viktigaste sakerna nu är att få tillgång till billig energi. Jag håller med Peter Eriksson om att det är viktigt med förnybar energi, men det är också viktigt att vi använder de energiresurser vi har så väl som möjligt. Därför är min fråga: Hur har ni tänkt börja avveckla kärnkraftverk och samtidigt inte bidra till att ställa till problem i den reala ekonomin?

Anf. 114 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Vi vill göra en kraftig omställning. Vi vill bygga om Sverige. Vi vill göra en kraftig omställning när det gäller energi, transportsystem, bostäder och så vidare. Det innebär mycket stora investe-

ringar i Sverige som kommer att påverka under ganska lång tid, men den förändringen ger också utrymme för att successivt avveckla kärnkraften liksom oljan som energiråvara.

Anf. 115 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det har varit en väldigt intressant debatt att ta del av. Jag kan instämma i mycket som har sagts. Vi kan återkomma till det.

Ulla Andersson liknande finansmarknaden vid ett smörjmedel. Jag skulle nog hellre vilja likna det vid samhällets blodomlopp. Jag vet inte om ni har tänkt på det, men i vanliga fall tänker vi inte på att vi har ett blodomlopp som fungerar ända tills det kommer in proppar i systemet. När infarkten är riktigt nära är det fara å färde, och där befinner vi oss för närvarande när det gäller det finansiella systemet. Vi har kommit därhän att vanliga människor och vanliga företagare nu upplever problemen konkret i sin vardag.

När vi nu ska försöka åtgärda detta och bidra till att den här krisen kan klinga av tror jag att det är mycket viktigt för oss politiker att också ha de här människorna framför oss. Det är vanliga människors vardag. Vi måste skydda den vanliga företagaren i det här systemet. Det måste stå högst upp på vår agenda.

Problem med blodomloppet uppstår hos oss som individer av olika skäl, men jag tror att det ganska ofta sker efter perioder av mycket omfattande vällävd. I ekonomierna känner vi till att bubblor av olika slag som brister också övergår till finanskriser. Med en kombination av räddningsoperationer och en bra och god hushållning har ekonomier kommit på fötter igen inom loppet av några år efter en allvarlig infarkt.

Våra egna erfarenheter från början av 90-talet är exempel på den typ av åtgärder och eftervård som har varit väldigt lyckosam. Detta bildar nu skola runt om i världen. Sveriges sätt att hantera den stora kris som drabbade vårt system i början av 90-talet har med rätta blivit efterfrågat runt omkring.

I länder som Japan har man haft långt större svårigheter att komma på fötter igen. Det som vi klarade av på relativt kort tid har tagit över ett decennium. Om man undantar depression på 1930-talet har de här svårigheterna på ett eller annat sätt klarats ut inom nationer eller åtminstone inom regioner.

Genom globaliseringen är vi ju nu så intimt sammanflätade att när USA drabbas av en finansiell infarkt får den nästan lika förödande konsekvenser på andra håll i världen. Vi kan naturligtvis diskutera orsakerna till krisen i USA – det har varit sådana inlägg här – men jag tror inte att vi kommer ifrån att den egentligen har sina rötter i att två halvstatliga bolåneinstitut fick ett uppdrag av Clintonadministrationen att börja ge lån till låginkomsttagare och hjälpa dem till egna hem. Man gav lån till hushåll som knappt behövde sätta in någon som helst egen kapitalinsats i tron att fastigheterna skulle stiga i värde och på så sätt göra familjerna liksom kreditvärdiga i efterhand.

Ulla Andersson var inne på en intressant dimension av detta när hon sade att reallönerna inte ökade samtidigt. Jag tror att det är en riktig analys, och det pekar bara på hur komplex hela den här bilden är och vad som krävs för sådana här operationer. När man börjar manipulera grund-

valarna – vare sig det handlar om värdegrunden eller om de finansiella institutionerna – är fara å färde, och det var vad som hände.

Detta kombinerades också med att man hade bonussystem som premierade extra risktagande för både bankdirektörerna och de agenter som sålde de här lånen med fullständigt orimliga villkor, som innebar att man till och med i de värsta fallen hade negativ amortering. Man fick alltså pengar från banken månad efter månad, och de lades till skulden i tron att fastighetspriserna skulle stiga framöver. Det är naturligtvis oerhört skadligt med den typen av beteende.

Men vi måste ändå komma ihåg att grunden var någon typ av missriktad välgörenhet. Den har också utvidgats under Bushadministrationen.

Det verkligt svåra var naturligtvis när detta också kombinerades med en lågräntepolitik under Alan Greenspan. Det här tog då ytterligare fart.

Det som också hände var att flera investmentbanker började förpacka de här dåliga huslånen i nya former av värdepapper, som man ansåg var säkra och som efterfrågades väldigt mycket av olika investerare. De kunde inte genomskåda de verkliga riskerna, eller i alla fall inte värdera dem på rätt sätt.

Frågan är ändå om inte ett nordiskt land har råkat allra värst ut, nämligen Island. Där har vi i Sverige känt ett stort ansvar att hjälpa till i en mycket trängd situation, och vi har ett mycket bra samarbete med den isländska regeringen.

Regeringen har i dagarna, som flera talare har varit inne på, aviserat en lagstiftning om statligt stöd till kreditinstitut. Det här är ett förslag som vi i praktiken har arbetat med under lång tid. Hur kan det vara möjligt? tänker den som vet att Europeiska rådet sammanträder i dag.

Jag ska strax gå igenom vad det här handlar om, men jag vill först påminna om att grunden ändå är att detta inte ska uppfattas som en brandkärsutryckning. Det här började egentligen efter den förra krisen i Sverige, när Banklagskommittén tillsattes. Den avlämnade sitt betänkande år 2000. Vi hittade detta betänkande i en skrivbordslåda på Finansdepartementet och har sedan dess arbetat med det här.

Det vi nu har gjort är att vi har brutit ut delar av det arbetet och försökt anpassa detta till den situation som nu råder. Det innebär inte att vi avslutar arbetet med ett långsiktigt regelverk som tidigare hette *Offentlig administration av banker i kris*. Vi talar numera om särskild förvaltning. Det arbetet kommer att fortlöpa och fullbordas så småningom, men nu är inriktningen den att på mycket kort tid ta fram ett regelverk som kan användas i dagens situation och som också är anpassat till den utveckling som började i veckan med Eurorådets beslut och som nu fullbordas av Europeiska rådet i dag.

Jag tror nog att man kan säga att det här arbetet har varit väldigt framgångsrikt så här långt. Förslaget vill jag beskriva som en verktygslåda för både akuta operationer och rehabilitering. Det kommer bland annat att innehålla omedelbara garantier till delar av bankernas finansiering. Det kommer att innehålla en ny organisation vid Riksgälden för samordning av statens insatser. Det kommer att ske en fondering av medel för att vid behov ge kapitaltillskott till nödlidande banker.

Varje sådant tillskott ska givetvis ske med väldigt stor omsorg om skattebetalarnas pengar. Regeringen kommer att kräva aktier – vi har talat om röststarka preferensaktier – i den händelse staten tvingas skjuta

till kapital. Jag vill i det här sammanhanget säga att det är självklart att staten, då vi skjuter till kapital, också kommer att skapa ett ansvarsfullt system, precis som vi har gjort i exempelvis Nordea. Där får man alltså köpa aktier genom att avstå löneutrymme. Om det går bra kan då medarbetarna, inklusive cheferna, få köpa aktier till ett lågt pris av företaget. Det är alltså både en egen risk som man tar och ett långsiktigt hållbart system. Ni kan vara övertygade om att vi kommer att se till att motsvarande saker händer i de företag som ska få statligt stöd.

Nu har alltså Europas ledare tagit täten i den internationella räddningsaktion som just nu pågår. Sverige har kunnat påverka de gemensamma reglerna därför att vi faktiskt har gjort vår hemläxa baserad på egna erfarenheter. Nu kommer vi att införa regler som stämmer väl med de europeiska men som också tar hänsyn till de svenska förhållandena.

Herr talman! Svårigheterna är långt ifrån överståndna, men jag tror att vi har en mycket stabil grund att stå på. Det har kommit upp diskussioner här om Europeiska unionen. Jag tycker att det är viktigt att peka på att USA har ett regelverk – visst. Det har haft en tendens att förändras ganska drastiskt och hastigt efter stora förändringar i omvärlden. Efter den 11 september 2001 kom den så kallade Sarbanes-Oxley-akten, som ju knappast kommer att rendera ett Nobelpris i ekonomi, om jag uttrycker mig försiktigt.

Det är också så att vi till skillnad från den amerikanska traditionen just inom Europeiska unionen har kommissionen som en motor som hela tiden driver på att regelverket blir allt mera omfattande såtillvida att det ska täcka in alla de händelser som man kan förutse och att det också blir gemensamt för hela unionen så att våra företag, oavsett om det är ett småföretag i Gnosjö eller en bank i Stockholm, ska ha samma spelplan som vi har runt om i vår världsdelen.

Anf. 116 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Statsrådet pratar gärna om finansmarknaden, men det statsrådet ofta glömmet är väl att spekulation bygger på vinnare och förlorare. Tittar man till exempel på USA kan man konstatera att den stora majoriteten av löntagare, som inte har haft någon reallöneutveckling, är de stora förlorarna, medan topp ett och kanske topp tio i USA hör till de stora vinnarna.

Så ser också regeringens politik här i Sverige ut. Ni genomför stora skattesänkningar där två tredjedelar går till den rikaste tredjedelen och där topp tio definitivt får mest. Ni går vidare med att sälja ut våra gemensamma tillgångar. Det skulle vara intressant att höra från statsrådet hur han ser på SBAB:s och Nordeas framtid nu. Men ni gynnar också spekulanten genom vårdval inom vården och genom fri etableringsrätt inom primärvården. Det bygger på att vi ska använda skattemedel till att gynna fortsatt spekulation.

Har ni aldrig lärt er den här läxan? Ska vi återupprepa misstagen om och om igen?

Anf. 117 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag vet inte vilken värld Ulla Andersson lever i, men sanningen är att den här regeringen har sänkt inkomstskatterna för låg- och medelinkomsttagare. I och med det sista steget med ytterligare 15

miljarder är vi uppe i 65 miljarder, där 97 procent av de heltidsarbetande har fått mer än 1 000 kronor mer kvar per månad. Jag tycker att Ulla Andersson ska betänka det.

När det gäller försäljning av statliga företag tror jag att de flesta tycker att försäljningen av statens andel av 6,6 procent av OMX var ganska lyckad. Vi fick ett häpnadsväckande stort belopp för det.

Vad gäller försäljningen av Vin & Sprit vet jag inte om Ulla Andersson tycker att just vodikaproduktion tillhör statens kärnuppgifter, men vi får ut betydligt mer genom att ha sålt företaget än om vi hade behållit det. Att Vasakronan numera ägs av AP-fonderna och bidrar till en långsiktig stabilisering av våra pensionsfonder är också något mycket positivt.

Nu har vi kvar ett antal bolag på listan. Vi kommer att sälja när det är rätt tid och rätt pris.

Anf. 118 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra statsrådet försvara skattesänkningar på 100 miljoner – jobbskatteavdraget är på 65 miljoner – som sju-ka, arbetslösa och pensionärer får betala. Och det kallas ansvarsfullt!

Hur du, Mats Odell, än försöker förklara det hela har två tredjedelar av skattesänkningarna gått till den rikaste tredjedelen. Dessutom har kvinnorna fått en mycket mindre andel än männen. Det är den politik ni bedriver. Till detta kommer att ni fryser statsbidragen till kommunsektorn. Ni har alltså råd med oerhört stora skattesänkningar för dem som redan har det bäst, men ni har inte, enligt er som ni säger ansvarsfulla modell, råd att satsa på kommunsektorn – vård, skola, omsorg.

Statsrådet tar gärna upp den tidigare räddningen av banksektorn och säger att vi är en modell, men statsrådet verkar ha glömt att det var vanligt folk som fick betala den genom större klasser, större grupper i förskolan och besparingar i äldreomsorgen. Och det är ännu inte återställt.

Anf. 119 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Om vi tittar på jobbskatteavdraget och de strukturella reformer som regeringen genomfört – och som jag håller med om inte varit någon genväg till popularitet – ser vi att de lett till att ungefär 120 000 fler människor fått bestående jobb, detta till skillnad mot att vi enbart hade litat på konjunkturreffekten. Den välfärdseffekten kommer pensionärer till del, och den kommer kommuner till del. Bara 1 procent fler arbetade timmar, Ulla Andersson, innebär för Sveriges kommuner och landsting ett nettotillskott av skattemedel på 4 miljarder kronor. Det är så vi bygger Sverige starkt, alltså genom att se till att människor har arbete.

Varenda krona av det som staten satsade i den tidigare bankakuten har eller kommer att återvinnas när också aktierna i Nordea har sålts framöver. Det har således varit en mycket lyckosam operation. Vi ska tillförsäkra att skattebetalarnas medel verkligen säkras i nästa operation, om den blir nödvändig.

Anf. 120 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Herr talman! Man kanske ska vara lite försiktig med att slå sig för bröstet och säga att all sysselsättningsökning beror på jobbskatteavdraget – i brinnande högkonjunktur. Det kan snabbt slå tillbaka när sedan låg-

konjunkturen kommer och jobben minskar. Då får vi en annan debatt, Mats Odell.

Stabiliteten och att Japan tog längre tid talades det om. En nyckel till att Sverige så ordentligt lyckades rida ut krisen i början av 90-talet var att det fanns en bred majoritet i denna kammare. Det är något som vi i allra högsta grad ska vara rädda om. Vad gäller krisen i Amerika och så vidare visar den vilken risk ett land tar som satsar på låglönejobben. Precis som Ulla Andersson sade får människorna där inte någon löneutveckling utan pressas ned i lönespiralen. Därmed klarar de inte av sina lån, klarar inte av utvecklingen. Också det är en signal när man gör ett systemskifte på den svenska arbetsmarknaden.

Min fråga till Mats Odell är om han är beredd att bredda diskussionen så att den sker över blockgränserna när det gäller den fortsatta hanteringen. Det var, trots allt, lyckosamt i början av 90-talet.

Anf. 121 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! När jag talar om 120 000 bestående jobb är det den bedömning som Konjunkturinstitutet gjort där man värderar om vi enbart hade haft en konjunkturuppgång eller om vi hade genomfört strukturåtgärderna, bland annat jobbskatteavdraget. Det ger en bestående effekt, allt annat lika. Sedan kan naturligtvis konjunkturen gå ned. Det är vi alla väl medvetna om.

Det vi gör inför framtiden är mycket stora satsningar på forskning och infrastruktur för att se till att Sverige byggs starkt. Det besked som Anders Borg och jag gav när vi häromdagen träffade finansutskottet var att vi verkligen ser fram emot att också ta in oppositionens synpunkter på detta material. Men vi sade också att det framför allt är en europeisk process och att den styr mer än överläggningar i Sverige vad gäller grunddragen i det paket som vi kallar för stabilitetspaketet.

Anf. 122 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vill återkomma lite grann till frågan om bonusar. Mats Odell minns säkert börsnedgången 2002 som vid det tillfället skapade en kris i försäkringsbranschen. Som ett resultat av hela den diskussionen gick dåvarande förvaltningsminister Gunnar Lund ut och sade att vi inte ska ha bonusar i statlig förvaltning. Det var helt i enlighet med det som Per Bill vill, som sedan dess jobbat med frågan men inte varit så framgångsrik. Genast efter regeringsskiftet öppnade Mats Odells statsrådskollega Maud Olofsson åter upp för bonusar i statliga verk. Nu är diskussionen aktuell igen, och finansministern har sagt att det är en givighet som råder.

Vore det inte lämpligt att Mats Odell som förvaltningsminister gick ut och sade att vi inte ska ha det systemet i statlig förvaltning? Vi ser vilka följer det fått på andra områden där man har belöningsystem som gynnar fel saker. De flesta bonussystem är ett slags backventiler; de följer med upp men ger ingen respons när resultaten blir sämre.

Vad ger Mats Odell för besked på den punkten?

Anf. 123 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag tycker att styrelserna i våra AP-fonder och våra statliga bolag agerat ansvarsfullt. Vi har fört samtal med dem om detta. Det bekymmer som finns är ifall vi inte kan rekrytera och behålla de bästa medarbetarna. Tyvärr har vi inom statlig förvaltning en mycket snabb omsättning av personer. Det må gälla dem som arbetar i Riksbanken – de är villebråd på finansmarknaden – eller dem vid Finansinspektionen där nästan en fjärdedel av personalen omsätts varje år. Vi har alltså för dåliga möjligheter att behålla människor. Det gäller också i de statliga företagen.

Jag håller med om att vi ska ha system som är långsiktiga och belönar insatser som är rimliga. System som skapar ökat risktagande, som är kontraproduktivt, ska vi brännmärka och ta bort. På den punkten är vi helt överens.

Anf. 124 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag tackar Mats Odell för anförandet.

Statsrådet nämnde att Europas ledare tagit täten. Det stämmer. Europas ledare har tagit täten när det gäller att reda ut och göra politiska insatser för att förhindra den finansiella kollaps som annars riskerar att ske på världens finansmarknader. Men det är sannerligen inte Sveriges politiska ledare som tar den täten. Tack och lov för EU-medlemskapet, tack och lov att vi har andra länder som vågar ta de initiativen! Det var inte så länge sedan som Mats Odell sade att det absolut inte var aktuellt att till exempel höja insättningsgarantin. Jag tror att det är viktigt att vi alla är medvetna om att vi ännu inte sett slutet på den finansiella oron. Det kan mycket väl krävas fler insatser framöver. Då behövs breda, politiska, blocköverskridande samtal och informationsforum men också en fortsatt intensifierad europeisk debatt.

Mats Odell nämnde bonusarna. Jag tycker att det vore intressant att i debatten i dag få ett besked om att det inte längre är aktuellt att ta bort avrådan från bonusar i statliga bolag. Det vore intressant att kunna ge Maud Olofsson det beskedet så att hon inte längre behöver reformera regelverket i fel riktning.

Anf. 125 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Initiativen på finansmarknadsområdet kommer från EU-kommissionen. Jag har suttit tolv år i riksdagens finansutskott, i opposition, och lika länge i riksbanksfullmäktige. Jag kan notera att Sverige under de tidigare mandatperioderna var väldigt flitigt och duktigt med att implementera EU-direktiv. Vi ska implementera, men vi ska ta en mycket mer aktiv del i detta och vara mer pådrivande inom EU än vad fallet var under de tolv år jag satt i finansutskottet. Jag tror att 85 procent av de initiativ som kom emanerade från EU.

Beträffande insättningsgarantin vill jag säga att vi var före den europeiska processen och höjde garantin till 500 000 kronor. Nu har Europeiska rådet, som just nu sammanträder, kommit fram till att den bör höjas till 100 000 euro. Där har vi sagt att vi naturligtvis ska väga in vad som sker i Europa. Vi låg före Europa, och vi höjde på måndagen till 500 000

kronor. Då ska man komma ihåg, Tomas Eneroth, att det, till skillnad från i många andra länder, gäller per person och bank.

Anf. 126 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag är väl medveten om regelverket i Sverige, men jag noterar att Sverige inte var ledande i denna fråga. Många europeiska statsledare gick in och tog initiativ före oss. Tack och lov att vi har den samordningen och de initiativen. Härifrån gavs i stället väldigt lugnande besked, snarast alltför lugnande. Det var brist på initiativ.

Jag ska återigen försöka få ett besked om bonusar. Jag har själv varit ordförande i ett statligt bolag och sett till att vi avvecklat bonusar. Därefter har vi haft en mycket framgångsrik utveckling i det bolaget.

Jag tror knappast att det i dagsläget finns stora rekryteringsbekymmer för att hitta ledande befattningshavare även om man inte har stora, excessartade bonussystem.

Skulle vi kunna få ett besked från Mats Odell här i dag om att det inte är aktuellt att ta bort rekommendationen att inte ha bonussystem i statliga bolag? Det vore en viktig signal, för Maud Olofssons första signal som näringsminister och ansvarig för förvaltningen av statliga bolag var precis den motsatta. Hon ville ha bonussystem; hon trodde att det var en viktig drivkraft. De senaste årens utveckling har visat att det knappast är en positiv drivkraft för vare sig företagen själva eller samhällsutvecklingen.

Anf. 127 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag tror att Tomas Eneroth och jag är helt överens när det gäller bonussystem som ökar och premierar risktagandet och inte bygger på extraordinära insatser, som exempelvis att man avstår löneutrymme och själv köper aktier. Det har vi i bland annat Nordea, som jag själv är ansvarig för. De högsta tjänstemännen i detta företag har varit föredömen i detta avseende.

Dock är arbetet i regeringen fördelat så att jag inte har ansvar för annat än de bolag som finns under min förvaltning. Det här är en fråga som diskuteras i regeringen.

Anf. 128 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Först har jag en kommentar till att Mats Odell tog äran åt sig för den högkonjunktur vi har haft. Att det var regeringens förtjänst att jobb har tillkommit säger Konjunkturinstitutet inte alls, som Mats Odell påstod. I går när vi hade möte med dem i finansutskottet sade de att deras prognos var mycket osäker. Dessutom har de skrivit att om förvärvsavdragen kommer att ge några jobb är det i framtiden. Så mycket när det gäller den hänvisningen.

När det gäller kommunernas ekonomi ställde jag en interpellation till Mats Odell för en månad sedan. Då hade statsrådet ingen aning om att kommunernas ekonomi skulle kunna försämrats. Jag tog upp lågkonjunkturen, som då stod för dörren. Nu är vi mitt uppe i lågkonjunkturen och ser alla oroande tecken från kommunerna. Har Mats Odell ändrat uppfattning nu?

Anf. 129 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag vet inte vad Monica Green har tagit in av vad Konjunkturinstitutet har sagt och vad de egentligen har sagt, men de torde vara ostridigt att de strukturella åtgärder som regeringen har vidtagit, både när det gäller olika typer av kollektiva försäkringssystem och när det gäller beskattningen, har en strukturell långsiktig effekt. Det kan vi diskutera i något annat sammanhang, men Monica Green får förete någon sorts dokumentation som motsäger den mycket omfattande litteratur som finns till stöd för detta.

När det gäller kommunal ekonomi är det så att vi har lagt en budget och följer utvecklingen väldigt noga. Vi diskuterar situationen med Sveriges Kommuner och Landsting.

Anf. 130 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jo, det är visst ”stridigt”! Mats Odell påstår att det är ”ostridigt” att det skulle vara regeringen som har gjort så att det har tillkommit nya jobb. Det är faktiskt så att det är tack vare att vi har haft en högkonjunktur. Vi är alla glada över att det tillkom många nya jobb 2006 och 2007. Men nu har det tvärnitat. Nu hjälper det inte att vi har ökat klyftorna i samhället. Nu hjälper det inte att de som har jobb har lägre skatt. Nu måste vi se till att de som inte har jobb får jobb. Det kan vi diskutera väldigt mycket.

När det gäller kommunernas ekonomi är jag förvånad över att Mats Odell inte i tid har sett de orostecken som vi såg från oppositionens sida. Inflationen har gjort att det blivit dyrare inom hemsjukvården när man besöker sina äldre. Det blir dyrare med skolluncherna, och socialbidragen ökar. Den lågkonjunktur vi nu är inne i gör också att kommunerna får sämre skatteintäkter.

Anf. 131 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag är avundsjuk på Monica Green, som har en så väldigt stor kristallkula och som har sett så mycket av problemen långt innan omvärlden har sett dem. Det kunde vara en tillgång på Konjunkturinstitutet till exempel.

Jag tror dock att hon har helt rätt när det gäller att det är viktigt att vi nu ser till att jobbpolitiken fortsätter. Då vågar jag ändå påstå att den budgetmotion som Socialdemokraterna har lagt fram, med den skattechock som har presenterats där, knappast kan vara en utgångspunkt för att se till att jobben växer.

Anf. 132 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Jag tackar Mats Odell för hans anförande.

Statsrådet tog i sitt anförande upp fastighetskrisen och finanskrisen. Han pratade även i ett av de replikskiften vi har hört här om de skattesänkningar som regeringen har gjort. Jag tror att man när man pratar om skattesänkningar och att hushållen har fått lägre skatt ska vara medveten om att detta måste balanseras mot den höjda ränta som väldigt många hushåll nu får kämpa med på grund av den borgerliga politiken. Det finns villaägare som i dag betalar flera tusenlappar extra i ränta på sina villalån på grund av hur den borgerliga politiken har förts.

Ett annat område där fastighetskrisen och finanskrisen kommer att påverka framtiden är bostadsbyggandet. Min fråga är: Vilka stimulanser anser bostadsminister Mats Odell att man ska lägga på området bostadsbyggande?

Anf. 133 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag är lite förvånad över Johan Löfstrands utgångshastighet när han talar om regeringens jobbskatteavdrag och att detta skulle vara orsaken till bekymren, mot bakgrund av att Socialdemokraterna nu tycks köpa det mesta av detta. Det kanske är något att fundera över.

Om Johan Löfstrand tror att det är regeringen som har höjt räntan kan jag upplysa honom om att vi har en självständig riksbank. Det är den som sköter penningpolitiken. Regeringen sköter finanspolitiken. Finanspolitiken har lättat avsevärt genom den budget som regeringen har lagt fram. Vi har där en positiv och expansiv finanspolitik med 32 miljarder för det kommande året.

När det gäller byggsubventioner har jag många gånger förklarat att den vägen har lett fram till en bostadskö på 200 000 människor bara här i Stockholm. Vi har bostadskö inte bara i de 62 kommuner som det gällde 2002. År 2006 var det 122 kommuner. Nu är det över 130 kommuner som uppvisar bostadsbrist. Subventionspolitiken och regleringspolitiken leder in i en återvändsgränd. Vi håller nu på att ändra på den politiken.

Anf. 134 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Herr talman! Mats Odell och jag har vid ett antal tillfällen här i kammaren diskuterat bostadsbyggandet och den avsaknad av bostadspolitik som den borgerliga regeringen nu har.

Jag är orolig för utvecklingen på bostadsmarknaden. Under de senaste två åren har vi sett en oerhört stark minskning av byggandet. Under 2007 minskade byggandet med över 60 procent i stora delar av landet. Framför allt har byggandet av hyresrätter minskat. Minskningen fortsätter under 2008. I och med att vi har gått in i det ganska oroliga finansiella läge som nu råder tror jag att vi kommer att få se en ännu starkare minskning av byggandet.

Anser Mats Odell att vi inte behöver ha någon byggnation av hyresrätter eller bostäder över huvud taget? Eller är det så att Mats Odell tror att marknaden i det skakiga läge vi befinner oss i nu kommer att lösa problemet med byggandet?

Anf. 135 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Bostadspolitik tycks för Socialdemokraterna och Johan Löfstrand vara lika med subventioner till byggföretagen. Den vägen fungerar inte. Vad tror Johan Löfstrand? Om vi skulle ta de 3 miljarder som ni hade i subvention till miljardstina byggföretag under slutet av er period, när vi nu har haft en överhettning på den marknaden, om vi skulle hålla ytterligare miljarder rakt in i den, skulle det bara fortsätta att höja den kostnad som vi har sett är bakgrunden till att det nu bromsar in. Det har gått från en kostnad på ungefär 1 200 kronor per kvadratmeter i genomsnitt för att bygga en hyresrättslägenhet till 1 700 kronor. Av den skillnaden är bara 20 procent att hänföra till att vi har tagit bort subventionerna. I övrigt är det alltså byggmaterialkostnader och byggherrekost-

nader som har gått upp. Det löser man inte genom att hålla miljarder på byggföretagen.

Är det några som ska subventioneras är det människorna som efterfrågar bostäder. Om de inte klarar av det är det dem vi ska subventionera, inte byggföretagen som bygger.

Anf. 136 PER BILL (m):

Herr talman! Vi lever i en historisk tidsperiod. Det finns många som säger det vid många tillfällen. Det här är verkligen ett av de tillfällena.

Förra veckan såg vi de värsta börsnedgångarna runt om i världen sedan 1930-talet. I måndags såg vi de största börsuppgångarna på många, många år. Vi ser en volatilitet, det vill säga en slagighet, i hur börsen uppför sig som vi aldrig har sett tidigare. Det är naturligtvis inte bra.

Det kan visserligen framstå som positivt att Dow, SMP 500 och Nasdaq allihop gick upp med över 11 procent på en dag. Men om man funderar lite grann inser man också att det är index som består av väldigt välanalyserade företag. Helt plötsligt kan börskurserna skilja på 10–20 procent. Då är någonting problematiskt.

Det är också historiskt ur en annan synvinkel. Man brukar normalt säga att ekonomin har en ordentlig bubbla per 70 år eller per mansålder, eller vi ska väl nuförtiden säga personålder. Det kan vara tulpanlökar eller annat som man spekulerar i som sedan ramlar ihop.

Vi har nu de senaste tio åren haft två mycket stora bubblor. Vi hade först den så kallade dotcombubblan år 2000 som väl var färdig någon gång år 2002. Där såg vi många bolag som tappade 90, 95, ja kanske 99 procent av sitt värde innan de gick under.

Bara sju år senare, år 2007–2008 står vi nu vid nästa riktigt gigantiska bubbla. Den här gången börjar bubblan med amerikanska bolån. Den börjar där, men sedan sprider det sig, och det sprider sig fort.

Herr talman! Jag hoppas och tror att många forskare och kloka personer på det här området kommer att ägna tid att fundera över: Hur kommer det sig att vi har två så pass kraftiga bubblor på så pass kort tid? Man borde lära sig av den ena krisen och ha en krisberedskap som räcker resten av ens aktiva liv. Men här har vi två bubblor inom tio år.

Jag tror att 2007–2008 års finanskris är värre och mer komplex än dotcomkrisen. Här är det flera olika kriser i en. Den första krisen tror jag möjligen att Mats Odells verktygslåda och det resoluta agerandet av EU och EU:s politiker har klarat, nämligen bristen på förtroende mellan bankerna och mellan allmänheten och bankerna. Vi slipper se människor som står och vill ta ut sina besparingar utanför våra finansiella institut.

Men vi har en kreditkris kvar, och vi har tyvärr tydliga tecken på en *spill over* nere i den reella ekonomin. Stora välkända företag har svårt att få lån, och får de lån tar de kanske upp den plats som de små och medelstora företagen skulle ha haft. Det blir då ännu svårare för dessa företag, och de kommer ännu längre bak i kön.

Här har det varit skönt att höra Mats Odell berätta om samarbetet, verktygslådan och att vi är på rätt väg. Jag ska därför hoppa över alla de åtgärder som handlar om vad man ska göra på kort sikt.

På kort sikt har vi en viktig sak framför oss. Det är att ta emot regeringens proposition och först att påverka den tills den läggs fram till oss.

Sedan ska vi se till att den blir så bra som möjligt och att den passerar riksdagen och andra helst med mycket stor majoritet.

På lång sikt måste vi också se till att skattebetalarna inte står för förlusterna. Vi måste också på lång sikt se till att vi får ett globalt, tydligt regelverk. Det behövs globala regleringar av globala marknader.

Vi måste också ägna tid åt att fundera över en del av de nya finansiella produkterna. Den så kallade värdepapperiseringen av bolån där man först buntade ihop bolån, skar dem på en annan ledd och sedan sålde dem var inte bra. Än i dag vet många inte om vilka dåliga lån de faktiskt äger. Här behövs åtgärder.

Vi har tidigare varit inne på att vi måste komma åt de jättebonusar som funnits på kortsiktighet och höga risker. Vi måste gynna långsiktighet och måttfullhet när det gäller risk.

Anf. 137 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Per Bill för ett mycket intressant anförande. När det gäller den avslutande delen, även om nu Mats Odell inte ansåg sig ha möjlighet att ingripa i Maud Olofssons ansvarsområde, hoppas jag att Per Bill gör det desto mer. Det handlar om att se till att Maud Olofsson tar tillbaka sina krav på att man ska återinföra och ha bonussystem i statliga bolag och i stället återreglerar så att vi inte får den typen av excesser i våra gemensamma bolag.

När det sedan gäller de turbulenser som vi har sett på finansmarknaderna och börserna, där Per Bill inledde, ser vi också effekten. Det gäller inte minst för pensionssparare. Det är givetvis tydligast i USA. Där har människor fått se hela sitt pensionskapital raderas inom loppet av någon vecka.

I Sverige har vi tack och lov ett annat pensionssystem med en helt annan stabilitet och förankring. Men det finns en del inom PPM-systemet som hanteras inom 790 olika fonder. Jag tror att många av oss funderar på om det verkligen är rätt modell vi valt. Borde inte generationsfonder, en möjlighet till återval i Sjunde AP-fonden och ett förenklat valförfarande vara en väg att gå?

Det handlar om att minska risken för att svenska pensionstagare tar på sig onödiga risker och förstör en stor del av sitt pensionskapital. Det vore intressant att höra Per Bills uppfattning i den delen.

Anf. 138 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Roger Tiefensee kommer alldeles snart att mer i detalj gå in på bonussystemen. Jag tror att det efter den redogörelsen kommer att märkas att vi faktiskt inte står så långt från varandra i denna fråga. Vi kan kanske komma till en gemensam slutsats så att det blir ändringar eller ungefär som vi själva har sagt här i kammaren.

När det gäller pensionssparandet gillar jag mångfald. Jag tror ändå att det alltid är klokt att de fem partier som har varit med om pensionsöverenskommelsen då och då återinkallas, eller hur vi ska uttrycka det, och tittar igenom den.

Det är en mycket god, långsiktig överenskommelse mellan fem partier som vi ska vårda. Alla förändringar ska göras i enighet. Det finns kanske anledning att titta även på detta nästa gång vi har ett sådant uppdrag.

Anf. 139 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Per Bill för svaret. När det gäller det sista tror jag att det är angeläget. Vi som värnar det svenska pensionssystemet vill inte ha en utveckling där människor väljer fonder på ett sätt som gör att hela deras pensionskapital äventyras.

I dag har vi PPM som övervakar systemet på ett väl fungerande sätt. Men vi skulle behöva betydande inslag av generationsfonder, ett förenklat återvalssystem och möjlighet att kunna återvälja Sjunde AP-fonden.

Jag välkomnar om det finns en öppenhet också hos Moderaterna att bredda den diskussionen. När vi införde det nya pensionssystemet var det snarast så att Moderata samlingspartiet drev frågan om att en ännu större andel av pensionssystemet skulle hanteras genom spekulation på börsen.

I dessa finanskrisens tider ser vi hur farligt det kan vara för något så viktigt som pensionen. Låt oss hitta ett sätt att värna ett långsiktigt pensionssparande. Det gäller att få del av den tillväxt som börsen kan innebära men inte göra det på ett sätt som äventyrar människors framtida pension.

Det handlar om den uppskjutna lön som man ska ha rätt att kunna få, och tillika den skatt man betalar som löntagare, skulle jag gärna vilja tillägga.

Anf. 140 PER BILL (m) replik:

Herr talman! Jag tänker hålla mig borta från en del av den debatten. Däremot kan jag säga att jag alltid har sett PPM-fonderna som långsiktigt sparande och inte som kortsiktigt spekulerande. Jag tror att man ska ha en väldigt lång horisont när man investerar på börsen.

Om man tittar på hur börsutvecklingen har varit från 1970 till i dag kan man ändå se att den har vuxit sakta men säkert. Sedan har det kommit en bubbla och det har gått upp och ned. Sedan har det gått sju åtta år och så kommer det en till bubbla – upp och ned. Men om man tittar på en lång tidshorisont har det ändå varit mycket klokare att sätta en del av pengarna i ett långsiktigt aktiesparande än att låna ut dem till staten.

Anf. 141 ROGER TIEFENSEE (c):

Herr talman! Det känns angeläget att diskutera finansmarknadsfrågor i denna tid av oro på världens finansmarknader. Det är angeläget eftersom finansmarknaden precis som Mats Odell beskrev det är något av blodomloppet i vår ekonomi. Om man ser ekonomin som kroppen är finansmarknaden blodomloppet.

Om inte finansmarknaden fungerar så fungerar inte heller ekonomin. Då riskerar solida företag att få problem. Det är viktigt att kunna få lån till sina investeringar. Det är viktigt att ens kunder kan få krediter för sina investeringar. Det är jättetydligt när det gäller lastvagnstillverkningen i Sverige. Scania och Volvo drabbas av detta. Det är rätt dyrt att köpa en lastbil. Deras kunder som redan har tecknat avtal och vars lastbil är färdigproducerad kan inte få krediter för att köpa den. Därmed skapas problem.

I en sådan situation är det viktigt med väl fungerande institutioner. Det är en viktig grundförutsättning om man ska kunna börja reda upp den finansoro vi har. Jag känner mig trygg i att vi har väl fungerande institutioner i den självständiga Riksbanken. Den har en chef som är den i värl-

den som har varit med och rett upp flest av denna typ av kriser. Han har varit med och rett upp 70 stycken kriser i sin tidigare roll på IMF. Vi har en finansinspektion som fungerar och som har ett mycket tydligare uppdrag nu än vad den hade i början av 90-talet. Vi har ett riksgäldskontor som har en ledare, Bo Lundgren, som även han har erfarenheter från den förra krisen. De gör alla rätt saker nu. Vi har ett stort förtroende för dem. Jag tycker att de har agerat snabbt och förtroendeingivande i den här situationen.

Det känns också tryggt att vi har ett väl fungerande internationellt samarbete. Mats Odell redogjorde för den uppgörelse som är på gång på EU-nivå. Det gläder mig att det verkar finnas en bred uppslutning här i kammaren för att vi ska få en så bred majoritet som möjligt när det väl kommer till beslut.

De erfarenheter vi har gjort i Sverige efter vår finansiella kris i början på 90-talet har spelat roll. Vi vet att Anders Borg och Mats Odell har haft en speciell roll. Anders Borg fick exempelvis inleda vid ett Ekofinmöte just på grund av att Sverige har erfarenheter som vi har bidragit med i sammanhanget.

Herr talman! Man kan fundera på vad riksdag och regering kan bidra med nationellt. Det vi kan bidra med är ordning och reda i statens finanser. Det skapar trygghet. Vi kan se att tack vare den ekonomiska politik som har förts under lång tid och framför allt under den senaste tiden har vi skapat stora överskott. Tack vare att vi har ett minskat utanförskap har vi nu stora överskott. I ett läge av oro och där konjunkturen viker har vi resurser att göra reformer i den budget som har presenterats och som ligger på riksdagens bord och ska behandlas under hösten.

Vi har 32 miljarder i reformer, medan andra länder går in i den begynnande lågkonjunkturen med att tvingas göra besparingar. Det är en väldig skillnad i förutsättningar. En viktig förutsättning för att vi ska kunna göra det här och för att vi har kunnat göra det är ordning och reda i statens finanser och att det finansiella ramverket, utgiftstak och överskottsmål ligger fast och respekteras.

Därför tycker jag, herr talman, att det är förvånande att oppositionen tar så lättvindigt på det finansiella ramverket. Det är ju allmänt känt att Vänsterpartiet helst skulle vilja slopa utgiftstaken helt. Men det som är nytt och har varit känt i ungefär en vecka är att Socialdemokraterna uppenbarligen har anammat en del av Vänsterpartiets syn på utgiftstaken och det finansiella ramverket. Förra hösten presenterade Socialdemokraterna inga egna utgiftstak för 2009 och 2010. I höstens budgetalternativ föreslår man en rekordhöjning av utgiftstaket. Man respekterar inte de utgiftstak för 2009 och 2010 som riksdagen har fattat beslut om.

Det man kan se, herr talman, är en successiv förslappning i synen på utgiftstak från socialdemokratin. Det är uppenbart att man från socialdemokratin redan har gått Vänsterpartiet till mötes i frågan. Det är illavarslande. Det är illavarslande att vi har en opposition som inte vill ha ordning och reda i statens finanser. Det bidrar inte till att skapa den trygghet som just nu är så otroligt viktig. Man talar om utgifter och inkomster på en högre nivå, men det bidrar ju till att statens finanser åter skulle bli mer konjunkturkänsliga. Då skulle vi kanske tvingas spara när vi möter nästa lågkonjunktur i stället för att som nu gå in i en lågkonjunktur och investera.

Avslutningsvis, herr talman, kommer jag till den diskussion om bonusar som har förts tidigare under debatten. Jag kan lugna kammarens ledamöter med att säga att i de riktlinjer för bolagsstyrning som har kommit från regeringen – jag tror att det var i somras – är det tydligt att det inte ska finnas några bonusar. Ursprunget till den diskussion som har förevarit i kammaren var att när näringsminister Maud Olofsson skulle utvärdera vilka ersättningssystem till statliga bolag som skulle finnas ville hon göra det på ett förbehållslöst sätt. Den utvärderingen är gjord. Det är nu tydligt i riktlinjerna att det inte blir några bonusar. Men jag tycker att det är respektfullt att göra en utvärdering om ersättningssystem på ett förbehållslöst sätt. Detta är orsaken till missförståndet. Nu hoppas jag att kammarens ledamöter känner sig trygga i detta.

Anf. 142 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag tror återigen att Roger Tiefensee får läsa på ganska ordentligt när det gäller utgiftstaken och deras konstruktion. Jag tycker att Sven-Erik Österberg mycket tydligt i talarstolen tidigare redogjorde för hur utgiftstaken ser ut. Bakgrunden till dem känner vi till.

Vi känner också till att vi i kammaren här fattar beslut om ramar som talar om vilket utrymme vi därefter har. Efter det faller en del av de utgifter som ligger ovanför utgiftstaken. En annan ordning hade varit att det som kommer att bli den borgerliga regeringens sista budget inför 2010 kommer att låsa upp politiken för 2011 och 2012, och det tror jag att inte ens Roger Tiefensee skulle tycka var något trevligt scenario. Dessutom har vi ett finansiellt sparande som överstiger regeringens. I den meningen är jag inte heller vidare orolig.

Mer orolig är jag för den brist på insikt om vad som nu händer på arbetsmarknaden och i samhällsekonomi som alliansens företrädare har. När 10 000 varsel kommer i september säger man: Vi behöver inte justera vår budget. När Konjunkturinstitutet säger att arbetslösheten redan nästa år kan dra upp mot 7 procent säger ni: Vi behöver inte justera vår budget.

Det är förvånande att ni inte inser att det är en omställning som nu håller på att ske på svensk arbetsmarknad. Ni inser inte det resursbehov som arbetsförmedlingschefer, näringslivssekreterare, kommunalråd och många andra ropar efter. Ni ser likgiltigt på den kris som just nu sker först i industrin, sedan hos underleverantörer och sedan i tjänstesektorn. Våga agera regering medan ni är där! Börja inte vara i opposition redan före valrörelsen!

Anf. 143 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Intentionerna med utgiftstaken är att det ska vara någon form av budgetrestriktion. Riksdagen fattar beslut om utgiftstak för nästkommande år och två år ytterligare. Om man då tycker att det som riksdagen har fattat beslut om har noll och intet värde har man en mer lättvindig syn på det finansiella ramverket. Jag har pratat med arkitekter bakom detta ramverk, och de delar min syn på det här.

Det finns inget formellt i att föreslå andra utgiftstak. Det är inget formellt brott eftersom utgiftstaken inte är juridiskt bindande. Men en balans på en högre nivå innebär en större konjunkturkänslighet.

När det gäller arbetet med varslen har vi tillsatt samordningsmän i Västra Götaland och i Blekinge. Tomas Eneroth ler, men även de fackliga företrädarna och lokala socialdemokratiska politiker är väldigt nöjda med deras arbete. Vi har höjd i vår budget för att kunna göra ytterligare insatser.

Anf. 144 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Först och främst satt jag i riksdagen när vi fick städa upp efter den förra borgerliga regeringen. Jag kom in 1994 och var med om att konstruera utgiftstaken. Jag konstaterar att det skulle behövas en ordentlig folkbildningskurs inom nuvarande Centerpartiet för att förstå både det ramverket och hur det fungerar i kammaren. Det är uppenbart efter att ha hört både Tiefensee och Maud Olofsson i dagens debatt.

När det sedan gäller insatser log jag eftersom jag konstaterar att det inte är så att fackliga företrädare, kommunföreträdare eller ens företagsföreträdare är nöjda med den likgiltighet regeringen uppvisar. Man tillsätter samordningsmän, gott så! Men man uppvisar ju inga resurser.

Vad är det som händer när varslen kommer och man inte har beredskap för 10 000 varsel? Jo, först börjar man omfördela inom Arbetsmarknadsverkets område och lyckas få fram 1 ½ miljard som ska tas från andra delar av arbetsmarknaden. Sedan börjar man omfördela utbildningsplatser. Men inte en enda ny krona aviseras.

Det intressanta var att höra Roger Tiefensee som nu i sista ansatsen säger: Vi har höjd i vår budget för ytterligare insatser. Så har inte Anders Borg sagt. Så har inte Littorin sagt. Är det så att ni nu börjar inse att ni har låst fast en budget som inte klarar av verkligheten?

Anf. 145 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Jag vet inte hur noga Tomas Eneroth har lyssnat på Anders Borg och Sven Otto Littorin, men just det som jag säger står i budgeten. Vi har en reformbudget. Vi investerar 32 miljarder tack vare att vi har ordning och reda i statens finanser. Men det finns beredskap för att göra ytterligare saker, just för att vi har bra marginaler i statens finanser. Samordningsmännens uppgift är ju att bland annat samordna de resurserna.

Jag tycker att Tomas Eneroth lite lättvindigt bara slätar över att 1 ½ miljard har frigjorts i Arbetsförmedlingens budget. Det är väl bra att de används där de gör bäst nytta. När det finns 14 000 lediga platser på universitet och högskolor kanske det inte är läge att föreslå ytterligare tomma platser utan just omfördela dem till de regioner där de behövs bäst.

Jag tycker att samordningsmännen gör ett väldigt bra jobb. Det är bland annat Vänsterpartiets tidigare ekonomiska talesman som gör ett väldigt bra jobb. Jag har stor respekt för honom och hans arbete.

Anf. 146 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att detta är väl magstarkt av en centerpartist som till och med har varit med under vår tid och hjälpt till att städa upp i den oreda som den förra borgerliga regeringen hade sett till att det blev. Det var bra gjort av Centern på den tiden. Då tog vi ett stort ansvar. Det gjorde Centern också, och det var bra. Att det nu har gått ut något slags

talregel från Centern och Maud Olofssons tjänstemän att ni ska svartmåla Socialdemokraternas ekonomi tycker jag är väldigt magstarkt eftersom ni vet vilket hästjobb det var och hur vi byggde upp de stabila regler som nu finns, den ordning och reda som finns i ekonomin och den stabilitet som finns i finanserna.

Sedan ska ni till och med försöka svartmåla oss med fel argument. Ni påstår att vi spräcker budgettaket. Det är ju inte ens satt än. Det är framlagt som ett förslag från er, och vi kommer att finna oss i det när ni har röstat igenom det. Men vi har naturligtvis både högre ambitioner och ett högre finansiellt sparande. Jag tycker att det är trist att Centern ska försöka svartmåla oss på det sättet.

Anf. 147 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! De är inte någon svartmålning. Det är ett torrt konstaterande, och jag är besviken över att jag behöver göra det.

Jag är väldigt stolt över det saneringsarbete efter den förra ekonomiska krisen och fastighetsbubblan som vi gjorde tillsammans med Socialdemokraterna i början av 90-talet. Jag vet att arkitekterna bakom det också höjer på ögonbrynen över just socialdemokratins alltmer slapphänta syn på utgiftstaken.

Om man först bestämmer vilka utgifter man ska ha och sedan sätter utgiftstaken därefter, vad är det för budgetrestriktion som det innebär? Det är bakvänt. Även om budgettaken inte är juridiskt bindande blir det väldigt konstigt. Vilken signal skickar man till marknaden, den marknad som nu befinner sig i stor oro, om man säger att det inte är så noga att följa budgettaken?

Anf. 148 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Det blir bara värre och värre. Om nu Roger Tiefensee tycker att det är tråkigt att behöva ta upp den här kritiken behöver han inte göra det eftersom det inte ens är sant.

Dessutom är det så att ni under förra mandatperioden hela tiden lade fram förslag om högre budgettak än vad vi gjorde. Dessutom hade alla fyra partierna olika budgettak. Om ni nu försöker påstå att det är något nytt påfund från Socialdemokraternas sida, att man har en annan ambition, så är det fullständigt fel. När vi har gått igenom budgetarna har vi sett att ni har haft andra förslag men att ni efter att beslutet har fattats har fått finna er i det beslut som riksdagen har fattat. Det kommer vi också att göra.

Dessutom är det nu som ekonomin kommer att bli betydligt sämre. Bnp rasar, produktiviteten rasar och kommunernas ekonomi försämras dramatiskt. Det är under er tid detta sker.

Anf. 149 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Uppenbarligen är det ömma tår jag kliver på. Det är väl det indignationen från Monica Green beror på.

Det är sant, vi lade fram förslag om egna budgettak, men de var hela tiden lägre. Vi hade redan då en ökad restriktion. Vi tyckte att det var rätt att både sänka utgiftskvot och skattekvot. Det som händer när man gör det är att statens finanser blir mindre konjunktur känsliga. Det är precis det vi ser resultatet av. När vi har mindre konjunktur känsliga finanser,

när vi har ordning och reda i statens finanser kan vi möta en lågkonjunktur med investeringar.

Det som hände efter *dotcom*-krisen var att ni tvingades möta den lågkonjunkturen med besparingar. Det är skillnaden. Det är också den signal som ni skickar till finansmarknad, företag och hushåll. Ni är inte lika noggranna med det finanspolitiska ramverket och därför kommer inte ert alternativ att vara lika tryggt.

Anf. 150 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Jag ska höja talarstolen så får vi se om vi kan höja debattnivån lite här inne också.

Det är skakigt på finansmarknaderna, och effekterna sprider sig. De når Europa och har naturligtvis också nått Sverige med stora konsekvenser för svenska banker, svenska finansinstitut och för svenska företag. Det kommer nu att få återverkningar på konjunkturen, och vi kommer att få ställa nya krav på strukturen.

Obalanserna i den internationella världsekonomin är stora och krafterna enorma. Det är till och med så stort och kan blåsa så kallt att riksdagsledamoten Fredrick Federley måste sticka en halsduk för att klara den finansiella kyla som sveper in. Hoppas att den blir lång och räcker till många.

Jag vill ändå börja mitt anförande med finanskrisen. Jag tycker att vi nu ser hur regeringen tillsammans med andra regeringar inom ramen för EU-samarbetet möter denna kris på ett väldigt klokt och mycket fokuserat sätt. Vi gör det långsiktigt. Vi ställer nya krav på Sverige framöver.

Jag kan notera att Danmark i dag har annonserat att man ska ha en ny folkomröstning om den europeiska gemensamma valutan, euron. Island är på väg i båt och till och med flygplan till Bryssel för att söka medlemskap. Det vore bra, tycker Folkpartiet liberalerna, om Sverige också på sikt kunde bli medlem i den gemensamma valutan. Det skulle vara stabilt för Sverige, bra för svenska medborgare och bra för svenska jobb.

Vi kommer att få se en förändring där vi efter finanskrisen blir tydligare med vad som är verkligt värdeskapande. Jag vill understryka att finansmarknaderna har varit med och skapat mycket välstånd. Men när det går så långt, när instrumenten blir så krångliga att knappt någon kan förstå dem och ingen kan greppa var deras effekter kan sluta när konjunkturen vänder, som vi nu har sett, är det någonting som har blivit fel. Vi behöver få mer genomskinlighet efter denna finanskris.

När det gäller strukturkrisen vill jag dock lyfta fram några saker som jag tycker är viktiga. Det är att svensk industri hela tiden möter nya utmaningar. Vi vet också att vi har en energiutmaning framöver som hänger ihop med en klimatutmaning. Vi vet att vi har en demografisk utmaning. Det här är strukturer som förändras, och vi måste möta dem. Då tycker jag att det är intressant, herr talman, att i den här debatten lyfta fram ämnet ekonomi.

Vi fick för ett par timmar sedan färsk siffror från OECD. Sverige är näst bäst i världen på att ta ut höga skatter. Jag som socialliberal och företrädare för Folkpartiet tycker att vi ska ha höga skatteintäkter, men Sven-Erik Österberg, en god socialdemokrat, sade nyss att det måste vara höga skatter för att få en bra välfärd. Detta är fel. Vi behöver ha höga skatteintäkter och en effektiv statsförvaltning för att ha en god välfärd.

Det är inte så att höga skatter är lika med välfärd. En arbetande befolkning med människor som vill utbilda sig och ta risker, med entreprenörer som skapar välfärd, gör att vi får in skattepengar. Då kan vi skapa förutsättningar för en god välfärd för dem som behöver. Det är en viktig skillnad. Här har Socialdemokraterna mycket att göra.

Betänk att vi befinner oss i en likviditetskris, att det är slut på pengar i våra banker, ingen vill låna till varandra. Då kommer Socialdemokraterna på snilledraget att återinföra förmögenhetsskatten. Vi bygger en nomenklaturamur runt Sverige för att isolera oss. Kapitalet ska inte flöda in utan flöda ut. Detta är milt sagt ekonomiskt konstigt.

Vi har nu på gång en bred socialförsäkringsutredning för att se över våra trygghetssystem. Det är bra. Jag tillhör det parti som var med och uppfann svenska sociala försäkringar för att skapa trygghet, där vi tillsammans finansierar och delar på ansvaret. Det betyder inte att ersättningarna ska vara hur stora som helst eller kan utbetalas under hur lång tid som helst, men de ska vara goda och stabila. Vi satsar också på forskning.

Avslutningsvis kommer jag in på konjunkturen. Jag vill påstå att Sverige i dag står väl rustat. Vi gör omfattande satsningar på infrastruktur. Jämför med de tolv år Socialdemokraterna regerade. Vi satsar på forskningen. Jämför med de tolv år Socialdemokraterna regerade. Vi ser till att det finns rejält med platser inom arbetsmarknadspolitiken. Det finns ännu ledig kapacitet. Vi kan komma att behöva skjuta till mer. Skillnaden mot Socialdemokraterna är att vi tror att när det är en god konjunktur drar man ned på arbetsmarknadspolitiken eftersom det finns andra jobb, och när det är dålig konjunktur ökar man den. Om man inte gör så utan hela tiden ökar de offentliga insatserna jobbar till slut alla människor på Ams. Då, mina vänner, blir det inte så mycket stark välfärd.

Jag vill också annonsera och vara tydlig med att det finns saker vi kan komma att göra. Vi i Folkpartiet liberalerna vänder på alla stenar för att vara beredda att möta det som kan bli ännu tuffare. Jag tror att vi kan klara oss ganska bra internationellt sett i denna konjunkturkris vi kommer att hamna i, men vi är beredda att pröva allt från rotavdrag till förändrade och förstärkta ränteavdrag, höjda barnbidrag, sänkt skatt för alla pensionärer och att fundera på hur vi kan stödja likviditetstillgången i svenska företag. Det är saker som inte behöver ske här och nu, men vi för en diskussion om dem när vi förvaltar det mandat Folkpartiet fick tillsammans med de andra i alliansen att styra landet. Det innebär att hantera kriser.

Vänner, åhörare, tv-tittare, halsduksstickare och kolleger! Fundera på hur Socialdemokraterna hanterade tidigare kriser. Den som undrar om de hanterade dem bra kan med fördel läsa Kjell-Olof Feldts bok om hur de hanterade den bubbla de skapade på 80-talet. Det är ord och inga visor över socialdemokratisk krishantering.

Anf. 151 TOMAS ENEROTH (s):

Herr talman och ärade ledamöter av denna kammare, ni på läktaren och andra som eventuellt tittar på debatten! Temat i denna del av den allmänpolitiska debatten handlar om finansmarknader och statliga bolag. Jag fick en tanke när jag såg att Paul Krugman fick Nobelpriset. Det är intressant. Han är en progressiv ekonom som har varit tydlig i sin kritik

av Bushs avregleringspolitik just när det gäller de finansiella marknaderna. Han har fått mycket kritik av nyliberala ekonomer, och nu sitter han där med Nobelpriset som ska delas ut i Sverige den 10 december. Dessutom konstaterar många att han faktiskt har fått rätt. Det var en alltför långtgående avregleringspolitik.

Det är intressant att notera att George Bush började med skuldövertagande som modell men därefter nu har gått in och diskuterat att ta över ägarandelar. Det kanske blir de största förstatliganden av verksamhet i USA under lång tid. Det är intressant som betraktelse över hur framgångsrik nyliberalismen har varit i så fall.

Jag vill ändå påpeka att det här inte är över ännu. Jag är nog lika glad som många andra att euroländerna har tagit initiativ för att lugna marknaden. Jag är glad över det engagemang som flera av Europas ledare har visat. Det har varit viktigt för att få en lugnande effekt på finansmarknaden, men det är inte över än.

Det finns mycket som talar för att vi kan ha en fortsatt finansiell oro under lång tid framöver. Det är väl att Sveriges regering saktmodigt agerar och följer efter. Som vi noterade tidigare i replikskiftet tog det sin tid innan både Anders Borg och Mats Odell valde att inse att vi faktiskt har en kris i det finansiella systemet som kommer att påverka det svenska ekonomiska systemet. På motsvarande sätt har man ännu inte kommit till insikt om att vi faktiskt har en kris på den svenska arbetsmarknaden.

I flera europeiska länder går man in med ett ökat statligt engagemang, och Island till och med förstatligar tre – tror jag – banker. Det är fascinerade att Sveriges regering – den enda regeringen – har ambitionen att göra sig av med den statliga banken, att minska det statliga ägandet, att minska det statliga inflytandet i bolåneinstitutet SBAB och i Nordea. Det torde vara en extrem uppfattning att regeringen i Sverige mitt under pågående finanskris fortfarande har uppfattningen att Nordea och SBAB ska säljas ut. Om Mats Odell hade varit här – han har lämnat debatten – hade det varit intressant att ta den diskussionen.

Jag noterar att Anders Borg i senaste numret av Financial Times sade att det kan bli svårt att nu fullgöra åtagandena att sälja på grund av turbulensen på finansmarknaden. Det är kanske någon borgerlig debattör här som vill ge besked om Anders Borg därmed signalerar att det för närvarande inte är aktuellt att sälja Nordea eller SBAB.

Grundfrågorna finns där: Är det viktigt att ha kvar utförsäljningsplanerna med tanke på den oro som finns? Ökar stabiliteten på den svenska finansmarknaden om man säljer SBAB och Nordea? Om vi tittar på ett annat perspektiv: Ökar konkurrensen om SBAB och Nordea säljs? Kommer vi som kunder eller konsumenter att ha någon nytta av ett ökat oligopol på bank- eller finansmarknaden? Det stora bekymret har varit frånvaron av aktörer. Här har SBAB varit en viktig aktör i och med att man har kunnat pressa bolåneräntorna på ett sätt som gör att andra aktörer tvingas följa efter.

Det är frånvaron av statligt agerande som har varit ett bekymmer. Nu ser vi ett ökat engagemang i Europa och inte minst i USA.

Jag oroar mig även för hur turbulensen på den finansiella marknaden påverkar den reala ekonomin. Någon av talarna – jag tror att det var Roger Tiefensee – uttryckte det på ett bra sätt. Vad är det som påverkar Lastvagnars försäljning? Jo, kapital krävs för att finansiera köp av lastbi-

lar. Det klarar man inte av. Det är en annan typ av kris än den som Volvo PV har – det ska gudarna veta – men det är en tydlig kris som slår inom stora delar av svensk industrisektor. Det riskerar att skapa en situation där det blir frånvaro av investeringar. Om det är något vi behöver, inte minst i den konjunktur vi nu går in i, är det fortsatta investeringar i vårt land. Det här är i stora delar en likviditetskris, inte en soliditetskris. Här finns ändå resurser och möjligheter att göra viktiga investeringar för svensk industri.

Här valde Riksbanken vid något tillfälle att lätta på förlåten och föra en diskussion om lånegarantier. Jag är den förste att säga att det vore en intressant möjlighet. Jag har noterat att det i samtalen om Volvos framtid har kommit upp den typen av diskussioner för att möjliggöra investeringar. Samtidigt måste vi alla vara medvetna om att här bör ändå ett fungerande banksystem vara det som ska sköta åtagandet. Det är den allra bästa lösningen, men just nu har vi en inte fungerande finansmarknad. Det vore intressant om det är någon borgerlig debattör här som är beredd att ta upp den handsken och föra ett resonemang om lånegarantier eller hur vi på annat sätt ska få fart på investeringarna i Sverige.

När det gäller den andra delen av industrikrisen, att hantera människor som drabbas av varsel, att ge tydliga långsiktiga besked om forskningsinvesteringar för fordonsindustrin, att ge ordentliga verktyg för det näringspolitiska arbete som behöver göras i kommuner och regioner, har regeringen mycket att lära av de idéer som socialdemokratin och fackföreningsrörelsen har och av våra tidigare erfarenheter.

Frånvaron av insatser är beklämmande. Det har sagts tidigare i den här debatten, och jag är helt övertygad om att även den regering vi har i landet i dag kommer att behöva revidera sin uppgift att det inte behövs några nya resurser. När 10 000 varsel kommer bara i september är det otvetydigt att vi kommer att behöva göra ytterligare insatser, både arbetsmarknadspolitiska och givetvis näringspolitiska. Här väntar vi fortfarande på besked från regeringen.

Anf. 152 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Herr talman! Det är med ganska stor förvåning som jag hör Tomas Eneroth med fascination prata om förstatligandet av banker på Island. Det är någonting som jag kan tolka på två olika sätt. Antingen gör Socialdemokraterna just nu en vänstersväng som vi inte har sett i svensk politik sedan SSU tvingade Socialdemokraterna att förstatliga apoteken. Eller också gör man en anpassning för att kunna få ihop ett oppositionsalternativ som också innefattar Vänsterpartiet.

Ska jag tolka Tomas Eneroth som att det är Socialdemokraternas nya mening att staten ska använda sina resurser till att socialisera de banker som är fria i Sverige i dag?

Det behövs också en nyansering av bilden. Vad är det som är själva grunden till den finanskris som vi ser? Är det fria ekonomier eller statliga regleringar och incitament från politiskt håll som i grunden och botten har lett till den överbelåning som finns? Jag tror att det är det senare.

Anf. 153 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag kan lugna Federley. Nej, det finns inga långsiktiga planer på att förstatliga banker. Jag ville bara ta Island som ett exempel

på att staten tvingas gå in när krisen är där. I många europeiska länder och till och med i USA går staten nu in med stöd och engagemang. I det läget blir den svenska positionen att minska det statliga engagemanget något annorlunda.

Vårt besked är tydligt. Vi tycker att man ska behålla det statliga inflytandet i Nordea. Vi tycker att man ska behålla SBAB. Det har varit till svensk fördel att ha ett ägande, inte bara kapitalmässigt. Detta är ju verksamheter som har ökat i värde, som har varit en bra placering av svenska egendomar och tillgångar. Det har inneburit att vi dessutom har fått avkastning på det kapitalet, och mycket bättre avkastning än den statsskuld-låneränta som det skulle bli om man säljer bankerna eller SBAB.

Nej, där kan jag lugna Fredrick Federley. Det är ingen fara.

Däremot delar jag inte alls uppfattningen att det är den statliga regleringen i USA som har lett till finanskrisen, snarare tvärtom. Det man nu pekar på är just frånvaron av regleringar som det stora bekymret. Det är väl det som Paul Krugman också pekar på väldigt tydligt.

Det behövs insatser från samhället och politiken. Nyliberalismen har i den meningen fått sig en ordentlig knäck, och det välkomnar jag.

Anf. 154 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Herr talman! Det är få länder på denna planet som har så oerhört reglerade marknader som USA de facto har. Det må vara så att man i grunden har en marknadsliberal retorik, men det finns oerhört mycket regleringar på den här marknaden. Det var också en uttalad ambition från Bushadministrationen att försöka få bankerna till att låna ut pengar till människor som inte var kreditvärdiga, och detta har varit en viktig del i den finanskris som vi ser.

Men det är också så, Tomas Eneroth, vilket Socialdemokraterna kanske kan erkänna, att de svenska bankerna i ett internationellt perspektiv har stått starka och fortfarande står starka, även om det är helt klart att vi inte är ur krisen och vi fortfarande ser utmaningar.

Kan det vara ett minskat statligt inflytande i de svenska bankerna som har gjort att de är så pass starka som de är? I så fall är det en klar signal om att vi borde fortsätta i den riktningen och göra oss kvitt Nordea.

Anf. 155 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Det sista är nog en analys som Fredrick Federley är väldigt ensam om, möjligtvis med stöd av någon liberal tankesmedja. I övrigt inser alla att styrkan i Sverige just nu är stabila statsfinanser, ordning och reda i vår ekonomi. Vi har tack och lov också ett ramverk som jag var med och bidrog till i mitten av 90-talet när vi städade upp efter den förra borgerliga regeringen, såg till att vi har utgiftstak och ordning och reda i statens finanser. Det är det som ger oss en styrkeposition.

Men styrkepositionen blir inte bättre om man avhänder sig ägandet i SBAB, med den risk det nu skulle vara om man gjorde en sådan försäljning på marknaden, eller för den delen sitt ägande i Nordea. Tvärtom kan det också vara en styrka att ha den garantin. Det är väl annars ett skäl till att många andra länder i Europa ser vikten av att ha ett statligt institutionellt ägande.

Återigen: Det här är en kris för en del av dem som har förespråkat den helt fria marknaden. Vi konstaterar att politiken behövs för att korrigera. Min fråga, som jag hoppas att någon annan tar upp i en replik, är: Är det så att vi även på investeringssidan behöver ett ökat politiskt statligt engagemang? Marknaden borde kunna lösa detta, men vi behöver för de kommande åren ganska snabbt stora investeringar inom bostadssektorn, industrisektorn och andra delar av näringslivet.

Anf. 156 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Tack, Tomas Eneroth, för konstaterandet att det inte är över ännu. Det är helt rätt. Det är svårt att veta var i ett krisförlopp vi befinner oss, och det ska man ha den största ödmjukhet inför.

Därför är jag väldigt glad att man på EU-nivå nu har lyckats samla sig. Man kunde se nationella tendenser, där Tyskland ena dagen sade att det inte var några konstigheter och nästa dag beslutade om en väldigt stor höjning av insättningsgarantin. Det riskerade att bli ett förlopp mellan de europeiska länderna. Att man nu har ett gemensamt agerande är oerhört viktigt.

När ni påstår att den svenska regeringen agerar saktfärdigt har ni nog inte riktigt förstått vad som har hänt bakom kulisserna. Där har Anders Borg och andra företrädare för den svenska regeringen på ett påtagligt sätt bidragit till det ramverk som nu håller på att snickras fram på EU-nivå.

När det gäller SBAB och Nordea fanns ju Nordea på en säljlista redan under den socialdemokratiska regeringens tid.

Anf. 157 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Jag noterar att inte heller Roger Tiefensee tog bollen i fråga om hur vi ska kunna se till att garantera investeringar och finansiella lösningar för sådana. Det kanske får bli i ett annat forum.

Roger Tiefensee delar uppenbarligen Mats Odells uppfattning att det fortfarande är aktuellt att sälja Nordea. Jag beklagar det, för i detta läge är det en helt felaktig åtgärd.

Däremot delar jag uppfattningen att ett samordnat agerande är bra. Euroländernas agerande, som skedde utan svensk medverkan vid bordet eftersom Sverige inte ingår där, var en stark och viktig signal till marknaden.

Jag tror att den erfarenhet vi har av bankkrisen i 90-talets början är att ett brett och samordnat agerande är det bästa, det vill säga att man också över blockgränserna vågade ta initiativ. Det är så med många stora och långsiktiga frågor att man borde våga sträcka ut handen, i stället för att själv säga att man klarar av det här ensidigt. Tänk om vi hade haft en regering som vågade vara regering för hela landet och inte bara för några få och som insåg detta: Med den industrikris och den finansiella kris vi har, låt oss sätta oss och göra gemensamma lösningar!

Från socialdemokratins sida har vi vid sådana tillfällen varit väldigt aktiva och medverkat, under 90-talskrisen, och vi skulle naturligtvis göra det nu också för att både säkra det finansiella systemet och få säkrad tillväxt och fortsatt utveckling på svensk arbetsmarknad. Den här regeringen väljer de enligas allé, och det kan jag bara beklaga.

Anf. 158 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Herr talman! Det har kommit upp tidigare i debatten, och Mats Odell påpekade det, att i morgon kommer regeringen att föra en dialog med oppositionen just om innehållet i EU-uppgörelsen och hur man ser på att vi ska få en så bred uppslutning som möjligt i riksdagen. Jag tycker att det är bra. Det har också Thomas Östros varit glad åt, så jag tycker att Tomas Eneroth borde vara lika glad.

När det gäller möjligheter för staten ser jag kanske hellre det som Riksbanken har flaggat om, att man kan vara beredd att gå in och underlätta för företag att få krediter. Vi vet inte, men det kan bli nödvändigt. Jag vet inte exakt hur upplägget skulle se ut, men den flaggningen är nog så viktig.

Nordea och SBAB är två företag som vi har aviserat att vi ska sälja, men vi kommer inte att lägga ut dem på börsen i morgon dag, om Tomas Eneroth har trott det.

Anf. 159 TOMAS ENEROTH (s) replik:

Herr talman! Tack för att ni varje fall inte i morgon dag lägger ut dem på börsen! Låt oss hoppas att den morgondagen sträcks ut under väldigt lång tid framöver. Det vore ett misstag att sälja dessa verksamheter.

Jag har noterat mycket väl att regeringen nu ska informera. Man lägger ju en proposition på riksdagens bord, och det är väl bra att man pratar om den med oppositionen då det är en proposition som är viktig för att möta den oro som finns på de finansiella marknaderna.

Jag vill ändå påminna om att det är över ett år sedan Pär Nuder, som då var vår finanspolitiske talesman, sade till regeringen: Bjud nu in oss till en diskussion och offentliggör siffrorna om vad som händer på finansmarknaderna så att vi kan föra ett ordentligt samtal om detta! Men Anders Borg var inte alls intresserad av detta. Så här i efterhand kan vi konstatera att det hade varit en mycket klok åtgärd från regeringen att då bjuda in oppositionen och lyssna på Pär Nuders sakkunskap.

Nu lyssnar man förhoppningsvis på Thomas Östros sakkunskap framöver, för vi har ju en erfarenhet av vad som händer. Sverige, som är ett litet exportberoende land, är så oerhört ömtåligt. Man kan inte, liksom Mats Odell, säga att det här inte kommer att skada Sverige. Vi vet att vi, som är ett litet, exportberoende land, blir oerhört skadade även när det är finansiell turbulens på andra sidan jordklotet. Alltså måste vi ha den beredskapen. Det är ett sent uppvaknande.

Anf. 160 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Herr talman! Vi lever i en spännande tid. Det har sagts förut här i dag, och jag instämmer i det. För oss här i kammaren är det som att följa ett historiskt unikt förlopp från första parkett. Till mina forskarkolleger i Lund sade jag: Lämna era vanliga forskaruppgifter och gå ut och titta vad som händer. Ni kommer inte att få fler tillfällen på mycket länge att följa den här typen av ekonomiska förlopp.

När man nu befinner sig mitt i det mest turbulenta är det ganska förståeligt att man har anlagt ett ganska snävt perspektiv på krisen. Det handlar om att hitta syndabockarna. Vilka de är har vi fått höra flera gånger: Det är de giriga finansmatadorerna. Det är de slappa regelverken.

Det är de vidlyftiga bonussystemen, och det är de obegripliga finansiella produkterna.

Herr talman! Det är klart att girighet, belöningssystem, regelverk och svårbegripliga produkter har spelat en roll här. Men att de ensamma har bidragit till den kris vi ser nu tror jag inte ett ögonblick på. Det räcker helt enkelt inte som förklaring. Alla som har följt finansiella bubblers förlopp tidigare inser att det är något som saknas i den kritiken och i den analys som hitintills har gjorts. Det som saknas är en enkel men väldigt central företeelse, nämligen pengar.

Det behövs pengar, massor av pengar, för att det ska bli en bubbla. Det behövs så mycket pengar att man skapar rejäla obalanser i det ekonomiska systemet. När dessa obalanser ska rättas till uppstår krisen.

Det är ganska viktigt att ha detta klart för sig när man ska försöka få en uppfattning om vad som händer i dag. Låt oss lyfta blicken lite och lämna detta med girighet och se vad det är för obalanser som har byggts in i de ekonomiska systemen.

Man behöver inte leta särskilt länge för att hitta de centrala marknaderna. Det är den kinesiska marknaden och den amerikanska marknaden. Amerika har under 2000-talet byggt upp mycket stora underskott både i sin externa handel och internt via sina budgetunderskott. Dessa underskott har varit möjliga att bygga upp därför att det har funnits länder som gärna har lånat ut, och det land jag främst tänker på är Kina. Kina har under samma period kunnat bygga upp så stora resurser att man i dag faktiskt svarar för världens största valutareserv.

Då är vi inne på nästa moment i analyskedjan. Det är att regelverken eller bristen på regelverk inte främst är det som kännetecknar de finansiella marknaderna utan det som kännetecknar handelsmarknaderna. Det är relationen på den internationella handelsmarknaden som har varit bristfälligt reglerad.

Kina blev medlem i WTO i början av 2000-talet och har sedan dess kunnat agera på denna marknad med en kraftigt undervärderad valuta. Genom denna felaktiga värdering har man kunnat skapa dessa överskott. Det har inte varit tyst. Man har klagat på detta framför allt från amerikanskt håll och sagt att det inte är rimligt att det kan gå till på det här viset, men mer än så har det inte varit. Att man från svensk sida har haft synpunkter på denna ordning har jag inte hört.

Härifrån har vi sagt att det centrala med handel och globalisering har varit att vi tar bort tullmurar och sänker gränshindren. Det är oerhört viktigt, men för att den internationella handeln ska utvecklas på ett stabilt och sunt sätt måste det också finnas regler för hur länderna förhåller sig till varandra.

Det vill säga att jag finner det uteslutet att vissa länder år efter år kan uppvisa mycket stora överskott samtidigt som andra länder år efter år kan ha samma stora underskott. Det är denna obalans som vi ser i dag, och det är den som vi ser ska rättas till. Då blir det turbulent och jobbigt.

I den värld vi lever i, där alla marknader är sammanlänkade med varandra, inte bara de finansiella, kan man inte isolera krisfenomenet till den amerikanska marknaden, utan det spiller självklart över på alla andra internationella marknader.

Herr talman! När vi diskuterar den finansiella krisen och vad vi ska göra inför framtiden för att slippa uppleva detta en gång till – slippa att

skattebetalare, småföretagare, pensionärer, arbetslösa, unga och gamla tvingas vara med och finansiera en vidlyftig utlåning – måste vi också ha klart för oss vad vi ska titta på. Vad är det för regler vi ska skärpa?

Man får gärna ta tag på de finansiella marknaderna, men jag vill också hävda att det nu är tid för att vi här i kammaren också funderar över hur vi ska reglera relationerna på handelsmarknaderna. Hur ska vi förhålla oss till varandra, vi länder som gärna vill delta i det internationella handelsutbytet och som vill ha en garanti för att detta utbyte ska utvecklas på ett stabilt sätt även framöver?

Anf. 161 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag tänkte ta tillfället i akt att prata om ett statligt bolag som ligger mig varmt om hjärtat, nämligen Posten. Den 1 april i år kallades till en presskonferens där näringsminister Maud Olofsson presenterade en avsiktsförklaring om en fusion mellan den svenska och den danska Posten. Jag ska villigt erkänna att jag trodde att det var ett riktigt aprilskämt. Så var dock inte fallet.

Vad Maud Olofsson däremot missade att berätta på presskonferensen var att den kommande fusionen också är ett första steg i att privatisera Posten. Den tredje största ägaren i den svensk-danska Posten kommer förmodligen att bli riskkapitalbolaget CVC, en ägare som den svenska Posten får på köpet eftersom danska staten tidigare har sålt 22 procent av den danska Posten. CVC:s ägande av danska Posten är dock kortsiktigt, och riskkapitalbolaget vill sälja inom fem år. Trots att CVC kommer att bli den minsta ägaren driver den borgerliga regeringen en framtida börsnotering av Posten, något som vi socialdemokrater har motsatt oss.

Posten är en viktig del av infrastrukturen i vårt land. Därför är det viktigt att staten också i fortsättningen är en aktiv ägare av bolaget. Men regeringens agerande är mer i linje med den nyliberala tanken att privat ägande är bättre än att äga gemensamt. Det är en ståndpunkt som inte delas av svenska folket. Enligt en opinionsundersökning som har gjorts av fackförbundet Seko vill 61 procent av svenskarna att staten behåller Posten. I mitten av juni gav ändå den borgerliga majoriteten klartecken till regeringen att minska statens ägande i den svenska Posten till 34 procent.

Nu har det gått sex månader sedan avsiktsförklaringen, och de glada miner som visades upp i april har förbyttts i veckade pannor. Den 27 juni kom det överraskande beskedet att Postens vd hade fått sparken med omedelbar verkan då det enligt styrelsens ordförande inte fanns förtroende för vd:n. Om det fanns andra orsaker vet jag inte, men Erik Olsson sade själv om sin framtid: En sak är dock säker, jag kommer att vara noggrann med vem som är ägare i det bolag jag i framtiden kommer att arbeta i.

Vem som nu ska bli vd i den svensk-danska Posten återstår att se. Enligt Postens styrelseordförande går det trögt med att rekrytera en ny styrelseordförande.

Den svenska Postens omsättning på 30 miljarder kronor är dubbelt så hög som den hos Post Danmark. Fjölårsvinsten på 1,6 miljarder var även den dubbelt så hög. Själva affären innebär att svenska staten kommer att få 58,2 procent av aktierna i det gemensamma bolaget, och danska staten

och riskkapitalbolaget får 38 procent. Själva röstandelarna ska delas lika mellan svenska och danska staten.

Nutek konstaterar i sitt remissvar på regeringens proposition att det här är en dålig affär för svenska staten. Jag hade gärna hört varför regeringens egen utförsäljningsgeneral, Mats Odell, anser att svenska staten ska göra en så dålig affär, men han valde att inte vara kvar i kammaren under hela debatten, vilket jag bara kan beklaga.

Trots regeringens tidsplan – en optimistisk sådan – är aktieägaravtalet fortfarande inte klart, trots sex månaders förhandlingar.

Det aktieägaravtal som finns mellan Post Danmark och CVC ger riskkapitalbolaget rätt att köpa aktiemajoriteten i Post Danmark före 2011, vilket betyder att danska staten får äga högst 47 procent. Annars måste CVC köpas ut.

Kan någon borgare här nu redogöra för om Posten måste börsintroduceras eller inte och vad det i så fall kostar för svenska staten att avstå?

Varför fick riksdagen inför beslutet i våras inte veta att börsintroduktionen var oundviklig? Vem ska nu bli vd i den svensk-danska Posten? Enligt aktieägaravtalet skulle det vara en svensk. Men sedan Erik Olsson sparkades i våras är det oklart om det kan bli så. Klart är i alla fall att den danske miljardären och företagsledaren Fritz Schur ska bli styrelseordförande i den styrelse som ännu inte är utsedd för den svensk-danska post-koncernen.

Är det en desperation från de borgerliga riksdagsledamöternas och regeringens sida när det gäller att genomföra en privatisering som gör att de är beredda att gå med på vad som helst för att driva igenom affären? Finns det någon borgerlig ledamot i den här kammaren som kan förklara varför man vill göra en så dålig affär för svenska staten? Jag skulle vara jätteglad om jag kunde få svar på det.

Anf. 162 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Herr talman! Det är med förvåning som jag hör Eva-Lena Jansson gå emot fackförbundet SEKO Postens uppfattning om den här affären, som har sagt att man ser det här som en bra affär för att den är långsiktig och trygg. Jag undrar om det är Socialdemokraternas uppfattning att fackförbundet gör en felaktig bedömning eller om det är någonting nytt som har hänt inom socialdemokratin som gör att man vänder sig mot facket och de anställda på det här sättet.

Anf. 163 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Herr talman! Som jag trodde att de flesta kände till har SEKO och Socialdemokraterna samma uppfattning, att fusionen är bra. Det är bra att vi har en fusion mellan den svenska Posten och den danska Posten. Vi är också helt överens om att vi inte vill ha någon privatisering och börsintroduktion av Posten.

Det är mycket tydligt. SEKO har skrivit det. Socialdemokraterna har skrivit det i sin reservation. En framtida fusion har vi ingenting emot, men just privatiseringen och börsintroduktionen är vi motståndare till. Det hoppas jag att Fredrick Federley nu också känner till.

Anf. 164 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Herr talman! Min tolkning av Eva-Lena Janssons svar måste då vara att fackförbundet i fråga ser detta som en handling för trygghet och för långsiktighet, medan Socialdemokraterna bedömer att den affären absolut inte skapar den tryggheten.

Men det skulle också vara intressant att höra på vilka punkter, konkret, du är rädd för att se en privatisering av Posten, om det nu är vad vi får se framöver, och en börsintroduktion.

Har det varit till ogagn för människor när vi har avreglerat telemarknaden, till exempel? Människor har kunnat få lägre elpriser, ett större utbud, fler tjänster att tillgå via telenätet, till exempel.

Anf. 165 EVA-LENA JANSSON (s) replik:

Herr talman! Precis som jag sade i inledningen av mitt anförande anser vi socialdemokrater att Posten är en viktig del av infrastrukturen. Vi anser också att det bör vara i statlig ägo. Det är en uppfattning som vi delar med SEKO.

Eftersom vi har haft en reservation i den frågan och vi dessutom har röstat om det tycker jag att kammarens ledamöter borde känna till den reservationen.

Anf. 166 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Herr talman! ”Det finns uppdateringar att hämta.” ”Antivirusprogrammet måste uppdateras.” Känner ni igen dessa meddelanden? Våra datorer uppdateras dagligen. Utvecklingen går framåt. Den statliga förvaltningen måste också uppdateras. Detta kan göras genom utveckling av e-förvaltning.

Vad är e-förvaltning? E-förvaltning definieras inom EU som verksamhetsutveckling i offentlig förvaltning som drar nytta av informations- och kommunikationsteknik kombinerad med organisatoriska förändringar och nya kompetenser. Detta innebär att användning av ny teknik inte bara gäller tillgängligheten via Internet utan även användning av bättre elektronisk utrustning, nya programvaror, nya system, som till exempel ärendehanteringssystem.

Det finns många villkor som måste uppfyllas för att e-förvaltningen ska anses vara effektiv och nyttig. Den viktigaste förutsättningen är att förvaltningen skapas för människor. Därmed måste den vara så enkel som möjligt för så många som möjligt.

Vårt mål är att Sverige ska ha världens enklaste förvaltning år 2010. Människor måste ha tillit till tekniken och förtroende för myndigheternas digitala kompetens. Kommunikationsnäten måste vara robusta, och myndigheterna måste bli bättre på informationssäkerhet. Samtidigt är det viktigt med öppenhet och transparens från myndigheternas sida.

Det är angeläget att utöka och utveckla e-förvaltningen. IT måste geomsyra myndigheternas verksamhet. Olika myndigheter, kommuner, landsting, aktörer i näringslivet och även regeringen måste ha samspel och IT-system som ”pratar” med varandra. För att uppnå detta behöver vi samordna IT-standardiseringen. Dessutom måste vi bekämpa byråkrati, förenkla och effektivisera förvaltningen. Myndigheternas digitala kompetens och tillgänglighet måste öka.

Eftersom lagar och regelverk i huvudsak skapades för pappersbaserad administration måste vi, enligt min uppfattning, utföra en översyn av gällande lagar och därefter uppdatera lagstiftningen. Nya sätt att kommunicera skapar nya utmaningar för den traditionella förvaltningen, till exempel när det gäller hanteringen av spam, cookies och andra temporära Internetfiler.

Myndigheterna bör få nya möjligheter att hantera de stora mängder av spam som de får. Spam, alltså oönskad reklam som skickas via e-post, får inte raderas automatiskt, eftersom myndigheterna, enligt gällande lagstiftning, måste betrakta alla inkomna e-postmeddelanden som inkomna handlingar.

Cookies och andra temporära Internetfiler som automatiskt sparas i datorn när man besöker olika webbsidor anses av Regeringsrätten som "en hos myndigheten förvarad och allmän handling". Jag tycker att det är helt orimligt att skräpdatafiler som sparas automatiskt ska utgöra allmän handling.

I framtiden ser jag en e-förvaltning som gynnas av öppna standarder och öppna system, och det är bra om myndigheter överväger möjligheten att införa dessa. Jag ser även e-röstning som ett komplement till vallokaler och poströstning. Jag ser ett Sverige som med hjälp av e-legitimation röstar i allmänna val via Internet.

Herr talman! Regeringen har redan påbörjat ett aktivt arbete med att utveckla e-förvaltningen. Sedan i juli i år är till exempel e-faktura införd på i princip samtliga 220 myndigheter.

På regeringens uppdrag analyserade Ekonomistyrningsverket vilka åtgärder som krävs inför ett genomförande av elektroniska inköp i staten. Regeringen föreslår att en e-upphandlingsplattform skapas.

För att utvidga e-förvaltningen överlämnade regeringen under våren propositionen *Utökad elektroniskt informationsutbyte*, som möjliggör ett digitalt samarbete mellan myndigheter för att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, öka myndigheternas effektivitet och förbättra servicen för människor.

Det finns också en rad åtgärder som föreslås i budgetpropositionen. Som ett stabsstöd åt regeringen ska det bildas ett råd för strategisk kompetensförsörjning. Statskontoret får utökade resurser och dess roll stärks, speciellt när det gäller arbete med utredning och uppföljning av statlig förvaltning. Verva ska avvecklas i slutet av året, och en operativ e-delegation skapas med huvudsyfte att genomföra regeringens handlingsplan för e-förvaltning.

Herr talman! Förvaltningen ska utgå från medborgarnas och företagens behov. Vi är på rätt väg mot en bättre e-förvaltning, men vi måste fortsätta att arbeta hårt för att implementera alla goda idéer.

E-förvaltning bidrar till ökad e-demokrati och innebär att det offentliga Sverige blir mer tillgängligt för medborgarna tack vare ny teknik. Det ska vara så enkelt som möjligt för så många som möjligt.

Anf. 167 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag tänker tala om kommunernas försämrade ekonomi. Det behövs rättvisa i det här landet, inte orättvisa. Det behövs en rättvis fördelning, och det behövs en riktig jobbpolitik som klarar av även en lågkonjunktur.

Det är glädjande att vi har haft en högkonjunktur, att det var 153 000 nya jobb som tillkom under Socialdemokraternas senaste år vid regeringsmakten och att 80 000 nya jobb tillkom under förra året. Det var mycket tack vare den internationella högkonjunkturen, men det var också för att vi hade den ordning och reda i ekonomin som vi socialdemokrater hade arbetat fram.

Nu står vi tyvärr mitt uppe i en ekonomisk kris, i en lågkonjunktur och en arbetslöshet som ser ut att öka upp till 7 procent nästa år. Detta leder till otrygghet för den enskilda individen och en försämrad ekonomi som i sin tur leder till en försämrad ekonomi för kommunerna, eftersom skatteintäkterna minskar. Det leder till försämrad service i kommunerna, ökade lån i kommunerna, och kommuner och landsting tvingas säga upp människor.

Detta är förödande. Tyvärr har den borgerliga regeringen inte sett något av detta och inte haft några åtgärder att ta till för kommunernas försämrade ekonomi. Det har i stället varit helt tvärtom. När jag hade ställt en interpellation till Mats Odell bara för en månad sedan hade han ingen aning om att kommunerna skulle kunna få sämre ekonomi. Det är dessutom så att statsbidragen till kommunerna är frysta.

Redan innan finanskrisens utbrott skrev SKL, det vill säga Sveriges Kommuner och Landsting, i sin ekonomirapport att resultatet kommer att försämrats, och försvagningen kommer att fortsätta de kommande åren. Det är en konsekvens av att de reella intäkterna inte räcker till. Intäkterna hålls tillbaka av att det generella statsbidraget är nominellt oförändrat, det vill säga krymper rejält. Så skriver SKL i sin prognos innan den här finanskrisen som vi just nu är inne i.

Vad skriver man nu? Nu är det än mer alarmerande siffror från kommuner och landsting. Det som händer nu på finansmarknaden bidrar till att konjunkturavmattningen blir ännu djupare och att arbetslösheten blir än högre än vad vi tidigare kunnat förutspå, säger Sveriges Kommuner och Landsting. Sysselsättningen kommer att falla ännu mer nästa år och vänder inte uppåt förrän 2010, det vill säga valåret. Den svagare arbetsmarknadssituationen har tvingat kommuner och landsting att nu revidera sina budgetar, och det kommer att bli nedskärningar.

Detta svarar inte den borgerliga regeringen upp mot. Dels kommer klyftorna mellan rika och fattiga kommuner att öka än mer, dels kommer servicen att försämrats. Det kommer att innebära att människor får ställas på bar backe.

Varför blir det så dålig ekonomi för kommunerna nu? Det ena är de minskade skatteintäkterna som blir en följd av att arbetslösheten ökar så dramatiskt. Det andra är att 57 procent av landets kommuner nu aviserar att man får högre socialbidragskostnader. Det tredje är den galopperande inflationen.

Vi har inte haft så här hög inflation sedan vi hade borgerlig regering senast. Det fördyrar också för kommunerna, eftersom de ska göra matinköp till skolbarnen, besöka de äldre i hemmen och ha en god service till kommuninvånarna. Allt detta har blivit fördyrat på grund av inflationen. Det finns en lång rad anledningar till att kommunernas ekonomi nu så dramatiskt försämrats.

Jag beklagar att den borgerliga regeringen inte i tid kan se sådana här orosmoln. Det är kanske för att man har så dålig erfarenhet av att styra ett land eller så vill man inte se problemen. Det kan vara så att man vill ha ökade skillnader.

Vi vet att den borgerliga regeringen vill ha skillnader mellan människor. Det gick man till val på. Det ska vara större skillnad mellan dem som är sjuka och dem som är friska, och det ska vara större skillnad mellan dem som har ett arbete och dem som inte har ett arbete.

Vad man inte sade i valet var att det också skulle vara större skillnad mellan dem som har ett arbete och dem som har gått i pension. Det sade man inte i valet, men det blev en följd av att det skulle vara större skillnad.

Vi satsar på kommunerna. Vi satsar 12 miljarder mer än vad den moderatledda regeringen gör på kommunerna och landstingen. Det gör vi genom kvalitet i skolan. Vi satsar på sjukvården, vi satsar på den allmänna förskolan, på komvux, på Klimp, det vill säga klimatinvesteringsprogram, och på lärlingsutbildningar.

Vi ser problemen i tid. Vi vill sätta in åtgärder i tid. Vi vill möta framtiden modernt och smart. Vi vill inte backa in i den helt förvånad som den borgerliga regeringen gör.

Anf. 168 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Jag tackar Monica Green för ett väldigt engagerat anförande om kommunernas ekonomi. Det som gör mig lite bekymrad när det gäller Monica Greens anförande är att hon inte ser det som regeringen gör med till exempel arbetsgivaravgiftssänkningen, där 3 miljarder kommer kommunsektorn till del. Hon ser inte de resursförstärkningar vi gör när det gäller förlängningen av vårdgarantin och en ny miljard till att minska köerna i vården.

Monica Green verkar – och det gör mig bekymrad – inte se vad effekten av den egna politiken blir. När ni återförstatligar fastighetsskatten går kommunerna miste om 2 miljarder per år i den indexeringsuppräkningsom ligger i det. När ni tar bort de sänkta arbetsgivaravgifterna för unga går kommunerna miste om 2 ½ miljard per år, eftersom kommuner också har unga anställda.

Anf. 169 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Det är inte bara jag som inte ser vad ni satsar i kommunerna. Sveriges Kommuner och Landsting har under ett halvårs tid nu kommit med alarmerande rapporter om sin försämrade ekonomi. De är inte tillgodosedda av den borgerliga regeringens budget.

Det jag framför här är inte min personliga åsikt, utan det är de samlade kommunernas och landstingens oro över hur verksamheterna ska fungera framöver. De är oroliga för att de kommer att tvingas att säga upp människor inom sjukvården. De är oroliga för att de inte kommer att kunna ha kvalitet i skolan. De är oroliga för att de inte kommer att ge en bra äldreomsorg för att de nu tvingas skära ned i sina budgetar.

Jag framför det som samlade kommuner och landsting har framfört till oss, och jag är förvånad över att Roger Tiefensee inte har hört det.

Anf. 170 ROGER TIEFENSEE (c) replik:

Fru talman! Vi har hört, och vi levererar också i budgeten, precis som jag sade. Det är sänkta arbetsgivaravgifter där kommunerna får 3 miljarder per år. Landstingen är särskilt ansträngda. Därför förstärker vi resurserna till vårdgarantin, och vi lägger ytterligare resurser när det gäller att korta köerna.

Det Monica Green inte ser är att den socialdemokratiska alternativbudgeten skulle innebära mindre fria pengar, eftersom ni både tar bort arbetsgivaravgiftssänkningen för unga och förstatligar fastighetsskatten. Det innebär mindre fria pengar. Ni återför ju specialdestinerade bidrag. På vilket sätt stärker det kommunernas och landstingens ansträngda ekonomi?

Anf. 171 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Det stärker mycket bra, eftersom vi ger 12 miljarder mer i ökade statsbidrag än vad den borgerliga regeringen gör. Vi vet att de riktade bidragen har varit väldigt effektiva. Vi kan se den satsning som gjordes på skolan och barnomsorgen när vi hade riktat stöd till de kommuner som anställde fler personer i skolan. De fick ett ökat statsbidrag. Då blev det också 6 000 fler anställda i skolan, fler som kunde ta hand om både elever och förskolebarn.

Nu när det riktade stödet är borta ökar barngruppernas storlek igen, både inom förskolan och i skolan. Färre vuxna ska alltså ta hand om fler barn. Än värre är det inom fritidshemmen där det är gigantiska grupper med väldigt få anställda.

De riktade bidragen ger mycket bra resultat. Det är därför vi ger dem.

Anf. 172 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Fru talman! I en krissituation behöver man ibland lugna ned sig lite, ta några djupa andetag och fundera på hur situationen egentligen ser ut. Vi vet att arbetslösheten har sänkts under den borgerliga regeringens senaste två år, vilket har kommit kommunerna mycket till godo genom ökade skatteintäkter och fler nya jobb. Fler människor går från sjukskrivning till att faktiskt ha ett arbete, vilket ökar intäkterna.

Jobbskatteavdraget har ökat köpkraften hos enskilda människor och därmed förbättrat för det lokala näringslivet. Vi sänker arbetsgivaravgifter, och på punkt efter punkt förstärker vi det som i slutänden blir kommunal ekonomi.

Monica Green verkar däremot dra någon form av energi och kraft ur den kris som råder och målar upp en bild som ser mycket värre ut än vad det är. Regeringen har en handlingskraftig budget. Garanterat blir det en handlingskraftig budget också nästa år. Men redan nu, i första läget när det är ett varsel och ingen ännu har blivit arbetslös, går regeringen in med 150 000 kronor per varslad person för att matcha in personen så att han eller hon inte ska behöva bli arbetslös utan faktiskt få ett jobb så snart som möjligt.

Anf. 173 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte vad Fredrick Federley menar när han säger att det bara är min egen åsikt. Jag sade i mitt förra inlägg att det är Sveriges Kommuner och Landsting som har uppfattningen att kommunernas

ekonomi dramatiskt försämras. Och det är bra att jag framför det så att någon lyssnar på det eftersom ni tydligen inte har tagit kommuners och landstings alarmerande uppgifter på allvar.

Vi ser till att kommunsektorn får mer pengar. Vi ser också till att köpkraften ökar, eftersom vi ökar barnbidraget. Vi hade höjt barnbidraget om vi hade fått styra. Vi höjer också studiebidraget. Det ökar också köpkraften.

Jag håller med om att den borgerliga regeringen är handlingskraftig, men till vad då? Jo, till en mycket stor orättvisa i det här landet.

Anf. 174 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Fru talman! Det är också intressant att se hur långt den socialdemokratiska ingenjörskonsten sträcker sig. Kommuner och landsting säger att det finns orosmoln. Det är alltså inte så att helvetets gap har öppnat sig i dag, utan de säger att det finns orosmoln längre bort på himlen – och dessa är alliansen beredd att tackla. Men utifrån denna prognos vet Socialdemokraterna redan nu hur man ska specialdestinera pengar till en viss barnomsorgsenhet för att lösa situationen.

I alla lägen, och allra helst för mig som centerpartist, är det viktigt att stärka det kommunala självstyret och möjligheten att själv hantera sin ekonomi. Det handlar också om att stärka den lokala demokratin så att våra förtroendevalda i kommuner och regioner har möjligheten att driva en politik där. Riksdagen ska inte använda hårdare tyglar och exakt visa vad pengarna ska användas till, utan man måste skapa ett större utrymme i den kommunala ekonomin att göra de prioriteringar man behöver. Det ser ju så olika ut i Ystad och Kiruna.

Ni vill rikta pengarna och sätta hårdare kedjor på kommunerna. Vi vill skapa en större frihet inom den egna budgeten.

Anf. 175 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Det är inte större frihet att ge 12 miljarder mindre till kommuner och landsting. Det skapar i stället en väldigt stor oro bland de anställda i kommuner och landsting. Det skapar en försämrad service, och man ser också till att de sjuka inte får den vård de behöver. Landstingen säger nu att de är tvungna att säga upp personer. Att vi då ger 12 miljarder mer till kommun- och landstingssektorn tycker vi skapar större frihet än att de ska behöva säga upp personal och dra på sig större skulder.

Det ska vara ett kommunalt självstyre – om hur många man ska säga upp på grund av den sämre ekonomin då, eller? Vi tillför pengar, 12 miljarder mer än vad den borgerliga regeringen gör. Det tycker vi ökar valfriheten.

Anf. 176 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna vill höja statsbidraget till kommunerna med 12 miljarder. Socialdemokraterna vill ta bort alliansens sänkning av arbetsgivaravgifterna för unga vilket kostar 7,5 miljarder per år. Socialdemokraterna vill förstatliga fastighetsskatten till en kostnad av 6 miljarder. På vilket sätt gynnas kommunerna av att Socialdemokraterna ger 12 miljarder i ökade statsbidrag och sedan tar tillbaka 12 miljarder kronor?

Anf. 177 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Andreas Norlén tycker att det jag talar om är ett slags nollsummespel. Det menar jag att det inte är eftersom vi också ser till att köpkraften ökar hos människorna genom att höja barnbidraget och studiebdraget. Vi ser också till att människor har en bättre ekonomisk trygghet.

Vi satsar mer på kommunerna än vad den borgerliga regeringen gör, och om regeringen påstår att det är något slags nollsummespel håller jag inte med om det.

Anf. 178 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Nu diskuterar vi statsbidragen och hur mycket staten ger till kommunerna. Det är det som är frågeställningen här. Monica Green talar om sina 12 miljarder per år, och jag upprepar därför min fråga. Ni vill ta bort sänkningen av arbetsgivaravgiften, vilket kostar kommunerna 7,5 miljarder. Indexuppräknningen av fastighetsskatten förstatligar ni – det kostar kommunerna 6 miljarder under samma period.

På vilket sätt gynnas kommunerna av att Socialdemokraterna ger 12 miljarder i ökade statsbidrag och sedan tar tillbaka 12 miljarder kronor?

Anf. 179 MONICA GREEN (s) replik:

Fru talman! Ska jag upprepa svaret en gång till? Jag delar nämligen inte analysen om att det är ett nollsummespel. Vi menar att vi tillför mer pengar till kommuner och landsting och att de skriker efter åtgärder nu. Hur intäkterna kommer att se ut framöver när det gäller kommunerna vet vi inte än, vare sig när det gäller fastighetsskatten eller arbetsgivaravgiften. Vi har däremot sagt att vi tar bort arbetsgivaravgiften helt för dem som anställer en ungdom som har varit arbetslös. Det tycker vi är ett mycket bättre sätt att rikta till just de personer som står längst bort från arbetsmarknaden.

Vi menar alltså att vi satsar betydligt mer på kommuner och landsting och att vi vågar se problemen i tid och inte sticker huvudet i sanden som den borgerliga regeringen gör.

Anf. 180 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Den borgerliga regeringen har nu regerat Sverige i två år, och inom det bostadspolitiska området har det skett ett antal ganska stora förändringar. Man har tagit bort en del av de stimulanser som tidigare fanns för bostadsbyggande. Man har ändrat fastighetsskatteregler, och man håller på att diskutera att man ska se över hyressättningssystemet.

Vi hade bostadsminister Mats Odell här i kammaren tidigare. Då diskuterade vi fastighetskris och finanskris. Jag ställde frågan till honom hur han tycker att man ska lösa problemen kring bostadsbyggandet, eller den brist på bostadsbyggande, som råder i dag. Jag fick inget svar, men vi kanske kan få svar av någon av mina borgerliga kolleger som är i kammaren nu.

Den borgerliga bostadspolitiken, eller avsaknaden av en borgerlig bostadspolitik, anser jag har gett ett antal effekter. Den första effekten är att

byggandet av hyresrätter dramatiskt har minskat under de senaste åren. Jämför man 2007 med 2006 har byggandet av hyresrätter minskat med över 60 procent. I Stockholmsområdet är det till och med så att det var tre fjärdedels mindre byggande år 2007 jämfört med 2006, om man ser på de siffror som finns. När vi tittar på 2008 ser vi även här att byggandet av hyresrätter sjunker dramatiskt, och jag tror att byggandet kommer att minska ännu mer efter den kris som vi nu befinner oss i.

Vad är den borgerliga regeringens lösning på att bostadsbyggandet och framför allt byggandet av hyresrätter minskar så drastiskt? Jo, lösningen är – ingenting. Det finns inga förslag på hur man ska stimulera byggandet. Bostadsbristen kommer att bestå.

En annan del som vi diskuterade tidigare i dag var fastighetskrisen och krisen på kapitalmarknaden.

Det finns ett annat område som också har påverkats mycket under de två senaste åren. Det handlar om de oerhört stora räntehöjningar som har varit. Dessa räntehöjningar kan regeringen slå ifrån sig och säga att man inte kan påverka. De styr Riksbanken som är helt fristående. Att vi har en fristående riksbank är bra, men den politik som har förts har faktiskt bidragit till att vi har fått högre räntor.

Ni kan prata om skattesänkningar och åter skattesänkningar som har gett pengar till vanliga löntagare, men en barnfamilj med ett medelstort hus får i dagsläget betala upp till 2 000 kronor mer i månaden i höjda räntekostnader. Den borgerliga regeringen skulle behöva införa både ett fjärde, femte och sjätte skattesänkningspaket för att komma i närheten av att kompensera de ökade boendekostnader som den borgerliga politiken på detta område har medfört.

Ett annat problematiskt område är arbetet med plan- och bygglagstiftningen. Lagstiftningen har utretts och setts över. Under den socialdemokratiska regeringstiden pågick det ett arbete i Regeringskansliet. När den borgerliga regeringen tog över sade man att detta var en fråga som skulle prioriteras och lösas och att det skulle göras snabbt. Det har nu gått två år. Under denna tid har vi inte sett tillstymmelse till förändring eller konkreta förslag på hur man skulle kunna förbättra plan- och bygglagstiftningen.

Regeringen har kommit med två propositioner – det är helt sant – men båda dessa propositioner har i stort sett inte innehållit någonting alls. Den ena propositionen innehöll ett inriktningsbeslut så att man skulle kunna sluta käbbla mellan de borgerliga partierna i regeringen och dra i gång ett utredningsarbete för att förbättra plan- och bygglagstiftningen. Den andra propositionen innehöll ett förslag om att man skulle få bygga lite större friggebodar. Det glädde säkert vissa, men de stora problemen på plan- och byggsidan återstår. När kommer regeringen att lägga fram de efterlängtdade förslag som det finns en bred majoritet för i riksdagen? När kommer dessa förslag? Varför prioriterar inte den borgerliga regeringen dessa delar?

Vi socialdemokrater vill utveckla bostadspolitik, inte avveckla den. Jag anser att bostadspolitik är ett mycket viktigt politikområde. Vi ska använda bostadspolitik för att stimulera samhället och för att se till att motverka orättvisor och segregation. På så sätt skapar vi ett tryggare och bättre Sverige. För det behöver vi en aktiv bostadspolitik. Marknadskrafterna klarar det inte på egen hand.

Anf. 181 ANTI AVSAN (m) replik:

Fru talman! Johan Löfstrand talar om socialdemokratisk bostadspolitik. I vilken mån Socialdemokraterna har avvecklat sin bostadspolitik eller inte får vi väl se beroende på vad Johan Löfstrand svarar.

Vad som förvånar mig något är att Socialdemokraterna har inriktat sig på subventioner för att renovera miljonprogrammet. Man kallar det för en miljardsatsning för miljonprogrammet. Den satsningen består till två tredjedelar av andras pengar än statens. Man kan fråga sig hur man kan utlova det.

Tidigare hade vi problem med nyproduktion för att man väntade på subventioner innan man nyproducerade. Tror inte Johan Löfstrand möjligen att det är så att risken finns att fastighetsägare i dag avstår från att renovera i väntan på att få statliga subventioner i stället?

Anf. 182 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Anti Avsans argumentation innebär att han och den borgerliga regeringen är så övertygade om att de förlorar nästa val så att de räknar med att fastighetsägarna väntar med att renovera. Har den borgerliga regeringen så dåligt självförtroende och är så övertygad om att man kommer att förlora så att man argumenterar genom att säga att fastighetsägarna väntar med att renovera?

Jag hoppas att Anti Avsan och Moderaterna är lite mer framåt i debatten och tror sig ha möjlighet att vinna nästa val också.

Anf. 183 ANTI AVSAN (m) replik:

Fru talman! Jag noterar att Johan Löfstrand undviker att svara på frågan. Det är kanske just av rädsla för att inte vinna nästa val som man inte talar om vad man egentligen tänker göra. Det är ingen bra början att lova subventioner med i huvudsak andras pengar. Har ni förhandlat med näringslivet och kommunerna om att de ska tillskjuta 5 miljarder vardera till er opreciserade satsning under sex–åtta år? Det riskerar samtidigt att medföra att fastighetsägare inte sköter sitt bestånd.

Vi har i alla fall uppfattningen att det är viktigt att fastighetsägare sköter sitt bostadsbestånd. Det finns knappast skäl att införa nya subventioner, allra helst som ni själva i er budgetmotion trappar av de gamla subventionerna. De finns kvar i någon mån men trappas av successivt i ert förslag.

Jag tror att Johan Löfstrand undviker att svara därför att om han gör det minskar förutsättningarna för Socialdemokraterna att vinna nästa val.

Anf. 184 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Jag har en replik kvar, så jag kan svara nu. Jag tror att det behövs stimulanser. Jag tror att renoveringsbehovet är stort och att renoveringarna skulle ha behövt börja redan nu. Med de borttagna stimulanterna har bostadsbyggandet tyvärr i stort sett stoppats. Det produceras knappt några bostäder. Framför allt produceras det inga hyresrätter.

När det gäller hur den framtida socialdemokratiska politiken kommer att se ut så tror jag att vi måste ha olika typer av stimulanser för att få både mer energieffektiva bostäder och bostäder som håller en hög standard. Jag är helt övertygad om att detta ansvar måste delas mellan olika parter. Jag tycker att staten ska ta sitt ansvar och kommunerna sitt. Jag är också helt övertygad om att de privata fastighetsägarna måste ta sitt.

Anf. 185 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Johan Löfstrand tar upp bostadspolitik. Mitt intryck är att socialdemokratisk bostadspolitik över åren har varit att ha så stora utgifter som möjligt snarare än att ha en bostadspolitik som skapar långsiktiga spelregler som gör att bostadsmarknaden blir en fungerande marknad.

Jag är kanske inte förvånad, men på något sätt känns det ändå som om socialdemokratin håller på att backa ur sin egen politik. Jag lägger märke till att räntebidragssavvecklingen tydligen är helt okej nu. Förra året tog man upp att den var alldeles för dramatisk.

Ändå sitter man fast i att den enda vägen ur detta är att subventionera sig ut. Även Johan Löfstrand måste se att detta inte har varit något framgångsrecept. Det visar historien. Anti Avsan tog ju upp att byggare själva säger att de satt och väntade på nästa subvention innan de byggde vidare. Så var det.

Anf. 186 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Jag håller delvis med Lars Tysklind. Jag tror att de subventioner som fanns tidigare slog lite fel i vissa avseenden. Jag är dock helt övertygad om att det behövs stimulanser framöver för nyproduktion, för att energieffektivisera de hus som finns och för att rusta upp miljonprogrammet. Jag är helt övertygad om att många kommunala och privata bostadsbolag i dag har råd och möjlighet att göra detta.

Jag tror dock att vi skulle få en mycket högre bostadsstandard om vi såg till att skapa ett väl avvägt stimulansprogram som dels gör att fastighetsägarna bygger om sina hus till att bli energieffektiva, dels höjer standarden generellt på det svenska bostadsbeståndet.

Anf. 187 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Det kanske är en lätt underdrift att säga att det har varit något snedvridet. Byggandet har trots allt slutat med att man har byggt det som politikerna krävt och inte det som konsumenterna har efterfrågat. Det har vi många exempel på, men det har vi inte tid att ta upp här nu.

Jag vill ta upp något om plan- och bygglagstiftningen. Det är ett resonemang som jag känner igen. Jag vet inte vad Johan Löfstrand tycker om det krav som man har haft från Socialdemokraterna att det är felaktigt att gå fram med delar av förslag som vi har gjort från alliansens sida. Det gör ju ändå att man kommer framåt i processen. Ert krav har ju varit att man ska lägga fram allt vid ett tillfälle. Jag skulle vara oerhört förvånad om det hade gått snabbare än två år.

Beskrivningen av de propositioner som har lagts fram är inte riktig. Vi fick större frigebodan, men det var faktiskt en hel del andra regler också, bland annat en regel som är väldigt viktig för kommunerna, nämligen att man kan göra om översiktsplanen i delar och att man inte behöver göra om hela. Det är ett exempel.

Anf. 188 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Under den tid då vi hade en socialdemokratisk regering byggdes det, men det kanske inte alltid byggdes helt rätt bostäder. Nu under den borgerliga majoritetens tid byggs det ingenting alls.

Man får välja vilket av de två alternativen man vill ha. Jag tycker att det är bättre att det byggs, även om det kanske inte är precis rätt bostäder som byggs alla gånger.

När det gäller PBL-lagstiftningen har vi i stort sett en enig riksdag bakom ett antal förslag. Den socialdemokratiska regeringen hann ju under några år börja jobba fram konkreta lösningar på detta. Den dåvarande borgerliga oppositionen var väldigt tydlig med att detta måste tas fram och man var kritisk mot att den socialdemokratiska regeringen inte gjorde något. Nu måste ni upp till bevis och se till att den borgerliga regeringen lägger fram konkreta förslag så att vi kan fatta beslut om dem här i kammaren. Vi väntar på det.

Anf. 189 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Om man lyssnar på Johan Löfstrands svar till min kollega Anti Avsan kan man dra slutsatsen att skälet till att det inte nyproduceras någonting, som Johan Löfstrand beskriver det, är att det inte finns subventioner för renoveringar. Jag tycker kanske inte att den logiken är riktigt hållbar.

Det låter som om det inte byggs något alls, om man lyssnar på Johan Löfstrand. Om man jämför sista kvartalet 2006 och perioden fram till första kvartalet 2008, alltså ett och ett halvt år efter valet, byggs det fler bostäder under den tidsperioden än under de ett och ett halvt år som föregick riksdagsvalet, alltså s-regeringens sista tid vid makten. Det byggs faktiskt nu också.

Jag noterar att Johan Löfstrand som vanligt gör ett stort nummer av att socialdemokratisk bostadspolitik är en kraftfull satsning på investeringsstöd. Under de tre år som budgetpropositionen anger satsar man 1,35 miljarder. Före valet var sossarnas subventioner 1,5 miljarder per år. Det är ju en ganska blygsam satsning som man gör väldigt mycket väsen av, eller hur Johan Löfstrand?

Anf. 190 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Andreas Norlén vill gärna vrida och vända på ord man säger. Om man läser vår budgetproposition ser man att det finns pengar både för renovering och för nyproduktion.

Det som Andreas Norlén tar upp när han lyfter fram olika siffror beror på hur man räknar.

Jag har en fråga till Andreas Norlén. I mitten av 2010, det vill säga precis före valet, kan vi göra en utvärdering av hur den socialdemokratiska regeringens sista mandatperiod utföll i antalet byggda lägenheter och hur den borgerliga regeringens mandatperiod utföll. Kan Andreas

Norlén lova att det under perioden januari 2007–2010 kommer att byggas fler bostäder än vad det gjordes under samma period med socialdemokratiskt styre? Kan du lova det?

Prot. 2008/09:13
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Bostadspolitik

Anf. 191 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Jag har inte för avsikt att framställa något sådant löfte. Inte heller tänker jag lova Johan Löfstrand att det kommer att produceras fler Volvobilar, brödrostar eller gardiner i Sverige under denna mandatperiod än under den föregående mandatperioden.

Jag tror inte på planeekonomi. Jag tror inte att vi politiker kan ange i en femårsplan att det ska produceras si eller så många bostäder. Däremot kan jag lova Johan Löfstrand att vi har ett väsentligt bättre företagsklimat när den här mandatperioden är till ända än vi hade när den började. Det innebär att det för alla typer av företag, inklusive bostadsföretagen, kommer att vara betydligt lättare att driva sin verksamhet.

Jag kan också lova Johan Löfstrand att vi inte kommer att ha infört några investeringsstöd och andra subventioner som snedvrider marknaden och som gör att marknaden bygger bostäder som människor kanske inte efterfrågar. Jag kan lova Johan Löfstrand att vi har en sund bostadsmarknad där det byggs många bostäder. Det är jag helt övertygad om eftersom det byggs redan nu med den politik som vi för. Det kan väl inte Johan Löfstrand vara ledsen över.

Anf. 192 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Om den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten i riksdagen är så övertygad om att deras bostadspolitik – eller avsaknad av bostadspolitik – är så oerhört mycket bättre än den politik som fördes under den socialdemokratiska regeringstiden varför kan man då inte med lätthet avge ett sådant löfte och säga att det självklart kommer att byggas fler bostäder med den borgerliga regeringens politik? Det är väl inte speciellt svårt att avlägga ett sådant löfte om det nu är så att den borgerliga regeringens bostadspolitik är så oerhört framgångsrik.

Andreas Norlén har ju inte möjlighet att svara på detta, men det finns väl bostadssubventioner kvar? Det finns faktiskt en ganska stor subvention till byggandet av äldreboende som jag i mångt och mycket anser vara permanentboende.

Den borgerliga politiken haltar lite. Det finns faktiskt subventioner till vissa typer av bostäder. Där är det okej.

Anf. 193 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Fru talman! Jag kan börja med att försäkra Johan Löfstrand att den här regeringen ämnar sitta minst ett par mandatperioder till. Vårt självförtroende är starkt och vi ser av hanteringen av krisen att vi också kan hantera mycket svåra politiska situationer. Johan kanske inte ska förbereda sig alltför noga för att sitta i regeringsposition efter valet 2010.

Jag har försökt att lyssna på vad Johan Löfstrand faktiskt säger om den socialdemokratiska politiken. De ord som skulle beskriva detta är att det är viktigt med en bostadspolitik. Den ska vara stimulerande. Den ska vara emot orättvisor och den ska vara aktiv.

Vad innebär det över huvud taget? Det kanske är samma linje som ni följde innan vi äntligen fick överta makten och börja diskutera bostads-

politik på ett vettigt sätt. Ni har skapat köer som gör att om jag skulle ställa mig i kö här i Gamla stan skulle jag behöva ett anpassat äldreboende innan jag kommer åt ett förstahandskontrakt. På Kungsholmen har jag passerat en bra bit över medelåldern i denna riksdagskammare innan jag kommer åt en sådan lägenhet. Det kallar ni rättvisa. Det stänger ute och skapar en enklav innanför tullarna i storstäderna och gör det omöjligt för människor att komma hit. Är socialdemokraterna beredda att äntligen börja diskutera marknadshyror så att vi får väck de gamla brödköer från Sovjet som i dag finns på bostadsmarknaden i Sverige?

Anf. 194 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Det är skönt att se att det finns lite självförtroende i kammaren.

Det är ju bra att det finns subventioner till äldreboenden i alla fall så att du kan bygga ett sådant i Gamla stan.

Jag har inga problem med att lyfta fram den socialdemokratiska politiken. Det finns ett antal områden som vi har sagt att vi måste jobba med. Vi måste se till att man rustar upp miljonprogrammen. Det finns oerhört stora brister i miljonprogramsområdena i dag. Vi måste se till att höja standarden och göra dem mer attraktiva.

Vi måste se till att bostäderna blir mer energieffektiva och att energi-användandet minskar i de bostäder som finns i dag. Vi måste lägga mycket resurser och kunskaper på att förbättra det.

Vi måste också skapa en ny och framåtriktad samhällsplanering. Det handlar om att skapa en samhällsplanering som skapar förutsättningar för att ge alla människor möjlighet att vara delaktiga i samhället för att motverka orättvisor, för att motverka segregation och så vidare.

Anf. 195 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Fru talman! Det som i dag råder på bostadsmarknaden är kanske ett av de mest orättvisa system som vi över huvud taget har i Sverige.

Det är fortfarande strikt reglerat vilket gör att den som kommer hit från ett annat land inte har någon möjlighet att komma åt ett förstahandskontrakt. Det handlar inte om vad du är beredd att betala för ditt boende utan om vilka kontakter du har som skapar möjligheten att bo.

Jag hyser lite större tilltro till din kollega Carina Moberg när det gäller detta. Hon säger att det måste få kosta mer att välja ett centralt läge. Därmed skulle man också kunna få en bättre skjuts på byggandet på bostadsmarknaden och vi skulle komma ifrån det som börjar växa fram alltmer, nämligen att människor spar och sliter i många år för att bli kriminella genom att köpa svartkontrakt.

Du nämner inte med ett enda ord hur vi ska kunna komma till rätta med detta problem som ni genom årtionden har varit med och skapat.

Ni kallar detta för en social bostadspolitik, men den leder bara till social utslagning där den som inte har några kontakter eller pengar aldrig kan få ett förstahandskontrakt i ett attraktivt läge.

Anf. 196 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Fredrick Federley talade i båda sina repliker om hur svårt det är att komma in på hyresmarknaden i Stockholm, och det är svårt. Men med en borgerlig ledning i Stockholm har det blivit ännu svårare.

Ombildningarna i Stockholm går i rasande fart, även om det nyligen har sagts att man ska sluta med dessa ombildningar från hyresrätt till bostadsrätt. Men de ombildningar som redan har skett och som ligger i pipeline kommer att innebära att det kommer att vara ännu svårare för ungdomar och för andra grupper att ta sig in på hyresmarknaden i Stockholm eftersom det knappast kommer att finnas några hyresrätter kvar att bo i.

När man talar om utlåsnings effekter tror jag att man ska vara medveten om vad som händer i Stockholm. Andelen hyreslägenheter i Stockholm kommer att minska drastiskt. Det kommer i mycket större utsträckning att påverka människors möjlighet att få en hyreslägenhet.

Jag tror att man måste lösa detta genom att man ökar byggandet och ser till att bostadsområdena i ytterområdena blir attraktiva.

Anf. 197 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Johan Löfstrand tyckte att det var bra att han såg självförtroende i kammaren. Vi som sitter här nere och ser upp mot talarstolen ser också självförtroende här i kammaren, dock kanske utan grund.

Johan Löfstrand kan få göra skillnad i förhållande till sin partiledare. Han kan få ge ett svar.

Johan Löfstrand gjorde en koppling mellan räntehöjningar och ett minskat utrymme som bland annat drabbar bostadssektorn. Han sade också att räntehöjningarna berodde på regeringen.

Då är min fråga till Johan Löfstrand om han om ett halvår eller tre kvarts år från samma talarstol också kommer att hylla regeringen om det blir räntesänkningar och om de internationella räntesänkningar som alla nu förutspår också kommer att slå in även på den svenska marknaden.

Sedan tog han upp friggebodarna och gjorde möjligtvis narr av dem. Den tillåtna storleken på friggebodarna har ökat från 10 till 15 kvadratmeter, alltså med 5 kvadratmeter eller 50 procent. Friheten är 50 procent större i alliansens Sverige än i Socialdemokraternas Sverige.

Anf. 198 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att tala om friggebodarna. Självklart tror jag att det av väldigt många har tagits emot som positivt att man får bygga större friggebodar. Men de stora problemen inom plan- och bygglagstiftningen finns fortfarande kvar, och de har man inte ens brytt sig om att ta tag i, utan man har prioriterat frågan om fem kvadratmeter större friggebodar.

När det gäller räntehöjningarna var det flera aktörer på finansmarknaden som faktiskt pekade på att de väldigt stora skattesänkningar som gjordes i början av mandatperioden skulle påverka inflationen och räntan. Det har mycket riktigt skett.

Sedan är jag helt övertygad om att räntan kommer att gå ned. Jag tror faktiskt att Anders Borg har insett att det är oerhört problematiskt och inte hållbart att driva en så expansiv politik att både räntan och inflationen har skjutit i höjden. Vi ser ett antal åtgärder i denna budgetproposition.

Anf. 199 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Det är väl bra att vi kan enas om att friheten är 50 procent större i alliansens Sverige än i Socialdemokraternas Sverige. Då kan vi kanske också förena oss i förhoppningen om att nya förslag till regel-förenklingar som kommer på plan- och byggområdet också leder till en större frihet i alliansens Sverige än i Socialdemokraternas Sverige.

Det som Johan Löfstrand sedan säger är intressant. Han säger att räntehöjningarna berodde på alliansregeringen. Av det skälet får man dra slutsatsen att även kommande räntesänkningar delvis beror på regeringen.

Sedan säger Johan Löfstrand en felaktig sak. Han säger att regeringen har ändrat politik. Så är inte fallet. Ta till exempel det föreliggande budgetförslaget där det tredje steget av jobbskatteavdraget finns. Det första och andra steget av jobbskatteavdraget har Socialdemokraterna accepterat, men de står lite tvivlande till det tredje steget. Det innebär att med kommande räntesänkningar och med det tredje steget av jobbskatteavdraget kommer vanliga medborgare – dagbarnvårdare, förskollärare, sjuksköterskor och poliser – att få mer pengar i handen, vilket också kommer att gynna bostadssektorn.

Anf. 200 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik:

Fru talman! Jag hoppas att vi kommer att kunna vara helt eniga om den proposition om plan- och bygglagen som förhoppningsvis kommer att läggas fram för riksdagen innan denna mandatperiod är slut. Det finns åtminstone en stor enighet om de förslag som PBL-kommittén har lagt fram. Jag hoppas att det kommer att vara så även framgent.

Den borgerliga regeringen får gärna ta åt sig äran av att räntan sänks. Man har ju varit så duktig när det gäller att ta åt sig äran av att till exempel arbetslösheten har sjunkit. Jag hoppas att regeringen även tar åt sig av kritiken nu när arbetslösheten kommer att stiga.

Anf. 201 EGON FRID (v):

Fru talman! Vi behöver rädda hyresrätten och lyfta fram klimatperspektivet. Det är kris för hyresrätten. Efter att det statliga produktionsstödet till hyreslägenheter togs bort samtidigt som räntebidragen började avvecklas minskade antalet påbörjade byggen av hyresrätter dramatiskt. Byggandet av hyreslägenheter har minskat kraftigt – med hela 66 procent jämfört med första halvåret 2006. Då påbörjades 5 450 hyreslägenheter mot 2 650 första halvåret 2007 och 1 770 hyreslägenheter första halvåret 2008.

Bristen på hyresbostäder är fortsatt stor på många håll. Hyreslägenheternas andel av alla påbörjade byggen av lägenheter i flerbostadshus – bostadsrätt och hyresrätt – har minskat från 52 procent första halvåret 2006 till 41 procent första halvåret 2007 och 29 procent första halvåret 2008. I de tre storstadskommunerna är byggandet av hyreslägenheter extremt lågt. I Stockholm påbörjades högt räknat 180 nya hyreslägenheter första halvåret 2008, knappt 100 i Göteborg och i Malmö bara omkring 30. Totalt har bostadsbyggandet – småhus, bostadsrätter och hyresrätter – minskat med 28 procent sedan 2006.

Samhället måste bära det övergripande ansvaret för att trygga bostadsförsörjningen samt att motverka bostadssegregation och hålla nere boendekostnaderna för vanligt folk. Vi måste värna allmännyttan och rimliga hyror.

Denna syn på samhällsansvaret för bostadssektorn avspeglades också i inledningen av det tidigare målet för bostadspolitik. Där framhölls att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader. När riksdagens majoritet hösten 2007 röstade igenom ett nytt politiskt mål för bostadsfrågorna framhölls i stället bostadsmarknadens efterfrågan och utbud utan att någon koppling gjordes till de boendes ekonomiska förutsättningar. Denna omformulering speglar också den marknadsinriktning som bostadspolitikerna haft sedan den borgerliga regeringen tillträdde och som fått påtagliga konsekvenser på olika områden.

Enligt Hyresgästföreningen kommer 636 000 unga människor att flytta hemifrån under de närmaste fem åren. Det skulle enligt föreningen behövas ytterligare 158 000 bostäder – hyresrätter, bostadsrätter och egnahem – för att tillfredsställa efterfrågan från 245 000 20–27-åringar som saknar men som behöver en egen bostad. Unga människor efterfrågar billiga lägenheter.

Det minskade nybyggandet av hyresrätter och utförsäljningen av allmännyttan riskerar tillsammans med förslagen i en ny statlig utredning, *EU, allmännyttan och hyrorna*, att sänka hyresrätten som upplåtelseform. Utredningen föreslår införande av så kallad efterfrågestyrd hyra för att förkorta kötiderna. Enligt Hyresgästföreningen skulle Stockholm drabbas värst och få hyreshöjningar på upp emot 30 procent. Utredaren medger själv att det kan leda till att folk måste lämna sina hem. Attraktiva områden riskerar att i ännu större utsträckning bli segregerade enklaver där endast höginkomsttagare kan bo.

Vänsterpartiet vill stärka hyresrätten. Det behövs en långsiktig satsning på nyproduktion av billiga och energisnåla bostäder. Vi föreslår att staten antar ett nationellt mål. Det handlar då om att det ska byggas 40 000 bostäder per år. Minst hälften ska vara hyresrätter. Det skulle innebära att antalet nybyggda hyresrätter nästan fördubblades. Vi vill också att ca 65 000 bostäder renoveras under samma period.

Med klimatsmarta hus, så kallade passivhus och lågenergihus, minskar energianvändningen med uppemot 50 procent jämfört med dagens normhus. Utsläppen av växthusgaser kan halveras i lågenergihus och minskas med uppemot 70 procent i passivhus.

Byggandet av klimatsmarta hus har visat sig vara ekonomiskt lönsamt för byggföretagen. De boende sparar tusentals kronor varje år genom minskade energikostnader. I Tyskland och Österrike har klimatsmarta hus redan fått sitt kommersiella genombrott.

Vänsterpartiet ser ingen anledning att bygga annat än klimatsmarta hus. Vi föreslår att detta med klimatsmarta hus, så kallade passivhus och lågenergihus, senast 2010 införs som norm för nybyggande av flerbostadshus.

För att vara berättigad till stöd för nybyggande från den bostadsfond som Vänsterpartiet föreslår för att finansiera stöd till byggandet av hyresrätter och renovering av hyresrätter måste husen följaktligen vara klimatsmarta.

Vi behöver både rädda och klimatlyfta hyresrätten. Och vi behöver ett stöd till byggande av billiga och miljöriktiga hyresrätter. Vänsterpartiet vill finansiera detta genom en bostadsfond och vill bygga 40 000 bostäder per år, av vilka 20 000 lägenheter ska vara hyresrätter.

Anf. 202 ANTI AVSAN (m) replik:

Fru talman! Man kan undra om Egon Frids sifferexercis tjänar något till. Om man säger att regeringen inte har någon bostadspolitik – det är naturligtvis felaktigt – borde det väl finnas en sammanhållen bostadspolitik hos vänsteroppositionen. Jag undrar därför: I vilken mån överensstämmer det som Egon Frid säger med vad Socialdemokraterna vill?

Vi vet att Vänsterpartiet inte har några hämningar när det gäller att spräcka budgettak. Det finns hur mycket pengar som helst till det som man vill använda pengarna till.

Vi tror inte att lösningen på bostadsbristen, i den mån en sådan förekommer, är massproducerade bostäder i statlig eller kommunal regi. Det finns många avskräckande exempel från länder som inte ligger speciellt långt härifrån.

Det är klart att det är viktigt med energieffektivisering och med ett miljöanpassat byggande. Där har vi ingen avvikande uppfattning. Men frågan är hur det ska åstadkommas. Det ska i alla fall inte ske enligt Vänsterpartiets modell.

Anf. 203 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Nej, jag förstår att Anti Avsan inte instämmer i Vänsterpartiets bostadspolitik. Vår sifferexercis i sig spelar en väsentlig roll. Den är nämligen ett bevis på hur få bostäder som byggts sedan alliansregeringen tillträdde och på hur stor skillnaden har blivit på två år när det gäller det aktiva bostadsbyggandet. Den dramatiska förändringen från den tidigare bostadspolitiken till den nuvarande bristen på en bostadspolitik har drabbat de människor som är i behov av en bostad just genom den stora minskningen av bostadsbyggandet.

Naturligtvis är vi alla överens om att vi ska ha ett väl planerat byggande. Vi ska redan från början bygga rätta bostäder, och vi ska bygga utifrån en god planering och utifrån bostäder som människor önskar. Men det viktiga är att vi när vi gör det har en sådan finansiering att den enskilda hyresgästen inte drabbas alltför hårt och inte har råd att efterfråga den färdigbyggda bostaden.

Anf. 204 ANTI AVSAN (m) replik:

Fru talman! Möjligen skulle Egon Frid ha den här sifferexercisen med Johan Löfstrand och Socialdemokraterna i första hand – detta för att möjligen kunna komma med ett gemensamt alternativ i bostadspolitiken.

Johan Löfstrand gjorde ju tidigare här ett stort nummer av att vinna valet på en bostadspolitik som han inte riktigt ville precisera. Men det finns ju ingen bostadspolitik som ett alternativ till den bostadspolitik som alliansregeringen för, utan det spretar åt alla möjliga håll. Vänsterpartiet är dessutom berett att spräcka budgettak både i bostadspolitiken och på alla andra politiska anslagsområden.

När man inte tar ansvar för statens ekonomi kan man föreslå massproduktion av bostäder – ja, i princip vad som helst. Men frågan är hur

realistiskt det är. Jag frågar igen: Har ni pratat med Socialdemokraterna om det här? Varför har ni inte ett gemensamt förslag? Det är ju bara två år kvar till valet.

Prot. 2008/09:13
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Bostadspolitik

Anf. 205 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Över huvud taget är det en ganska intressant debatt där alliansregeringen opponerar mot oppositionens politik. Min syn på riksdagen är att oppositionen ska opponera mot regeringens brist på politik. Men okej, jag diskuterar gärna bostadspolitik med alla partier i Sveriges riksdag – inklusive alla i civilutskottet.

Vi har två år på oss för fortsatta diskussioner om en gemensam bostadspolitik. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ligger mycket närmare varandra i synen på en aktiv bostadspolitik än vad ni i alliansregeringen gör, så ni kan vara lugna på den punkten. Vi har många gemensamma nämnare. Det gäller då synen på dels att vi måste ha en aktiv bostadspolitik, dels att vi behöver någon form av stöd för byggande av billiga hyresrätter. Dessutom måste vi aktivt jobba för att få mer energieffektiva bostäder.

Jag är övertygad om att också Mats Odell före 2010 kommer att inse att det krävs ett statligt stöd till byggande av billiga hyresrätter.

Anf. 206 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att chocka kammaren med att säga att jag och Egon Frid är väldigt överens på en punkt. Det handlar då om hyresrättens värde och om att kunna rädda hyresrätten med tanke på den som väljer att inte äga sitt boende. För många är hyresrätten också en möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. Dessutom är hyresrätten oerhört viktig för att kunna ha mobil arbetskraft i Sverige som lätt kan röra på sig och då få tillgång en ny bostad.

Problemet är bara att den politik som väldigt länge förts av oppositionen har byggt på att man skapat ett tryck på omvandling av hyresrätter till bostadsrätter. Men jag skulle aldrig klandra någon enda människa i denna stad eller i Göteborg eller Malmö som sitter på ett förstahandskontrakt och som kan få sin hyresrätt ombildad till bostadsrätt.

Det har skapats ett utrymme för att skaffa sig oerhört mycket pengar. Just på grund av att det är en sådan brist på hyresrätter och utifrån hur de reglerade hyrorna slagit har detta enorma omvandlingstryck skapats. Man kan göra ett klipp på ½ till 1 miljon om man har en hyggligt stor lägenhet i innerstaden. Är Egon Frid beredd att börja diskutera marknadshyror för att få rättvisa på bostadsmarknaden?

Anf. 207 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Nej, vi är bara överens om den första delen – att hyresrätten är oerhört viktig och att vi ska värna den. Hyresrätten är viktig i många olika avseenden i samhället.

Inte heller jag klandrar och dessutom moraliserar jag inte över den person som privat så att säga väljer typen av bostad. Däremot klandrar jag en borgerlig alliansregering som inte bygger tillräckligt många hyresrätter just för att hålla hyrorna på rimliga nivåer.

Jag förstår den efterfrågestyrda hyressättning som bostadsmarknadens parter är överens om – att det enda väl fungerande sättet, ett sätt som vi

bejakar, är att fastställa hyror genom hyresförhandlingar. Men *politiken* har en uppgift. Riksdag och regering har i uppgift att tillgodose behovet av bostäder genom att ha tillräckligt många lägenheter eftersom tillgången till lägenheter är avgörande för hyresnivån. Naturligtvis har vi också kostnaden för att producera, något som också påverkar hyresnivån.

Anf. 208 FREDRICK FEDERLEY (c) replik:

Fru talman! Jag tror också att det är oerhört viktigt. Är det så att du som byggherre är intresserad av att kunna få ut i hyra vad som borde vara marknadsmässigt rimligt är du inte lika benägen att bygga hyresrätter.

Min direkta fråga till Egon Frid är vad Vänsterpartiet avser att göra för att stimulera ett bostadsbyggande som innebär att vi också kan få fler bostäder i de centrala delarna av de stora städerna. Problemet är ju inte längre förknippat bara med Stockholm, Göteborg och Malmö, utan det sprider sig till andra stora städer.

Det är med förvåning som jag noterar att man inte ser logiken i detta. Jag tror inte att det är någon som lyssnar till denna debatt som har gått in i en mataffär där det inte funnits mat, någon som har gått in i en klädaffär där det inte funnits kläder, någon som har gått in i en bilaffär och det inte funnits bilar. De opererar på en fri marknad där utbud och efterfrågan kan mötas, men på grund av regleringarna möts dessa två aldrig på bostadsmarknaden. Det gör att det finns en otrolig efterfrågan och en väldigt liten tillgång. Då måste det bli så att vi antingen borde gå mot marknadshyror, eller så måste det vara Vänsterpartiets mening att vi ska reglera ytterligare områden på marknaden.

Anf. 209 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Vi behöver en fortsatt reglerad hyresmarknad för att trygga människors möjligheter att få en bra bostad till rimlig hyra. Parallellt mellan en bostadsmarknad med hyresrätter och falukorvspriser på Konsum funkar inte. Tillgång och efterfrågan funkar i varuutbudet, men när det gäller bostadsmarknaden är det komplicerat. Den kostnad det skulle innebära att lägga hela produktionskostnaden för hyresrätter på den enskilde hyresgästen blir så stor att det till slut inte finns en enda hyresgäst som i så fall kan efterfråga varan bostad. Här måste vi ha ett samhällsligt styrsystem som kompenserar den enormt stora skillnaden i produktionskostnad och vad den vanliga människan har möjlighet att betala via sin hyra. Detta vill vi subventionera allmännyttan så att man ska få bättre möjligheter att producera bra och billiga hyresrätter till rimliga hyror.

Anf. 210 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Bostadsmarknaden blir inte mindre komplicerad av att man dessutom går in med en massa snedvridande subventioner.

Men jag skulle vilja hålla med Egon Frid om samma sak som Federley, nämligen att hyresrätten är en väldigt viktig upplåtelseform, liksom alla andra, också de ägarlägenheter som är på gång.

Hela tanken att alla upplåtelseformer är viktiga har att göra med att valet var folk ska bo bygger på deras egna önsknings och efterfrågan. I det sammanhanget är det individen som ska kunna efterfråga. Det är

därför som alliansen faktiskt har stärkt den enskilda individen genom bland annat jobbskatteavdragen.

I Egon Frids värld är det väl andelen hyreslägenheter som på något vis blir ett mål i sig. Man utgår inte alls från enskilda människor, utan det blir politisk styrning. Då kommer man att bygga det politikerna kommanderar fram.

Anf. 211 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Det handlar inte om att planera fram någonting som inte efterfrågas. Behovet av hyresrätter i dag är ett reellt behov. Jag nämnde tidigare, ni gillar inte sifferexercisen, hur stort behov av just hyresrätter det är. Vi pratar om målgrupper som behöver hyresrätter till rimliga hyror.

Det handlar inte om att för planerandets skull planera någonting som inte behövs. Det är en reell efterfrågan på hyresrätter, och det är viktigt för den fortsatta samhällsutvecklingen, för alla människor som står utan bostad i dag. Det är ett statligt och kommunalt ansvar att ha en bostadsförsörjning. Det vill vi påverka genom statliga subventioner för att påskynda det hela.

Anf. 212 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Det skiljer sig mycket mellan Vänsterpartiet och alliansen. Vi ser att det viktiga är att man skapar långsiktiga spelregler så att efterfrågan och utbud kan mötas. Det arbetet kan man naturligtvis ha synpunkter på, men det måste gå vidare. Bostadsbyggandet har varit reglerat så länge att det naturligtvis fortfarande finns många saker att göra.

Jag skulle vilja göra ett litet klargörande gällande passivhus och energieffektivisering. Där är vi överens i sak. Precis om Egon Frid sade är det redan i dag en lönsam affär. Jag förstod egentligen inte varför man kom in med något slags subventioner för det också. Det är snarare brist på kunskap som gör att man inte fått upp ögonen för det. När man väl har gjort det behöver man inga subventioner, utan då är det både nybyggnation och ombyggnation som gäller, för det har visat sig vara en lönsam affär.

Anf. 213 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Det är lönsamt till viss del, men ska vi använda den nya tekniken på till exempel renovering av det så kallade miljonprogrammets lägenheter är renoveringskostnaderna så höga att de hyresgäster som bor där inte har råd att bo kvar efter renoveringen. Vi tycker att det är ett politiskt ansvar att säkerställa att när vi renoverar lägenheter vars underhåll är eftersatt och som behöver renoveras är det samma hyresgäster som har möjlighet att bo kvar efter renoveringen som bodde där innan. Här måste vi ta ansvar via någon form av lättnader för allmännyttiga bostadsföretag som tar ansvar för renoveringen.

Anf. 214 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Alliansen har satt upp ett nytt mål för bostadspolitiken: Målet på bostadsmarknaden är långsiktigt väl fungerande bostadsmark-

nader och att konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Egon Frid har tyckt att detta kanske inte är det riktigt rätta målet. Vari ligger i det olämpliga i att utbud och efterfrågan kan mötas?

En annan fråga gäller subventioner. Jag kan tycka att det är tveksamt rent budgettekniskt med en sådan fond som ni uttrycker att ni skulle vilja ha. Vad är det som gör att Egon Frid tror att subventioner skulle kunna fungera i dag när de inte har gjort det under tidigare år då ni delvis har varit med och styrt med den socialdemokratiska regeringen?

Anf. 215 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! De långsiktiga spelregler som vi ser nu och den långsiktighet som alliansregeringen har i bostadspolitik följer en kurva som går rakt ned mot noll. Fortsätter det här två år till har vi noll nyproducerade hyresrätter. De långsiktiga spelregler som alliansregeringen framhårdar i leder till att vi inte kommer att bygga några hyresrätter. Det är därför jag är emot dem.

Sedan frågar Lennart Pettersson vad som är fel med tillgång och efterfrågan. Jag försökte förklara förut att bostadsmarknaden inte är som en annan marknad. Det går inte att jämföra med priserna på falukorv på Konsum. Det är så många faktorer som spelar in. Får vi den tillgång och efterfrågan som alliansregeringen är ute efter får vi enorma hyreshöjningar där det är en stor efterfrågan, som gör att man tränger undan grupper av människor som inte har råd att bo där. Vi från Vänsterpartiet tar ansvar för att alla människor ska ha råd till en billig och bra bostad.

Anf. 216 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Då vet jag inte hur Egon Frid tolkar detta att efterfrågan och utbud möts. När de gör det blir det balans, och då regleras prisbilden med automatik.

Jag har en annan fråga. I ert budgetförslag har ni anslagit 50 miljoner kronor extra till BKN, Bostadskreditnämnden, när det gäller att garantera bostadsbyggande i glesbygd. Min fråga till Egon Frid är: Varför har ni anslagit dessa pengar? Det är nämligen så att det inte saknas några medel på Bostadskreditnämnden, utan tvärtom finns det ett överskott. Då undrar jag varför det finns ett behov från Vänsterpartiets sida att göra det.

I något av replikskiftena nämnde Egon Frid att de här subventionerna skulle gå till allmännyttan. Då frågar jag om syftet är sådant att den privata bostadsmarknaden icke göre sig besvär när det gäller de miljarder som ni teoretiskt skulle vilja anslå.

Anf. 217 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Svaret på den senare frågan är nej. Naturligtvis vill vi att alla som bygger hyresrätter med bästa miljöteknik ska ha rätt till Vänsterpartiets finansieringssystem för att bygga fler hyresrätter. Men jag värnar allmännyttan så mycket att jag nämnde den, men det gäller både allmännyttan och privata byggtreprenörer som vill bygga hyresrätter.

När det gäller förslaget att avsätta 50 miljarder till BKN vet jag att det finns pengar hos BKN, men de är inte anvisade till hjälp att bygga egenhem i glesbygden. Därför värnar vi om att man ska kunna få stöd och hjälp att bygga en villa i en glesbygdskommun där man inte har

möjligheter att låna på samma villkor som man annars skulle ha kunnat göra. Därför har vi med det här förslaget.

Jag missade en tredje fråga. Det får jag be om ursäkt för.

Anf. 218 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Egon Frid sade i en tidigare replik här att Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet står nära varandra i bostadspolitiken.

Alliansregeringen vill ha noll kronor i investeringsbidrag. Socialdemokraterna har för de kommande tre åren föreslagit ca 400 miljoner per år. Det blir 4 miljarder på tio år. Vänsterpartiet föreslår 100 miljarder kronor på tio år. Det betyder att Socialdemokraterna ligger väsentligt närmare alliansen än Vänsterpartiet. Det är nästan så att Socialdemokraterna framstår som borgarbrackor som bara föreslår ynka 4 miljarder i investeringsbidrag när Vänstern klämmer till med 100 miljarder kronor. Frågan är då om Egon Frid har förankrat den här bostadspolitiken hos sina tilltänkta regeringskolleger i Socialdemokraterna och om han i detta sammanhang har kallat dem vid deras rätta namn.

Anf. 219 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Jag väntar på att få bli inbjuden till den gemensamma bostadspolitiska grupp som vi förhoppningsvis ska bilda för att diskutera fram en gemensam bostadspolitik som ska ligga till grund för den samlade oppositionens bostadspolitik inför valet 2010.

Jag kan hålla med om att det är en viss diskrepans. Däremot håller jag inte med dig om att Miljöpartiet inte har avsikten att ha några subventioner alls. De har, som jag har läst i deras förslag, ett stöd till miljöinriktat byggande av bostäder, så vi har gemensamma nämnare även där.

Anf. 220 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Egon Frid har just levererat årets eller mandatperiodens understatement här i kammaren. Det finns en viss diskrepans mellan Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, noga räknat skillnaden mellan 4 miljarder och 100 miljarder. Det är en viss diskrepans. Jag kan hålla med Egon Frid om det.

Det kan finnas skäl att påminna Egon Frid, när han talar om hyresrätterns kris, om att det i Sverige i dag finns 1,7 miljoner hyresrätter och 890 000 bostadsrätter. Då kan man väl säga att ryktet om hyresrätterns död förefaller en smula överdrivet.

Det är riktigt, som Egon Frid säger, att det är viktigt med hyresrätter. Självklart är det viktigt för en fungerande bostadsmarknad. Problemet är väl möjligen att Vänsterpartiet gör en felaktig analys av bostadsmarknaden när man funderar på varför det byggs färre hyresrätter än egnahem och bostadsrätter. Problemet är att det är mycket lönsammare att bygga bostadsrätter än hyresrätter. Problemet är dålig konkurrens och höga byggkostnader. Det är att förstå marknaden, men det kanske inte är Vänsterpartiets starkaste gren.

Anf. 221 EGON FRID (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att Andreas Norlén ska sänka sin insinuationsförmåga något. Ett annat understatement som jag i så fall kan göra är att

det finns ett samband mellan byggandet av hyresrätter och kostnaderna. Sänker man kostnaderna för nyproduktion och byggande av hyresrätter byggs det fler hyresrätter. Det är därför vi i Vänsterpartiet är så måna om att underlätta byggandet genom att vara med och medverka till att sänka kostnaderna.

En annan sak som insinueras är att stödet som vi pratar om ska gå till rika byggherrar. Det stöd som vi pratar om ska gå till allmännyttiga kommunala bostadsföretag som har ett ansvar för att stå för bostadsförsörjning. Det ska hjälpa dem att få ihop sin bostadskalkyl så att de ska kunna producera fler hyresrätter till sina kommuninvånare som har behov av en bra och billig bostad. Det tycker jag inte är någonting som man ska raljera över.

Anf. 222 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Det är bekant för de flesta att det byggs för lite i dag och att det är relativt dyrt att bygga. Det är också bekant att många kommuner har brist på bostäder medan det i andra är ett överskott. Frågan är då vad som ligger bakom den begränsade byggnationen respektive de höga priserna och vad som kan bidra till en bättre utveckling inom byggsektorn.

Med tanke på att det kommer att vara ca 150 000 fler i åldrarna 20–29 år 2015 och att många av dem behöver bostad och att det vid samma tidpunkt kommer att vara ca 300 000 fler än i dag som är 65 år och äldre behöver något hända.

Låt mig försöka ta det i kronologisk ordning och börja med mark- och planfrågor.

Vi behöver inte bygga på den dyraste och bästa åkermarken i Sverige. Den borde för övrigt kunna klassas som riksintresse. Självklart påverkar det byggkostnaderna. Genom att bygga mer på höjden minskar också markkostnaderna – till nytta och glädje för de boende.

Det finns många kommuner som tar rejält betalt för tomterna och gör stora vinster på sina tomtförsäljningar. De kan alltså själva bidra till ett lägre pris för att bygga och bo. Detta är annorlunda i de kommuner som inte får full kostnadstäckning utan där en del får tas ut via kommunalskatten.

Och på tal om skatter, varför ska det vara 3 procent i lagfartskostnad när företag köper mark medan det är halva priset för privatpersoner? En sänkning till 1,5 procent för alla borde kunna diskuteras när det gäller bostadsfastigheter.

Medan jag ändå är inne på skatter vill jag upplysa om att jag har skrivit en motion i höst om skatteneutralitet mellan olika upplåtelseformer. Vi ska inte gynna eller missgynna någon boendeform, utan var och en ska kunna välja sin bostad efter sina egna resurser, behov och önskemål.

Centerpartiet och alliansen vill skapa möjligheter att bygga i attraktiva områden även utanför storstäderna. Med den nya strandskyddslagen kommer det att bli en hel del nya intressanta bostadslägen, och detta kommer att öka byggnationen i småorterna och på landsbygden. Dock är det fråga om dispensområden och i en begränsad omfattning.

Ungefär 15 procent av detaljplanerna överklagas. Det är alltför många som överklagar som bara ser till sin egen fördel och sina egna intressen. Jag bedömer att det är fullt möjligt, utan att förändra rättssäkerheten, att

förenkla och snabba på beslutsgången, och det arbetet pågår för fullt i Regeringskansliet. Med kortare processer minskar också kostnaderna för byggnationen.

Fru talman! Det gäller också att planera rätt. Ett dåligt exempel hemifrån är att det i flera av våra tätorter är hus enbart på den ena sidan av gatan. Det blir självklart dyrt om vi inte förstår att använda infrastrukturen optimalt – både vägar och ledningsnät.

Myndighetsutövningen i kommunerna ska vara just myndighetsutövning. Det gäller att skilja på det och rådgivning eller personlig smak hos beslutsfattarna.

Som synes kan alltså staten och kommunerna med relativt enkla medel påverka byggkostnaderna i rätt riktning.

Strukturen på byggmarknaden håller priserna uppe. Det är få stora företag, hantverkare som är spridda i många företag, låg produktivitet, byggfel och logistikproblem, höga materialpriser, ett lönesystem som inte stimulerar till att bygga rätt, utomhusbyggnation som kan skapa fuktproblem med mera. Här har branschen ett tungt ansvar för att förbättra och förbilliga byggandet. Det gäller både arbetsgivarna och facket.

Vi behöver fler företag och fler utbildningsplatser inom hantverksyrkena. Kommuner och branschföreträdare har här ett gemensamt ansvar. Det går inte att skylla på att man inte kan ordna praktik när det är högt tryck på marknaden.

Därutöver kommer hyreslagstiftningen som en hämmande faktor. Den behöver förändras för att göra det mer intressant att bygga nya hyresrätter. Detta arbete pågår också i Regeringskansliet.

De kommande ägarlägenheterna kommer att stimulera till ett ökat byggande. Att äga sin bostad upplevs av många som oerhört positivt. Att det samtidigt innebär en riskspridning för kreditgivarna är också det en positiv faktor. Blir det som i Norge blir det dessutom en ökad hyresmarknad, och det tror jag att alla partier uppskattar, även oppositionen.

Till sist, fru talman, minskar vi i budgeten för 2009 kostnaderna för byggföretagen genom att sänka arbetsgivaravgifterna med drygt 3 procent för anställda över 25 år och med 38 procent för dem som är yngre. Med tidigare sänkning för de yngre har kostnaden mer än halverats för dessa. Vi har dessutom sänkt bolagsskatten med 5,7 procent. Jag utgår ifrån att detta kommer att märkas på byggkostnaderna.

Centerpartiet och alliansregeringen är på rätt väg. Vi underlättar för byggmarknaden och för de boende genom de beslut som är fattade och de som är på gång. Jag ser fram emot en rationellare värld för hela byggbranschen.

(Applåder)

Anf. 223 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Vad ska man säga efter detta? Jag måste ändå ställa några frågor i de här sammanhangen. När kommer förslagen? När kommer förslagen om en förändring av plan- och bygglagen till kammaren? När kan vi se hur man ska göra med de alltmer ökande kostnaderna för byggandet i vårt land? Det har varit ett stort problem under lång tid. Det har gjorts många bra saker när det gäller detta, men det har inte räckt hela vägen fram. När kan vi se resultatet av det?

Man säger att ägarlägenheter kommer att vara attraktivt. Det återstår väl att se vad som händer med ägarlägenheter. Såvitt jag vet har det knappt kommit en proposition på det området.

Det finns väldigt lite som säger att vi ska kunna tro på er. Ni har ju inte lagt några konkreta förslag när det gäller bostadspolitiken.

Anf. 224 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Propositionen om plan- och bygglagen är planerad till maj 2009. Propositionen om instansordningen är planerad till hösten 2009. Jag förmodar att Börje Vestlund vet att lagstiftning tar tid, därav den förskjutningen. Dessutom är plan- och bygglagen en oerhört stor och tung lagstiftning. Det är som Lars Tysklind sade tidigare, att det är en fördel om man kan ta vissa bitar på vägen, och det har vi gjort. Sedan kommer det stora nästa år.

När det gäller kostnaderna kan jag inte minnas att Socialdemokraterna vid något tillfälle har tyckt att det skulle vara bra med till exempel utländsk konkurrens. Det är vanligt i alla andra branscher men dock icke i byggbranschen. Vi vet också att vi har en speciell lönesituation där som vi inte ska gå in på nu, men löner och material är de dyra kostnaderna. Dem rör vi inte över som riksdagsledamöter.

Anf. 225 BÖRJE VESTLUND (s) replik:

Fru talman! Det är fantastiskt att vi ska behöva vänta så lång tid på en proposition som i princip var så långt framme att man var beredd att lägga fram en proposition i början av den här mandatperioden om vi hade fått fortsätta att regera. Men det kanske har tagit så mycket längre tid. Jag noterar att annan icke förberedd lagstiftning gick väldigt snabbt att genomföra i den här kammaren. Då var det inga problem.

Vi har haft en byggkostnadsdelegation. Såvitt jag vet är inte den heller avvecklad. Dessutom kan man konstatera att det inte är där problemen ligger i första hand. Varför kostar en tegelsten mer i Sverige än på andra håll i Europa? Varför kostar cement mer i Sverige än någon annanstans i Europa? Vi kan rabbla väldigt länge här, men sanningen är att den här majoriteten inte har lagt fram några förslag när det gäller bostadspolitiken. Man har tagit bort subventionerna, men man har inte orkat komma fram med konkreta förslag. Det är sanningen, fru talman.

Anf. 226 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vet inte om den socialdemokratiska regeringen hade varit beredd att sätta pris på cement. Det kan näppeligen vara vårt uppdrag.

Jag kan ta det en gång till, Börje Vestlund. Jag sade så här: Det finns få stora företag. Det är hantverkare som är spridda i många företag. Det är låg produktivitet, byggfel, logistikproblem, höga materialkostnader och så vidare. Här har branschen ett tungt ansvar för att förbättra och förbilliga byggandet. Jag bedömer att det är branschen som har det ansvaret. Det är inte vi som politiker. Vi kan föra en dialog med byggbranschen, både byggindustrin och facket, för att försöka hitta lösningar som är bra för hela det svenska samhället och svenska folket, men det är inte frågor som ligger inom vårt ansvarsområde. Jag tror inte att någon skulle uppskatta om vi lade oss i lönepolitiken till exempel.

Anf. 227 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att konstatera att Lennart Pettersson är den enda majoritetspolitikern som anmält sig till den här debatten för att debattera bostadsfrågor. Det tycker jag att Lennart Pettersson ska ha en eloge för.

Jag har tre korta, enkla frågor till Lennart Pettersson eller majoritetens enda företrädare i den här debatten.

För det första undrar jag, Lennart Pettersson, om du anser att äganderättens avdrag på 30 procent för räntekostnader är en subvention.

För det andra undrar jag om du, liksom din partivän Fredrick Federley, anser att införandet av marknadshyror är lösningen på problemen på hyresmarknaden.

För det tredje undrar jag, Lennart Pettersson, om du är det minsta lilla bekymrad över produktionen av hyreslägenheter och att ungdomars problem att ta sig in på bostadsmarknaden är så stort.

Anf. 228 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Låt mig börja med den sista frågan. Svaret är ja.

Den första frågan gällde om det ska betraktas som en subvention med skatterabatten när det gäller ränteavdrag för eget boende. Jag sade tidigare att jag har skrivit en motion om skatteneutralitet mellan olika boendeformer. I en sådan förhoppningsvis kommande utredning bör rimligtvis även den rabatten vara en pusselbit. Jag upplever att det är så i dag att hyresrätten är diskriminerad just på skattesidan. Stämmer detta med verkligheten finns det all anledning för oss som politiker att ta tag i det och se till att det blir skatteneutralt.

När det gäller marknadshyror vill jag säga att vi måste anpassa hyresmarknaden, det vill säga marknadsanpassade hyror, men vi vill inte ha någon vilda västern med fri hyressättning. Bostäder är alltför viktiga för att hanteras på det sättet.

Anf. 229 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Jag uppfattar Lennart Pettersson och majoriteten så att ni i princip säger ja till marknadshyror och att ni vill lägga fram förslag där ni uppnår neutralitet mellan de olika upplåtelseformerna. Jag ser verkligen fram emot att ni lägger fram sådana förslag.

Sedan fick jag inte något svar. Ni pratar gärna om subventioner. Jag upprepar därför frågan. Anser Lennart Pettersson att avdraget på 30 procent för räntekostnader för dem som äger sin bostad är en subvention, ja eller nej?

Till sist skulle jag vilja veta vad Lennart Pettersson säger till en ung människa som bor i Stockholmsregionen i dag. Vad är ditt bästa råd till en ung människa som bor i huvudstadsregionen och som söker en bostad? Vad ska den personen göra? Och då, Lennart Pettersson, duger det inte att du upprepar det som ni så ofta gör, nämligen vad tidigare förd politik har lett till. Jag undrar vad ditt råd är nu, i dag.

Anf. 230 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Man kan tolka ord som man vill. Jag sade inte att vi vill ha marknadshyror, och jag säger det en gång till. Vi vill inte ha några

rena marknadshyror, och då talar jag samfällt för alliansen. Jag hoppas att det är tillräckligt klart.

Jag ser inte avdraget på skatten som en subvention. Jag ser det som en koppling till kapitalinkomster. På kapitalinkomster skattar man 30 procent. På kapitalutgifter har man ett avdrag på 30 procent. Därför tycker jag att det är helt naturligt att man har rätt att dra räntorna på villor. I nästa steg kommer hur vi hanterar detta om det inte blir skatteneutralt för annat boende. Det behöver också utredas.

Jag har inte konkret råd till ungdomar som vill flytta till Stockholm, Carina Moberg. Dels kan jag marknaden för dåligt, dels är marknaden sjuk just i Stockholm. Det krävs andra åtgärder för att lösa de problemen.

Anf. 231 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Jag tror att jag som socialdemokrat och Lennart Pettersson som företrädare för den borgerliga majoriteten är helt överens om att det har funnits problem med bostadspolitiken. Det finns problem med bostadspolitiken i dag, och de kommer även att finnas ett antal år framöver. Det är inte lätt att bygga bostäder.

Före valet hade var femte kommun bostadsbrist. Nu, år 2008, har var tredje kommun bostadsbrist. Nu har den borgerliga regeringen haft makten i mer än två år, och min enkla fråga till Lennart Pettersson, som representerar borgerligheten i dag, är: Vad ska du göra? Hur ska du göra för att Sverige ska få flera bostäder, framför allt hyresrätter?

Anf. 232 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag vet inte om det är min skånska dialekt eller om det är fel på mikrofonen här. Jag uttryckte ju tydligt vad jag tycker behöver göras i mitt huvudanförande.

Det är i huvudsak branscherna som har detta ansvar. Jag påtalade också att kommunerna har ett ansvar i detta. Själva markkostnaden är den näst högsta kostnaden i samband med att man ska bygga nya bostäder. Det är klart att om vi i vår kommun kan ta ut 100 000 kronor för en tomt så betalar det inte den totala kostnaden, men man kan jämföra med grannkommunen Landskrona. Gäller det en kustnära tomt kan man plocka ut 800 000 kronor för en tomt. Då finns det ett överskott. Det innebär att kommunerna i mångt och mycket äger de här frågorna själva. Det kan vi inte lägga oss i som rikspolitiker.

Branschen och kommunerna är alltså de som i huvudsak har möjlighet att påverka situationen till det bättre.

Anf. 233 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Bostadsbyggande är en samhällelig fråga och måste angå även staten, inte enbart kommunerna. Vi har ett stort ansvar här i riksdagen, framför allt den regering som regerar landet.

Antalet hyresrätter har mer än halverats i vissa regioner. Det finns många ungdomar som väntar på att få bo någonstans. Det finns väldigt många studenter som har det väldigt besvärligt i dag. Att enbart skylla på att kommunerna inte gör sitt bästa är långt ifrån tillfredsställande.

Lennart Pettersson, du har i dag ansvaret med tanke på att du tillhör den majoritet som regerar i landet. Vad ska du göra för att det ska bli fler hyresrätter i landet nu?

Anf. 234 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag går tillbaka till det jag har sagt tidigare. Sänkningen av arbetsgivaravgifterna är en del i detta. Genom att skapa bättre förutsättningar för företagen – dit räknar jag också byggföretagen – förbilligar vi. Genom att sänka inkomstskatterna i form av jobbskatteavdrag ökar vi också förutsättningarna för dem som ska hyra att kunna betala någon krona mer för sin bostad. På så vis kan vi mötas på en nivå som förhoppningsvis fungerar.

Sedan kommer jag tillbaka till detta med den ökade konkurrensen. Vi har en materialkostnad i Sverige i dag som ligger högre än den gör runt om. Då är det en konkurrensfråga. Och detsamma gäller där: Vi som rikspolitiker kan inte gå in och styra, utan där gäller konkurrenslagstiftningen. Det är branschen själv som får hantera detta. Man har inte varit duktig på det här. Vi ska inte gå in och styra lönebildningen i branschen, precis som vi inte ska på annat håll, utan det är andra aktörer som har huvudansvaret. Vi kan ge förutsättningarna. Andra får anställa.

Anf. 235 AMEER SACHET (s):

Fru talman! Bostadspolitikerna blir en alltmer brännande fråga, och situationen på bostadsmarknaden diskuteras dagligen i hemmen och mellan arbetskamrater. Det handlar om hur familjens ungdom ska kunna få en hyresrätt, och det handlar om barnfamiljers möjlighet att köpa sig ett hus med dagens höga räntor. Det handlar också om veckopendlare som söker efter en övernattningslägenhet.

Har vi då inte en gång för alla byggt bort bostadsbristen? Svaret är nej. Sverige växer, och vi blir fler genom både födelseöverskott och invandring. Vi får också allt fler enpersonshushåll, och unga vill allt tidigare ha en egen bostad.

Bostadsmarknaden har inte någonstans, någonsin kunnat trygga rätten till en bra bostad till rimligt pris. Det krävs samhälleliga åtaganden. Marknaden har hittills inte klarat sammanvägningen av enskilda behov och önskemål å den ena sidan och övergripande samhällsmål å den andra.

Bostadsbyggandet och val av upplåtelseform handlar om samhällsbyggande. Lösningen på bostadsbrist är inte marknadshyror eller utförsäljning av allmännyttan. Lösningen är enligt min mening att vi ska bygga och bygga mer, framför allt hyresrätter. Här krävs den politiska viljan och modet att investera.

Det finns stora skillnader mellan oss socialdemokrater och den borgerliga regeringen som regerar landet i dag i synen på bostadsmarknaden. Vi menar att samhället har ett ansvar och ska spela en aktiv roll i bostadspolitikerna. Med den borgerliga politiken avvecklas hyresrätten steg för steg i allt snabbare tempo. De allmännyttiga bostäderna ombildas till bostadsrätter. Ombildandet ger inga fler hyresrätter, det vet vi.

I Örebro har den borgerliga majoriteten påbörjat en utförsäljning av 1 500 lägenheter från allmännyttan till privata bostadsföretag utan att prata med de boende och fråga dem vad de tycker. Dessutom vill den borgerliga majoriteten i Örebro öka den vinst som tas ut ur de allmännyttiga bostadsföretagen. Det handlar om stora summor och stora pengar, och det kan medföra stora hyreshöjningar. Hyresgästföreningen i Örebro har dragit i gång en namninsamling för en folkomröstning i frågan. Seg-

regationen kan självklart brytas om man bygger blandat, inte genom att man enbart byter ägare.

Det behövs tydliga och offensiva bostadspolitiska ambitioner. Målet om en social bostadspolitik måste finnas kvar om vi menar allvar med att alla människor ska ha möjlighet att efterfråga bra bostäder till rimliga kostnader. För att öka bostadsbyggandet vill vi införa ett investeringsstöd för att stimulera byggandet av hyresrätter med rimliga boendekostnader. Med fler hyresrätter ökar valfriheten och rörligheten på arbetsmarknaden. Det tror jag definitivt på. En långsiktig satsning på investeringar i miljonprogrammen är nödvändig.

Vi måste bygga ekonomiskt och ekologiskt hållbara bostäder. Genom att investera i det som är klimatsmart skapar vi tusentals nya, gröna jobb. Vi vill stimulera omställningen i Sverige genom att satsa på energiforskning. Vi vill satsa på energieffektivisering i miljonprogramsområdena och till exempel klimatbonus för småhusägare som vill investera i klimatsmarta lösningar.

Vi måste utveckla den svenska bostadspolitiken, inte avveckla den. Vi måste vara rädda om allmännyttan. Det finns fortsatt mycket att göra kring enskilt och kollektivt boinflytande och hyresgästdeltagande. Vi bör diskutera villkoren för bostadsrättsföretagen, i synnerhet de kooperativa, samt se vad den kooperativa hyresrätten kan tillföra.

Den borgerliga regeringen saknar åtgärder för att fler hyresrätter byggs. Det saknas konkreta åtgärder för att ungdomar ska kunna hitta en bostad. De så kallade långsiktiga goda förutsättningarna för byggande, som statsrådet Mats Odell gärna pratar om, finns inte i verkligheten och har inte gett många byggstarter för hyresrättsbyggande under de två år som den borgerliga regeringen haft makten. Regeringen saknar lösningar på hur man ska öka bostadsbyggandet. Det enda som regeringen har kommit fram till är den så kallade efterfrågestyrningen utifrån köpkraft och marknadshyror.

Vi behöver en bostadspolitik och en bostadspolitik som håller ihop och utvecklar Sverige. Rörligheten på arbetsmarknaden och studier på annan ort kräver att det finns bostäder att tillgå, främst hyresrätter. En bostadspolitik byggd på ägande är inte modern och minskar valfriheten. Framtiden ligger i en bostadspolitik där de tre huvudsakliga upplåtelseformerna hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt blandas och ges rimliga tillväxtvillkor utifrån sina olika förutsättningar. Staten och kommunerna har dock ett särskilt ansvar för hyresrätten och för en allmännyttig hyresrätt.

Vi Socialdemokrater väljer att satsa på välfärden i stället för nya orättvisor och vidgade klyftor i samhället. Det är vårt mål och vår fasta övertygelse.

Anf. 236 ANTI AVSAN (m) replik:

Fru talman! Några nyckelord som Ameer Sachet nämner är utveckling av bostadspolitiken. När det gäller investeringsstödet redovisade Socialdemokraterna i förra årets budgetmotion en tilltagande avtrappning. I årets socialdemokratiska budgetmotion visar man en ännu större avtrappning av investeringsstödet. Är det möjligen så att Socialdemokraterna inte längre tror på den typen av riktade subventioner? Svaret på den

frågan måste rimligtvis vara ja. I annat fall skulle budgetmotionen inte se ut som den gör.

På detta område, precis som på många andra områden, går alliansregeringen före och Socialdemokraterna följer efter. Jag kan till exempel nämna jobbskatteavdragets steg ett och två. Ett annat område är ägarlägenheter. Såsom jag uppfattat det är Socialdemokraterna i dag för ägarlägenheter. Ameer Sachet får, fru talman, rätta mig om jag har fel. Jag undrar om Ameer Sachet känner samma otålighet inför införandet av ägarlägenheter som socialdemokraten Börje Vestlund.

Anf. 237 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Vi ser behoven av fler hyresrätter här och nu. Det måste framför allt byggas fler hyresrätter, men generellt måste det tillkomma fler bostäder i landet.

Att titta på siffror kommer inte att leda till någon klar bild, utan själva målet och ambitionen för oss socialdemokrater är att vi vill ändra på den situation som finns i dag. Vi vill att ungdomar, studenter och alla andra som behöver en bostad får det. Det är mycket viktigt för oss. Hur mycket det kostar och hur man ska lösa de frågorna måste tas allteftersom, men det är vår ambition och målet är redan skrivet.

Anf. 238 ANTI AVSAN (m) replik:

Fru talman! Vi moderater och övriga på allianssidan anser att det ska byggas fler bostäder. Jag tror att den viktiga utgångspunkten är att man ska bygga bostäder som efterfrågas. Det kommer troligtvis i stor omfattning att vara hyresrätter. De olika boendeformerna har varit politiserade under alltför lång tid, och det är en av orsakerna till att vi har problem.

Jag undrar fortfarande om övriga socialdemokrater på samma sätt som Börje Vestlund känner otålighet inför införandet av ägarlägenheter och hur det kommer sig att man ändrat uppfattning i den frågan. Det vore intressant att höra.

Anf. 239 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Som Anti Avsan säger ska det hela byggas på efterfrågan. Alla signaler och siffror från myndigheter, framför allt Boverket men även Statistiska centralbyrån, visar att det uppenbart finns stor efterfrågan på hyresrätter.

Det som inträffat under de två år som borgerligheten haft makten är att nyproduktionen av hyresrätter halverats och mer än halverats i vissa regioner och vissa städer. Det gör att ungdomar och studenter är otåliga eftersom bostadsmarknaden inte fungerar. Det fanns problem före valet, det erkänner jag, men problemen har i dag dubblerats. Framför allt gäller det efterfrågan på hyresrätter. Den typen av bostäder finns inte, vilket är mycket bekymmersamt.

Anf. 240 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Ameer Sachet säger att byggandet ska följa efterfrågan. Det är nämligen precis vad vi uttryckt i våra bostadspolitiska mål. Det är glädjande att vi är överens om det.

Jag har två frågor. Ni sätter av drygt 1,3 miljarder till nyproduktion av bostäder under dessa tre år. Hur många lägenheter avser det? Ni sätter också av 250 miljoner till miljonprogrammet. Jag vill påstå att det rimligtvis måste vara orättvist mot alla andra som själva får renovera. De i miljonprogrammet har genom åren haft lägre hyra på grund av hyresförhandlingar som inte gett utrymme för de nödvändiga reparationer som skulle ha genomförts under 30–40 år. Hur förklarar ni för alla andra att de själva får stå för kostnaderna medan staten ska gå in med statliga subventioner i miljonprogrammet?

Anf. 241 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Självklart styr efterfrågan produktionen. Lennart Pettersson har dock glömt en sak, nämligen att enligt det mål vi haft och kommer att ha framöver måste vanliga löntagare, studenter och ungdomar ha rimliga kostnader för boendet.

Den modell som den borgerliga majoriteten nu vill driva på är att marknaden mer och mer bestämmer hyrorna. Det gör att vi i slutändan kommer att ha marknadshyror. Det passar långt ifrån alla i vårt land med tanke på att vi har många grupper som inte har den ekonomiska styrka som krävs för att kunna betala de högre hyrorna. Det är en poäng som Lennart Pettersson och andra borgerliga företrädare ständigt glömmet bort.

Det ramlar hela tiden in siffror från de borgerliga företrädarna om att vi satsat eller satsar 2 miljarder, 10 miljarder, 20 miljarder. De verkar vara mer intresserade av dessa siffror än av att redovisa sin bostadspolitik.

Anf. 242 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att jag inte fick något svar på mina frågor. Jag ska i stället försöka svara på dem själv. Om vi utgår från att dessa 1,35 miljarder ska användas till 50 000 lägenheter innebär det en fördelning på 27 000 kronor per lägenhet. Det i sin tur innebär 202 kronor i månaden i hyressänkning.

Samtidigt säger ni socialdemokrater att ni inte vill ställa upp på det tredje steget i jobbskatteavdraget. Om man har en lön på omkring 22 000 kronor betyder det att man får ungefär 225 kronor mer i månaden. Det är alltså ett nollsummespel. Era subventioner till nyproduktion ger således inte en enda krona över i plånboken till dem som har de normala inkomsterna och ska bo i dessa lägenheter. Varför ska vi då ställa upp på det med skattepengar?

Anf. 243 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Lennart Pettersson vill gärna föra debatten bort från det som är själva kärnan, nämligen bostadsfrågorna, och i stället blanda in alla möjliga andra frågor. Visst kan man göra det, men faktum är att det byggdes 120 000 bostäder i landet under den period vi senast hade makten. Jag vill se de siffror som finns i dag och de kommande två åren med tanke på att ni kommer att inneha regeringsmakten i ytterligare två år, om inte något speciellt inträffar. Om ni åtminstone kommer upp i 100 000 kan vi säga att ni närmast er det lilla mål som vi haft.

Vi har stora ambitioner. Vi vill gå vidare. Vi ser behoven. Miljonprogramsområdena måste renoveras, och vi behöver hitta någon form av modell för det. Vårt förslag är att staten, om vi får majoritet efter 2010, tillsammans med kommunerna och bostadsbolagen, både kommunala och privata, försöker hitta en finansieringsmodell. Miljonprogrammen behöver renoveras.

Anf. 244 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Fru talman! Också jag är naturligtvis glad över att vi har samma målsättning, nämligen att det ska byggas mer och byggas varierat.

I sitt anförande tog Ameer Sachet upp att detta var en politisk fråga som blivit mycket het under den senaste tiden. Min uppfattning är dock att bostadsfrågan varit het under de senaste decennierna och att ett av de stora problemen kanske varit att det blivit en förutsättning för en mängd politiska beslut och politiska regleringar. Om man ser långsiktigt på det hela, bakåt i tiden, har marknaden varit väldigt reglerad vilket jag menar varit det stora bekymret när det gällt att få en väl fungerande marknad.

Om man tittar på det hela i ett Europaperspektiv är marknaden nästan ingen annanstans så pass reglerad som i Sverige. I de flesta fall fungerar den dessutom ganska mycket bättre.

Ameer Sachet sade i sitt anförande också att man inte ska ta in andra delar av marknaden i bostäder, utan bostadsmarknaden måste ses som en enhet. Jag tycker att det är fel, för det finns mycket annat, tillväxt och sådant, som kommer med.

Anf. 245 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Christine Jönsson har naturligtvis rätt i att det behövs fler bostäder. Där har vi samma uppfattning. Som vi ser det är problemet i dag att det byggs färre bostäder generellt, framför allt hyresrätter, vilket jag nämnt flera gånger.

Jag nämnde i mitt anförande att det fanns problem under den tid vi var i majoritet. Det finns problem även i dag, och de har kanske blivit fler.

Det kommer också framöver att finnas problem som måste undersökas på alla möjliga sätt och lösas på något sätt. Bostadspolitiken är ett komplicerat politiskt område. Det har med staten att göra, men det har framför allt med kommunerna att göra. Att bygga bostäder kostar. Då måste man hjälpas åt. Vi i Europa har olika modeller. Vi har alltid haft olika modeller. Vi valde här i Sverige att ha tre olika upplåtelseformer. Framför allt ska man bygga hyresrätter.

Anf. 246 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Fru talman! Min uppfattning är att ett av de stora bekymren med svensk bostadspolitik har varit att allmännyttan har varit så pass dominerande. Det tror jag att vi inte är överens om. Hade man historiskt sett låtit ett antal mindre hyresvärdar få större spelutrymme hade man inte stått med de bekymmer man har i dag.

Det du säger gällande studenter och andra som har svårt att komma in på bostadsmarknaden tror jag är ett specifikt problem som man inte kan bygga bort utan som man kanske måste diskutera som ett enstaka be-

kymmer och ett enstaka problem. Hur löser man till exempel detta i de städer som har studentbostäder? Hur får man fler bostäder där?

Men framför allt tror jag att det är allmännyttan som har varit för dominerande under de senaste åren.

Anf. 247 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Allmännyttan har en viktig och stor roll i kommunerna. I vissa kommuner är det allmännyttan som har möjligheten att erbjuda lämpliga bostäder till sina medborgare. Privata bostadsföretag lyser med sin frånvaro i vissa kommuner. I vissa områden, till exempel här i Stockholms kommun, finns det privata bostadsföretag som äger husen. De har inte tänkt bygga fler hyresrätter.

Frågan om bostadspolitiken grenar sig i andra frågor, som gör att det långt ifrån finns enkla svar på alla frågor. Men man måste ha någon form av ambition. Ni har visat er ambition genom att säga att alla frågor ska lösas via någon form av marknad. Vi socialdemokrater håller inte med. Vi tycker att samhället, staten och kommunerna, ska vara med och hitta lösningar.

Anf. 248 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Vi är överens, Ameer Sachet och jag, om att det behövs ett ökat byggande. Det behövs fler bostäder i landet. Den relevanta frågan är: Varför byggs det inte tillräckligt många bostäder i Sverige? Jag skulle gärna vilja veta Ameer Sachets svar på den frågan.

Fru talman! Jag kan ge mitt svar på frågan: Därför att det finns ett antal problem på marknaden, i första hand att det är dyrt att bygga bostäder i Sverige i dag. Det är höga kostnader för arbetskraft och byggmaterial. Det har drivit upp kostnaderna mycket mer än konsumentprisindex.

Alliansens lösning på detta är ett bättre företagsklimat. Vi sänker arbetsgivaravgifterna rakt över. Vi sänker arbetsgivaravgifterna specifikt för unga. De unga under 26 som arbetar i byggsektorn blir väsentligt billigare för byggföretagen att ha anställda. Detta bör, om konkurrensen fungerar, leda till lägre kostnader. Vi ger också Konkurrensverket i uppdrag att jobba med konkurrensfrågorna i samhället, till exempel på bostadsmarknaden. Varför är detta fel, Ameer Sachet?

Anf. 249 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Andreas redovisar detta väldigt fint och frågar mig som representant för Socialdemokraterna, som sitter i opposition i dag, och vill ha ett antal svar på varför det inte byggs.

Vem är det som sitter i regeringen? Det är inte jag. Vi har en borgerlig regering, och du tillhör majoriteten och sitter i riksdagen. Du kan påverka dina egna i Rosenbad.

Men det är klart att man kan gömma sig bakom väldigt många ord. Du nämnde bland annat konkurrens, arbetskraftsbrist och högre kostnader. Flera borgerliga företrädare nämnde tidigare överhettning. Ni gömmer er bakom de här orden och vill inte på något sätt handskas med kärnfrågan. Det handlar om bostadsbyggandet och framför allt om hyresrätter. Byggandet av hyresrätter har mer än halverats. Det är ni som sitter vid makten.

Vi vill jättegärna se någon form av plan. Hur många fler hyresrätter blir det inom den närmaste tiden? Ungdomar kommer inte att ha arbetsgivaravgiften någonstans, men de måste ha tak över huvudet.

Prot. 2008/09:13
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 250 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Jag noterar att jag inte fick något svar på frågan vad Ameer Sachet tror är orsaken till att det byggs för lite i Sverige. Men jag ska inte ställa den frågan igen.

I stället skulle jag vilja konstatera att Egon Frid från Vänsterpartiet var uppe här och redovisade sin syn på bostadspolitiken. Bland annat vill han ha statliga investeringsstöd på 100 miljarder på tio år. I ett tidigare inlägg från Socialdemokraterna talades det om 400 miljoner per år. Om man multiplicerar det med tio blir det ungefär 4 miljarder. Skillnaden blir ungefär 96 miljarder kronor på tio år mellan Socialdemokraternas och Vänsterpartiets politik.

Jag skulle gärna vilja att Ameer Sachet recenserade Egon Frids insats i debatten. Anser Ameer Sachet att Egon Frids politik är klok och bör ligga till grund för en gemensam oppositionspolitik på bostadspolitikens område? Eller kommer den gemensamma politiken att landa någonstans mittemellan, kanske på 50 miljarder i subventioner? Kan vi få någon prognos för vad oppositionen tycker gemensamt om bostadspolitiken?

Anf. 251 AMEER SACHET (s) replik:

Fru talman! Andreas gillar och älskar de siffror som står i motionerna som oppositionen har skrivit och glömmer att han tillhör den borgerliga majoriteten, som har ansvaret för att det ska byggas fler bostäder i landet här och nu. Det ska främst byggas hyresrätter, för där ligger efterfrågan från i synnerhet ungdomar och studenter, som jättegärna vill bo någonstans, framför allt i storstadsregionerna, Stockholm, Göteborg och Malmö. Men det finns ett stort behov även i andra städer.

Som jag sade tidigare hade före valet var femte kommun brist på bostäder. Under de två år ni har regerat har det ökat till var tredje kommun. Du skulle som representant för majoriteten för min del jättegärna kunna anta någon form av plan. Kan du svara på frågan: Hur skulle du bygga fler bostäder, framför allt hyresrätter? Det är frågan. Det är där kärnan är. Du är inte en oppositionell riksdagsledamot. Du tillhör majoriteten i dag.

Anf. 252 GUNNAR SANDBERG (s):

Fru talman! Ledamöter! Det är inte alltid lätt att vara siste talare. Det kan bli lite upprepningar. Men bostadspolitiken är ett så viktigt ämne att jag tror att det kan tåla att höras flera gånger.

Bostadsbristen är en allt hetare fråga. Antalet påbörjade hyresrätter minskade med 63 procent under första halvåret 2007 jämfört med 2006. Under innevarande år har minskningen fortsatt.

I borgerligt styrda kommuner säljer man ut allmännyttiga bostäder eller ombildar dem till bostadsrätter. I Stockholm har det gått med en sådan fart att stadshusmajoriteten nu tvingas sansa sig. Den förda politiken har mötts av kraftiga protester från medborgarna.

Bostadspolitiken är även en het fråga på lands- och glesbygden, som i Jämtlands län. Det handlar bland annat om hur våra ungdomar ska få tag på en lägenhet, så att de kan flytta hemifrån.

En del i vårt läns och hela inlandets problem är att ungdomarna väljer att flytta härifrån. En attraktiv boendemiljö är en liten pusselbit i ett gott liv och kan förhoppningsvis medverka till att motverka utflyttning. Unga vuxna i gruppen 16–30 år flyttar mest av alla. Det är också denna grupp som står för familjebildandet, vilket innebär att när det är dags att skaffa barn och bilda familj gör man det någon annanstans.

Vi tappar med detta både flyttarna och deras barn, vilket långsiktigt är förödande för vårt län. Detta är inte en fråga som kan överlåtas till marknaden. Här krävs politisk vilja och mod.

Av 400 000 unga utan egen bostad i Sverige är 46 000 föräldrar till små barn. Antalet personer utan egen bostad har ökat under senare år. Detta uppger Hyresgästföreningen i en rapport.

Ungdomar har fått allt svårare att etablera sig på bostadsmarknaden. Detta hänger bland annat samman med att bostadsbristen har ökat. En av de viktigaste faktorerna är svårigheten att få en hyresrätt. En konsekvens av bostadsbristen är att många ungdomar inte kan få en egen bostad med förstahandskontrakt, utan i stället tvingas till olika former av tillfälliga lösningar, som andrahandsboende, inneboende etcetera.

Närmare hälften av landets kommuner uppger att de har brist på bostäder som ungdomar efterfrågar. Antalet har ökat det senaste året. Bristen på bostäder för unga är mest utbredd i storstadsregionerna och på högskoleorter. De särskilda insatserna för att unga ska kunna skaffa egen bostad har paradoxalt nog minskat i takt med att bostadsbristen har brett ut sig, enligt Boverket.

Ungdomarna efterfrågar framför allt små, billiga lägenheter. Under de närmaste åren kommer allt fler unga att komma ut på bostadsmarknaden, vilket ställer ytterligare krav för att möta deras behov av bostäder.

Flyktingar, äldre och funktionshindrade är andra grupper där behoven ej kan tillgodoses.

Vad gäller tillgången på hyreslägenheter med inriktning på flyktinghushåll visar Boverkets uppföljning att utvecklingen är mycket oroande. Det är en utveckling där 72 kommuner år 2006 visade på en brist. Det har växt lavinartat till 142 kommuner år 2008.

Vad gäller äldre och funktionshindrade uppger mindre än hälften av kommunerna att de har behovet täckt när det gäller särskilda boendeformer för äldre, vilket är betydligt färre än för några år sedan. När det gäller särskilt boende för funktionshindrade är situationen sämre än för den äldre åldersgruppen, och läget har försämrats under det senaste året.

Med utgångspunkt från kommunernas bedömningar och planer enligt bostadsmarknadsenkäten kan man konstatera att situationen är allvarlig och har förvärrats under den moderatledda regeringens tid vid makten.

Enligt tidningen *Vår bostad* säger Mats Odell: "Vi kan inte subventionera nybyggande av bostäder, det har inte folkhushållet råd med." Däremot har Sverige tydligen råd att ge dem som redan har ännu mer. Det enda svar vi hört så här långt är: skattelättnader till den som har en stor bostad och hyr ut rum.

Det är dags att göra nytt. Vi behöver ta ett helhetsgrepp om de sociala villkoren i boendet. Den moderatledda regeringen raserade med förödande effekter en svensk bostadspolitik. Det statliga investeringsbidraget för att bygga nya hyresbostäder togs bort, investeringsstimulansen för

mindre hyres- och studentbostäder försvann och räntebidragen snabbavvecklades.

Enligt Statistiska centralbyrån och senaste Boindex pekar bostadsbyggandet klart nedåt. Bostadsbyggandet kan råka i ännu värre kris med lågkonjunkturen, hög inflation och ett fortsatt högt ränteläge. Nedmonteringen av bostadspolitiken är ett av flera områden där regeringspolitiken innebär ökade klyftor, vilket är särskilt problematiskt för ungdomar, invandrare och äldre med låga inkomster.

För att bostadsbristen i Sverige ska kunna lösas behöver vi återigen införa subventionerat byggande av hyresrätter. Annars kommer det inte att byggas någonting för vanligt folk.

I ett pressmeddelande med Mats Odell som avsändare sägs bland annat följande: Högern lovade under valrörelsen att skapa förutsättningar för en bättre fungerande bostadsmarknad. Vi har inte trott att en sådan är beroende av statliga subventioner till byggarna och har därför avskaffat investeringsbidragen och inlett avvecklingen av räntebidragen. Den moderatledda regeringen kommer att kämpa hårt för att ta itu med dessa problem och har redan vidtagit en rad åtgärder för att få till stånd en positiv utveckling, vilket Boverket nu kan konstatera också har börjat ske.

I dag är detta inte längre sant. Bostadsmarknaden fungerar sämre än på många år. Bland annat har påbörjade hyresrätter minskat med 63 procent under första halvåret 2007 jämfört med 2006. Under innevarande år har minskningen fortsatt.

Om man enbart tar rubrikerna enligt Boverket indikatorer kan man enkelt följa utvecklingen av Mats Odells bostadspolitik:

- Maj 2007: Bostadsbyggande i hög takt.
- September 2007: Brist på resurser kan bromsa byggandet.
- Mars 2008: Bostadsbyggandet minskar i år.
- Juni 2008: Betydande minskning av bostadsbyggandet.

Den moderatledda regeringen kan väl knappast vara nöjd med en sådan utveckling.

Kommunerna visar på att allt fler har svårt att klara ungdomars, flyktingars, äldres och funktionshindrades behov. Mats Odell är ansvarig för denna utveckling där tron på marknaden och marknadskrafterna har varit ledstjärna.

Med resultatet i handen: Är den moderatledda regeringen med Mats Odell som ansvarig beredd att ompröva bostadspolitiken?

Anf. 253 ANTI AVSAN (m) replik:

Herr talman! Det finns skäl i den här debatten att framhålla att det nog är politikernas uppgift att skapa förutsättningar för en fungerande bostadsmarknad. Stundtals får man uppfattningen att det skulle vara politikerna själva som skulle bygga husen. Så är inte fallet.

Jag noterar att Socialdemokraterna känner en kraftig beröringsångest inför vissa frågor. Det gäller till exempel frågan om ägarlägenheter. Jag har ställt den frågan tidigare, och jag ställer den även i det här fallet.

Möjligen får jag svar av Gunnar Sandberg. Hur kommer det sig att man har ändrat uppfattning, och i så fall varför?

Vi som sitter i alliansen inte bara förklarar vad vi gör, vi genomför också en konsekvent och genomtänkt bostadspolitik. Motsidan har i egentlig mening en avsaknad av bostadspolitik som man beskyller alliansregeringen för.

När man ska fråga om alternativen är det beröringsångesten som lyser stort och tydligt. Man vill inte prata om det. Hur är det med dessa frågor?

Anf. 254 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Herr talman! När det gäller ägarlägenheter vill vi se vad som står i utredningen. Vi har varken sagt ja eller nej, utan vi avvaktar och ser.

Det vi har sagt är att vi behöver en mångfald på bostadsmarknaden. Vi har ju bostadsrätten, som jag tycker är så mycket bättre än ägarlägenheterna skulle vara.

Många vill inte äga lägenheten. Där har vi hyresrätten. Den är vi i avsaknad av. Det är också sådana, som jag sade i mitt anförande, som det är mest brist på. Utvecklingen går åt fel håll med er politik.

Anf. 255 ANTI AVSAN (m) replik:

Herr talman! Jag vet inte hur Gunnar Sandberg räknar. Det finns 1,7 miljoner hyresrätter och 890 000 bostadsrätter i Sverige. Det saknas i varje fall inte hyresrätter i förhållande till bostadsrätter. Sifferexercis har vi hört tidigare från Vänsterpartiets sida.

När man ställer frågor om alternativet till alliansregeringens bostadspolitik får man svaret: Vi sitter i opposition. Finns det då inte anledning att tydliggöra läget?

Hur förhåller det sig med den fråga som Andreas Norlén ställde tidigare och inte fick något svar på? Det skiljer 96 miljarder mellan Vänsterpartiets och Socialdemokraternas politik när det gäller bostadssubventioner.

Vad är lösningen i den situationen? Som det är nu finns det inte ett samlat alternativ. Det lyser helt med sin frånvaro. Det finns inte heller enskilda alternativ som kommer att kunna få gehör. Socialdemokraterna kan väl ändå inte tro på det?

Anf. 256 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Herr talman! Om ett och ett halvt år kommer vi att ha en färdig bostadspolitik. Det kan Anti Avsan vara övertygad om. Men du får vänta. Jag säger samma sak som ni sade när vi hade regeringsmakten.

Ni sade att vi hade en avsaknad av en bostadspolitik. Vi hade ingen bostadspolitik, och ni trodde inte på vår politik. Ändock byggde vi 120 000 bostäder, något som ni inte trodde var möjligt. Vi klarade av det med vår politik.

Om du väntar, Anti Avsan, tror jag nog att vi kommer att ha en politik som väljarna kommer att ge sin röst för.

Anf. 257 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Gunnar Sandberg sade att han tyckte att bostadsrätt är bättre än ägarlägenhet. Då kan man bara rekommendera Gunnar Sand-

berg att välja bostadsrätt. Det är egentligen det som vår politik går ut på. Det är egentligen inte politikernas sak att välja för människor. Det tycker åtminstone vi att enskilda människor ska få göra själva.

Gunnar Sandberg tog upp problemen med att man flyttade ifrån Jämtland. Det borde glädja Gunnar Sandberg att regeringen nu bereder ett nytt förslag till strandskyddslagstiftning. Där ska man få chansen att utveckla landsbygdsområden och kunna bygga i väldigt attraktiva lägen.

Jag vet inte om Gunnar Sandberg har tagit del av den remiss som varit ute och om han tycker att det är ett bra steg för Jämtlands del.

Anf. 258 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är jättebra att man utreder strandskyddsproblematiken så att det kan byggas. Men det är kanske inte de bostäderna man efterlyser.

Vi bygger småhus i Jämtland, men vi bygger inga hyresrätter. Vi bygger en del bostadsrätter. Det är framför allt hyresrätterna vi behöver även på landsbygden.

Det är ungdomarna som flyttar därifrån. Jag tror inte att de efterfrågar de bostäder som vi kommer att bygga strandnära.

Anf. 259 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! När man hör socialdemokrater prata om detta talar de å folks vägnar om vad människor efterlyser och inte efterlyser. Det kanske är den politik de för.

Man kan ta del av hur det är i många andra kommuner. Det är trots allt en kommunal angelägenhet hur man planerar för boende och sådant. Det byggs hyresrätter den dag som i dag är även på landsbygden även om efterfrågan inte är så stor. Det är ganska naturligt att det inte byggs så mycket där.

Men det som kanske är ännu viktigare för Sverige som helhet, och då naturligtvis också för Jämtland, är den jobbpolitik som alliansen har och som gör att man har förutsättningar att bo överallt i landet. Det är det som är grunden för att man över huvud taget ska efterfråga en bostad.

Anf. 260 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Herr talman! På landsbygden är inte problemet att det saknas byggbara tomter och mark att bygga på. Problemet är att det är för dyrt att bygga där med den politik som förs i dag. Det är absolut omöjligt att bygga hyresrätter – vilket jag vill återkomma till, det är ju det ungdomarna och även andra efterfrågar – utan bidrag och utan subventioner.

Anf. 261 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag har två frågor. Socialdemokraterna skriver på sin hemsida att ”kommunerna måste också tillåtas att ta sitt bostadspolitiska ansvar”. Samtidigt uttrycker ni synnerligen vulgärt att slakten av allmännyttan måste stoppas och att allmännyttan är garanten för att det ska gå att uppnå något som kan kallas rättvisa på bostadsmarknaden.

Hur vill ni egentligen ha det? Ska kommunerna få möjligheten att själva förfoga över sin bostadspolitik eller ska riksdag och regering styra detta? Det är den ena frågan.

Den andra frågan gäller att ni kritiserar oss väldigt för en dålig bostadspolitik. Men ni säger inte ett ord till Vänsterpartiet. Det skiljer 450 miljoner mellan er och oss 2009, men det skiljer nästan 100 miljoner mellan er och Vänstern. Samtidigt är det enda som skiljer investeringsstöd. Ska jag tolka det så att investeringsstöd är skillnaden mellan god och dålig bostadspolitik?

Anf. 262 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Herr talman! Den bostadspolitik vi har sett hittills är inte framgångsrik. Ni kan inte sitta här och känna er stolta över den utveckling som sker i Sverige i dag av bostadspolitiken. Det byggs allt färre lägenheter. Det går nedåt. Ni saknar förslag.

Om jag sitter här och rabblar upp en massa förslag som vi skulle ha – vad skulle det innebära? Det skulle inte byggas mer ändå, för det är inte våra förslag som skapar byggandet. Det är era förslag som skapar byggandet. Ni får väl lägga över makten på oss så ska vi komma med förslagen. Vi har en del förslag – väldigt bra förslag.

Men vi ska utveckla det här ännu mer så att vi kommer stärkta om ungefär ett och ett halvt år med en riktig bostadspolitik.

Anf. 263 LENNART PETTERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att jag inte fick något svar på frågan om ifall kommunerna ska få lov att hantera sin bostadspolitik eller inte.

När det gäller det andra är det inte så, Gunnar Sandberg, att ni har många förslag. Ni har två förslag. Det ena är ett investeringsstöd på 400 miljoner, och det andra är investeringar i miljonprogrammet – ett handslag med byggsektorn – på 50 miljoner. Vill du påstå att de två förslagen är skillnaden mellan en god socialdemokratisk bostadspolitik och en dålig allianspolitik inom bostadssektorn? För mig känns det ytterst marginellt.

Anf. 264 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Herr talman! Det talas om förslag som är bra eller dåliga. Det spelar egentligen ingen roll. Det är ju svenska folket som efterfrågar bostäder som inte finns. Det byggs alldeles för få bostäder.

Jag ser en del av era förslag. Det är sänkt skatt på hyreshus, sänkt skatt för den som hyr ut hus, avskaffande av investeringsstöd och räntebidrag, en kommunal hyresgaranti för unga – som det bara är 19 kommuner som efterfrågar – och så vidare. Det är inte tillräckliga förslag. Ni får återkomma med bättre förslag.

Anf. 265 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Herr talman! Först och främst är det värt att påpeka att det låter på Gunnar Sandberg som att det inte byggs någonting alls här i riket. Om man tittar på Statistiska centralbyråns statistik och jämför sista kvartalet 2006 och perioden fram till och med första kvartalet 2008 – ett och ett halvt år – byggdes det fler bostäder under den perioden än under Socialdemokraternas sista ett och ett halvt år vid makten. Det byggs faktiskt i Sverige i dag också.

Jag noterar med viss förvåning att Gunnar Sandberg står här och säger att det inte spelar någon roll om förslagen är bra eller dåliga. Det är ett intressant uttalande för en politiker. Jag tycker nog att det har en viss betydelse om förslagen är bra eller dåliga.

Jag tycker till exempel att vår idé om att det ska bli enklare och billigare att driva företag, till exempel byggföretag, bör ha en rätt stor positiv effekt även på byggsektorn. Sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt bolags-skatt, förbättrad konkurrens och annat gör att man får mer drag i bostadssektorn och i andra sektorer i samhället. Tycker inte Gunnar Sandberg det också?

Anf. 266 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Herr talman! Jag håller med dig, Andreas. Det är klart att det ska läggas fram bra förslag. Det spelar roll att förslagen är bra. Självklart är det så.

Jag lyssnade till Mats Odell tidigare i dag; han var ju med ett tag här. Han sade att man självfallet inte ska ge subventioner till byggarna under goda tider eftersom byggkostnaderna har stigit från 1 200 per kvadratmeter till 1 700 kronor per kvadratmeter. Ni har ju sänkt skatterna. Jag tror att ni har sänkt skatterna för att ge svenska folket större köpkraft så att de kan efterfråga bostäder. Men när de nu inte gör det – ska ni då ta till fler skattesänkningar? Är det lösningen på bostadsproblematiken?

Anf. 267 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Herr talman! En del av de sänkta skatterna, till exempel den sänkta inkomstskatten, gör självfallet att folk har mer pengar över för att konsumera till exempel bostäder. Syftet är dock framför allt att det ska löna sig bättre att arbeta, vilket är ett effektivt sätt att bekämpa arbetslösheten på.

Jag skulle avslutningsvis vilja väcka en annan fråga, nämligen den som jag har ställt tidigare till socialdemokrater här i dag och inte fått något svar på: Vad är alternativet? Vi fick höra Egon Frid från Vänsterpartiet som vill ha 100 miljarder i investeringsstöd under tio år. Socialdemokraterna tycks under samma period vilja ha ungefär 4 miljarder i investeringsstöd. Det är en skillnad på 96 miljarder. Som vänsterpartisten själv sade här är det en viss diskrepans mellan förslagen.

Jag tror att det skulle vara intressant för väljarna att få veta vad det är som gäller. Är det 4 miljarder på tio år, är det 100 miljarder eller är det mittemellan – kanske 50 miljarder?

Anf. 268 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Herr talman! Väljarna ska få veta vad det är som gäller när det är dags att gå till val 2010, Andreas Norlén. Men det är två år fram till valet, och det är nu man behöver bostäder. Det är nu det efterfrågas bostäder, och det kommer det säkert att göras 2010 också.

Jag tycker att det är ni som ska ta fram en bostadspolitik, för den saknar vi i dag. Det råder total brist på bostadspolitik. Det här är ni förmodligen inte nöjda med, och jag hoppas att ni går hem och gör er hemläxa.

Allmänpolitisk debatt

Näringspolitik och
energifrågor

Anf. 269 ALF ERIKSSON (s):

Herr talman! Nu ska vi gå över till att diskutera närings-, klimat- och energipolitik. Grunden för vår välfärd har skapats av våra råvaror, som vi förädlar i det som vi i dagligt tal kallar för basindustrin.

Fram till i dag har den förhållandevis billiga elenergin kompenstat de högre transportkostnader som har belastat den svenska industrin. Orsaken till det är att vi ligger geografiskt i utkanten av de stora marknaderna. Därför har vi högre transportkostnader än jämförbara konkurrentländer.

Malmen och skogen har vi sett som råvaror. Jag tycker att vi ska räkna in energin här också. Det är självklart att vi ska vidareförädla våra råvaror så långt som möjligt. Att exportera el för annat än att trygga elmarknadens funktionssätt är inte heller någon bra affär. Vi ska förädla den och skapa det mervärde som de anställda i industrin åstadkommer med dessa råvaror.

För att det ska fungera måste vi ha en långsiktig förutsägbar energiproduktion. Det finns nog inget område där behovet av långsiktiga spelregler är större än på det energipolitiska. Vem vågar göra investeringar när man inte vet vilka spelregler som gäller om två år? Regeringen ger inga besked. Jag hade förväntat mig att näringsminister Maud Olofsson skulle vara här och delta i debatten i dag, men det är hon inte.

Regeringen har under hela mandatperioden talat om behovet av blocköverskridande överenskommelser. Vi har väntat på inbjudan till de diskussionerna. Men den har inte kommit.

Frågan är inte död för det. I stort sett varje dag, på ett eller annat sätt, blir vi uppvaktade om behovet av just blocköverskridande överenskommelser. Det är fackföreningsrörelsen, det är näringslivet och det är energibolag som frågar vad det är som ska gälla efter 2010.

Det har gått så långt att vi själva gjorde en inbjudan till de politiska partierna för att få till stånd en diskussion, men regeringspartierna uteblev. Sedan gjorde Svenskt Näringsliv och fackföreningsrörelsen en inbjudan, men inte då heller såg vi till regeringspartierna.

Jag har kunnat konstatera att Maud Olofsson säger att hon inväntar EU. Folkpartiet talar om att vi ska bygga fyra nya kärnkraftverk. Ola Alterå säger att vi inte kan investera i någon kärnkraft före 2020 på grund av åtagandena när det gäller förnybar energi. Statsministern är bekymrad över vad som händer med åtagandet för förnybar energi. Med sådana signaler är det väl inte underligt att marknaden är mer eller mindre förtvivlad.

Herr talman! Det kostar oss många arbetstillfällen om regeringen inte kan samla ihop sig till en uppfattning och sätta sig ned med oss för att diskutera en långsiktig energiöverenskommelse. Vi förlorar i tempo.

Vi har sett det som viktigt att vi kan vara föregångare på energi- och klimatområdet. Nu åker regeringen världen runt och berömmar sig av de insatser som vi har gjort i det här landet. Det är gamla insatser som beslutades under förra mandatperioden. Vi skulle gärna se att vi kunde fortsätta med den politiken i framtiden också. Men på grund av uteblivna besked riskerar vi att förlora i tempo, och vi kommer att stå där i framtiden utan ny teknik. Det är nämligen så att den som inte gör den nödvän-

diga omställningen i tid är den som kommer att förlora på omställningen. Den kan inte sälja sin nya teknik till någon annan.

Herr talman! Regeringspartierna står ensamma. I dessa tider när vi upplever varsel och oro på arbetsmarknaden och behöver alla jobb som vi över huvud taget kan hitta behövs det spelregler så att människor får en framtidstro och så att vi får skattebetalare även i framtiden.

Anf. 270 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag blev lite intresserad på slutet när Alf Eriksson pratade om att regeringen åker runt världen och pratar om insatser som görs i Sverige. Det är klart att Sverige i många stycken är ett föregångsland.

I nästa mening sade han att det var gamla insatser och att de insatserna hade gjorts under en tidigare mandatperiod. Jag är intresserad av vilka insatser konkret det är som Alf Eriksson pratar om.

Anf. 271 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Vi är i det här landet världsledande på flera områden när det gäller förnybar energi för att nämna ett exempel. Vi ligger väldigt långt framme när det gäller fjärrvärmeutveckling. Vi skulle kunna komma betydligt längre. Vi ligger bra framme när det gäller utveckling av alternativa drivmedel. Men vi skulle behöva smörja det maskineriet med nya åtaganden och stöd för pilotanläggningar.

Det är så pass intressant att man från den amerikanska sidan är över och studerar vad som finns på den svenska marknaden för att kunna använda det där hemma. Visst är vi långt framme, men vi får inte tappa det försprång som vi har.

Anf. 272 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Anledningen till att jag ställde frågan var att jag ville höra om det var något specifikt beslut som den socialdemokratiska regeringen hade fattat. Vi är väl alla överens om att de här åtgärderna när det gäller fjärrvärme och alternativa drivmedel är bra och att vi har en väl utvecklad miljöteknik i det här landet som bland annat amerikanerna är intresserade av. Det var därför jag ställde frågan.

Anf. 273 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Mycket av de här satsningarna har gjorts under förra mandatperioden och mandatperioden innan. Då hade vi en blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken. Vi hade en stor majoritet i riksdagen bestående av s, v och c. Det bildade en stabilitet. Det bildade också en grund så att näringslivet vågade investera och satsa riskpengar i den här marknaden.

Det är klart att om man står inför situationen att inte veta om Folkpartiets förslag om att bygga fyra nya kärnkraftverk kommer till stånd är det inte säkert att man vågar göra några satsningar på förnybar elproduktion.

Anf. 274 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Herr talman! Alf Eriksson efterlyser en energiöverenskommelse mellan Socialdemokraterna och alliansregeringen. Jag trodde att Alf Eriksson kanske mer var inriktad på en energiöverenskommelse inom sin egen

oppositionskartell, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det skulle i så fall vara väldigt intressant om Alf Eriksson ville ge oss andra ett litet stalltips om hur oppositionens samlade energipolitik kan komma att gestalta sig. Hur många reaktorer vill ni stänga nästa mandatperiod med Maria Wetterstrand som energiminister?

Anf. 275 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Det är enkelt för regeringen att försöka lasta över problematiken på oppositionen, men så lätt kommer ni inte undan. Det är faktiskt så att det är ni som sitter på regeringstaburetterna.

Vi tänker inte låsa upp oss i några bestämda uppfattningar om hur det ska se ut framöver eller sköta energiförhandlingar via riksdagens talarstol eller i massmedierna. Vi ser seriöst på den här frågan. Vi vill sätta oss vid förhandlingsbordet utan att ha några uppbundna uppfattningar som gör att vi inte kan träffa någon överenskommelse.

Anf. 276 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Herr talman! Jag noterar att Alf Erikssons besked tycks vara att oppositionen för dagen inte har någon energipolitik, i vart fall inte i kärnkraftsfrågan. Det är naturligtvis också ett besked till väljarna.

Jag kanske inte får något svar på min fråga om hur många reaktorer ni vill stänga nästa mandatperiod. Blir det en, två eller tre? Alf Eriksson behöver inte precisera sig i detalj. Det räcker med en uppfattning om hur stor del av kärnkraften som ska avvecklas och hur fort det ska gå. Han behöver inte ange exakt antal reaktorer men kanske kan ge en liten hint om det är ungefär en eller ungefär fem. Det skulle vara intressant att få en liten fingervisning.

Anf. 277 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Vi har i grunden inte ändrat uppfattning när det gäller den långsiktiga energipolitiken. Som jag säger kommer vi att delta i sådana förhandlingar med öppna mandat. Det är ingen hemlighet utan sagt precis på det sättet att vi ska behålla de kärnkraftsaggregat vi har tills vi kan ersätta dem med förnybar energi.

Sitta i glashus och kasta sten på oppositionen – jag vill återigen påpeka att det inte är vi som bär ansvaret, tyvärr, för då hade det sett anorlunda ut på det energipolitiska området. Det är faktiskt ni som sitter med ansvaret. Här spretar uppfattningarna, som jag har redogjort för tidigare, åt alla håll, från att ni ska bygga mycket förnybar energi till att ni ska bygga fyra nya kärnkraftverk. Den spretigheten och bredden har vi inte inom oppositionen.

Anf. 278 KENT PERSSON (v):

Herr talman! När jag anmälde mig till debatten för någon vecka sedan hade jag tänkt prata lite grann om *Växande företag – fler i arbete*. Det är en rapport som Vänsterpartiet alldeles nyligen har gett ut. Det finns en hel del återgivet i vår budgetmotion. Med tanke på vad som händer i dag i samhället runt om i världen kan man inte låta bli att prata lite grann om den finansiella oron som drabbar inte bara oss i Sverige utan som är

världsomfattande. Det sammantaget med den vikande konjunkturen gör att läget är allvarligt.

Det är just bristen på tilltro till det finansiella systemet som gör att företagen i dag har det svårare än tidigare. Just bristen på riskkapital är helt avgörande för företagsamhetens utveckling i Sverige. Det här är speciellt allvarligt på landsbygden. Det var redan tidigare problem för företag att låna pengar på banken och att få riskkapitalister att satsa. Den finansiella krisen i dag innebär ännu större problem och svårigheter för företagen.

Att i det läget ha som mål att sälja ut den sista andelen av svenska banker som staten fortfarande äger är för mig svårt att förstå. Här har vi möjlighet att använda vårt ägande till att vara en garant för att se till att det finns ett finansiellt riskkapital för företag så att de kan investera, inte bara i nya maskiner utan också i form av uppköp. Just bristen på tilltron i dag som vi ser mellan bankerna, mellan riskkapitalet och bankerna, gör att vi står inför en större kris än vad vi kanske har sett början på än.

Därför blir frågan vilken roll staten har i detta läge. Den måste vara att se till att det finns riskkapital till investeringar och framtidsatsningar för att främja en utveckling inom energiomställningen i stället för att vi ständigt ser att det är utländska riskkapitalister som försöker nå framgång när det gäller svensk miljöteknik.

Det är tyvärr så att miljöförändringarna och klimatförändringarna inte tar paus bara för att det är en finansiell kris i samhället eller en begynnande lågkonjunktur. De fortgår oavsett hur läget ser ut. Därför har vi en möjlighet i dag, om staten vill ta initiativet, att våga satsa i en miljöteknikfond för att se till att de innovationer som finns i Sverige inom miljö- och teknikområdet också kan omvandlas i produkter och tjänster som vi har nytta av i Sverige och även i omvärlden.

Miljö- och teknikområdet är det område som vi ser har den största potentialen i framtiden för en växande export. Det är viktigt att inse och förstå att just exporten är oerhört viktig för svensk ekonomi i sin helhet. Därför är det oroande, herr talman, att se att den svenska exportandelen alltså har minskat de senaste 50 åren. Det är ingenting jag beskyller alliansen för utan det här är ett faktum. Därför måste vi också göra insatser, framför allt så att små och medelstora företag når ut på exportmarknaderna.

Vi har de senaste åren helt missat de nya marknaderna, nämligen Kina och Indien. Där har vi tappat relativt sett gentemot våra konkurrerande länder. Därför måste vi, precis som Vänsterpartiet föreslår i budgetmotionen, öka satsningarna på exportnäringarna genom att se till att Exportrådet har de resurser som, tyvärr, alliansregeringen har dragit ned på, se till att exportrådgivningen på hemmaplan för företag fungerar bättre än tidigare.

Vi behöver också bygga upp ett stödsystem i Sverige så att vi minimerar marknadens oförmåga att lösa kriserna när det gäller. Vi ser återigen det paradoxala i att i kapitalismens högborg USA är man tvungen att förstatliga delar av bankväsendet för att garantera att det finns kapital för företag att låna så att de vågar investera igen. Bara tanken på att fortsätta att sälja ut Nordea förefaller för mig i det här läget väldigt oseriös.

När det gäller energipolitiken i övrigt har jag under två års tid väntat på en inbjudan från Maud Olofsson. Under två års tid har jag ställt frågan och fått till svar att inbjudan kommer. Under två års tid har det stått i

finansplanen att det kommer samtal. När? Nu är min talartid snart slut. Jag kommer att lämna kammaren efter mitt anförande. Det beror inte på någon brist på respekt för er utan för att jag har min dotter här i staden, och jag vill gärna träffa henne i kväll.

Anf. 279 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Herr talman! Vi fick höra en del oroliga ord om finanskrisen och de problem som följer därav för företagen. Det ställdes en fråga om statens roll. I motsats till Vänsterpartiet är min uppfattning att statens grundläggande roll är att skapa bra spelregler för den finansiella sektorn och att i den mån det behövs bidra till ökad stabilitet på finansmarknaderna, till exempel på det utmärkta sätt som Riksbanken och Riksgäldskontoret har agerat för att tillföra kapital när det har behövts. Regeringens arbete har också haft den tydliga inriktningen att gemensamt i Europa skapa stabilitet och bra spelregler.

Det är också regeringens uppgift att se till att finanspolitiken bidrar till trovärdighet för Sveriges avsikt att hålla ordning på sina offentliga finanser. Hur kan Vänsterpartiets ansvarslösa expansionspolitik enligt talarens uppfattning bidra till finansiell stabilitet i Sverige?

Anf. 280 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det var en rolig omvandling. Det vi nu har upplevt är att den fullständigt avreglerade finansiella marknaden har kollapsat. Det är en fullständig härdsmälta. Det är inte så att enskilda personer har varit kriminella. De har agerat utifrån de lagar och den ordning som har gällt, och de har byggt upp en bubbla där det har varit lönsamt att tjäna pengar på pengar. Det säger vi fullständigt nej till. Det enda som skapar värde i samhället är att satsa och investera i produktion av varor och tjänster.

Vi behöver ytterligare reglera den finansiella marknaden så att den fungerar. Vi behöver se över bankernas ensidiga möjlighet att säga upp lån, vilket har gjort att företag går i konkurs. Detta är en oansvarig politik.

Anf. 281 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Herr talman! Kent Persson säger nej till att tjäna pengar på pengar. Att tjäna pengar på pengar brukar vi andra kalla ränta. Det innebär, som jag tolkar det, att Kent Persson vill avskaffa det ekonomiska systemet som vi i dag känner det genom att till exempel avskaffa företeelsen ränta. Det är ett helt nytt ekonomiskt system, praktiserat kanske i andra länder vid andra tidpunkter med blygsam framgång – för att uttrycka sig försiktigt.

Jag tycker att frågan kvarstår: Givet det ekonomiska system vi i dag har i Sverige är det viktigt att staten och regeringen står för en finanspolitik som ger trovärdighet och som visar att man har ordning på de offentliga finanserna. Till och med Socialdemokraternas Mona Sahlin har anförut i tämligen skarpa ordalag att Vänsterpartiet för en ansvarslös finanspolitik som hon inte kan tänka sig att stå bakom i regeringsställning.

Då är frågan återigen: På vilket sätt skulle Vänsterpartiets finanspolitik med kraftig expansionism bidra till finansiell stabilitet och därmed gynna Sveriges näringsliv?

Anf. 282 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Till skillnad från alliansregeringen gör vi en stor satsning på kommunsektorn som helhet. Kommunsektorn är en viktig förutsättning för ett fungerande svenskt näringsliv. Ungefär 500 miljarder upphandlas av den offentliga sektorn varje år. En stor del går till framför allt småföretag i småkommuner. Vi vill nu göra det lättare för småföretag att vara med och upphandla, för det är krångligt i dag. Lagen om offentlig upphandling är krånglig, och den behöver ses över för att göra det lättare.

Det här är viktigt. Grunden för en välfärdsstat, grunden för att vi har ett näringsliv över huvud taget, är att vi har en välfärd som vi kan luta oss mot. Det handlar om skola, infrastruktur, vägar, järnvägar och telekommunikationer. Det är grundförutsättningen för att företagen ska kunna växa här. Vi ska kratta i manegen för företagen så att de ges möjlighet att växa här i Sverige. Det är vår politik.

Anf. 283 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Debattören efterlyser mer riskvilligt kapital, och i detta syfte menar han att Vänstern, och givetvis riksdagen, borde verka för att Nordea skulle förbli statlig. Med anledning av detta skulle jag vilja ställa frågan: På vilket sätt borde Nordea göra andra bedömningar än dagens redan existerande banker gör för att bidra till att öka riskkapitalet? Det är det som frågan handlar om.

I denna finanskris, liksom den finanskris vi hade i Sverige i slutet av 80-talet och början av 90-talet, har bedömningen varit att man har för stor risk. Nu står du här och säger att vi ska ha större tillgång till riskkapital från statligt ägda banker. Frågan är: Hur skulle Nordea göra andra bedömningar än de bedömningar banker gör i dag?

Anf. 284 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det är självklart att Nordea inte kan göra andra bedömningar än enligt de ägardirektiv som man har. Det är i så fall riksdagen som ska fastställa ägardirektiven. Men det kan inte heller vara så att staten eller skattebetalarna ska gå in och rädda banksystemen när de kollapsar, som de var tvungna att göra i början av 90-talet.

Den politik som förs av alliansen i dag är att sälja ut Nordea. Om det sedan går över styr ska man köpa tillbaka banken. Det är dålig politik. Vi ska använda och förvalta vår gemensamma egendom i form av statliga företag så att det gagnar utvecklingen.

Det är brist på riskvilligt kapital i dag. Man kan dagligen läsa att riskkapitalbolag inte kan låna upp från banker till exempel, och på det sättet kan de inte fortsätta att garantera verksamhet i företagen och går i konkurs. Så ser verkligheten ut i dag.

Anf. 285 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Det ska bli intressant att höra den här debatten, om att vi har en finanskris som är orsakad av att banker och finansinstitut har tagit för stora risker, att man har lånat ut pengar med för dålig säkerhet. I denna debatt har då Vänsterpartiet propagerat för att vi i stället ska ha en statlig bank som går in och tar risker.

I princip är det samma sak. Det blir ändå skattebetalarna som får ta smällen när Nordea inte klarar av att göra det som amerikanska banker inte har klarat av att göra. Det ni föreslår är ingenting annat än en kris fast i ett annat namn.

Det som är viktigt att göra för banker och finansväsen är att se till att goda affärsidéer kommer fram men undvika att skattebetalarna får ta notan. Ni har egentligen inget annat recept.

Du säger att vi ska ha mer riskvilliga investeringar, och du vill att Nordea ska göra detta. Då tycker jag att ni borde framföra sådana förslag här i kammaren så att vi kan debattera dem på allvar, för jag tycker inte att det är så mycket allvar i det du säger.

Anf. 286 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det är väl så att det här är betydligt allvarligare än vad många tycks tro. Vi ser åtminstone effekterna, och det är ökade varsel och ökade konkurser. Det är ett problem när det inte finns riskvilligt kapital att tillgå.

Jag vill påminna kammaren: Vad hade ABB och Ericsson varit om staten inte hade gått in och gjort satsningar, riskvilligt satsat på utveckling så att de företagen har kunnat utvecklas? Det är just det som har varit framgångsreceptet i Sverige, samarbetet mellan stat och företag.

När det inte finns riskkapital kommer utländska riskkapitalister hit till Sverige och försöker raggas upp innovationer och idéer och utveckla dem, förhoppningsvis här i Sverige men oftast utomlands. Det är till exempel ett solcellsföretag i Uppsala, som i dag finns nere i Tyskland. Det är inte en bra politik.

Anf. 287 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Kent Persson säger att han i två års tid har väntat på en inbjudan till breda energisamtal. Var lugn, Kent Persson! Den kommer.

Jag vet inte om Kent har sett att det internationellt har hänt en del i klimat- och energifrågorna under de här två åren. Bland annat har EU tagit en målsättning om 20-20-20, det vill säga att vi ska minska koldioxidutsläppen med 20 procent, energieffektivisera med 20 procent och ha 20 procent förnybart i systemen.

Jag tycker för min del att det är rätt bra om vi har det här på plats innan vi för svensk del sätter oss vid förhandlingsbordet. Var lugn! Inbjudan kommer. Dessutom kommer vi att bjuda in både Miljöpartiet och Vänsterpartiet till våra överläggningar.

Jag läser i Socialdemokraternas stora klimat- och energimotion från i fjol att man säger att Vattenfall ska erbjuda Europas lägsta energipriser till industrin. Delar Kent Persson den synen?

Anf. 288 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Den första delen, att den här inbjudan kommer till både Miljöpartiet och Vänsterpartiet, vet jag inte riktigt hur man ska tolka.

Faktum är att det var för nästan exakt två år sedan som vi första gången fick inbjudan av Maud, vår näringsminister, direkt här i kammaren till samtliga politiska partier. Det här har jag hört ett visst antal gånger, inte bara här i kammaren utan även i tv. Jag får väl vänta ytterli-

gare en tid, bara det inte blir som i pjäsen *I väntan på Godot*, där det inte blev någonting.

I övrigt är det så att vi är olika politiska partier, och vi gör olika bedömningar i olika frågor. Men jag kan försäkra Jan Andersson att när det gäller energipolitik och näringspolitik står Socialdemokraterna och Vänsterpartiet oerhört nära varandra – betydligt mycket närmare än vad du tycks tro.

Anf. 289 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Ja, inbjudan kommer.

Det var intressant att höra att ni står så oerhört nära varandra i det här. Är det då så att Kent Persson delar synen att Vattenfall ska erbjuda Europas lägsta energipriser till basindustrin? Om nu Vattenfall skulle göra det, hur är det tänkt att det ska göras? Hur tänker man sig att det ska fungera i förhållande till fri konkurrens och regler om statsstöd?

Jag tycker att man är ute och fiskar i ganska grumliga vatten när man försöker förespegla dem som nu tappar sina jobb, inte bara av energiprisanledning, att man ska lösa det här på något sätt när det faktiskt inte är möjligt att genomföra i verkligheten.

Anf. 290 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det blir lite märkligt. Jag vet inte vem du ställde frågan till. Det borde uppenbarligen vara Alf som svarar på den frågeställningen. Du hade ju tidigare möjlighet att begära en replik till Alf om Vattenfall och deras förslag.

Vi är olika politiska partier, och du vet lika väl som jag att det här inte är någon fråga som vi driver i Vänsterpartiet. Hur det här ska gå till vet inte jag, utan det är en fråga som du bör ställa till Socialdemokraterna, som har drivit den. Allt annat är orimligt.

Anf. 291 BODIL CEBALLOS (mp):

Herr talman! För mig som ledamot inte i näringsutskottet utan i utrikesutskottet är det nästan en arbetsskada att alltid koppla det som sker på hemmaplan till ett lite större skeende, det vill säga det som händer i resten av världen.

När min lönsamma hemmafabrik Norrsundets pappersbruk lades ned samtidigt som företaget i stället expanderade i Brasilien började åtminstone mina tankar snabbt förflytta sig över Atlanten, och jag började fördjupa mig i temat svenska och europeiska bolags agerande i andra länder.

I början handlade det mest om pappersbruken och om den utveckling som jag sedan flera år redan uppmärksammat på av latinamerikanska miljöaktivister som besökt mig för att få Miljöpartiets stöd mot skövlingen av Amazonas och andra skogar och mot etableringen av smutsiga och miljöstörande industrier i deras hemländer.

Relativt snart dök naturligtvis annat än pappersbruken upp på agendan, i synnerhet olika energibolags agerande på flera olika kontinenter. Det går inte att särskilja utvecklingen av vårt näringsliv i Sverige och utvecklingen i andra länder. Som vanligt hör allt ihop.

Herr talman! Temat för debatten här är näringsliv och energi. Det är två frågor som onekligen hör nära samman. Inte minst gäller det när man

tittar utanför Sveriges gränser, där kampen om vinsterna från de fossila bränslena engagerar företag från hela världen och där metoderna inte alltid är särskilt rumsrena.

Häromdagen avgick hela regeringen i Peru – i stället för att vänta på att bli avsatt – på grund av en korruptionsskandal där det norska oljebolaget Discover Petroleum var inblandat. Skandalen har fått namnet Petrogate, och det säger väl allt.

Andra svenska och europeiska oljebolag som antingen agerar klart i strid med de regler som gäller eller utnyttjar de kryphål som finns är, för att bara ta några exempel, det svenska Lundin Oil, som verkar i krigets Sudan, det spanska Repsol, som har haft kontakter med Colombias paramilitärer, franska oljebolag i Burma etcetera. Olje- och gasfyndigheter och alla pipeliner driver befolkningar på flykt, många gånger ursprungsbefolkningar. Vinsterna kommer i de flesta fall de stora bolagen och vissa korrupta politiker till del, medan fattigdomen hos befolkningen i stället ofta ökar.

Men det är inte bara de privata bolagen som agerar i marginalen av vad som kan anses lagligt eller moraliskt riktigt. Vi behöver inte gå längre än till vårt statliga Vattenfall, som med hög miljöprofil i Sverige bryter kol i Tyskland, med stora konsekvenser för den berörda befolkningen, som också där tvingas bort från sina hemtrakter. Stora Enso, som delvis ägs av finska staten, ägare till Norrsundets bruk, etablerar sig nu mer och mer i Latinamerika och kritiserar av miljörelserna – inte så mycket på grund av utsläpp från fabrikena men på grund av skogsskövling och bekämpningsmedel.

Det spanska Endesa – till stor del statligt även det – bygger dammar i Latinamerika och tvingar indianbefolkningen från deras hem och marker, bland annat i Patagonien i södra Chile. Det enda positiva med den dammen är att det åtminstone inte handlar om ett fossilt bränsle och därför inte späder på klimatpåverkan. Men när den energi som utvinns ska transporteras 200 mil till huvudstaden utan en enda avstickare på vägen undrar man ju varför man inte hellre bygger en solcellspark i den betydligt mer närbelägna Atacamaöknen, där förresten Boliden en gång på 1970-talet, med då obefintlig miljölagstiftning, förenade stora områden som de sedan aldrig har behövt ta ansvar för.

I ett land som Chile, där alla naturtillgångar har sålts till privata aktörer, blir det svårt för regeringen att styra valet av energi till annat än det bolagen är beredda att betala för. Endesa äger 80 procent av allt vatten i Chile. Resten äger andra utländska bolag.

Det kärnkraftsälskande landet Frankrike är ute och missionerar om kärnkraft i många länder runt om i världen. Tanken är att franska bolag ska få bygga dem, förstås. Men vem ska sedan ta hand om avfallet? I studier som har gjorts om radioaktiv strålning har det visat sig att landet Benin strålar. Orsaken är dumpat radioaktivt avfall. Även på andra ställen i fransktalande Afrika känner vi till att det finns radioaktivt avfall dumpat. Kan det ha något samband? Förmodligen.

En lukrativ handel verkar också vara att sälja avfall, till exempel elektronikavfall, till länder utan eller med dålig miljöskyddslagstiftning. Vårt elektronikavfall är ett stort problem i flera länder i Afrika. Jag blir uppmärksam på det här problemet allt som oftast när jag träffar besökare från Afrika här i riksdagen.

Miljöpartiet har gått i täten för en omställning till nya bränslen, och Sverige ligger väldigt långt framme, som flera har sagt, när vi jämför oss med andra länder. Vi har miljötekniken. Vi har företag med både kunskap och resurser att investera i andra länder. Inte minst har vi ett mycket gott rykte, och förtroendet för oss och det som förknippas med Sverige är mycket stort.

Därför är det viktigt att det goda rykte vi har på det här området inte förstörs av svenska bolag som agerar i andra länder. I Afrika har nyligen det svenska företaget Sekab kritiserats för sina etanolprojekt i Tanzania, där det gäller sockerrör, och i Moçambique, där det gäller jatroba. Projektet kritiserar i huvudsak eftersom de tar mark i anspråk som tidigare användes för livsmedelsförsörjning. När det gäller sockerrören krävs mycket vatten, vilket också riskerar att försämra förutsättningarna för annan odling i närområdet. I Tanzania tvingades tusentals personer att flytta på grund av det svenska etanolprojektet.

Med grund i de här exemplen har nu jag och några andra miljöpartister skrivit en motion där vi kräver att man ska ställa krav på att de svenska bolagen tar både sociala och miljömässiga hänsyn och gör konsekvensbedömningar när man investerar i andra länder. Det ska gälla också europeiska bolag.

Anf. 292 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Jag kommer i fred. Jag vill inleda med att säga det till Bodil Ceballos. Jag skulle ha kunnat ta en replik om hur de tre partierna på vänsterkanten ska kunna förena sig eller om hur en bensinskattehöjning med 2 kronor litern kan slå i olika områden av Sverige, men jag avstår från det, för jag tycker att Bodil Ceballos inlägg var kolossalt intressant.

Jag håller kanske inte med om allt, exempelvis när det gäller kärnkraften, men kopplingen mellan global energipolitik och utrikespolitik är viktig. Bodil Ceballos berörde den västra och södra delen av världen, men hon nämnde inget om den östra, där jag vill påstå att det finns en koppling mellan statsledning och företag, nämligen Ryssland och Gazprom.

Jag undrar bara om Bodil Ceballos skulle vilja utveckla sin syn på detta. Vi har ju sett hur ett land använder energileveranser som ett politiskt vapen. Vi har sett det i Georgien, i Baltikum och på fler ställen.

Anf. 293 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Jag kan gärna diskutera Gazprom. Vi ser ju denna politik också på hemmaplan, med den planerade gasledningen i Östersjön, som Miljöpartiet redan på ett väldigt tidigt stadium tog avstånd från och har försökt väcka opinion kring. Vi vet också att många andra här i riksdagen inte vill se denna ledning i Östersjön.

Precis som du säger använder Gazprom och ryska staten energin som en del i ett politiskt projekt. Man använder den också för att binda upp och sätta press på andra länder och för att ha makten över olje- och gasleveranser. Naturligtvis är det ett stort problem.

Det som jag nu tog upp i stället – Gazprom har vi ju diskuterat väldigt mycket här i riksdagen – har vi inte diskuterat lika mycket. Det gäller hur

våra bolag hanterar andra delar av energipolitiken, som är precis lika viktiga.

Anf. 294 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att det inlägg som Bodil Ceballos höll var klossalt intressant. Återigen: Jag kanske inte håller med om alla aspekter, men jag tror att det är viktigt att man visar på den typ av kopplingar som finns och på den cynism som präglar en del av den globala omvärlden.

Jag vill återkomma till det som jag ur ett svenskt Östersjöperspektiv ändå ser som ett reellt hot mot oss. Vi har mer eller mindre statligt kontrollerade bolag i vår närhet som använder energi- och gasleveranser som ett verktyg eller rent av som ett politiskt vapen i olika internationella konflikter. Det oroar mig. Det är viktigt att man från olika partier och från olika ledamöter upplyser om de faror som ligger i det.

Storbritannien har redan nu inlett en diskussion om sitt oerhörda beroende av rysk gas och varnar för den faran. Kärnkraften kan naturligtvis vara ett alternativ. Där har Bodil Ceballos och undertecknad möjligtvis olika åsikt.

Anf. 295 BODIL CEBALLOS (mp) replik:

Herr talman! Jag läste en studie som visade att om vi skulle ersätta alla fossila bränslen med kärnkraft från de uranfyndigheter vi känner till i dag skulle uranet räcka i ett år. Den är alltså knappast ett alternativ i den omställning som vi alla vill ha.

Jag delar mycket av din oro, Hans Wallmark, för hur man använder oljan och energin i ett säkerhetspolitiskt perspektiv. Det finns andra sådana problem som vi kanske kommer att ha nära inpå oss väldigt snart. Då handlar det om Arktis och om risken för att där få in hela konflikten om oljan, gasen och energin. Det måste vi vara väldigt uppmärksamma på.

Vi har samma problematik i hela Kurdistan. Vi har alltså krutdurkar runt omkring. Vi kan få en även på hemmaplan. Det är viktigt att vi är väldigt uppmärksamma och att vi tillsammans, faktiskt alla partier här, ser till att vi inte någonsin hamnar i en sådan situation.

Anf. 296 JAN R ANDERSSON (m):

Herr talman! Våra svenska städer som växte fram på 1600- och 1700-talet växte nästan alltid fram i närheten av floder och strömmar.

Tillgången till vatten och strömmande vatten har alltid varit en förutsättning för både transporter och energiförsörjning. Hela vår svenska välfärd har i princip byggts på tillgången till vatten.

Man kunde se en liknande symbolik när malmfälten började exploateras för drygt 100 år sedan. För att kunna försörja dessa stora industriprojekt med energi startade man en ganska industriell uppbyggnad av vattenkraften, som fortfarande i dag är den största producenten av energi för oss, tillsammans med kärnkraften.

Tillgång till billig, säker och miljövänlig energi har varit en garant för vår svenska välfärd. I dag jobbar ungefär 400 000 personer inom den elintensiva branschen. Givetvis är det också en förutsättning för en framtida välfärd att svenska företag kan garanteras billig, säker och miljövänlig energi.

Men det här är givetvis ingen självklarhet. Det är ingen självklarhet att vi i all framtid ska ha en billig och säker el, utan det beror på de beslut som fattas här. Det beror också till viss del på om de beslut vi en gång har fattat ska gälla för alltid.

Det är vi som berättar vilka förutsättningar industrin ska ha när det gäller tillgång till billig och säker el. Man kan generellt säga att energimarknaden och energipolitiken består av tre delar som i någon mening står i konflikt med varandra.

En del är givetvis effektivitet. Vi måste ha en elmarknad, som jag sade, som kan ge billiga elpriser. Vi måste ha en marknad som fungerar och en reglering som är relevant och som faktiskt leder oss framåt.

En annan del är givetvis miljön. Generella utsläpp har vi kunnat besegra. Men klimatutmaningen är den stora utmaning som står framför oss när det gäller miljöfrågorna.

Det finns också en annan del som kanske handlar om försörjningssäkerhet. Det handlar givetvis om geopolitiska förutsättningar. Men det handlar också om marknadens stabilitet och leveranssäkerhet.

Vi bör som politiker naturligtvis ta hänsyn till alla dessa delar.

Om drygt ett decennium kommer stora delar av vår elproduktion att börja fasas ut. Den första av de nuvarande tio svenska reaktorerna kommer att stängas. Enligt Energimyndigheten har man konstaterat att vi kommer att ha en brist om ingenting görs. De alternativa energislag som föreslås och som för närvarande byggs ut i en takt som kanske motsvarar de ökade behov vi har just nu kommer inte att kunna ersätta de stora nedläggningar när det gäller energi som kommer att ske inom 10–20 år.

Frågan om framtidens energiförsörjning hänger därmed i luften. Vi har redan sett flera företag som har stängt sin verksamhet. De säger att det är på grund av att energipriserna börjar bli alltför höga.

Fortfarande är energipriserna, relativt resten av världen, låga i Sverige. Men det finns ingen garanti för att det förblir så. Det finns inga svar. Därför tror jag att många av de beslut som företag och industrier vill fatta dröjer.

Vi kan också konstatera att de styrmedel som finns, huvudsakligen via skatter och utsläppsrätter, är effektiva när det gäller att styra hur el produceras och konsumeras. Men frågan är om vår klimatpolitik styr bättre eller om den styr dyrare. Låt mig ge ett exempel!

Sedan 1990 har vi ökat våra utsläpp av koldioxid i Sverige. Det beror givetvis på hur man räknar, för vissa energislag är undantagna från Kyoto-protokollet. Men om man exempelvis hugger ned en skog för att förbränna den tar det någonstans mellan 20 och 420 år innan den uppväxande skogen åter kan binda koldioxid.

I ett kort perspektiv är det dessutom så att en nyproducerad och uppväxande skog ger mer koldioxid än vad som binds.

Det här är ingenting som bara vetenskapen har konstaterat. Även Greenpeace har sagt att detta kan vara problematiskt. Med detta vill jag säga att förnybara energislag inte bara är oproblematiska. När man ser på frågan om miljö- och klimatomställning bör man ha en bredare blick än vad vi kanske för närvarande har.

Det finns också stora välfärdsutmaningar som kommer av höjda elpriser. Man har räknat med att elpriserna, med en oförändrad energipolitik gentemot 2020–2030, kanske kommer att ha stigit med 50 procent om

25 år. Man räknar då med välfärdsförluster på ungefär 22 miljarder per år, som det skrevs i en rapport. Detta är då oaktat de välfärdsförluster som kan komma genom att industrier väljer att lägga ned i stället för att investera och oaktat hur våra andra sociala system klarar att hantera de problem som kan uppstå om vi inte klarar av att bygga våra företag starka inför framtiden.

Är det klimatsmart att göra allting till alternativ? Ja, mer eller mindre, kanske man kan säga. Men jag tror också att man i denna tid av förnybara energikällor bör titta på livscykelanalyser. Man kan exempelvis titta på kärnkraften. Den producerar ungefär 2 gram fossilt koldioxid per kilowattimme. Vattenkraften producerar 5 gram. Vindkraften producerar faktiskt uppåt 10 gram. Detta kan då jämföras med kolkraften som ligger på 700 gram.

Men det som är viktigt nu, herr talman, är att det inte dröjer med besked. För jobben och klimatet behövs det besked om framtidens energi.

Anf. 297 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Jag delar Jan R Anderssons oro, att bristen på besked kan vara negativ för utvecklingen. Men jag skulle gärna vilja höra om Jan R Andersson delar den uppfattning som Ola Alterå gav till känna för en tid sedan – jag tror att det var i Svenska Dagbladet – att det inte är möjligt att bygga ut kärnkraften i Sverige eller att bygga nya kärnkraftverk före 2020 på grund av våra åtaganden. Som förslaget nu är ska 49 procent av vår energiproduktion bestå av förnybar energi.

Delar Jan R Andersson Ola Alterås uppfattning?

Anf. 298 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag tror att jag och Alterå som faktiskt har föräldrar som är uppvuxna på samma ställe, vid samma å, har ungefär samma uppfattning.

Det viktigaste handlar inte om att vi ska starta en ny kärnkraftproduktion i dag. Jag tror att det är viktigt att vi kan ha en forskning som möjliggör att nya typer av reaktorer forskas fram och att vi har en kompetens när det gäller att driva kärnkraften vidare.

Men det absolut viktigaste är att vi så snart som möjligt kan få besked om vilken inriktning energipolitiken ska ha. Då är frågan om kärnkraften väldigt intressant.

Det är noterat att Alf Eriksson tidigare sade: I grunden har vi inte ändrat uppfattning. Detta innebär väl att Socialdemokraterna därmed har ställt sig vid sidan av och sagt att kärnkraften fortfarande – ni har ju inte ändrat uppfattning – ska fasa ut med start 2020 och därefter. Där har jag och Alterå kanske en annan uppfattning, att kärnkraften bör vara kvar efter 2020.

Anf. 299 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Det vore väsentligt om Jan R Andersson och övriga på den här kanten kunde diskutera sig samman om det här signalsystemet. Det ligger ju en del i det här, att det nog inte går med bördefördelningen före 2020. Men det handlar då om att samla ihop sig och lämna signaler till marknaden om att det nog är det andra som vi måste satsa på fram till 2020, för att man ska uppnå de här 49 procenten.

Vi har i grunden inte ändrat uppfattning. Nej, vi har sagt att vi ska köra de här kärnkraftverken, och vi ska avveckla dem så småningom. Så småningom innebär det naturligtvis att de inte håller i evinnerliga tider. Då måste de ut, och de ska till dess vara ersatta med annan förnybar energi.

Anf. 300 JAN R ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Fortfarande dröjer beskedet i den frågan från socialdemokratin. Kan vi garantera efter 2020 att ha en fortsatt billig, miljövänlig och säker produktion av elkraft? Det är ungefär som Energimyndigheten konstaterar, att möjligheten att ersätta den kärnkraft som börjar att fasa ut efter 2020 med alternativ energi inte finns. Jag har inte hört några nya besked från Socialdemokraterna om att man skulle kunna bygga ny kärnkraft när den nuvarande kärnkraften fasa ut.

Jag ser inte att vi i dag behöver bygga ny kärnkraft, men när den kärnkraft vi har kommer att fasa ut kan vi inte ersätta allt det med alternativ energi, av flera skäl. Det är rent tekniskt och praktiskt inte möjligt. Det är också för att kärnkraften i dag är klimatsmart och billig. Vill vi upprätthålla den elintensiva industrin i Sverige bör vi ge den den förutsättning som i dag redan finns, det vill säga god försörjning.

Anf. 301 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ska börja med att rikta mig till Socialdemokraterna och Alf Eriksson. Det var en rätt dyster bild av vår värld som Alf tecknade här. Upp med mungiporna! Jag ska komma till varför när vi pratar om energin.

Först vill jag säga att som alla vet gick alliansen till val på att skapa flera arbeten, på att skapa ett bättre företagsklimat. Jag kan konstatera att vi har haft stora framgångar när det gäller att få folk från utanförskapet in i arbete.

Tittar vi på årets budget – jag ska inte prata om det som vi har gjort tidigare – har vi ett kraftfullt paket riktat mot företagarsektorn, 7 ½ miljarder i sänkning av arbetsgivaravgifterna, vilket gör att det blir billigare för företag att anställa. Det är något som har oerhört stor betydelse i dessa dagar när vi ser att det är pressat med varsel och så vidare. Dessutom, som en parentes i kanten, kan man säga att kommunerna får 3 miljarder extra som en följd av arbetsgivaravgiftssänkningen. Vi sänker bolagsskatten med 7 miljarder, från 28 till 26,3 procent.

Inför valet var ungdomsarbetslösheten en av de stora frågorna. Jag kan konstatera att vi väldigt lyckosamt har sänkt arbetsgivaravgifterna för unga under 26 år. När det gäller den gruppen vill Socialdemokraterna göra det sammanlagt 13,6 miljarder dyrare för arbetsgivarna att ha ungdomarna anställda. Jag är nöjd med det vi har gjort, och jag hoppas verkligen att man inte straffar den här gruppen som har det svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

Om vi tittar på klimat- och energipolitiken är det en klimatdebatt i morgon eller på fredag, men klimat och energi hänger så intimt ihop att man måste prata om båda två när man tar upp de här frågorna. Vi gör satsningar på precis det som har nämnts från talarstolen. Vi sätter av 875 miljoner för att tekniken som ska ta steget från forskning och utveckling till demonstrationsanläggningar för att gå vidare till kommersialisering

ska få ett bättre läge. Det handlar till exempel om andra generationens biodrivmedel.

Vi sätter av nästan 340 miljoner för att underlätta spridningen av teknik som är klimatsmart, bra för klimatet och ur energisynpunkt men som ännu inte riktigt har förmågan att klara sig på marknaden. Det kan till exempel handla om solceller.

Miljöbilspremien har varit en succé. Vi sätter av ytterligare pengar för miljöbilssatsningen.

Avslutningsvis kan man säga att vi också satsar rejält på att göra det lättare att etablera vindkraft med en förenklad tillståndprocess.

Vi har hört flera gånger från talarstolen att det inte investeras något i energibranschen, för man vet inte vad förutsättningarna blir. Tittar vi på energibranschen som energisektor är det en av de största investeringarna i svensk ekonomi. Det investeras oerhörda summor i energiproduktion.

Tittar vi på förra årets utfall av hur mycket förnybar energi som levererades ökade vi med en och en halv terawattimmar. Det är inga småmullor. Det är en 2-procentig ökning av förnybar energi. Så visst händer det saker och ting på energiområdet, och investeringarna står inte stilla, Alf Eriksson. Så upp med mungiporna!

Anf. 302 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Jan Andersson nämner vad alliansen gick till val på. Jag tror inte att ni gick till val på att ni skulle höja arbetsgivaravgiften för småföretag som i dag är 2 ½ procent högre än den var då.

Vi straffar inte heller några ungdomar. Vi hjälper dem. De som anställer arbetslösa ungdomar slipper enligt vårt förslag arbetsgivaravgiften. Vi riktar vårt stöd till dem som behöver det mest.

Men det var inte det som var min huvudpoäng i den här repliken. Jag vill höra Jan Anderssons uppfattning, hur han tolkar Ola Alterås uttalande om kärnkraften och 2020. Menar ni i Centerpartiet att dörren är stängd för kärnkraftsbygge före 2020? Eller försöker ni med detta pressa fram att åtagandet om 49 procent förnybar energi är för högt? Vill ni pressa ned det?

Anf. 303 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Precis som jag sade i avslutningen på mitt anförande: Om vi tittar på förra året ökade vi med en och en halv terawattimme förnybar energi. Jag är inte särskilt bekymrad över att vi skulle sänka ambitionerna när det gäller förnybarhetsmålet. Det tror jag inte att Alf Eriksson är heller.

När det gäller kärnkraften är det väl lite av en hypotetisk fråga. Även det tror jag Alf Eriksson begriper. Även om vi i dag skulle bestämma oss för att bygga nya kraftverk som drivs med kärnklyvning skulle de inte finnas på plats till 2020. Det är inga småfjuttanläggningar som man bygger hur som helst, utan det är långa processer för att få dem på plats. Så i perspektivet 2020 är det närmast en icke-fråga.

13,6 miljarder sätter regeringen av för att sänka arbetsgivaravgifterna för unga, oppositionen i form av Socialdemokraterna 650 miljoner.

Anf. 304 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Ja, det blir billigare om man riktar det till dem som behöver det.

När det gäller kärnkraftsfrågan, ska jag tolka Jan Andersson som att vi kan avföra från dagordningen att diskutera nya kärnkraftverk före 2020? På så vis har vi fått ett besked i dagens debatt.

Jag har en till fråga till Jan Andersson. Under våren fattade riksdagen beslut om en ny fjärrvärmelag. I samband med detta beslutade vi i kammaren att det skulle tillsättas en utredning om trepartsinträde för fjärrvärmerna. Det handlar alltså om dem som har energi som i dag ofta går ut i intet, om hur man skulle kunna ta till vara den energin i fjärrvärmenätet. Det skulle tillsättas en utredning om detta. När kommer den utredningen?

Anf. 305 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Alf Eriksson säger att det blir billigare om man riktar detta till dem som behöver det. Regeringens sänkning av arbetsgivaravgifterna för unga omfattar alla. De 650 miljoner som Socialdemokraterna sätter av går till 5 000 individer. Är det så att nr 5 001, 5 002 och 5 003 inte behöver detta? Det är en väldig skillnad i ambitionsnivå mellan 650 miljoner och 13,6 miljarder.

Alf Eriksson frågar hur han ska tolka detta med kärnkraften och 2020. Alf Eriksson ska tolka det precis som jag sade det. Min bedömning är att även om vi i dag beslutade att bygga nya verk finns det inget som kan leverera före 2020.

Anf. 306 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Precis som Jan Andersson sade finns det en punkt på dagordningen i morgon som heter Miljö och klimat. Dock vill även jag drista mig till att i dag koppla ihop energifrågor och klimat. Energin är ju en av huvudpunkterna när det gäller klimatfrågan.

Detta är en av de största utmaningar vi har. Jag tror aldrig att vi i mänsklighetens historia har haft en så stor utmaning som att få bukt med klimatförändringarna. Då gäller naturligtvis att vi måste satsa väldigt brett på energikällor som inte släpper ut koldioxid.

Som vi från Folkpartiet ser det handlar det inte om antingen förnybar energi eller kärnkraft. Det ska vara både–och.

När det gäller förnybar energi har vi ju det ambitiösa målet att till 2020 ha en 49-procentig andel sådan. Det mandatet har vi på oss, och det står vi fast vid.

Hur gör man då för att kunna uppfylla detta ambitiösa klimatmål? Som jag sade tidigare är fortsatt användning och utveckling av kärnkraften en av grundförutsättningarna, förutom naturligtvis att utveckla förnybar energi. Här vill jag en gång för alla slå fast en sak, herr talman: På något vis verkar det ofta i diskussionen som om det fanns ett motsatsförhållande här. Det motsatsförhållandet finns inte. Vi måste kunna satsa på både–och för att radikalt kunna minska koldioxidutsläppen.

Folkpartiet stöder naturligtvis fortsatt utbyggnad av vindkraft och det planeringsmål som finns när det gäller vindkraft. Här har alliansregeringen en tydlig inriktning, inte minst när det gäller att man vill samordna miljöbalken och plan- och bygglagen för att skapa förenklade tillståndsprocesser. Även en del statliga myndigheter har i sina regleringsbrev fått

direkta uppdrag att stödja etablering av vindkraft. Bland andra Försvarmakten har i sitt regleringsbrev att man ska titta på sådana etableringar.

Herr talman! Debatten om förnybar energi har kretsat väldigt mycket kring vindkraft, men det finns också andra förnybara energikällor som på kort sikt skulle kunna ge ett värdefullt tillskott av energi och samtidigt mer eller mindre direkt påverka sysselsättning och tillväxt. Som vi har varit inne på några gånger är ju miljöteknik någonting som ger sysselsättning och tillväxt.

På västkusten, i Lysekil, finns det långt framskridna planer på att starta en kommersiell tillverkning av vågkraftverk. Det skulle innebära att man inom en kort tid skulle kunna anställa upp till 250 verkstadsarbetare i en sådan industri. Med tanke på de varsel vi nu har inom fordonsindustrin i Västsverige är det naturligtvis speciellt intressant att man skapar ny industri.

Ett problem i sammanhanget har visat sig vara att just vindkraften pekas ut i så många lägen. Bland annat i regleringsbreven står det om satsning på vindkraft. Vågkraften kommer då i skymundan om man ska väga olika intressen mot varandra.

På det sättet finns en risk att de stora forskningsframgångar som finns just inom vågkrafttekniken hindras från att kommersialiseras, vilket de faktiskt har möjlighet att göra.

En grundläggande förutsättning för utvecklingen av vågkraft är att man kan få i gång en referensanläggning i Sverige. I ett sådant sammanhang är det naturligtvis oerhört viktigt att vågkraft jämföras med vindkraft i beslutsprocesserna.

Herr talman! Som jag inledde med är det inte så att Folkpartiet bara förordar fortsatt användning av kärnkraft. Vi förordar också en kraftig utveckling av förnybar energi – det ena utesluter absolut inte det andra, och det är det som enligt vår syn ger en ansvarsfull energipolitik.

Vindkraft och vågkraft bör alltså ha samma förutsättningar att utvecklas. Då är det viktigt att man använder erfarenheter av det arbete som har skett kring vindkraften och förenklade tillståndsprocesser så att det även kommer vågkraften till del.

Anf. 307 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Lars Tysklind kommer från en del av Sverige där det finns ett stort raffinaderi med gott om överskottsenergi som man i dag inte använder. Vilken är Lars Tysklinds uppfattning om det här med trepartstillträde till fjärrvärmenäten där man kan koppla ihop detta? Vilken är Lars Tysklinds uppfattning om den utredning som jag efterfrågade tidigare? Är detta något vi bör påskynda?

Det kan inte vara lätt att vara alla goda gåvors givare. Jag får nämligen inte den här ekvationen att gå ihop, Lars Tysklind. Ni är för förnybar energi och vill bygga ut den förnybara energins andel till 49 procent, men samtidigt säger ert parti att ni ska bygga fyra nya kärnkraftverk. Den ekvationen får jag inte att gå ihop, såvida vi inte ska producera en oerhörd mängd förnybar energi för att komma upp i paritet med kärnkraftsproduktionen.

Anf. 308 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! När det gäller kärnkraften är huvudinriktningen från Folkpartiets sida att vi ska köra de kärnkraftverk vi har i deras tekniska livslängd och sedan ändå ha en beredskap för att planera för att ersätta dem. I första hand ska vi alltså egentligen driva samma mängd kärnkraftverk.

Det är inte fråga om alla goda gåvors givare. Jag tror bara att vi måste tänka om. Vi har inte fått några besked från Socialdemokraterna heller. Alf Eriksson pratade om något slags öppet mandat, och vi fick ingen redovisning av hur Socialdemokraterna ser på kärnkraftens framtid. Ur Folkpartiets synpunkt har vi väldigt tydligt redovisat hur vi ser på frågan, och det tror jag att debatten mår väldigt bra av.

Anf. 309 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Nej, Lars Tysklind, orsaken till att vi inte har gått ut och sagt något är att vi inte ska störa en framtida blocköverskridande överenskommelse genom att binda fast oss någonstans. Men ni har gått ut och sagt att ni vill bygga fyra nya kärnkraftverk. Det är det jag inte får att gå ihop med ett samtidigt bejakande av målet om 49 procent förnybar energi.

Den första frågan handlade om att ta vara på den överskottsenergi, eller spillvärme som det i dagligt tal kallas, som bland annat kommer från raffinaderiet i Lysekil. Jag träffade i förra veckan företrädare för industrin längs västkusten, och vi kunde ganska snabbt räkna ihop att där fanns tio terawattimmar som i dag går rakt ut oanvänt. Det ska till en väldig energieffektivisering om vi ska kunna ta till vara på dem, och där vill jag höra Lars Tysklinds uppfattning

Anf. 310 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! När det gäller spillvärme som vi diskuterar här används ju till en del spillvärmerna från Preemraffen i Brofjorden i dag. Man har byggt ut en del kulvertsystem, och naturligtvis är det en energikälla som definitivt ska tas reda på.

Man kan koppla det till diskussionen vi hade om kärnkraften förut. Även där finns det en hel del spillvärme som bara försvinner. Ska man se långsiktigt på det ska man faktiskt ta reda på den också. Jag tycker att man ska sträva efter att få in detta i fjärrvärmnäten.

Regionalpolitik

Regionalpolitik

Anf. 311 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! Alla regioner har olika förutsättningar för tillväxt och utveckling. De bästa kunskaperna om de lokala förutsättningarna finns lokalt, inte centralt. Därför vill vi socialdemokrater fortsätta att utveckla den regionala utvecklingspolitiken som syftar till att skapa en hållbar tillväxt i hela landet.

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet. En bra livsmiljö med ett brett utbud av socialservice,

utbildning och kultur höjer allas livskvalitet och stärker regionernas attraktions- och tillväxtkraft.

Vi tycker att det är viktigt att den nationella nivån, tillsammans med företrädare för regionerna, utformar en strategi för att utveckla regionernas och landsbygdens möjligheter.

Före valet lovade de borgerliga partierna en mängd åtgärder till de boende i glesbygden. Nu kan vi se resultatet av två år med en moderatledd regering.

Resultatet är ökade klyftor mellan människor och också mellan landets olika delar. De rika får mer, och de som redan har det svårt får det ännu sämre.

Regeringens politik gynnar ensidigt storstadsregioner och de rika kommunerna runt Stockholm i synnerhet. För Norrlands del innebär det att avsevärda samhällsresurser har försvunnit från regionen, vilket inte är till fördel för fortsatt utveckling i Norrland och dess glest bebyggda delar.

Exempel på vad som har skett är följande. Den borgerliga regeringen drar ned på antalet högskoleplatser i ett läge där ungdomskullarna växer. Det här sker framför allt vid de mindre och medelstora lärosätena.

Regeringen tog bort var tredje plats på den kommunala vuxenutbildningen. På mindre orter är behovet av vuxenutbildning som störst. Den ökning som vi nu ser i budgeten handlar om en tredjedels återställare.

Antalet långtidsarbetslösa ungdomar har ökat.

Många villaägare på landsbygden fick höjd fastighetsskatt, inte sänkt som utlovats. Sänkt fastighetsskatt får man framför allt om man bor i storstadsområdenas miljonvillaområden.

I stället för utlovade sänkta arbetsgivaravgifter fick småföretagarna i Norrland höjda arbetsgivaravgifter.

När det gäller utvecklingen av bredbandsstöd kan vi konstatera att regeringen har bromsat utvecklingen.

När det gäller telefon kan vi konstatera att vissa hushåll i Norrlands inland och Småland inte har någon fast telefoni. Regeringen gör ingenting åt det problemet.

Planerna på Norrbotniabanan är skrotade.

Polisutbildningen dras ned kraftigt, och det är skolorna utanför Stockholm som drabbas hårdast.

Den borgerliga regeringen vill också sälja ut vartannat apotek. Därmed riskerar olönsamma apotek i glesbygden att så småningom läggas ned.

Posten ska børsintroduceras. Det kommer helt säkert att påverka postutdelningen i svårtillgängliga delar av Sverige.

Sedan har vi de förändringar i det kommunala skatteutjämningsystemet som har genomförts. Det län som jag representerar, Jämtlands län, tappade 44 miljoner. Det är pengar som kommuner och landsting inte kan lägga på vård, skola och omsorg. Det blir mindre resurser till det.

Utförsäljningen av Telia, som också planeras av regeringen, kommer att medföra att ett säkert telenät inte längre kan garanteras.

Vi ser hur de statliga myndigheterna rationaliseras och centraliseras, och det saknas en analys av effekterna för glesbygden av detta.

Sedan har vi skattelättnaderna för hushållsnära tjänster. Det har glesbygdens medborgare inte råd med. Av de ansökningar som kom in, som är drygt 52 000, kom 342 ansökningar från Jämtlands län. I Härjedalens kommun var det 11 ansökningar och i Östersunds kommun 228. Då kan man fråga sig var de som använder sig av de här hushållsnära tjänster finns. Jo, de finns i Nacka, Täby, Kungsbacka, Danderyd och Lidingö. Var och en av de här kommunerna har fler ansökningar än hela Norrbottens län. Men medborgarna i de glest befolkade delarna av landet får naturligtvis vara med och betala den här subventionen som den borgerliga regeringen har infört för de högavlönades köp av hushållsnära tjänster.

Effekterna av förändringarna i trygghetsförsäkringarna är mycket stora.

Det här säger vi socialdemokrater nej till. Det är en orättvis politik. Vi vill att hela Sverige ska leva. För oss är det självklart att rika kommuner och landsting ska dela med sig för att hjälpa människor i andra delar av landet så att de också kan få en bra välfärd.

Anf. 312 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Herr talman! Berit Andnor och jag har, som boende i de norra delarna av landet, en gemensam utmaning. Det började bra när Berit Andnor pratade om den regionala kraften som kommer underifrån. Men sedan häpnade jag över den verklighetsbeskrivning som Berit Andnor gav av situationen, i alla fall i min del av landet.

Jag kommer från Norrbotten, som aldrig har haft så många människor i jobb. Sjuktalet har sjunkit radikalt. Vi har lyckats få rejäla satsningar på forskning, utveckling, infrastruktur och annat. Det gör att det finns en positiv möjlighet för Norrbottens utveckling.

Vi har utmaningar kvar. Trots låg arbetslöshet minskar befolkningen. Vi har en utmaning i att stärka attraktionskraften, men det är en utmaning som vi också delar med många andra delar av landet.

Hur kommer en skattehöjning på hundratals miljoner som drabbar Norrbottens näringsliv att göra Norrbotten mer attraktivt för människor och företag?

Anf. 313 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Det är en positiv utveckling i Norrbotten. Det hälsar jag med tillfredsställelse. Men det är inte tack vare den borgerliga regeringens politik, Stefan Tornberg, som det går bra för Norrbotten, utan det är tack vare de investeringar som den tidigare, socialdemokratiska regeringen har gjort bland annat i branschprogram, infrastruktur och genom att omfördela från de rikare delarna av vårt land till de delar av vårt land där det krävs en skatteutjämning som fungerar. Där är det den borgerliga politiken, och därmed också Centerpartiet och Stefan Tornberg, som sviker glesbygden och Norrbotten.

Låt oss ta Norrbotniabanan, Stefan Tornberg. Hur känns det att åka hem och förklara att denna bana inte ska byggas? Hur det känns det att komma hem och förklara att Norrlands inland är förlorare på den borgerliga regeringens politik? Det är fakta. Det är verkligheten, Stefan Tornberg.

Anf. 314 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Herr talman! Det är just fakta som talar emot Berit Andnor. På område efter område kan vi räkna hem hur utvecklingen har sett ut för enskilda människor, företag och regionen som sådan under de senaste åren. Berit Andnors beskrivning av de satsningar som regeringen gör stämmer inte alls med verkligheten.

Vi har nu en rekordstor satsning på infrastruktur. Det tomrum av offnansierade satsningar som den socialdemokratiska regeringen lämnade efter sig har den nuvarande regeringen sett till att rätta till. Vi kan fullfölja Haparandabanan och satsningar på annan infrastruktur. Vi kan rusta upp stambanan. Norrbotniabanan finns med som ett projekt i det som vi ska diskutera som prioritering jämfört med andra satsningar på den regionala nivån.

Så Berit Andnor kan vara lugn. Den nuvarande regeringen vill ha utveckling i hela landet.

Anf. 315 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Det tar sig i alla fall inget uttryck i den budget och den politik som den borgerliga, moderatledda regeringen för. Centerpartiet, som före valet bredde ut sig vitt och brett om vad som skulle göras och vilken regionalpolitik som skulle föras, står ju tomhänt. Det finns ingenting.

Jag noterar att Stefan Tornberg inte med ett ord bemöter alla de punkter som jag räknade upp. Ta skatteutjämnningen! Det finns ingenting av det som Stefan Tornberg kommenterar. Ta infrastrukturen! Det är ju en bluff, det som Stefan Tornberg nu säger, att ni skulle ha säkrat infrastrukturbyggnaden i Norrlands inland och i de norra delarna av vårt land. Det är ju inte på det sättet.

Ta frågorna om bredband! Ta frågorna som handlar om universiteten och utbildningsplatserna! Är det verkligen så, Stefan Tornberg, att Centerpartiet så sviker sin egen politik att ni ställer upp på den moderata politiken när det gäller den högre utbildningen? Det är ju så det är.

Anf. 316 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag har haft anledning att följa debatten om fastighetsskatten de senaste åren och har tagit emot mängder med samtal från människor till exempel på västkusten, i Mälardalen och i Norrland. När jag går in och tittar i varje enskilt fall som jag har följt upp – då ska man veta att varje enskilt fall är unikt – har jag ännu inte funnit någon som har fått en höjd fastighetsskatt i förhållande till tidigare.

Därför är det med stort intresse jag skulle vilja se den redovisning som Berit Andnor kan visa av att man har fått en höjd fastighetsskatt.

Anf. 317 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Jörgen Johansson vet väl lika bra som jag att den uppföljning som har skett av just fastighetsskatten, som ju är ett av de största sveken av ett löfte som den borgerliga regeringen har gjort sig skyldig till, visar resultatet att fastighetsskatten har höjts i stora delar av vårt land, just i glesbygdens och landsbygdens område. Det måste Jörgen Johansson också vara medveten om. Då har vi naturligtvis kunnat följa upp det lokalt och regionalt, men det är framför allt också Villaägarna,

som ju är stora intressenter inom det här området, som själva i sin statistik lägger fram detta. Det har varit tydligt för oss alla att effekten har blivit den att det är villaägarna i glesbygden och på landsbygden som har fått vara med och betala de fastighetsskattesänkningar som har skett i storstadsområdenas rika områden.

Anf. 318 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det här är en direkt osanning. Så är inte alls förhållandet. Villaägarnas beräkningar har vi kritiserat. Man har inte tagit med den första sänkning som alliansregeringen gjorde direkt efter regeringsskiftet i sina beräkningar.

Det är dessutom så att den höjning av fastighetsskatten som nu sker hade skett även i det gamla systemet. Därför måste man göra jämförelserna utifrån det förhållandet. Jag tycker ändå att vi ska hålla det här på en saklig nivå.

Jag har ännu inte sett någon som har förlorat på den förändring som vi har genomfört när det gäller fastighetsskatten – utom en grupp. Det är de som arrenderar ut mark till människor som har hus på ofri grund. De som arrenderar ut marken är förlorare, och det bör man se över. Men låt oss återkomma till det.

Anf. 319 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Då tycker jag att Jörgen Johansson ska ta och ägna lite tid åt Villaägarnas Riksförbund och övertyga dem om att de har fel i sina bedömningar.

Detta är ju en mycket stor orättvisa, som den borgerliga regeringen även på det här området har genomfört. Slott och koja beskattas lika. Det är fullständigt orimliga skattesänkningar som en del villaägare i de rika storstadsområdena har fått. Betydande skattesänkningar har gått till dem som har det allra bäst, medan de hela tiden har fått betalas av dem som har de lägsta inkomsterna och som har de villor som inte har särskilt höga taxeringsvärden.

Det är ju på det sättet, Jörgen Johansson. Även på det här området är den borgerliga regeringen förespråkare för en omfördelning som går ut på att man tar ifrån de fattiga och ger till de rika.

Anf. 320 FINN BENGTSSON (m) replik:

Herr talman! Ja, det var ju en rad svepande, kritiska beskrivningar av regionalpolitik som Berit Andnor levererade här, som hon beskyller alliansregeringen för att inte ha tagit fasta på. Jag tror snarare att det är tvärtom, att det är tillkortakommanden från ett långvarigt socialdemokratiskt styre som har krävt en hel del förändringar.

Låt mig då fästa uppmärksamhet på det Berit Andnor säger om att sälja ut apotek. Här handlar det om att identifiera ett problem som resten av Europa har identifierat till skillnad från Sverige under socialdemokratiskt styre, nämligen att vi har mellan två och fyra gånger så få utleveransställen av läkemedel per capita, per invånare, som resten av Europa.

Då är min fråga till Berit Andnor: Hur tror hon att det kan missgynna tillgängligheten för läkemedel för det svenska folket att man nu i stället säljer in fler utleveransställen?

Anf. 321 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Det jag har gjort här, Finn Bengtsson, är att jag har räknat upp de förslag som den borgerliga regeringen har lagt fram i den här riksdagen och som också den borgerliga majoriteten i denna riksdag har beslutat om. Det handlar bland annat om förändringarna när det gäller vuxenutbildningen, förändringar när det gäller bredbandsstöd, infrastruktur och så vidare. Och nu hade Finn Bengtsson en möjlighet att lyssna till detta.

Jag konstaterade att det inte finns någon av dem som tidigare har be-
gärt ordet som på någon punkt har kunnat säga att det har varit felaktigt.

När det gäller apoteken handlar det naturligtvis om att om man säljer ut vartannat apotek innebär det att man lägger ansvaret på privata intressen. Vi har sett hur detta har genomförts i Norge. Där är det tre multinationella företag som har tagit hand om apoteken. Det som det handlar om är naturligtvis att det är privata intressen som kommer att styra var man etablerar sig, Finn Bengtsson. Det begriper väl vem som helst.

Anf. 322 FINN BENGTTSSON (m) replik:

Herr talman! På alla andra ställen där privata intressen får lov att distribuera saker och ting till folk brukar det följa tillgänglighetsökningar. Det omvända har vi sett i andra system där det råder ransoneringspolitik och svårigheter att få det som för livet är nödvändigt, till exempel läkemedel.

Jag skulle ändå vilja be Berit Andnor att reflektera en liten sekund och kanske ge oss ett svar: Tycker Berit Andnor att det är förvånansvärt att Sverige är det enda land som ännu inte har en reform av apotekets ökade utbud av distributionsställen, eller tycker Berit Andnor att det är normalt att Sverige ska skilja ut sig från resten av Europa till exempel så att vi har betydligt sämre tillgänglighet till just dessa ställen men också sämre tider för öppethållande?

Anf. 323 BERIT ANDNOR (s) replik:

Herr talman! Finn Bengtsson, för oss som bor i Norrlands inland är det oerhört viktigt att vi har möjlighet att ha apotek. Jag betvivlar mycket starkt – det finns ingen erfarenhet som säger emot att jag har rätt – att de privata intressena skulle garantera olönsamma apotek i Norrlands inland. Det är det som det handlar om.

Tillgängligheten kanske blir mycket bättre här i Stockholm, till och med i Östersund. Men vad det handlar om är att se till att vi har en trygg och säker läkemedelsförsörjning med tillgänglighet för hela befolkningen i hela landet. Det kan inte privata vinstintressen garantera, Finn Bengtsson. Det kan bara staten göra. Och vi har, som Finn Bengtsson mycket väl vet, en god tillgänglighet. Vi har säker läkemedelsförsörjning, och vi har dessutom en mycket god tillgänglighet och låga priser, vilket också är viktigt för kunderna.

Men det handlar ju hela tiden om vems intressen man gynnar, Finn Bengtsson. Är det medborgarnas, eller är det privata vinstintressens?

Anf. 324 CHRISTINE JÖNSSON (m):

Herr talman! Precis som föregående talare vill jag också diskutera regionalpolitik och regional tillväxt, dock kanske med utgångspunkt i en

annan del av landet, nämligen Sveriges sydligare. Inom min valkrets finns bland annat Sveriges sydligaste udde. Också den diskussion som Berit Andnor förde visar att det finns stora skillnader mellan hur de olika regionerna ser ut.

Det man kan vara överens om är att regionerna har stor betydelse för Sveriges tillväxt, men även i utvecklingen i Europa totalt märker man att regioner och regionala kluster för hela länders tillväxt vidare.

Det finns olika problem och olika förutsättningar. När det gäller de svenska regionerna vill jag framför allt diskutera gränsregionerna. Det finns gränsregioner såsom Öresundsregionen mot Danmark men också stora delar mot Norge och Finland. Om man tittar på arbets- och boenderegionerna ser man att de utökats kraftigt vad gäller pendlingsavstånd. I dag är det inte ovanligt att man pendlar från min hemstad Lund till såväl Halland som Småland och Blekinge, och naturligtvis till hela Skåne. Så ser det säkert ut också på flera andra ställen i landet.

Det som kanske skiljer Skåne från många andra regioner är att man där även pendlar till andra sidan sundet, till Danmark. Det gäller inte bara till Köpenhamn utan också till stora delar av Själland. Många svenskar jobbar i Danmark, och många danskar bor i Sverige. I dag hörs fler danska än svenska röster i Bunkeflo och Västra Hamnen i Malmö. Om man går och handlar eller går på restaurang i Köpenhamn och stora delar av Själland är det de svenska rösterna som hörs. I dag är det heller inte ovanligt att svenska ungdomar får sitt första jobb på den danska sidan. När det framför allt under de senaste decennierna varit svårt att få arbete i stora delar av Skånerregionen har en räddning för många ungdomar varit att de fått sitt första jobb på andra sidan sundet.

Det är viktigt med bra infrastruktur, både beträffande vägar och järnvägar. Det gäller såväl inom Sverige som, liksom i vårt fall, i Öresundsregionen via bron över till Danmark.

Det som kanske varit ett bekymmer och som man kan fundera på är förståelsen från myndigheternas sida för det nya sättet att leva, att man måste anpassa regelverket både till gränsregionerna och till det utökade pendlandet. Jag är i dag en flitig tågresenär mellan Stockholm och Malmö–Lund-området och också inom Öresundsområdet. Jag har fått många reaktioner från sådana som långpendlar. De har problem bland annat med skattemyndigheter och andra myndigheter som inte tycker att man ska ha stora pendlingsavstånd. De vill helt enkelt skriva vederbörande på den adress i andra delar av landet där han eller hon till exempel har sin övernattningslägenhet. Det är en väldigt trångsynt inställning. Myndigheterna har inte följt med i utvecklingen, alltså att det i dag är ganska vanligt att folk pendlar långa avstånd. Synen på pendling måste således bli annorlunda. Förutsättningarna måste bli bättre för pendling såväl inom Sverige som mellan de olika gränsregionerna.

Låt mig återvända till Öresundsregionen. Den är viktig både för Sveriges tillväxt och för Danmark. Det finns en del hinder som vi måste fortsätta att arbeta med. Det gäller skatter, försäkrings- och trygghetssystem och naturligtvis även pensionssystemen. Man kan också fundera på det skatteavtal som ingicks av den förra regeringen och som innebär att personerna skattar där de jobbar och inte där de bor. Det betyder att många kommuner, bland annat min hemkommun, får betala för barnom-

sorg och skola men får inte tillbaka de kostnader de har på grund av det skattesystem som finns.

Jag tycker att det är viktigt att titta vidare på dessa frågor. Samtidigt är det viktigt att se på detta som något positivt. Det kanske är den viktigaste frågan att lyfta fram i dag. Både myndigheter och vi politiker måste se pendling och förstörade arbets- och boenderegioner inom landet och mellan olika länder som en förutsättning för den framtida tillväxten.

Anf. 325 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! En del av dessa frågor är ju kända och har diskuterats. Efter den borgerliga regeringens tillträde kallade det ansvariga statsrådet för nordiska frågor till ett stort möte där alla fick lägga fram sina synpunkter på vad som behövde förändras. I samband med det mötet var det inget fel på höjden på svansföringen när det gällde hur fort allt skulle gå och saker och ting förbättras.

Nu skulle jag vilja veta vad som har förändrats och förbättrats för de människor som pendlar över Öresund efter det att den borgerliga regeringen tillträdde.

Anf. 326 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Herr talman! Vi har turen att även ha före detta ansvarig minister i kammaren. Det jag tror är det viktigaste är kanske inte hastigheten, utan det allra viktigaste är enligt min uppfattning att pendlingsmöjligheterna i form av kollektivtrafik finns och utvecklas. I dag är det svårt att på ett hyfsat sätt pendla över sundet trots att det finns många tågförbindelser.

Det andra är att fortsätta att arbeta med dessa frågor. Det som har hänt, och som jag tycker varit en av de viktigaste bitarna, är att till exempel Arbetsförmedlingen i Malmö i mycket större utsträckning i dag jobbar med arbetsförmedlingen i Köpenhamn. Det har blivit en mycket större och bättre samordning än det varit tidigare.

Det jag tycker att vår minister ska prioritera är kanske inte i första hand skatteavtalet, som jag snarast ser som ett kommunalt problem, utan de trygghetssystem som finns för den enskilde. Det ska man prioritera.

Anf. 327 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Jag inser att det finns svårigheter. Jag ska i mitt anförande återkomma till det.

Det jag observerade i samband med Skånemötet var att det utlovades en mängd förändringar i hög hastighet. Det som Christine Jönsson säger om kollektivtrafiken är i så fall något som Region Skåne har att se till. Vad gäller samarbetet har det i många herrans år funnits en arbetsförmedling för Öresund. Det är knappast något som tillkommit nu. Vi får återkomma till debatten.

Anf. 328 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Herr talman! Fortfarande är den viktigaste delen att fortsätta arbeta med den enskildes bekymmer vad gäller pendling. Det handlar om sjukförsäkringar, pensionsförsäkringar och föräldraledighet. Dessa delar ska vara prioriterade.

Kollektivtrafiken kan i och för sig vara Region Skånes bekymmer, men samtidigt är den en viktig förutsättning för att det hela ska fungera.

När det gäller Arbetsförmedlingen tycker jag att man framför allt fått upp medvetenheten. Det har tagit ganska många år att bli medveten om att så pass många människor pendlar över till den andra sidan. Det är viktigt att man jobbar med dessa frågor och verkligen informerar om vad som händer med exempelvis sjukförsäkringen eller pensionsförsäkringen. Det samarbete som i dag finns mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och andra har, som jag uppfattat det hela efter att ha arbetat med dessa frågor i många år, först nu fått den vikt som det skulle haft redan för ett antal år sedan.

Anf. 329 STEFAN TORNBERG (c):

Herr talman! De senaste veckorna har varit minst sagt dramatiska i världen och också påverkat politiken inte bara i vårt land utan även globalt. Vi är väl mitt inne i en internationell finanskris som vi förhoppningsvis, men inte alls säkert, har sett crescendot av. Vi ser också effekter av en global konjunkturavmattning. Dessa faktorer påverkar och är beroende av varandra. Det jag skulle vilja tala om är de regionala konsekvenserna, de lokala konsekvenserna och de globala konsekvenserna av den utvecklingen.

I Sverige har vi mötts av besked om stora varsel inom för Sverige viktiga industrisektorer. Det har påverkat vissa regioner mer än andra, men effekterna märks i hela landet om än i olika grad. Talarlistan i dag är rätt bra. Christine Jönsson talar om Sveriges sydligaste del och därefter kommer jag och har den nordligaste, med Tretriksroset, inom mitt område. Samtidigt är både likheterna och skillnaderna stora mellan regionerna i de olika delarna av Sverige. Även jag brottas med de utmaningar som gränshinder och annat innebär för att vi ska kunna ta till vara tillväxtkraften fullt ut.

I ett sådant läge, med de utmaningar vi står inför, är det viktigare än någonsin med en konsekvent politik för jobb och företagande. En sådan politik är den absolut viktigaste regionalpolitiska insatsen för att skapa förutsättningar för människor och företag att utvecklas och växa.

Jag gläds över den budgetproposition som regeringen har gjort med stora satsningar på forskning och utveckling och på infrastruktur, med tydliga signaler om ett ökat regionalt ansvarstagande. När vi står inför snabba förändringar i vårt land och i vår omvärld gäller det att snabbt mobilisera de regionala resurserna. Det var tydligt i mitt län när vi hade en betydligt mindre strukturförändring med industrinedläggelser, som ändå var relativt stora på de orter de drabbade. Även nu har det skett i Västra Götaland.

Det finns dock en avgörande skillnad. I Västra Götaland kunde man få ett tydligt engagemang från folkvalda politiker. Man fick en kraftsamling mellan staten och den folkvalda regionen. I mitt län, Norrbotten, finns inte de folkvalda med i arbetet på samma sätt. Där är ansvarsfrågan betydligt otydligare. Den regionala kraften kommer inte fram på samma sätt.

Fru talman! Sverige håller på att stöpas om. Jag vill ta fasta på det som en enig ansvarskommitté presenterade i ett betänkande för snart två år sedan. Det var ett betänkande som föreslog ett ökat regionalt ansvars-

tagande och som nu har fått ett rungande ja från de lokala och regionala politikerna, politiker som ser de utmaningar som finns, som ser möjligheter som finns i den egna regionen och är beredda att ta ansvar. Initiativ tas nu runt om i vårt land för att få möjlighet att själva ta det här ansvaret. Ansökningar om att bilda regionkommuner har lämnats in till regeringen från flera landsting.

Jag delar denna uppfattning. Det handlar om att skapa effektivitet, få en bättre samordnad stat på den regionala nivån, ersätta stuprören med en samordnad hängränna och få ett samlat statligt agerande. Staten har ansvar för utvecklingen i hela Sverige.

Men det gäller också att staten har en geografi som är anpassad till de folkvalda regionerna. Det handlar om att skapa förutsättningar för regional tillväxt och att de folkvalda politikerna lokalt kan bli delaktiga i den regionala utvecklingen på ett bättre sätt. Det handlar om att skapa en region som går i bättre takt med den lokala kommunen. Det handlar om demokrati, att flytta besluten närmare människorna och ge medborgarna bättre möjlighet att utkräva ansvar och få ett tydligare regionalt företräderskap. Vem har ansvaret? Vem kan företräda mig i regionen? Är det den statligt utsedde landshövdingen eller det folkvalda regionrådet?

Men inte minst handlar det om att kunna säkerställa en likvärdig hälso- och sjukvård i hela vårt land. Det är den kanske viktigaste välfärdssektorn, där medborgarna i vårt land inte är beredda att acceptera de skillnader som nu finns. Vad jag förstår finns det också en stor samsyn i kammaren om att dagens landsting många gånger är alldeles för små för att klara av det uppdraget.

Fru talman! Det handlar om att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då måste vi också ha en hållbar samhällsorganisation. Sverige är på den nationella nivån övertungt för att klara av de utmaningar vi står inför. Den regionala och lokala kraften måste få större möjligheter. Därför ser jag det som självklart att vi går vidare med att permanenta försöksregionerna och att det blir en positiv och skyndsam hantering av de regionala initiativ som har tagits, men också att staten tar sitt ansvar och att vi får en ny statlig länsindelning, men också en tydlig tidsplan för en regionalisering av Sverige.

Anf. 330 BERIT ANDNOR (s) replik:

Fru talman! Stefan Tornberg säger att han är nöjd med regeringens politik. Den moderatledda regeringen har nu lett landet i två år.

Är Stefan Tornberg nöjd med att arbetsgivaravgifterna har höjts för de små företagen?

Är Stefan Tornberg nöjd med att bredbandsstödet har tagits bort? Har det gynnat Norrbottens län?

Är Stefan Tornberg nöjd med att skatteutjämningsystemet har förändrats och att resurser har flyttats från landets glesare delar, Norrbotten och Jämtland, till storstadsområdena?

Är Stefan Tornberg nöjd med att medborgarna i Norrbotten får vara med och betala de subventioner som går till högavlönade för hushållsnära tjänster?

Är detta exempel på de där tydliga signalerna som nu kommer om det regionalpolitiska ansvar som den här regeringen tar? Eller finns det andra exempel, Stefan Tornberg?

Anf. 331 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Fru talman! Berit Andnor radar upp frågorna och undrar om jag är nöjd. Jag kan säga att jag är tillfreds med det som har hänt sedan valet. Jag är tillfreds med att vi har fått en regering som ser till de enskilda människornas och de enskilda företagens möjligheter, genom att skapa förutsättningar för dem att se möjligheterna lokalt, i stället för att trycka på en utveckling uppifrån.

Erfarenheten från dessa två år visar att det är framgångsvägen. Det kan jag se i mitt eget län, Norrbotten, som aldrig haft så många i sysselsättning, som aldrig haft så låga sjuktal, som aldrig haft en så positiv utveckling. Men jag är inte nöjd med befolkningsutvecklingen.

Jag är dock än mer orolig för vad det skulle innebära för mitt län och andra regioner i Sverige om oppositionens politik gick igenom, med höjda skatter och inte minst med osäkra besked. Vad är det man vill egentligen? I den osäkra tid vi är i nu behöver vi en klar ledning. Vi behöver en tydlig linje och en politisk vilja att utveckla hela vårt land.

Anf. 332 BERIT ANDNOR (s) replik:

Fru talman! Det är väl en självklarhet att satsningar på jobben och på företagen är en grundläggande fråga för att skapa utveckling i hela landet.

Men är då Stefan Tornberg nöjd med att arbetsgivaravgifterna för de små företagen har höjts av den borgerliga regeringen? Det kan väl knappast vara på det sättet man skapar stimulans till de små företagen, som vi har så gott om i vår del av landet, på det sättet jobben skapas?

Är ökade klyftor någonting som Stefan Tornberg tycker skapar utveckling och framtidstro? Det är ju det som sker. Är Stefan Tornberg verkligen nöjd med den omfördelning som sker från de norra delarna, de glesa delarna av vårt land, till de rika storstadsområdena och de rika storstadskommunerna? Skatteutjämningsystemet har förändrats, Stefan Tornberg. Hur kan Stefan Tornberg stå här och vara nöjd?

Anf. 333 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Fru talman! Ja, jag är nöjd med den satsning som den regering som vi har nu har gjort på företagandet. Mångmiljardsänkningar av arbetsgivaravgifterna har genomförts för företagandet.

Men jag är än mer tillfreds med det fokus som regeringen har haft på att rikta arbetsgivaravgiftssänkningarna till de människor som står längst från arbetsmarknaden: ungdomar, invandrare och långtidssjukskrivna. Vi ser också effekterna. Vi ser dem i mitt län, vi ser dem i Jämtland och vi ser dem i Skåne. Vi ser hur vi har fått en politik som ser till de enskilda individernas och de enskilda företagens möjligheter i stället för att trycka ned en samhällsmodell uppifrån.

Ja, jag är tillfreds. Men det finns mycket kvar att göra för att utveckla Sverige.

Anf. 334 LEIF JAKOBSSON (s):

Fru talman! Ingen kan väl ha missat den senaste utvecklingen och tillväxten som har skett i Öresundsregionen de senaste tio åren. Det är något ganska stort som håller på att växa fram mellan två länder. Det

som uppstår är en arbets- och bostadsmarknad som är långt större än vad vi har sett tidigare.

Framtidsutsikterna är antagligen ännu ljusare efter beslutet att bygga den fasta förbindelsen över Fehmarn bält. Med kommande snabbtågsförbindelser mellan Malmö–Köpenhamn och de stora centrumerna i norra Europa blir antagligen Öresundsregionen det strategiskt viktigaste utvecklingsområdet i Sverige.

Om man tar till vara de möjligheterna i Öresundsregionen innebär det att Skåne alltmer kan bidra till välfärden i hela Sverige. Men det kräver nationell uppmärksamhet och kraftsamling kring att ta vara på möjligheterna. Vi som bor där nere upplever väl inte alltid att regeringen har det fokuset. Den allmänna uppfattningen hos oss är nog att om det hade varit vår huvudstad som haft dessa möjligheter till utveckling hade det gjorts mer för att understödja, och fortare.

Den socialdemokratiska regeringen gjorde stora ansträngningar för att underlätta utvecklingen inte minst genom att identifiera de hinder och problem som fanns för att gå vidare. Tyvärr får väl sägas att intresset vid det tillfället inte var lika stort på danska sidan. Men nu signalerar hela Danmark över partigränserna ett mycket större intresse för att tillsammans utveckla regionen.

Därför borde det vara ett gyllene tillfälle för den svenska regeringen att ta chansen. Men den här regeringens insatser har inskränkts till att kalla till ett möte och utlova snabba insatser, och sedan dess har ingenting hänt. Frustrationen är mycket stor. Det är bara prat och ingen verkstad alls.

Fru talman! För att högtidstalen om regionbildning och integration ska bli verklighet krävs det att verkligheten för vanliga människor, de enskilda, gör det möjligt att delta och bidra till integrationen. Jag håller med Christine Jönsson om att vi kanske för mycket har fokuserat på systemlösningar och för lite på att lösa enskilda människors problem. Det måste göras.

Låt oss ta utgångspunkt i gränsgångarnas egna upplevda problem och hur deras egen dagordning ser ut. Jag lyssnade på dem för någon månad sedan när samtliga politiska partier var inbjudna till Föreningen Öresundsmedborgare. Huvuddelen är danska medborgare som bor i Sverige och arbetar i Danmark. De har väldigt tydligt tre frågor.

Den första handlar om att de danskar som är bosatta i Sverige inte har rösträtt i Danmark. Jag har min ståndpunkt i den frågan. Men jag tror att det är bäst om vi i den här kammaren inte lägger oss i den danska grundlagen.

Den andra stora frågan för dansk-svenskarna är deras stora oro för att tvingas in i den usla svenska a-kassan. Regelverket är sådant att även om man arbetar i Danmark är det de svenska a-kassareglerna som gäller och tillämpas om man blir arbetslös. Jag kan lova att det verkligen var fruktan som människor uttryckte på detta möte. Dessa danskar sade: De värsta som kan hända är att vi blir arbetslösa, för då får vi följa de svenska a-kassareglerna. Det beskrevs som fattighjälp.

Det borde stämma till eftertanke bland de borgerliga ledamöterna i den här kammaren att det i grannlandet Danmark, där det finns en annan borgerlig regering, förs en helt annan politik när det gäller arbetslöshets-

ersättningen. Den politik som förs i den här kammaren gör att våra grannar i Danmark betraktar oss som ett u-land på det här området.

Den tredje frågan som dominerade mötet var att de församlade danskarna så entydigt uttryckte att de vill betala skatt i Sverige där de tar del av välfärden, skolor och allt annat. De vill både göra rätt för sig och känner också en tilltagande oro att man nu ska börja titta snett på dem och framför allt att de ska börja utpekas som snyltare nu när kommunernas ekonomi snabbt förändras. Det finns tyvärr lite fog för det och lite tendenser i den riktningen.

Den här frågan måste lösas nu. Den har växt fort. Antalet danskar som har flyttat över på den svenska sidan har vuxit enormt de senaste åren. Det är en stor fråga. Jag trodde också att det var uppenbart för regeringen och att man lade ner en stor energi på att lösa frågan.

Döm om min förvåning när jag några dagar efter mötet med gränsgångarna läser i Fokus Öresund som ges ut av Öresundsbrokonsortiet den första och enda intervju som har skett med vår finansminister när det gäller skatteavtalet. Där förespeglar han att regeringen inte alls tänker agera på något som helst sätt.

Det är ord som ”översyn”, ”eventuellt”, ”en rad faktorer att beakta”, ”om det kan förbättras” och ”för tidigt” som förekommer. Det sägs inte någonting om viljeinriktning och tidtabell och inte ett ord om handling. Som det är nu får de svenska kommunerna cirka en tredjedel av de skatteintäkter som de skulle ha haft om dessa människor i stället hade skattat i Sverige.

Om man lyssnar på de danska gränsgångarna är det tre saker i fokus. Det är rösträtt i Danmark. Det får de själva lösa. Det är bra a-kassa. Det kräver regeringsskifte i Sverige. Det är rätten att betala skatt där man bor. Det kräver en regering som agerar. Ett par år till ser det mörkt ut.

Anf. 335 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tror att varje region anser att man inte har den förståelse från sittande regering som man borde ha. Det framkom definitivt i Berit Andnors inledningsanförande, och det har kommit fram tidigare här i kammaren att man vill ha en ökad förståelse.

Jag har själv suttit i Öresundskommittén i ganska många år. Jag tyckte också att den dåvarande s-märkta regeringen inte hade den förståelse som man skulle ha. Det jag däremot ser som en skillnad genom åren gäller inte regeringsskiftet. Det är snarare kraften i regionen. Man har i dag mycket större förståelse för att det faktiskt händer någonting nere i Öresundsregionen och att man har en kraft i det.

Det finns olika skillnader. Det finns skillnader i pensionssystem, a-kassa och föräldrapenning. Det viktigaste när man till exempel tar ett jobb i Danmark är att man får stöttning och information om vilka skillnader som finns. Det har jag inte upplevt att man har fått tidigare.

Anf. 336 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Jag relaterar den dagordning som gränsgångarna själva satte upp, Christine Jönsson. Där var a-kassan det stora problemet och rädslan för att dras in i de svenska a-kassereglerna. Man oroade sig för hur man skulle kunna klara sin familj och sitt uppehälle.

Det är riktigt att vi inte är kända för någon falsk blygsamhet från den skånska delen av landet. Det har inte blivit sämre av att framgångarna för regionen har varit som de varit.

Vi talar inte om stöd. Vi talar faktiskt om en situation där Skåne som jag ser det kan bidra till Sveriges välfärd genom att man tar till vara möjligheterna. Det är det viktiga i vårt budskap.

Anf. 337 CHRISTINE JÖNSSON (m) replik:

Fru talman! Där delar jag Leif Jakobssons uppfattning. Det är viktigt att se den förändring som har skett och den styrka som finns.

Det jag var inne på i mitt inledningsanförande är att det i dag är en mycket större region. Det innebär också att tillväxten i till exempel stora delar av Småland, Halland och Blekinge också är kopplad till den tillväxt som sker i Öresundsregionen.

Det är en av de positiva delarna att man har fått en regionförstoring. Det har inneburit att till exempel stora delar av östra Skåne och västra Blekinge, som tidigare har haft stora bekymmer med framför allt arbetslöshet, i dag finns i en region som klarar av ta ett antal av deras arbetskraftspondlare.

Det är mycket positivt som har skett under de här åren.

Anf. 338 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Där om är vi överens. Problemet är när vi ska över sundet och ta till vara de möjligheterna. Jag tror att vi kan vara överens om att mycket mer hade kunnat ha hänt.

Poängen är för resten av kammaren som inte kommer från våra bänkar. Det handlar om att man faktiskt inser att om man satsar på den utveckling som vi erbjuder blir det bra för hela Sverige.

Anf. 339 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag lyssnade med intresse på vad Leif Jakobsson sade. Jag var också intresserad av vad han inte sade. Jag kanske skulle kunna få veta lite mer om det sistnämnda.

Det gäller det skatteavtal med Danmark som den socialdemokratiska regeringen slöt under Bosse Ringholms finansministertid. Vad tycker Leif Jakobsson om innehållet i det avtalet?

Anf. 340 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Som situationen har utvecklats, precis som jag beskrev det, med tusentals danskar som har bosatt sig på den svenska sidan är det klart att det inte är tillfredsställande.

Det gäller kanske inte för pengarna, men däremot för dessa danskars egen självkänsla. De säger själva: Vi vill känna att vi gör rätt för oss. Vi vill se grannarna i ögonen och kunna gå på föräldramöte i skolan och veta att vi är med och betalar skolan.

Det är det viktiga. Det handlar om att kunna ta till vara det positiva. Om vi inte löser det är jag lite rädd för att det kommer att bli en diskussion om danska friåkare i sydvästra Skåne när det blir lite tuffare tider med arbetslöshet och annat. Det vill jag inte vara med om.

Anf. 341 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Det var nog inte särskilt svårt att med utgångspunkt från skatteavtalet se att det blev ett mycket förmånligt avtal för Danmark och ett mycket oförmånligt skatteavtal för Sverige. Det är självklart när man sitter i ett sådant avtalsförhållande att det är svårt för en regering i ett land att få till stånd de ändringar i avtalet som är mycket angelägna.

Men jag tycker att Leif Jakobsson ska vara lite tydligare med att det var en socialdemokratisk regering som slöt ett skatteavtal med Danmark som var oförmånligt för Sverige.

Anf. 342 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Det är klart att det krävs två för en tango och för att skriva ett avtal. Men den ena parten kan faktiskt uttala att man vill ha en förändring. Finansministern orkade inte ens med detta i intervjun, utan han konstaterar bara att det krävs mer tid och att man måste tänka och utvärdera. Det är det jag vänder mig mot, för det är så väldigt tydligt.

Återigen: Huvudsaken är inte pengar. Det handlar om den danska kolonin och den danska befolkningen och att de ska få känna att de är med och finansierar det välfärdssamhälle som de gillar.

Anf. 343 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Fru talman! Också jag lyssnade med positivt intresse på Leif Jakobssons anförande om gränshinder och de hinder för utveckling som det innebär. Jag kommer själv från Norrbotten. Jag upplever att vi har samma men också helt olika utmaningar. Det finns likheter; vikten av att kunna skapa en gemensam arbetsmarknad är densamma.

Jag sitter också i Nordiska rådet och dess näringsutskott där jag har fått information. Ibland framhåller man det svensk-danska samarbetet med de bilaterala avtal som har tecknats mellan Sverige och Danmark som ett föredöme för övriga Norden. Men om jag ska tro på Leif har inte det fungerat på ett bra sätt. Det gäller till exempel rösträtten och ett avtal mellan arbetsmarknadsministrarna.

Vilka alternativ ser Leif Jakobsson till den typen av överenskommelser? Vilken är den framkomliga vägen när det gäller att få bort gränshindren?

Anf. 344 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Det finns ett föredöme som Nordiska rådet är med och finansierar, nämligen Grensetjänsten mellan Norge och Sverige. Där tar man mycket mer individualiserat upp den enskilde gränsgångarens situation och försöker lösa den med hjälp av myndigheter och sådant. Det tror jag är det enda sättet.

Jag tror inte att vi kan hitta så mycket särslagstiftning och undantag att vi klarar alla våra olika gränsförhållanden med olika socialförsäkringssystem och annat. Det måste handla om att försöka informera enskilda.

Jag kan inte förstå varför det hittills inte har kommit fram en kompletterande försäkringsmarknad som skulle kunna täcka de luckor som uppstår mellan de olika systemen. Kan man bara identifiera problemen borde man kunna försäkra sig mot dem. Det tror jag är den viktigaste lösningen för den enskilde.

Anf. 345 STEFAN TORNBERG (c) replik:

Fru talman! Det är en viktig utgångspunkt att så länge vi är olika länder kommer det alltid att finnas hinder. Det kommer alltid att finnas skillnader i vår lagstiftning, i våra sociala system och i vår skattelagstiftning. På många sätt är det också en möjlighet för gränsområdena att man som medborgare kan nyttja och planera utifrån de förutsättningarna.

Det viktiga är att få ett system där den enskilde medborgaren inte hamnar mellan stolarna, som ofta är fallet i dag. Man ställs helt utanför trygghetssystemen, och det är helt oacceptabelt. I Nordiska rådet har man nu utvecklat en sjukförsäkringsportal. Det handlar mycket om kunskap. Mycket av det här bottnar i att människor inte är medvetna om vilka rättigheter och tillgångar de har. Med tillgång till bättre information tror jag att många problem kommer att lösas.

Anf. 346 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Fru talman! Vi är nog ganska överens. Skillnaden är att i Skåne har den ansvarige ministern åkt ned och sagt att nu ska det sättas fart och det mesta ska lösas, vilket väckte en massa förhoppningar. Jag sade redan då att så enkelt är det inte att ändra regelverken, utan låt oss i stället jobba med människors individuella situation.

Jag tror att skatteavtalet är oerhört viktigt. Den andra fråga som prioriteras av gränsgångarna från Danmark är a-kassereglerna. Den frågan äger den här kammaren. Vi ska se till att vi har en anständig a-kassa i det här landet som gäller både dem som bor här som svenskar och som danskar.

Anf. 347 CARIN RUNESON (s):

Fru talman! Det är mycket som är viktigt och nödvändigt och en förutsättning för att ett län eller en region ska betraktas som framgångsrik och betydande och vara en del av Sverige där många människor kan och vill bo och verka. Det handlar dessutom om att vara en del av vårt land dit folk vill flytta och där många väljer att tillbringa en väsentlig del av sin fritid.

För att allt det här ska vara möjligt krävs det att det finns jobb, bra utbildningsmöjligheter och god sjukvård. Människor ska ha ett bra boende. Vi ska ta väl hand om våra barn, ungdomar och äldre. Miljön ska vara bra och vi ska ha ett väl fungerande väg- och järnvägsnät för att ta några exempel.

I mitt hemlän Dalarna kan vi erbjuda det här och mer därtill även om väg- och järnvägsnätet lämnar en hel del i övrigt att önska. Vi har en framgångsrik industri. Vi är Sveriges fjärde län när det gäller export. Vi står också högt i kurs för besöksnäringen. Både på sommaren och på vintern är det många turister som kommer till Dalarna, och vi har många och välbesökta kulturevenemang.

För att ett län ska fungera väl, och framför allt för att invånarna ska känna att det finns service och möjligheter till stöd i olika skeden i livet, krävs inte enbart kommunal och landstingskommunal verksamhet och service. Det krävs också, fru talman, att staten tar sitt ansvar och ser till att verk och myndigheter fungerar på ett bra sätt. Det kan gälla exempelvis arbetsförmedling, försäkringskassa, polis och rättsväsen.

En viktig instans att vända sig till både för den enskilde individen och för kommunerna är länsrätten, som nu tyvärr hotas av nedläggning i flera län efter det att Domstolsverket på regeringens uppdrag har gjort en utredning angående länsrätternas yttre organisation. Vad Domstolsverket har kommit fram till är en reducering av dagens 25 länsrätter till 10. Den nya benämningen ska vara förvaltningsrätter.

Om förslaget leder till beslut innebär det för vår del i Dalarna att Länsrätten i Falun läggs ned och att verksamheten dessutom splittras upp och delas. De ärenden som rör Falu kommun och kommunerna i norra Dalarna kommer att överföras till Sundsvall. De ärenden som rör Borlänge kommun och den södra delen av Dalarna kommer att föras till Uppsala.

Fru talman! Av flera skäl vill jag påstå att förslaget är helt oacceptabelt. Det verkar dessutom knappast genomtänkt. Det gör mig bekymrad.

För det första anser jag att det är oklokt att rita en förvaltningsrättskarta innan Ansvarskommittén har satt punkt för sitt arbete. För det andra kan jag absolut inte förstå hur Domstolsverket kan föreslå en juridisk gränsdragning mellan Falun och Borlänge. Det är i dubbel bemärkelse ett streck i räkningen – en gränsdragning som delar vårt län i två delar och försvårar samarbete kommunerna emellan.

Dessutom har man inom polisen i Dalarna just beslutat sig för att slå ihop Falu och Borlänge polisdistrikt och göra ett enda polisområde av de båda kommunerna. Det innebär att den nu föreslagna länsrättsgränsen kommer att dela ett polisområde på mitten.

I Dalarna, precis som på många andra håll i landet, finns det många goda krafter som arbetar för att utveckla och stärka län och region. Inte minst inom Region Dalarna, där länets samtliga 15 kommuner och lands-tinget finns representerade, gör vi stora satsningar på att utveckla Dalarna ytterligare som län och som region. Om länsrätten försvinner skulle det innebära ett stort steg bakåt för länet och för den statliga servicen. Dessutom kommer ett 30-tal personer att förlora sina jobb, och länet förlorar därmed också kompetens.

Länsrätten är en viktig funktion. Det är där allmänheten kan överklaga beslut som har fattats av exempelvis Försäkringskassan, Skatteverket, Migrationsverket och kommunernas socialtjänst. I det här fallet som i så många andra är det viktigt med någorlunda närhet. När vi nu har länsrätten i Falun kan vi prata om hyggligt bra tillgänglighet, även om Dalarna geografiskt är ett stort län. Men från Falun till Sundsvall är det 32 mil och från Borlänge till Uppsala nästan 20. För de personer som ska inställa sig i länsrätten ökar reseavståndet och tidsåtgången, vilket i sin tur medför ökade kostnader. Det är naturligtvis också så att kommunernas socialtjänst kommer att få ökade kostnader för sina resor med klienter till de nya förvaltningsrättsorterna.

Falun–Borlänge är ett mycket viktigt och naturligt nav för oss i länet. Därför anser jag, fru talman, att det är väldigt olyckligt om vi får den här gränsdragningen mellan de båda kommunerna. Det handlar så mycket om samarbete, dels mellan våra två största kommuner, dels mellan övriga kommuner i länet. Jag tänker inte minst på den kommunala servicen och samverkan socialförvaltningarna emellan.

Den föreslagna förändringen går stick i stäv med vår vilja och vår ambition i Dalarna. Vi vill på alla områden utveckla vårt län och vårt

samarbete. Vi vill ta bort gränser och hinder, inte skapa nya. Vi vill också behålla och få mer av kompetens och arbetstillfällen i länet och inte tvärtom. Min förhoppning, fru talman, är att regeringen tar sig en rejäl och klok funderare på Domstolsverkets förslag. Vi vare sig behöver eller vill ha den här förändringen. Framför allt vill vi i Dalarna ha utveckling, inte avveckling.

Anf. 348 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag vill gärna börja med att säga att jag tycker att Carin Runeson talade väl för sin del av landet. Jag har all förståelse för egentligen allt det hon sade, att man inte vill ha avveckling utan utveckling. Den kan dock ha lite olika karaktär.

Jag vill erinra Carin Runeson om att när man går ännu ett steg nedanför kommer man till tingsrätterna. Under den tid som Thomas Bodström var justitieminister inträffade det att hela landet gick från 96 till 54 tingsrätter. 42 av de 96 tingsrätterna försvann. Det var många orter som led av detta.

Jag säger inte detta som något försvar, att man inte ska fatta kloka beslut nu också. Men det gäller att ibland ha någon proportion på vad det handlar om. Det var många orter i landet som kom att lida av denna väldiga rationalisering. Det som möjligen förestår nu är en skugga av vad som har varit.

Anf. 349 CARIN RUNESON (s) replik:

Fru talman! Det må hända att Andrén tycker att det här är en skugga av det som har varit tidigare. Jag håller inte med om det. Förutom att det handlar om kompetens handlar det också om avstånd och möjlighet för människor att kunna ta sig till den ort där man ska vända sig till service, vad det vara må av för sort.

Jag tycker att det i ett län där man har haft ett antal tingsrätter är mer acceptabelt att ta bort några av dem, för man har ändå inte särskilt långa avstånd att resa. Men när det handlar om att ta bort en länsrätt och människor får åka kanske mer än 30 mil längre än de har fått göra innan är det betydligt svårare för den enskilde. Man hamnar i så kallade videokonferenser. Man kommer inte i närheten av den personliga kontakt som är så värdefull.

Anf. 350 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag har förståelse för att långa avstånd är besvärliga. Dock är det väldigt glädjande att det finns möjlighet till videokonferens med mera.

För min del anser jag dock att det var mer bekymmersamt att man lade ned så många tingsrätter. Jag är väldigt glad över att den nya regeringen räddade de fem sista tingsrätterna i Norrland. Det var mycket betydelsefullt just ur avståndssynpunkt.

Anf. 351 CARIN RUNESON (s) replik:

Fru talman! Jag håller inte med om det här. Dessutom finns det en annan viktig sak att tänka på. Inte bara i Dalarna utan på många andra platser där vi har mentalsjukhus för psykiskt sjuka personer åker man

från länsrätten till de här sjukhusen för att klara av målen på plats. Då handlar det också om rättssäkerhet. Om man för vår del flyttar länsrätten till Sundsvall kommer man inte att kunna åka därifrån till Sätters sjukhus. Då missas väldigt mycket när det ska tas beslut om frigång och även utskrivning. Då är rättssäkerheten dessutom hotad.

Skatter

Anf. 352 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Visst är det härligt att oppositionen har insett att vi har en handlingskraftig, målinriktad och lyckosam allianspolitik i Sverige. På annat sätt kan man inte tolka talarlistan till dagens allmänpolitiska debatt på skatteområdet.

Förra året hade vi en intensiv debatt om skattefrågorna här i kammaren under den allmänpolitiska debatten. 142 inlägg gjordes. I dag har två ledamöter anmält sig till den här debatten, båda kommer från allianspartier. Jag tolkar det som att oppositionen är tämligen nöjd med den politik som förs på skatteområdet.

Fru talman! Vi kan konstatera att under alliansregeringen har mer än 180 000 människor gått från utanförskap till arbete. Statsbudgeten visar överskott. Vi har ett reformutrymme i storleksordningen 32 miljarder kronor. Det innebär att Sverige har bättre förutsättningar än på många år att klara internationella kriser. Det är alltså en bra grund regeringen har lagt inför framtiden i de orostider vi har i dag som främst är påverkade av internationella förhållanden. Vi har alltså goda förutsättningar att klara kriser i Sverige. Trots det ser vi problem som måste lösas.

Fru talman! Samtidigt som vi gör en positiv tolkning av oppositionens frånvaro i debatten ser jag ett problem i deras politiska agenda. Vi saknar en samordnad opposition. Vi ser att arbetslinjen överges och välfärden hotas. Det framtonar en ansvarslös ekonomisk politik i en svår ekonomisk situation. Det är inte så man bygger en välfärdsstat.

Vi ser i oppositionens budgetalternativ en skattechock för hela befolkningen. Vi ser mindre pengar till kommunerna. Vi ser färre jobb. Det är bara några av de effekter som blir resultatet av oppositionens budgetförslag.

Fru talman! Givetvis presenterar man sin politik på ett helt annat sätt än vad jag har gjort. Det ska bli mer pengar till kommunerna, säger man. Men när vi räknar ihop plus och minus blir det faktiskt mindre pengar. Så kan vi gå från område till område och göra en bedömning av Socialdemokraternas politik.

Jag har förståelse för att de inte vill debattera skattepolitiken här i kammaren. Framtoningen av deras politik skulle förmodligen bli alltför negativ. För den tilltänkte väljaren skulle det dessutom bli ett totalt sammelsurium då det inte finns något reellt regeringsalternativ att hänga upp debatten på. Är det Östros, är det Ohly eller är det Peter Eriksson som är den tilltänkta finansminister som vi ska lyssna något extra till? Frågorna är många, och svaren är få. Utanför dörren pågår krisen.

Fru talman! Rekommendationen till alla i det här landet är given. Vi har en kris som hanteras professionellt av alliansregeringen. Vi har en regering som har lagt en stabil ekonomisk grund för att klara kriser, och vi har också stora möjligheter att klara oss ur den internationella krisen

Prot. 2008/09:13
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Skatter

bättre än många andra länder. Det här kräver, nu mer än någonsin, att arbetslinjen hålls. Det är genom fler arbetade timmar vi lägger grunden för välfärd och trygghet.

Anf. 353 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Jörgen Johansson är bred i sitt anförande när han säger att Socialdemokraterna inte vågar diskutera skattefrågor. Jag kan glädja Jörgen Johansson med att vi i höst kommer att diskutera skattefrågor i många debatter. Var Socialdemokraterna står kommer att bli klart i de olika debatterna vi kommer att ha om skattepolitiken.

Jag har en fråga till Jörgen Johansson som han inte berörde i sitt anförande, nämligen skattefusket. I somras vid en debatt i Almedalen lovade Jörgen Johansson att den borgerliga regeringen skulle lägga fram ett program mot skattefusket. Jag kan notera att den här gången har regeringen inte heller lagt fram några förslag om ett omfattande program mot skattefusket. När kommer programmet som utlovades så sent som i somras?

Anf. 354 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Det är trevligt att Lars Johansson deltar i den skattepolitiska debatten i kammaren.

Jag kommer mycket väl ihåg diskussionen vi hade i Almedalen. Jag var den som sade att som det administrativa systemet fungerar i riksdagen kan vi se det här genomfört någon gång före årsskiftet 2009/10. Övriga hade kortare tidsschema, men vi vet att det inte fungerar så.

Jag hade en diskussion senast i går i frågan. Jag har förhoppningen att det tidsschema som jag redovisade i Almedalen kommer att hålla. Det är en mycket viktig fråga att genomföra.

Anf. 355 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Det Jörgen Johansson säger låter intressant. Men frågan var om det kommer något förslag. Vi har diskuterat detta vid flera tillfällen, bland annat i våras i samband med de olika skattepolitiska diskussionerna. Det skulle komma något program mot skattefusket inte minst inom byggindustrin och byggverksamheten. De fackliga organisationerna och byggindustrin har presenterat ett 14-punktsprogram. Det gjorde de i början av året. Fortfarande har ni inte presenterat något förslag. Nu säger Jörgen Johansson att det möjligen blir 2009 eller 2010.

Varför tar det så oerhört lång tid att komma fram med konkreta förslag? På andra områden lägger ni fram förslag om skattesänkningar och borttagande av förmögenhetsskatt. De förslagen behöver inte utredas. Men när det gäller skattefusket kommer inga förslag. Här ligger en hund begraven.

Anf. 356 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Vi har faktiskt lagt fram en del förslag på skattefuskområdet.

Vad gäller 14-punktsprogrammet är det lovvärt att man från näringsarna verkligen lägger ned ett arbete på området. Det bör regeringen se som positivt. Jag vet att man gör det.

Dessa frågor spänner över flera departement. Förmodligen har Lars Johansson en god insikt i hur det fungerar. Diskussionerna mellan departementen måste slutföras för att det ska kunna bli en proposition. Frågan som diskuteras inom byggsektorn gäller också den personliga integriteten. Vi vet att vi måste vara mycket noga innan vi lägger fram ett förslag.

Jag tror att min tidsplan att det här ska sättas i sjön före årsskiftet 2009/10 är den mest realistiska.

Anf. 357 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Vi är inte överens, Jörgen Johansson, om att vi har en handlingskraftig alliansregering. Däremot är vi överens om att vi har en bra ekonomisk grund att stå på i Sverige. Vi socialdemokrater vill ta åt oss en stor del av äran för att vi har ett stabilt läge så att Sverige kan stå emot krisen bättre än många andra länder.

I stället för en handlingskraftig allians tycker jag mig se en desperat allians, som i stället för att prata om sin egen politik och ta ansvar för den hela tiden ställer krav på oppositionen.

Jörgen Johansson frågade om det blir Östros, Ohly eller någon annan som blir finansminister efter valet 2010. Det är bra att Jörgen Johansson inser att det i alla fall inte blir Anders Borg. Vi kan vara överens om att det vore bra. Men ni lyssnar inte på vad vi säger, så ni behöver inte bekymra er så mycket om vem som ska bli finansminister i vår kommande regering.

Däremot har ni avrustat arbetsmarknadspolitiken och utbildningsplatserna. Ni har sett till att räntorna och inflationen ökar. Vad gör ni åt sådant i stället för att bekymra er om oss?

Anf. 358 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Det är trevligt att även Laila Bjurling deltar i diskussionen. Jag kan garantera att det är ingen desperat regering som sitter vid rodret i dag. Som jag nämnde har vi en statsbudget i dag som är starkare än vad den har varit på många decennier. Vi har resurser att möta den kris som står utanför dörren. Jag kan ha en viss förståelse för vad Laila Bjurling säger, nämligen att den högkonjunktur som vi har haft har bidragit till detta. Men, som förmodligen Laila Bjurling vet, har man utvärderat hur vi har lyckats få mer än 180 000 från ett utanförskap till arbete. Där har allianspolitiken varit mycket framgångsrik. Den har varit mer framgångsrik än vad vi kan skåda någon annanstans i världen.

Anf. 359 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Den undersökning som Jörgen Johansson pratar om som visar att så och så många människor har lämnat utanförskap och så och så många har kommit i arbete har inte vetenskapligt visat att det är tack vare alliansens politik. Vi har haft en lång och ihållande högkonjunktur som har hjälpt till. Vad gäller utanförskapet är det 20 000 fler i utanförskap i dag än när ni trädde till i regeringen. Men ni har ett annat beräkningssätt nu än ni hade i valrörelsen 2006. Det kan därför se lite annorlunda ut.

Vi socialdemokrater vill satsa oss ur krisen. Vi vill se fler utbildningsplatser men inga skattesänkningar. Vi vill att barnfamiljerna och studenterna får vara med och får del av ökningen i stället för skattesänk-

ningar. Vi vill också börja reparera arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen, som ni så totalt har kört i botten.

Anf. 360 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag blir lite fundersam över den debatt som har förts i kammaren de senaste två timmarna. Här säger Laila Bjurling att ni inte accepterar skattesänkningar.

Ni var emot skattesänkning nr 1. Året efter accepterade ni den. Ni var emot skattesänkning nr 2. Ett år efteråt accepterade ni den. Nu kommer skattesänkning nr 3, och då är ni emot den. Ni kan fundera på hur det ser ut i framtiden.

Vi hade en debatt för någon timme sedan om fastighetsskatten. Vi lade ökade kostnader på glesbygden. Men det är så att Socialdemokraterna även har accepterat 99 procent av fastighetsskattesänkningen. Vad är det ni håller på med? Vad är det för retorik ni för?

Forskarna har påvisat att 60 000–70 000 av de 180 000 jobben beror på den politik som alliansen för.

Anf. 361 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jörgen Johansson ger ju oppositionens skattehöjarpolitik en allvarlig och välförtjänat kritik. Vi vet att om deras samlade politik skulle vinna anklag i kammaren skulle vi få en veritabel skattechock, särskilt om man lägger ihop deras olika program. Vi vet från deras förhandlingar under förra mandatperioden att man ofta kunde lägga ihop vad som framfördes i respektive motion. Då skulle vi få en kraftig skattehöjning på många olika områden.

Då vore det intressant att höra Jörgen Johansson säga vilka av oppositionens alla skattehöjarförslag som skulle vara mest allvarliga för landet i den situation vi nu befinner oss i om de skulle realiseras.

Anf. 362 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Det är givetvis svårt. När Lennart Hedquist talar om oppositionen undrar man vilket alternativ som gäller. Det måste man först säkerställa. Det är därför jag försökte lyfta fram att det vore intressant att veta vem som ska vara finansministerkandidaten. Om det är Lars Ohly kan vi konstatera att det blir förödande för landet Sverige. Detta skulle icke fungera.

Sedan kan man naturligtvis göra bedömningar från parti till parti, men jag konstaterar att Socialdemokraternas förslag skulle innebära att i storleksordningen 60 000 människor blir utan arbete.

Anf. 363 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med Jörgen Johansson om att det är lite svårt att gradera vilka av skattehöjarförslagen som skulle vara mest förödande i dag. Men vi vet ju att Socialdemokraterna, från det att alliansen lade fram det första jobbskattereduktionssteget, har riktat in sin kritik mot jobbskatteavdraget, som ju ger vanliga inkomsttagare en mycket betydande skattesänkning. Det är allvarligt att de fortsätter med kritiken mot jobbskatteavdraget i en situation där det är väldigt viktigt att vi kan fortsätta att slå vakt om arbetslinjen.

Jag tycker därför att Jörgen Johansson i sin kritik mot oppositionen bör vara ännu tydligare med att vi gemensamt slår vakt om arbetslinjen mot en samlad opposition.

Prot. 2008/09:13
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

Anf. 364 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Jag har ingen annan åsikt än vad Lennart Hedquist här har redovisat.

Jag vill däremot utnyttja min tid för att belysa hur man för diskussionen genom att säga att man för pengar till kommunerna. I budgeten för man nämligen över 12,7 miljarder. Det generella statsbidraget var 1,3 miljarder under en treårsperiod, och sedan har man specialdestinerade bidrag på 11,4.

Samtidigt tar man bort pengar genom att ta bort satsningen på sänkta arbetsgivaravgifter för unga, vilket ger 7 ½ miljard i merkostnad för kommunerna. Man accepterar inte fastighetsskattesidan riktigt, vilket gör 6 ½, tillhoppa 14 miljarder.

Det blir alltså ett minus av den satsning på kommunerna som Socialdemokraterna säger sig göra.

Skatter

Anf. 365 CURT LINDEROTH (m) replik:

Fru talman! Jag vill höra Jörgen Johansson bekräfta min uppfattning. Jag är nämligen intresserad av pensionärernas skattesituation, och det har i kammaren tidigare i dag talats väldigt mycket om hur dålig den är.

Vad jag kan se av förslaget får pensionärerna ett jobbskatteavdrag som är 20 procent de första 100 000 kronorna i inkomst och därefter 5 procent upp till 300 000. En pensionär jämfört med en icke-pensionär som har samma inkomst har ju mindre kostnader för inkomstens förvärvande. Jag tänker på resor till jobbet, lunch, kläder och annat. De första 9 000 kronorna är icke avdragsgilla.

Så tillkommer att regeringen föreslår lägre skatt för pensionärer. Slutligen är inkomstskiktgränsen för statlig skatt densamma för pensionärer som för icke-pensionärer.

Anf. 366 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Fru talman! Ja, det sker en förbättring av situationen för pensionärerna. När man diskuterar pensionärernas situation ska man ha klart för sig att i och med att fler är i arbete och löneindex höjs så höjs också pensionerna. Om vi jämför med situationen 2005, när pensionerna räknades upp med 2 000 kronor, ligger vi nu mer än tre gånger så högt i och med att 180 000 människor har kunnat gå från utanförskap till arbete. Det är genom att fler arbetar som pensionärerna får det bättre.

Regeringen tillsatte i våras en arbetsgrupp bestående av de partier som står bakom pensionsöverenskommelsen – Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Socialdemokraterna – som ska se över ett långsiktigt hållbart pensionssystem.

Anf. 367 CURT LINDEROTH (m) replik:

Fru talman! Jag ber att få tacka Jörgen Johansson för de bekräftande orden.

Anf. 368 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:
Fru talman! Jag tackar så mycket. Det är inte mycket att tillägga.

Anf. 369 GUNNAR ANDRÉN (fp):
Fru talman! Jag ber att få tacka för tipset till Leif Jakobsson att begära replik. Vi får se om han gör det.

Skattepolitiken på sex minuter bör man inleda med en liten dikt. Jag brukar citera Alf Henrikson, eftersom jag råkade känna honom. Dikten heter *Erfarenheter*, och jag vill gärna tillägna den oppositionen, den del som är här.

Att planera vår framtid är inte lätt
fast lagret av fakta är stort.
Men den ordnar sig säkert på något sätt
för det har den ju alltid gjort.

Det där är en intressant sak att fundera på: Finns det någon framtid över huvud taget? Ja, det tror jag att det finns, även på skatteområdet – även om sex minuter är väldigt kort för att klara av hela skattepolitiken, som ju omfattar många stora delar.

Jag förstår dock att ingen socialdemokrat anmälde sig till debatten i förväg. Det var ett klokt beslut. Det var bara Jörgen Johansson och jag som ville diskutera skatter.

Vi har tidigare under de här åren hört att Socialdemokraterna vid något tillfälle skulle presentera ett rättvist skattealternativ. Det är ganska stora ord. Det är väl det som nu föreligger, förmodar jag.

Det finns i grund och botten tre delar i skattepolitiken. Det är inkomstskatten, moms och specialsatter och kapitalsskatter.

Man kan då konstatera att den stora delen på kapitalsskattesidan är borttagandet av förmögenhetsskatten och omläggningen av fastighetsskatten. Jag har stått i den här talarstolen och diskuterat detta med Socialdemokraterna väldigt ofta, och då har det varit de våldsammaste orättvisor som tänkas kan. Men i dag, som Jörgen Johansson helt riktigt konstaterade, får vi reda på att man till 99 procent har accepterat det som var så fruktansvärt orättvist tidigare.

Jag tycker att det är bra, för därigenom har ni tagit bort tre saker ur er tidigare politik. Det första är att det inte fanns något samband mellan fastighetsskattens storlek och den inkomst man hade. Det är det allra viktigaste. För det andra har ni kommit bort från likviditetsprincipen. Folk klarade ofta inte det här utan var tvungna att flytta. För det tredje, vilket väl är det allra viktigaste enligt mitt sätt att se, har ni kommit bort från principen att andra ska påverka hur hög fastighetsskatt man har. Vi har satt ett tak.

Sedan gjorde Berit Andnor en fruktansvärd jämförelse, som var helt vettlös. Hon är inte här så jag ska inte gå närmare in på det.

Jag tycker att det är klokt att ni har kommit till sans på den här punkten.

Jag lämnar momsen, för jag hinner inte allt.

Den andra delen är inkomstskatterna. Där måste man till att börja med ställa en väldigt ideologisk fråga: Vem tillhör arbetets frukter? Är det staten, eller är det Laila Bjurling eller Curt Linderoth, som får repre-

sentera löntagarna? Här finns en väldig skillnad i synen på vem som i första hand ska få del av de frukterna.

Vad Socialdemokraterna nu gör genom förslaget att höja skatterna för 2009 totalt sett med ungefär 17 700 miljoner i direkt skatt och med 7 300 miljoner i indirekt skatt på arbete, alltså ungefär 24 miljarder, är att göra djupa hål i vanliga människors plånböcker och börsar.

Jag kan ge hela allmänheten, riksdagens ledamöter och den ärade åhöraren på läktaren ett gott råd: Vill ni ha hög skatt finns det faktiskt ett jättebra alternativ att rösta på i nästa val, nämligen Socialdemokraterna. Vill ni ha ännu mer skatt ska ni rösta på Miljöpartiet eller framför allt Vänsterpartiet. De kommer att gräva ännu mycket djupare i era plånböcker.

Nu håller jag inte er socialdemokrater här i kammaren ansvariga för detta. Men när Laila Bjurling alldeles nyss stod här och sade att hon inte tyckte att det var mycket till handlingskraft över regeringen undrar jag vad det är för handlingskraft över oppositionen i den här frågan. Ni har ju tre olika förslag som spretar åt varsitt håll! Man vet inget om vad man kommer att få framöver.

Laila Bjurling sade också att vi inte ska ställa några krav på oppositionen. Jaså inte? Men på den här punkten har vi lärt oss av er, hur den tidigare majoriteten gjorde. Vi gör exakt samma sak. Vi ställer krav på oppositionen, och jag tycker inte att det är fel i en så viktig fråga som skatterna.

Jag skulle gärna ha läst en annan dikt också, men jag får ta den om det händelsevis skulle bli möjlighet till det i ett senare replikskifte.

Anf. 370 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! När borgerliga ledamöter pratar om skattepolitik pratar de nästan alltid om skatter isolerat från vad skatterna är till för. Svenska folket vet att Socialdemokraterna har en aktiv välfärdspolitik, att den måste finansieras genom skatter och att de skatterna ska vara rättvisa. Det är inga nyheter. Detta har vi alltid haft som vår huvudlinje i skattepolitiken: att koppla skatterna till välfärden.

Nu kommer det allt fler varsel. Vi vet att arbetslösheten kommer att öka. Alla ekonomer vet att det är så framöver. Det talas om 7 procents arbetslöshet nästa år. Då krävs det skatteintäkter för att vi ska kunna visa solidaritet med de människor som behöver samhällets stöd. Det är där ni från borgerligheten går fel när ni säger: Sänk skatterna även när det behövs pengar för att lösa dessa frågor, som många människor kommer att kräva en lösning på under de kommande två åren.

Anf. 371 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna ser felaktigt på detta. Vi har för närvarande ett väldigt stort budgetöverskott. Man skulle kunna sänka skatterna ännu mer. Det finns pengar och resurser till det.

Vad ni föreslår nu är höjda skatter för 2009 med 24 miljarder bara på inkomsterna i landet. Hur många nya jobb ger höjda skatter med 24 miljarder?

Lars Johansson, hur många nya Volvobilar säljs det i landet om vi höjer skatterna för vanliga människor med 24 miljarder?

Anf. 372 LARS JOHANSSON (s) replik:

Fru talman! Skatterna innebär att vi kan ha en stabil a-kassa och bättre ersättning i våra sjukvårdssystem, så att vi skapar trygghet för människor. Det är ju det som pengarna går till. Det är ingen skattechock.

Vi vet att människor är beredda att avstå några hundralappar i månaden när grannen kanske är arbetslös och behöver bättre ersättning. Ni har ju förstört trygghetssystemen under de här två åren då vi har haft högkonjunktur. Nu går vi in i en lågkonjunktur där trygghetssystemen är sönderkörda. Då kommer debatten att handla om att vi måste visa solidaritet, att vi måste ha ett skattesystem som är rättvist och att vi måste se till att människor med höga inkomster och förmögenheter också är med och betalar en del till den gemensamma välfärden, som ni har sagt nej till.

Så kommer debatten att bli nu under de kommande åren. Var så säker på det! Vi i Socialdemokraterna räds inte den debatten, för vi vet att människor vill ha solidaritet i Sverige.

Anf. 373 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Alla närvarande hörde att Lars Johansson inte svarade något alls på frågan: Hur många fler Volvobilar säljs det i Sverige om man höjer skatterna på arbete för vanligt folk med 24 miljarder år 2009? Den frågan bör han gå hem och svara på i till exempel Göteborgs-Posten, som är ett utmärkt forum för det. Hur många nya bilar av märket Volvo säljs det om man höjer skatterna med 24 miljarder?

Sedan talar Lars Johansson om andra saker än om skatterna. Där håller jag med honom om mycket. Det är klart att det inte bara är Volvo som har ansvaret för hur det ska gå för det företaget. Samhället måste också ta sitt ansvar. Enligt mitt sätt att se det har vi goda resurser för att se till att ingen människa här i landet behöver lida nöd eller något liknande.

Nej, Lars Johansson ska svara på frågan: Hur många nya Volvobilar säljs det i Göteborg med omnejd om man höjer skatterna i hela Sverige med 24 miljarder kronor nästa år?

Anf. 374 FINN BENGTTSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tackar för Andréns anförande och vill lite grann kommentera detta som Socialdemokraterna hela tiden svärta ned, alltså alliansens goda sätt att använda skattevapnet på ett jobbskapande sätt.

En viktig fråga där Socialdemokraterna inte nog kan uttrycka sin ilska är de hushållsnära tjänsterna. En kritik som har kommit är att detta inte blev någon framgång. Nu har TT meddelat, kl. 18.37 i kväll, att projektledaren Bengt Hansson på Skatteverket prognostiserar att från drygt 53 000 ansökningar om avdrag i år kommer det att öka lavinartat nästa år, upp till 150 000–200 000 avdrag för hushållsnära tjänster.

Eftersom Gunnar Andréns arbetar i skatteutskottet skulle jag gärna vilja fråga honom om han kan fundera lite över vad detta kan innebära. Vi kan få vita tjänster och kanske ökade möjligheter i en sämre ekonomi till att folk faktiskt kan få arbete tack vare ett sådant här produktivt skatteavdrag.

Anf. 375 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! I den sista meningen kom Finn Bengtsson in på det allra viktigaste. Man ska förvandla svarta jobb till vita. Det är egentligen inte en nationalekonomisk eller skatteekonomisk fråga, utan det handlar om att folk ska kunna veta att de ska kunna köpa de här tjänsterna vitt. Det är i första hand en fråga om vad som är hederligt och inte.

Jag tycker att det här har blivit väldigt bra. Jag förstår inte kritiken mot avdraget. Vi har skapat en vit arbetsmarknad av tidigare svarta tjänster. Det är väldigt glädjande. Jag tror i grund och botten att svenska folket inte vill jobba svart. De vill jobba hederligt och vitt, och det här har varit ett bra sätt.

De som kritiserar detta måste komma fram med något alternativ.

Anf. 376 FINN BENGTSSON (m) replik:

Fru talman! Tackar så mycket för det svaret, Gunnar Andrén!

Tidigare i debatten hörde vi hur Jörgen Johansson försökte förklara att det kommer att kunna bli en syn på svartjobben och skattefusket som är väldigt konstruktiv – ett arbete som tas fram 2009–2010, prognostiserade Jörgen Johansson. Här kom en kommentar från Gunnar Andrén som glädde mig: Kanske är detta ett sätt – förutom det positiva som de hållsnära tjänsterna tillför av nya fräscha jobbmöjligheter – att få vita jobb, innan vi tittar på själva fusket. Detta måste vara ett mycket konstruktivt sätt att jobba.

Men min fråga kvarstår. Skulle Gunnar Andrén kunna spekulera: Tror han att 150 000–200 000 prognostiserade avdrag verkligen också kommer att innebära ett jobbstöd för dem som det handlar om? Det handlar ju främst om städning, flyttstädning och trädgårdsarbete.

Anf. 377 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Att i min egenskap av ledamot av skatteutskottet spekulera om vad olika åtgärder kan ge för resultat vill jag gärna avstå från. Däremot kan jag notera att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill avskaffa det här avdraget och i grund och botten ta bort en nu existerande vit arbetsmarknad och göra den svart. Det är det mest problematiska med deras förslag. Det skulle innebära att inte minst många invandrarkvinnor, som nu har fått lite jobb, skulle tvingas ut i en social otrygghet.

Jag vill gärna säga till Finn Bengtsson att jag tycker att man ska vara öppen för detta även för män, till exempel genom att överväga ett rotavdrag om arbetsmarknaden blir väldigt besvärlig också för män.

Anf. 378 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Som vanligt var det ett mycket tänkvärt inlägg som Gunnar Andrén hade, inklusive dikten. Jag tänkte ta upp en skatt som han inte särskilt nämnde, nämligen förmögenhetsskatten.

Den figurerade lite grann i partiledardebatten tidigare i dag. Det har framhållits från många olika håll hur skadlig en sådan skatt är för landet. Samtidigt var det en av partiledarna som åberopade att Lundberg, som är stor ägare, nu hade fått en sänkning av sin skatt med 37 miljoner kronor.

Nu kan man ju se att han, om Socialdemokraternas förslag till reviderad förmögenhetsskatt skulle gå igenom, ändå skulle få behålla 32 av de 37 miljonerna.

Socialdemokraternas förmögenhetsskatt innebär också att de riktigt rika inte alls skulle behöva betala någon förmögenhetsskatt, utan det är enbart en förmögenhetsskatt som riktar sig mot vanliga enkla fastighetsägare och sparare av olika slag, vanliga människor. Det är deras förmögenhetsskatt. Jag förstår att det beror på en viss sak som kanske Gunnar Andrén kan utveckla.

Anf. 379 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag tackar för möjligheten att få utveckla också varför det är bra att vi har avskaffat förmögenhetsskatten. Inte heller det handlar i första hand om statsfinansiella skäl, för den ger ganska lite. Däremot är det väldigt viktigt att företagare av olika slag och stora kapitalägare inte längre har något argument för att flytta sina förmögenheter till andra länder, till lågskatteländer.

Fru talman! Jag har åtminstone sett ett exempel på att en kapitalstark, måste jag säga, företagare, nu bosatt i London, har startat ett litet företag i Helsingborg som har gett ett antal nya jobb. Jag tycker att bara det lilla exemplet är intressant. Det spelar roll hur man ser på skatterna och förmögenhetsskatten.

Jag tror inte att det kommer att gå fort, men vi kommer att se en utveckling där fler behåller sitt kapital i Sverige, och det tycker jag är bra.

Anf. 380 LENNART HEDQUIST (m) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med Gunnar Andrén om just den effekt som man får när man har avskaffat en så destruktiv skatt. Tyvärr blir den effekten lite fördröjd av att Socialdemokraterna påstår sig vilja återinföra förmögenhetsskatten. Samtidigt som de nu av populistiska skäl försöker säga att de ska återinföra den ser vi att de i sitt förslag genomför en förändring av den så att de riktigt rika personerna inte ska behöva betala förmögenhetsskatt – det är i varje fall en reducerad förmögenhetsskatt. I stället riktar de in förmögenhetsskatten mot, så att säga, mer vanliga människor som förvisso har en viss förmögenhet i form av till exempel fastigheter.

Det är uppenbart att Socialdemokraterna förstår att skatten är destruktiv, men man vill av populistiska skäl låtsas som att man återinför den, och så låter man de riktigt rika slippa den.

Anf. 381 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Lennart Hedquist och jag har tillhört skatteutskottet längre än ganska många andra. Vi hade en utfrågning 2003 med Skatteverkets, dåvarande Riksskatteverkets, chef Mats Sjöstrand. Han uttryckte sig så här om förmögenhetsskatten: Det är en i stort sett frivillig skatt.

Det är klart att detta är det allvarligaste, att det i stort sett är en frivillig skatt, att man kan manipulera med den. Vi ska inte kunna manipulera med skatter.

Jag tror, precis som Lennart Hedquist, att hotet om återinförande av skatten i Sverige är väldigt allvarligt. Därför tror jag att det vore klokt av

Socialdemokraterna att överväga att gå samma väg som Miljöpartiet på den här punkten. Man ska inte driva kapital ur landet.

Fru talman! Om man tidigare hade en Zorntavla kunde man ha den på väggen. Då var det ett bruksföremål. Då blev den inte beskattad. Men låste man in den i bankfacket blev det en investering. Då skulle den tas upp till beskattning. Det är ju helt absurt.

Anf. 382 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är trevligt när man läser dikter i talarstolen. Jag kan också citera Alf Henrikson, utan att för den skull säga att jag riktar mig till någon speciell människa med min lilla dikt:

Retar du dig på ting som är små,
så är du väl inte större än så.

Det är också sådant som Alf Henrikson har skrivit.

Men åter till replikerna. Jag kan lugna Gunnar Andrén med att det inte blir någon skattechock för vanligt folk när Socialdemokraterna återigen kommer i regeringsställning och i majoritetsställning.

Men vi kan ha två olika sätt att se på skatter. Vi kan ha det borgerliga sättet att se på skatter, att det ska vara så låga skatter som möjligt, och så får folk sköta finanserna själva om de vill försäkra sig mot arbetslöshet, om de vill försäkra sig mot sjukdom, inkomstbortfall och sådana saker. Ja, då kan man välja den linjen. Men vi socialdemokrater väljer en annan linje. Vi tycker att vi ska ha de här gemensamma systemen med de trygga försäkringarna mot inkomstbortfallen om olyckan drabbar oss. Då måste man betala högre skatt. Så enkelt är det.

Anf. 383 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag tackar för den lilla dikten som jag i och för sig uppfattar som något av en liten pik. Jag accepterar detta. Det kan jag göra. Laila Bjurling är en väldigt trevlig person att ha med i skatteutskottet.

Men till sakfrågan. Skattechock var inte ett ord som jag använde. Jag skulle ha kunnat göra det av den anledningen att man nästa år vill höja skatterna – det är bara de direkta skatterna på arbete – i Sverige för alla medborgare med 24 miljarder kronor. Man kan naturligtvis diskutera om detta är en skattechock eller inte, men det är väldigt mycket pengar.

Laila Bjurling som är från Sörmland kan ju fundera på hur detta till exempel slår mot bilindustrins komponentföretag i Sörmland. Kommer de att tycka att detta är jättebra, att det kanske säljs färre Scania lastbilar från Södertälje, om vi nu ska gå ifrån Volvo i Göteborg? Är det inte väldigt viktigt att vi har kvar en stark industri i hela Sverige?

Anf. 384 LAILA BJURLING (s) replik:

Fru talman! Jag vill återigen påpeka att de förslag som vi har till skatter handlar om att vi tycker att de som har förmögenheter gott kan vara med och betala till den allmänna välfärden.

Vi tycker också att det är orättvist, som har diskuterats tidigare, att slott och koja ska beskattas på samma sätt när det gäller fastighetsskatten. Därför vill vi att de som har riktigt dyra hus ska vara med och betala

lite mer i fastighetsskatt än de som har väldigt billiga hus. Det tycker vi faktiskt är en ganska rimlig och rättvis politik.

Gunnar Andrén sade retoriskt till åskådaren på läktaren, som fortfarande sitter kvar, att han skulle rösta på Socialdemokraterna om han ville ha höjd skatt. Jag kan säga så här: Den som vill ha en ordentlig och robust arbetslöshetsförsäkring ska rösta på Socialdemokraterna. Den som vill ha en trygg sjukförsäkring som verkligen skyddar när man blir sjuk och olyckan är framme ska rösta på Socialdemokraterna.

Anf. 385 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Ja, de som vill ha ett ordentligt jobb – jag tänker till exempel på de 180 000 nya – har ju haft en väldig nytta av den nya jobbpolitiken. De blir väldigt glada i dag.

Men den ärade åhöraren på läktaren måste ändå ta ställning, liksom alla övriga i landet.

Om det är på det sätt som Laila Bjurling säger vill ni öka rättvisan genom att höja skatterna på kapital – jag talar nu bara om 2009; vi kan diskutera andra år sedan. Då är det ökade kapitalskatter på 3,5 miljarder kronor. Det är 3,5 miljarder, fastighetsskatt och förmögenhetsskatt. Men på arbete är det 24 miljarder. Det är det som är den stora skillnaden.

Ni sätter in en enorm kraft på att höja skatterna för vanligt folk. Ni har inte riktigt förstått detta, men det kommer att minska deras köpkraft med exakt 24 miljarder kronor. Därför kommer det att säljas färre Volvo-bilar i Göteborg, och det kommer att säljas färre andra saker i Flen och i Katrineholm och i Eskilstuna och så vidare. Det är det som blir resultatet av politiken. Det är därför som det är en felaktig politik. Vi måste se till att inte höja skatterna på arbete på det sätt som ni vill.

(Applåder)

Anf. 386 OLLE THORELL (s):

Fru talman! Jag ska ägna mitt inlägg åt att tala om en av de mest infekterade och svårlösta konflikter som finns i världen i dag, nämligen i Burma.

För ett drygt år sedan, i september 2007, var Burma högst upp på allas dagordning. Den så kallade saffransrevolutionen, där munkarna ledde fredliga protester mot militärregimen, gav uppmärksamhet åt det förtryck som 52 miljoner burmeser lever under och har levt under sedan 60-talet.

Demonstranterna slogs brutalt ned. Många dödades. Ännu fler bara försvann, och antalet politiska fångar steg till flera tusental.

Omvärlden reagerade högljutt. Ett särskilt sändebud från FN skickades till Burma. Vissa sanktioner infördes, resolutioner formulerades, och så vidare. Men i Burma märktes inte mycket av detta.

Förtrycket stärktes. Barnsoldaterna fanns kvar. Slavarbetet och tvångsförflyttningarna fortsatte. General Than Shwe satt tryggt kvar vid makten, medan Aung San Suu Kyi är kvar i husarrest. Omvärldens uppmärksamhet riktades åt andra håll.

I maj i år svepte cyklonen Nargis in över Irrawaddydeltat, Burmas tätbefolkade kornbod. Regimen visste om det flera dagar i förväg. Man

förflyttade därför trupper, flygplan och inte minst sig själva från området. Folket däremot fick inte samma information.

Cyklonen drog fram med förödande kraft. 130 000 människor dog, lågt räknat. Risproduktionen för hela landet lamslogs för lång tid framöver, och kropparna flöt tätt i Irrawaddyflodens delta.

Regimen vägrade att ta emot hjälp från omvärlden, även om man sade att man gärna kunde tänka sig att ta emot kontanter. Omvärlden protesterade högljutt även nu. Ett särskilt sändebud från FN skickades återigen till Burma. Sanktioner infördes, resolutioner formulerades om och så vidare. Men i Burma märktes inte heller nu mycket av allt detta.

Hungersnöden växte. Regimen kunde redogöra för hur många kreatur som hade gått åt, som vattenbufflar, men antalet mänskliga dödsoffer var okänt och förmodligen egalt för den. Fortfarande sitter general Than Shwe tryggt kvar vid makten, och Aung San Suu Kyi är kvar i husarrest. Återigen riktas omvärldens uppmärksamhet åt andra håll.

Fru talman! Sällan blir jag som engagerad i utrikesfrågor så frustrerad som i fallet Burma. Det kanske inte finns stor anledning till optimism, men det går att hitta ljuspunkter och faktorer som kan bidra till en fredlig demokratisk lösning. Även om fokus inte längre är lika starkt på Burma i medierna nu finns det ändå en massiv internationell opinion mot militärjuntan. Det finns en stark demokratiörelse, framför allt baserad i Thailand, som kan fungera som en enande kraft i ett splittrat, söndertrasat land.

Gunilla Carlsson har nyligen talat sig varm för regeringens satsning på demokratibistånd. Man skulle nästan kunna tro att det vore något nytt med demokratibistånd, men det är det ju inte. Sverige har under många år på olika sätt stött den demokratiska oppositionen i Burma, bland annat genom att finansiera radiokanalen Democratic Voice of Burma och genom olika projekt som stöttar burmesiska organisationer i exil.

Även om demokratibiståndet inte är en ny företeelse välkomnar förstås vi socialdemokrater alla initiativ som kan stärka demokratin i Burma och resten av världen. Jag hoppas därför att den så kallade nya satsningen kommer att göra skillnad för de grupper i och utanför Burma som på olika sätt arbetar för demokrati i sitt land.

Häromdagen i Manila hade jag ett möte med Aung Moe Zaw, partiledare för DPNS, ett parti med sina rötter i studentrevolten 1988. Jag frågade honom vad som är viktigast i det fortsatta stödet från omvärlden. Han nämnde tre saker som jag gärna vill dela med mig av här.

För det första: Glöm inte bort oss! Håll kvar fokus på Burma och öka trycket på militärjuntan!

För det andra: Kräv att alla politiska fångar, inklusive Aung San Suu Kyi, friges!

För det tredje: Hjälp demokratiörelsen att organisera sig inför valet 2010!

Valet 2010 riskerar i och för sig att bara bli ytterligare en i raden av skenmanövrar som juntan gör för att legitimera sitt maktinnehav. Men alldeles oavsett detta är det oerhört viktigt att stödja oppositionen. Partier som Aung San Suu Kyis NLD, Aung Moe Zaws DPNS och många andra sådana rörelser har fått en försvinnande liten del av det bistånd som går till Burma.

Prot. 2008/09:13
15 oktober

Allmänpolitisk debatt

*Utrikespolitik och
utrikeshandel*

Även om valet 2010 förmodligen inte kommer att vara fritt och rättvist måste det desperata burmesiska folket få någon slags chans att någon gång få uttrycka sin vilja i ett val. Därför hoppas jag att den nya satsningen på demokratibistånd inte kommer att stanna vid vackra ord utan också kommer att innebära ökat stöd i reala pengar till den underjordiska, demokratiska oppositionen i och utanför Burma.

Anf. 387 HANS ROTHENBERG (m):

Fru talman! Till en början vill jag rikta mig till mannen på läktaren. Från den här kammaren höjer vi inte din skatt.

I samband med de olympiska spelen i Kina blossade debatten upp om hur världens största diktatur förhåller sig till mänskliga rättigheter. Debatten kom inte en dag för tidigt. Den kinesiska regimen är inte ensam om att kränka sitt eget folk. Världen över finns det många länder som skrattar åt begrepp som för oss i den demokratiska världen är en självklar del av vardagen.

Vi lever i en alltmer globaliserad värld, där vi umgås och handlar med andra länder på ett sätt och i en takt som bara för några decennier sedan var otänkbart. Bland alla de länder vi handlar med finns en rad diktaturregimer. Globaliseringen ställer krav på ökad medvetenhet om hur vi förhåller oss till dessa länders regimer.

En del röster höjs för att vi ska isolera de länder som ställer sig vid sidan av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Det är en farlig väg, för den gör dialogen omöjlig, såväl med regimen förtroende som med ländernas folk.

Fru talman! Handel handlar om att bygga förtroende. Det är ett civiliserat sätt att ömsesidigt ta till vara varandras bästa sidor. Handel öppnar också upp för att våga säga obekväma saker till varandra. Ju mer vänner man är desto mer uppriktig kan man vara.

Demokrati och frihandel är den bästa vägen att bryta fattigdom. Då håller det inte att isolera. Det handlar snarare om att influera och inspirera.

Det är välkommet ju fler länder som kommer in i WTO-gemenskapen. Det betonas också i regeringens handelspolitiska deklaration att världen behöver mer frihandel, inte mindre.

Handel med omvärlden är ett fundamentalt instrument för att skapa tillväxt och välbefinnande. Att stänga dörren till dessa marknader är att stänga dörren till utveckling och miljoner människors möjlighet att lyfta sig ur fattigdom. Även enskilda företag som verkar i länder som är diktaturer eller svaga demokratier har ett ansvar, ett ansvar att våga ställa krav på sina handelspartner.

Fru talman! Det är inte bara inom ramen för vår handel med mindre väl utvecklade demokratiska regimer som vi har möjligheten att långsiktigt påverka. OS i Kina visade tydligt på idrottens möjligheter att påverka ledarna i Peking. Denna möjlighet och detta ansvar var dock något som både den svenska och internationella idrottsrörelsen tyvärr hukade för och blundade för. Idrotten kan inte hävda att OS inte har med politik att göra, inte när Internationella Olympiska Kommittén säger att förhållandena i Kina skulle förbättras just på grund av att OS genomfördes där.

Med Riksidrottsförbundets och SOK:s stöd av skattemedel borde också följa ansvaret att företräda nationen Sveriges grundläggande värde-

ringar som ett land där man står upp för demokrati, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter. Detta borde ha varit en självklarhet gentemot de 1,3 miljarder kineser som inte har möjlighet att kunna tala fritt själva.

Idrott och kultur kan många gånger spela en betydligt större roll än vad politiken gör. Såväl idrottens som kulturens företrädare har unika möjligheter och redskap att göra skillnad, och deras språk är internationellt. Det handlar inte minst om att visa förtryckta befolkningar i diktaturer att det finns de på andra sidan gränsen som faktiskt bryr sig.

Vinter-OS kommer 2014 att arrangeras i Ryssland. Det är ett bra tillfälle att visa vilken skillnad man kan göra med idrottens språk i ett land där yttrandefriheten beskärs för varje vecka som går. Då går det inte att huka i buskarna om demokrati, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter.

Fru talman! Alla länder som står upp för demokrati och öppenhet borde med mer, inte mindre, kontakter och handel påverka ledarna i bland annat Kinas, Burmas och Zimbabwes huvudstäder. Det är vår moraliska skyldighet att på alla plan sätta tryck så att diktaturena utvecklas i demokratisk ordning. Därför måste alla civiliserade aktörer ta sitt ansvar att på alla sätt aktivt plantera frön av humanistiska värderingar och demokratiska principer; det må vara nationer, organisationer och för den delen också enskilda personer. Också varje enskild människa har på det privata planet möjlighet att göra aktiva val i sitt resande och i sitt utbyte med människor i andra länder. Alla kan vi vara ambassadörer för att sprida värderingar om demokrati, mänskliga rättigheter och civiliserad kultur.

Fru talman! Vi har alla som individer ett personligt ansvar att i vårt umgänge visa att vi har värderingar och också vågar stå upp för dem. Man kan aldrig ta demokratin för självklar, men lika lite ska man ta diktaturer och totalitära system för evigt givna. Det gamla Sovjetunionens fall är ett ypperligt bevis på detta, trots att den svenska regeringen under många decennier var undfallande inför en övermakt som man trodde skulle bestå i evighet.

Anf. 388 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Fru talman! Den europeiska familjen växer. I dag omfattas EU av hela 27 länder. Utvidgningen har varit EU:s allra mest lyckosamma instrument för fred och välbefinnande.

Alla länder vinner på att ha demokratiska och stabila grannar. Därför håller EU dörren öppen för fler medlemsländer, och ingen vet med säkerhet var unionens gräns kommer att gå i framtiden. Många nya länder står på tur som naturligtvis först måste uppfylla de tre grundläggande kriterier som infördes redan på 90-talet.

Det är det politiska kriteriet som handlar om att landet ska ha stabila institutioner som garanterar demokrati, rättssäkerhet, mänskliga rättigheter och respekt för och skydd av minoriteter.

Vidare är det det ekonomiska kriteriet som handlar om att landet ska vara en väl fungerande marknadsekonomi som har kapacitet att klara av konkurrens och marknadskrafter inom EU.

Till sist har vi det administrativa kriteriet som handlar om ett lands förmåga att anta de krav som följer med medlemskapet, inklusive de politiska, ekonomiska och monetära mål som EU har satt upp.

Bland de länder som i dag har kandidatstatus kan nämnas Turkiet som redan 1958 ansökte om och fick ett slags samarbetsavtal. Status som kandidatland fick Turkiet först 1999, och eftersom landet måste uppfylla kraven, precis som alla andra ansökningsländer, har processen gått förhållandevis långsamt.

Bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna och skydd av minoriteter, Cypernfrågan, men också ekonomiska och sociala problem har varit kärnfrågor som dragit ned förhandlingstakten. Det räcker med andra ord inte att Turkiet uppfyller de ekonomiska och de administrativa kraven för medlemskap i EU om landet inte kan leva upp till de politiska.

Fru talman! Medborgerliga fri- och rättigheter i Turkiet har en mörk historia. Många har här i Sveriges riksdag vittnat om kurdernas, syrianernas, assyriernas och armeniernas tragiska öden. Men det finns en minoritet vars historia av okända skäl ännu inte har berättats här i kammaren, och det finns all anledning att, om så bara för ett ögonblick, rikta strålkastarna mot dem, även om deras historia knappast låter sig berättas på några få minuter.

I över 4 000 år har greker levt i områden kring Egeiska havet. Konstantinopel var huvudstaden i det bysantinska riket fram till 1453, då staden erövrades av det osmanska riket. Fram till dess hade Konstantinopel, dagens Istanbul, varit kristendomens viktigaste centrum, ett centrum som sakta men säkert tvingats till reträtt av den turkiska staten som varken erkänner den grekisk-ortodoxa patriarkens religiösa ställning om ledare för 300 miljoner ortodoxa kristna, den ortodoxa kyrkans rätt till enskilt ägande trots utslaget i Europadomstolen eller den ortodoxa kyrkans rätt att utbilda sina präster vid den teologiska fakulteten i Halki som stängdes 1971.

Den grekisk-ortodoxa församlingen i Turkiet har minskat dramatiskt. I dagsläget är det endast ca 2 000 greker kvar i Istanbul på grund av den systematiska diskrimineringen och de otaliga övertramp som den turkiska staten gjort sig skyldig till de senaste 85 åren.

Trots Lausannefördraget från 1923 som skulle garantera grekerna deras äganderätt och religionsfrihet har den grekiska minoriteten i Istanbul i omgångar fått utstå kränkningar under hela 1900-talet. I september 1955 fick grekerna i Istanbul sin egen kristallnatt, snarlik den i Nazityskland 1938. Den fick katastrofala konsekvenser med en ofattbar förstörelse av ortodoxa kyrkor, skolor, kyrkogårdar, affärer och bostäder. Människor mördades, och kvinnor våldtogs.

Senare, i mitten av 60-talet, genomfördes en etnisk rensning i Istanbul då över 12 000 greker deporterades med omedelbar verkan, trots försäkran i Lausannefördraget från 1923 som gav grekerna rätt till permanent uppehållstillstånd i Turkiet. Deporteringen genomfördes på några få dagar med konfiskering av grekernas ägodelar vilket fick förödande konsekvenser för de drabbade och deras familjer.

Samtidigt tvingades även den resterande delen av den grekiska kolonin på ca 120 000 människor som sökt och faktiskt fått turkiskt medborgarskap lämna Istanbul på grund av den psykologiska terrorn. All egendom konfiskerades, och nu drivs processer i Europadomstolen för att återge grekerna äganderätten till fastigheter de tvingats lämna.

Fru talman! Jag menar att den turkiska staten inte respekterar ingångna avtal och att vägen till medlemskap i den europeiska familjen fortfarande är väldigt lång. Men låt mig vara tydlig med en sak: Grekland är anhängare av turkiskt medlemskap enligt devisen ”full compliance, full membership”, vilket jag tycker är ett rimligt förhållningssätt. Grekerna vill absolut inte att Turkiet placeras på ett stickspår, detta i första hand då man ser förhandlingarna som ett sätt att lösa ut de bilaterala problemen.

Hur redo Turkiet är att ingå som en fullvärdig medlem i EU avspeglas i hur villigt Turkiet är att stå för rättsäkerhet och demokrati. Här måste EU hålla fast vid de kriterier som gäller för nya medlemsländer. Turkiet förväntas inte bara införa EU:s lagstiftning, utan det är i utövning av lagen som Turkiet kommer att bedömas.

Anf. 389 STAFFAN ANGER (m):

Fru talman! Sverige är förmodligen det land i världen som är mest beroende av frihandel. Mycket av vårt välstånd bygger på vår export som uppgår till hela 52 procent av bruttonationalprodukten – förmodligen en av de högsta procentsatserna i världen.

Främst våra stora företag har under många år varit utomordentligt framgångsrika i att sälja sina produkter på världsmarknaden i tuffare och tuffare konkurrens och också genom att etablera produktion i ett flertal länder när det har varit nödvändigt. De medelstora och små företagen har också under de senaste åren etablerat sig i flera länder och arbetar intensivt med att komma in med sina produkter i nya länder och öka sina marknadsandelar.

Tyvärr kan vi i dag konstatera att totalt i världen har vår marknadsandel minskat sedan 1995. En noggrann utredning presenterades i fredags där detta med tappade marknadsandelar framkommer. Utredningen heter *Svensk export och internationalisering – Utveckling, utmaningar, företagsklimat och främjande*.

Det är klart att Sverige och svenska företag nu måste satsa ännu mer för att konkurrera på världsmarknaden – den är tuff – och därmed se till att vårt välstånd inte bara behålls utan även förbättras i framtiden. Det är viktigt eftersom vi är så beroende av vår export.

Den här utredningen från förra veckan pekar också på att vi har många möjligheter att förbättra exporten, inte minst inom tjänstesektorn där vi också har gjort detta. Potentiella affärsmöjligheter är mycket stora där. Affärsmöjligheterna är också mycket stora på många andra områden, exempelvis miljöteknik.

Att ha en i grunden bra företagspolitik, fru talman, är basen för en bra export, och det har regeringen verkligen visat. Den senaste budgeten ger en förbättring för företagen med 16 miljarder. Det handlar bland annat om lägre företagsskatt, lägre arbetsgivaravgifter, förbättring av 3:12-reglerna med mera. Det är viktigt att ha en bra företagspolitik så att företagen kan exportera mer, och det har vi. Utan en bra företagspolitik är det svårt att öka exporten markant.

Regeringen satsar också mycket stort på forskning och utveckling, vilket är väldigt viktigt. Det är en ökning på 15 miljarder under de närmaste fyra åren. Det leder säkerligen till nya produkter som företagen kan exportera när de samarbetar med universitets- och högskolevärlden.

Fru talman! I dag blåser det tyvärr motvind när det gäller frihandel i världen. Det finns en risk att vi får en president i USA som är emot frihandel. Vissa länder i Europa arbetar emot frihandel för att skydda sin egen industri som i vissa fall inte klarar konkurrensen. Doharundans kollaps är allvarlig, inte minst för länder under utveckling.

Vår regering arbetar aktivt i EU och övriga världen för ökad frihandel. Vår utmärkta handelsminister har gått i spetsen för ökad frihandel och arbetar med sina medarbetare för att ytterligare förbättra detta. Handelsministern har exempelvis agerat starkt i EU och även rest till Moskva för att försöka mildra de höga exporttullar på trävirke som Ryssland vill införa från den 1 januari. Ryssland har redan höjt exporttullen i ett första steg.

Handelsministerns policydokument för ökad handel, som tidigare presenterats, är ett utmärkt dokument som bådär gott för framtiden. Det ger möjlighet att öka företagets export.

Även om vi nu är på väg in i en lågkonjunktur som kan bli besvärlig på grund av finanskrisen är jag övertygad om att vi på många produktområden kan öka våra marknadsandelar, främst genom export från medelstora och mindre företag om vi satsar vidare. Det finns en mängd områden i världen där de här företagen inte är etablerade. Det är inte så konstigt att segla på de här länderna. Det har jag gjort många gånger under mitt aktiva liv i näringslivet.

Anf. 390 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Det är tråkigt att ingen från oppositionen är kvar här i kammaren, men jag har lång erfarenhet av att vara i opposition, så jag får väl fungera på det sättet också.

Jag har inte kunnat ta del av den här utredningen, men jag skulle vilja fråga Staffan Anger, som har erfarenhet inte minst från storindustrin, hur vi ska få mindre företag att exportera mer. Jag tror att det är en av nyckelfrågorna att vi får bättre exportmöjligheter för de lite mindre företagen, oavsett vilken regering vi har.

Jag var för något år sedan på Björcks Rör i Hallstavik. Det är inget stort företag. Man har elva anställda. Det företaget hade 50 procent av sin omsättning i Finland. Det är oerhört väsentligt att man söker sig utanför det lilla Sverige som bara har nio miljoner invånare när EU har 450 miljoner.

Vad kan vi göra mer för dessa småföretags exportmöjligheter?

Anf. 391 STAFFAN ANGER (m) replik:

Fru talman! Tack, Gunnar Andrén, för den frågan. Det är naturligtvis helt avgörande om vi ska klara exportökningarna. De stora industriföretagen Ericsson och ABB har sina organisationer, och de klarar detta. Men småföretagen har inte detta. Nu har vi infört rådgivande verksamhet när det gäller Almi. Exportrådgivare finns utplacerade, och de ger exportråd gratis. Det är väldigt viktigt.

Vi måste också utveckla Exportrådsorganisationen. Vi satsar nu 70 miljoner i Shanghai, och vi ska försöka att få in så många småföretag som möjligt där. Björcks är ett bra exempel på stor export i ett litet företag.

Vi har startat Exportrådskontor i Malaysia och Singapore. För ett år sedan startade vi ett i Dubai, vilket också var mycket lyckosamt. Det kommer nu även i Egypten och Chile. Den här rådgivningen ska vara gratis i första steget, och sedan får man betala.

Anf. 392 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag tror också att en del av de problem som vi nu upplever, och som är ostridiga när det gäller konjunkturnedgången, måste lösas genom att vi satsar på export i den bemärkelsen att vi också ökar förädlingsgraden av våra råvaror. Det är ett måste.

Utan att ha läst den där undersökningen skulle jag gärna vilja veta om Staffan Anger har några bra förslag på vad man skulle kunna göra för att nå inte minst den stora tyska marknaden. Det är en marknad med stor köpkraft.

Allra sist vill jag gärna instämma i att det är ett bekymmer med de ryska tullarna som uppgår till 50 euro per ton från den 1 januari 2009. Det är ett sätt att exportera arbetslöshet till Sverige, och det tycker jag att vi ska sätta oss upp emot så mycket vi någonsin kan.

Anf. 393 STAFFAN ANGER (m) replik:

Fru talman! Tack för den frågan! Vi kan inte exportera standardprodukter. Vi måste ha ett högt värde i produkterna, och det ökar hela tiden. Under min tid som företagsledare såg vi till att vi gjorde systemförsäljning på de här standardprodukterna så att de gick in i ett större system. Systemförsäljning är ett viktigt ord, likaväl som tjänsteföretagsförsäljning. Med vår kunskap, våra duktiga ingenjörer och med jättesatsningen på 15 miljarder till forskning och utveckling de närmaste fyra åren, vilket är mer än de tidigare fyra åren, kan vi klara detta.

Tyskland är ett ånglok. De har många medelstora företag som är duktiga på export. Vi har en bra organisation i Tyskland för Exportrådet. Det är ungefär samma kultur där. Genom att man koncentrerar sig på *added value* och systemleveranser till tyskarna kan man mycket väl öka marknadsandelarna.

Anf. 394 GÖRAN MONTAN (m):

Fru talman! Det är trevligt att få runda av den här dagen av den allmänpolitiska debatten även om publiken har svikit något.

Fru talman! Jag hade egentligen planerat att mitt inlägg i dag skulle handla om demokrati och korruptionsbekämpning i Afrika, men den senaste tidens finansoro har fått mig att ändra fokus.

Island befinner sig just nu i den värsta ekonomiska kris som en västerländsk demokrati någonsin har råkat ut för. Alla banker i Island har tagits över och administreras nu av staten. Detta åtagande är av en storlek som vi i Sverige har svårt att ta till oss. Sedan de tre stora bankerna privatiserades 1998–2003 har de vuxit så att deras sammanlagda tillgångar i mitten av 2008 uppgick till ett värde som översteg den isländska bruttonationalprodukten med åtta–tio gånger. De hade helt enkelt blivit för stora för staten att rädda.

Orsakerna till den finansiella härdsmlita som Island genomlider har diskuterats livligt den senaste tiden, och jag tänker inte fördjupa mig i

den utan bara konstatera att Island och aggressiva finanshajar inte är helt utan skuld.

Men problemet är nu att ett helt lands existens och självständighet har satts i fara. I detta prekära läge tvingas Island vända sig till Ryssland och förhandla om ett lån på 4 miljarder euro, en summa som motsvarar ungefär Sveriges försvarsbudget.

En liten historielektion kan möjligtvis vara på sin plats här. Det var faktiskt en svensk, Gardar Svararsson, som först anlände och seglade runt Island. Men sedan är Islands historia intimt förknippad med Norge och Danmark, och landet är, som alla vet, en självklar del av det nordiska samarbetet. Island betraktas allmänt som världens äldsta ännu aktiva demokrati.

När moderlandet Danmark ockuperades av Nazityskland under andra världskriget ockuperade Storbritannien i sin tur Island. Den 17 juni 1944 utropade sig Island som självständig republik och blev efter fredsslutet medlem i Nato. USA etablerade en stor och strategiskt mycket viktig militärbas på ön, som övergavs så sent som för bara två år sedan. Island har ingen egen försvarsmakt.

Det är med tanke på de historiska banden och Islands strategiska läge minst sagt märkligt för att inte säga upprörande att detta lilla land mitt i Atlanten inte får det stöd som det behöver för att klara upp en hotande finansiell kris av de länder som har utnyttjat det under så lång tid. De skandinaviska länderna har förvisso erbjudit hjälp, men inte i den grad att det har kunnat avhjälpa krisen. Storbritannien har hittills bara ställt enorma och ohemula krav, och USA, som ändå har huvudansvaret för den globala ekonomiska krisen, har över huvud taget inte hört av sig.

Här träder i stället Ryssland och Putin in i bilden. Det är viktigt att fundera över det land som nu vill komma in och hjälpa Island. Rysslands utveckling i antidemokratisk riktning under de senaste decennierna är mycket beklaglig och inte så lite oroande. Det känns inte bra att som nordisk granne och vän i detta läge då låta den isländska demokratin hamna i en situation där det enda alternativet är att göra sig beroende av ryska pengar, pengar som med största säkerhet lånas ut till ett högt pris.

Man behöver nämligen inte vara konspiratoriskt lagd för att misstänka att de ryska motiven för att komma Island till hjälp kanske inte är helt oskyldiga. Intressen i det isländska strategiska läget, intressen av naturresurser i Arktis samt en möjlighet att expandera sin så kallade intressesfär snarare än 300 000 lättade islänningar är förmodligen vad de ryska maktthavarna hoppas att få i utbyte för sitt miljardlån.

Vad skulle ett ekonomiskt beroende av Ryssland innebära för Islands självständighet? Med tanke på hur Putinryssland reagerade på demokratiseringen i Ukraina, hur Putinryssland reagerade på Georgiens närmande till Europa och Nato samt den maktdemonstration som Putin med anhang var villig att genomföra när Estlands demokratiskt valda regering flyttade ett sovjetiskt krigsmonument är det inte så svårt att föreställa sig hur samma land skulle reagera om Island enligt ryskt synsätt väljer fel väg. Att Ryssland i ett sådant läge skulle utnyttja det lilla Islands beroendeställning för att exempelvis förhindra ett närmande till EU eller ett återförande av Natotrupper till öriket är inte bara möjligt utan faktiskt troligt.

Jag har ett personligt engagemang i Island, och jag har också många vänner som har uttryckt sin oro, inte bara över de ekonomiska följderna

utan även över Islands framtid som nation. Att låta ryska pengar hjälpa Island ur krisen vore, om man ska vara lite fyndig, en riktig björntjänst. Sverige och resten av EU borde därför verka för att ge Island ett annat alternativ än det ryska, ett alternativ som leder bort från den ryska demokratiska vintern och in i den europeiska värmen.

Anf. 395 FINN BENGTSSON (m) replik:

Fru talman! Jag blev hemskt glad över att höra att Göran Montan hade bytt fokus, även om det var två intressanta inlägg som här annonserades, inte minst det sista, som vi själva har upplevt, bland annat kvällens tålmodiga talman och jag, som var med en delegation för att studera forskningen, sedan länge planerad, på Island. Jag var där faktiskt bland annat i helgen och fick uppleva lite grann av stämningen på plats. Jag upplevde att det helt klart fanns en oro hos gemene man på gatan och även tjänstemän på Alltinget, som vi besökte, av den karaktär som Göran Montan här beskriver.

”Den som är satt i skuld är icke fri” har sagts av en tidigare statsminister, och det är ju väldigt allvarligt när det handlar om en finansiell kris som faktiskt, som Göran Montan säger, övergår till en potentiell säkerhetspolitisk kris. Min fråga till dig, Göran Montan, gäller att du nämnde lite olika lösningsförslag här. Tror du att det främst är de nordiska strukturererna som ska hjälpa till eller de europeiska? Är det Nato vi bör påverka och i så fall hur? Eller är det möjligtvis Islands intresse för ett medlemskap i EU som kan vara i fokus för diskussionen?

Anf. 396 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Fru talman! Jag tror att det är en kombination av dessa saker. Självklart är det så att de *swaps*, alltså de möjligheter som de nordiska länderna nu har satt i gång och stödköpen av den isländska kronan har hjälpt i ett initialt skede. Men för att råda bot på detta gäller det naturligtvis att sätta ihop ett stödpaket. De nordiska länderna inom EU och även Norge utanför, kanske tillsammans med USA, skulle med lätthet kunna sätta ihop ett sådant paket.

Island har egentligen inte haft särskilt många lån. Tre gånger har man lånat av IMF, och de lånen har man betalat tillbaka. Problemet var här att man inte hade byggt upp en tillräckligt stor valutareserv så att man kunde försvara kronan.

Men Island har mycket kapital. Förutom att man har billig och miljövänlig energi, fisk och andra tillgångar har man en ung och välutbildad befolkning som är beredd att arbeta hårt.

Anf. 397 FINN BENGTSSON (m) replik:

Fru talman! Tack för svaret! Jag tycker att det är mycket klarsynt av Göran Montan att lyfta fram den här mycket dagsaktuella frågan. Om jag har förstått det rätt är det just i dag som en isländsk delegation har förhandlat med Ryssland kring vilket utfall det nu månne bli.

Som Göran Montan nämnde är det finansiella behovet i storleksordningen motsvarande hela Sveriges försvarsbudget, och det är alltså en enorm investering som krävs. Att på något sätt arbeta på alla de arenor som nämndes tror jag därför är väldigt viktigt.

Jag tycker också att det kan förtjäna att läggas till att i den här debatten har bland annat Wilhelm Agrell, vår kände freds- och konfliktforskare, yttrat att han också ser med oro på att man erbjuder ekonomisk hjälp där motprestationer som kanske är av säkerhetspolitiskt allvarlig karaktär inte kan vara långt borta. Jag hoppas därför att den signal som skickas genom Göran Montans klarsynta inlägg här på något sätt leder till att främst de nordiska länderna, även med stöd av EU, försöker påverka Nato och att man tillsammans hittar en lösning.

Anf. 398 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Finn Bengtsson för frågan. Det allvarliga i den här situationen och det som gör mig orolig är att vi under de senaste åren, faktiskt sammanfallande med att USA tog bort sina trupper från Island, har märkt en ökad aktivitet från Rysslands sida. Enligt mina källor kan man numera sätta klockan efter de ryska spaningsplanens överflygningar i lufrummet nära Island. Natoländerna turas numera om – jag tror att det just nu är Tjeckien som har uppgiften – att gå upp och synliggöra närvaro i lufrummet. Ryska oljetankrar som går förbi Island har haft ubåtar liggande under skrovet.

Det här är inte tomt prat. Det kanske inte råder kallt krig i dag, men det finns oroande tecken som vi faktiskt bör ta på allvar.

Anf. 399 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Även jag tycker att Island, som ingår i den nordiska gemenskapen, är värt att komma upp i en sådan här debatt.

Jag ville skifta fokus till de ekonomiska problemen. Då måste man ändå konstatera att på Island, liksom fallet var i Norge och på Grönland, har det funnits ekonomiska särintressen som har gjort att man inte har kunnat anta den för hela befolkningen rimligaste lösningen, nämligen att närma sig Europeiska unionen på ett vettigt sätt.

Jag skulle vilja fråga Göran Montan, som nyligen varit på Island, om inte Island för att kunna få den ekonomiska stabilitet som är nödvändig måste ansluta sig till de ekonomiska kriterier som vägleder EU och nu på bankområdet hela den västliga gemenskapen.

Anf. 400 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja säga att jag inte bara varit på Island nyligen. Sedan 20 år besöker jag Island regelbundet. Jag har ett litet hus där och föder upp islandshästar, mina döttrar har gått på universitet på Island och så vidare. Jag har alltså ett mycket intimt förhållande till landet.

Beträffande frågan är det naturligtvis så att Island förbinder sig, och de har redan klart uttalat att de kommer att följa alla de finansiella regler som ställs upp av EU och av den finansiella världen över huvud taget. Problemet med EU-anslutningen ligger snarare i det särintresse som Island fortfarande har i fisket. Det är där skon klämmer, och det är en stor svårighet. Den frågan måste lösas.

Anf. 401 GUNNAR ANDRÉN (fp) replik:

Fru talman! Det var just fisket jag syftade på när jag talade om det stora särintresse som präglat hela politiken.

Låt mig ta upp en detalj som inträffat under de senaste dagarna, nämligen den våldsamma koncentrationen inom pressen på Island. Där har Morgunblaðið och Fréttablaðið tvingats gå samman och man har lagt ned Morgunblaðiðs gratistidning 24 timmar, som den heter i svensk översättning. Också det är en effekt av den finansiella krisen, som vi ännu inte skådat i Sverige. På Island ser vi dock tydligt att man kan upphöra med konkurrensen på den annars hårt konkurrensutsatta marknaden för dagstidningar. Att detta inte kommit till Sverige får vi vara lyckliga över, men det är en allvarlig följd av det som hänt på Island.

Anf. 402 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Fru talman! Det är en intressant fråga som Gunnar Andrén tar upp. Svaret finns i två storheter. För det första är landet väldigt litet. Marknaden är extremt liten. En dagstidning skriven på isländska är lite svår-exporterad, om jag uttrycker mig så.

Det som är alarmerande, för det andra, är att Fréttablaðið och Morgunblaðið gått ihop trots att de har olika politiska baser. Den enda tidning som egentligen finns kvar, fritt utanför, är tabloiden DV. Minskad konkurrens på detta område leder gärna till minskad debatt. Island har redan problem med att det är ett så litet land. Alla känner alla, och alla är de facto släkt med alla. Risker för vänskapskorruption är därför uppenbar. (forts. prot. 14)

4 § Bordläggning och beslut om motionsrätt

Anmälades och bordlades

Skrivelse

2008/09:34 Sveriges handlingsprogram för tillväxt och sysselsättning
2008–2010

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna skrivelse.

Motioner

med anledning av prop. 2007/08:168 Lissabonfördraget

2008/09:U1 av Mona Sahlin m.fl. (s)

2008/09:U2 av Lars Ohly m.fl. (v)

2008/09:U3 av Anne-Marie Pålsson m.fl. (m, kd)

2008/09:U4 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp)

5 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 15 oktober

2008/09:34 Stereotypa attityder mot kvinnor i medierna

av *Siv Holma* (v)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:35 Mäns sexualiserade våld mot kvinnor

av *Lena Olsson* (v)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 oktober.

6 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 oktober

2008/09:87 Utarmade stadskärnor

av *Luciano Astudillo* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:88 Skattemärke på bilar

av *Claes-Göran Brandin* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:89 Ojämlig vård för hörselskadade

av *Lennart Axelsson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:90 Fritidshus i Danmark

av *Luciano Astudillo* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:91 Tre kvinnor begravda levande i Pakistan

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:92 HPV-vaccination

av *Anne Ludvigsson* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:93 Tv-sända rättegångar

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:94 Polisutbildningen

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:95 Samma möjligheter för vågkraft som för vindkraft
av *Lars Tysklind* (fp)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

Prot. 2008/09:13
15 oktober

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 oktober.

7 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 oktober

2008/09:53 Lokaliseringsorter för Transportstyrelsen
av *Fredrik Lundh* (s)

till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2008/09:58 Växande kritik mot IMF i syd

av *Hans Linde* (v)

till finansminister *Anders Borg* (m)

2008/09:59 Världsbankens stöd till icke förnybara energikällor

av *Hans Linde* (v)

till finansminister *Anders Borg* (m)

2008/09:64 Avhoppet från Lärarlyftet

av *Ameer Sachet* (s)

till utbildningsminister *Jan Björklund* (fp)

2008/09:65 Tvångsförflyttning till privata aktörer

av *Luciano Astudillo* (s)

till arbetsmarknadsminister *Sven Otto Littorin* (m)

2008/09:66 Sänkt sjukpenning för cancersjuka

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2008/09:67 Ökade klyftor inom vården

av *Lennart Axelsson* (s)

till socialminister *Göran Hägglund* (kd)

2008/09:68 Ökade löneskillnader i statlig förvaltning

av *Luciano Astudillo* (s)

till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2008/09:69 Straff för diskriminering

av *Luciano Astudillo* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister *Nyamko Sabuni* (fp)

2008/09:70 Bristande jämställdhet i idrottsförbunden

av *Tina Acketoft* (fp)

till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

2008/09:71 Nationellt maritimt kruträningssentrum i Kalmar

av *Désirée Liljevall* (s)

till försvarsminister *Sten Tolgfors* (m)

2008/09:73 Speciallivsmedel

av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:74 Scientologikyrkan, Narconon och missbrukarvården

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:75 Svenskt initiativ till FATF

av *Fredrik Lundh* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:76 Kommunala gymnasier i Göteborg

av *Eva Olofsson* (v)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:77 Barnkonventionen och kommunerna

av *Ameer Sachet* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:78 Solidarisk flyktingpolitik och kommunerna

av *Ameer Sachet* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:79 Läkares väntetider för AT-tjänstgöring

av *Ameer Sachet* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 oktober.

8 § Kammaren åtskildes kl. 21.03.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med 1 § anf. 53 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 3 § anf. 103 (delvis),
av talmannen därefter till och med anf. 167 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med anf. 252 (delvis),
av talmannen därefter till och med anf. 329 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 MONA SAHLIN (s).....	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	3
Anf. 3 MONA SAHLIN (s) replik.....	4
Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	4
Anf. 5 MONA SAHLIN (s) replik.....	5
Anf. 6 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	5
Anf. 7 MONA SAHLIN (s) replik.....	6
Anf. 8 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	6
Anf. 9 MONA SAHLIN (s) replik.....	6
Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik.....	7
Anf. 11 MONA SAHLIN (s) replik.....	7
Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik.....	8
Anf. 13 MONA SAHLIN (s) replik.....	8
Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	8
Anf. 15 MONA SAHLIN (s) replik.....	9
Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	9
Anf. 17 MONA SAHLIN (s) replik.....	10
Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	10
Anf. 19 MONA SAHLIN (s) replik.....	13
Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	13
Anf. 21 MONA SAHLIN (s) replik.....	14
Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	15
Anf. 23 LARS OHLY (v) replik.....	15
Anf. 24 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	16
Anf. 25 LARS OHLY (v) replik.....	16
Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	17
Anf. 27 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	17
Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	18
Anf. 29 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	18
Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	19
Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	19
Anf. 32 MONA SAHLIN (s) replik.....	22
Anf. 33 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	22
Anf. 34 MONA SAHLIN (s) replik.....	23
Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	23
Anf. 36 LARS OHLY (v) replik.....	24
Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	24
Anf. 38 LARS OHLY (v) replik.....	25
Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	25
Anf. 40 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	26
Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	26
Anf. 42 MARIA WETTERSTRAND (mp) replik.....	27
Anf. 43 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik.....	27

Anf. 44	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	28
Anf. 45	MONA SAHLIN (s) replik	30
Anf. 46	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	31
Anf. 47	MONA SAHLIN (s) replik	31
Anf. 48	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	31
Anf. 49	LARS OHLY (v) replik	32
Anf. 50	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	32
Anf. 51	LARS OHLY (v) replik	33
Anf. 52	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	33
Anf. 53	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	34
Anf. 54	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	34
Anf. 55	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	35
Anf. 56	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	35
Anf. 57	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	35
Anf. 58	MONA SAHLIN (s) replik	38
Anf. 59	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	38
Anf. 60	MONA SAHLIN (s) replik	39
Anf. 61	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	39
Anf. 62	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	40
Anf. 63	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	40
Anf. 64	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	40
Anf. 65	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	40
Anf. 66	LARS OHLY (v)	40
Anf. 67	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	43
Anf. 68	LARS OHLY (v) replik	43
Anf. 69	Statsminister FREDRIK REINFELDT (m) replik	44
Anf. 70	LARS OHLY (v) replik	45
Anf. 71	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	45
Anf. 72	LARS OHLY (v) replik	45
Anf. 73	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd) replik	46
Anf. 74	LARS OHLY (v) replik	46
Anf. 75	MARIA WETTERSTRAND (mp)	47
Anf. 76	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	49
Anf. 77	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	50
Anf. 78	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) replik	51
Anf. 79	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	51
Anf. 80	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	51
Anf. 81	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	52
Anf. 82	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp) replik	53
Anf. 83	MARIA WETTERSTRAND (mp) replik	53
2 §	Hänvisning av ärenden till utskott	53

Ajournering	54
Återupptagna förhandlingar	54
Ajournering	54
Återupptagna förhandlingar	54
3 § Allmänpolitisk debatt	55
<i>Finansmarknad och statliga bolag</i>	<i>55</i>
Anf. 84 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	55
Anf. 85 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	56
Anf. 86 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	56
Anf. 87 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	57
Anf. 88 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	57
Anf. 89 ROGER TIEFENSEE (c) replik	57
Anf. 90 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	58
Anf. 91 ROGER TIEFENSEE (c) replik	58
Anf. 92 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	59
Anf. 93 PER BILL (m) replik.....	59
Anf. 94 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	59
Anf. 95 PER BILL (m) replik.....	60
Anf. 96 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	60
Anf. 97 ULLA ANDERSSON (v).....	60
Anf. 98 GÖRAN PETTERSSON (m) replik	62
Anf. 99 ULLA ANDERSSON (v) replik	62
Anf. 100 GÖRAN PETTERSSON (m) replik.....	63
Anf. 101 ULLA ANDERSSON (v) replik	63
Anf. 102 JOHAN PEHRSON (fp) replik	63
Anf. 103 ULLA ANDERSSON (v) replik	63
Anf. 104 JOHAN PEHRSON (fp) replik	64
Anf. 105 ULLA ANDERSSON (v) replik	64
Anf. 106 PETER ERIKSSON (mp)	65
Anf. 107 JOHAN PEHRSON (fp) replik	66
Anf. 108 PETER ERIKSSON (mp) replik	66
Anf. 109 JOHAN PEHRSON (fp) replik	66
Anf. 110 PETER ERIKSSON (mp) replik	66
Anf. 111 PER BILL (m) replik.....	67
Anf. 112 PETER ERIKSSON (mp) replik	67
Anf. 113 PER BILL (m) replik.....	67
Anf. 114 PETER ERIKSSON (mp) replik	67
Anf. 115 Statsrådet MATS ODELL (kd)	68
Anf. 116 ULLA ANDERSSON (v) replik	70
Anf. 117 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik	70
Anf. 118 ULLA ANDERSSON (v) replik	71
Anf. 119 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik	71
Anf. 120 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	71
Anf. 121 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik	72
Anf. 122 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	72
Anf. 123 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik	73
Anf. 124 TOMAS ENEROTH (s) replik.....	73
Anf. 125 Statsrådet MATS ODELL (kd) replik	73

Anf. 126	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	74
Anf. 127	Statsrådet MATS ODELL (kd) replik.....	74
Anf. 128	MONICA GREEN (s) replik.....	74
Anf. 129	Statsrådet MATS ODELL (kd) replik.....	75
Anf. 130	MONICA GREEN (s) replik.....	75
Anf. 131	Statsrådet MATS ODELL (kd) replik.....	75
Anf. 132	JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	75
Anf. 133	Statsrådet MATS ODELL (kd) replik.....	76
Anf. 134	JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	76
Anf. 135	Statsrådet MATS ODELL (kd) replik.....	76
Anf. 136	PER BILL (m).....	77
Anf. 137	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	78
Anf. 138	PER BILL (m) replik.....	78
Anf. 139	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	79
Anf. 140	PER BILL (m) replik.....	79
Anf. 141	ROGER TIEFENSEE (c).....	79
Anf. 142	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	81
Anf. 143	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	81
Anf. 144	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	82
Anf. 145	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	82
Anf. 146	MONICA GREEN (s) replik.....	82
Anf. 147	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	83
Anf. 148	MONICA GREEN (s) replik.....	83
Anf. 149	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	83
Anf. 150	JOHAN PEHRSON (fp).....	84
Anf. 151	TOMAS ENEROTH (s).....	85
Anf. 152	FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	87
Anf. 153	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	87
Anf. 154	FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	88
Anf. 155	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	88
Anf. 156	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	89
Anf. 157	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	89
Anf. 158	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	90
Anf. 159	TOMAS ENEROTH (s) replik.....	90
Anf. 160	ANNE-MARIE PÅLSSON (m).....	90
Anf. 161	EVA-LENA JANSSON (s).....	92
Anf. 162	FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	93
Anf. 163	EVA-LENA JANSSON (s) replik.....	93
Anf. 164	FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	94
Anf. 165	EVA-LENA JANSSON (s) replik.....	94
Anf. 166	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m).....	94
Anf. 167	MONICA GREEN (s).....	95
Anf. 168	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	97
Anf. 169	MONICA GREEN (s) replik.....	97
Anf. 170	ROGER TIEFENSEE (c) replik.....	98
Anf. 171	MONICA GREEN (s) replik.....	98
Anf. 172	FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	98
Anf. 173	MONICA GREEN (s) replik.....	98
Anf. 174	FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	99

Anf. 175 MONICA GREEN (s) replik.....	99
Anf. 176 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	99
Anf. 177 MONICA GREEN (s) replik.....	100
Anf. 178 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	100
Anf. 179 MONICA GREEN (s) replik.....	100
<i>Bostadspolitik</i>	<i>100</i>
Anf. 180 JOHAN LÖFSTRAND (s).....	100
Anf. 181 ANTI AVSAN (m) replik.....	102
Anf. 182 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	102
Anf. 183 ANTI AVSAN (m) replik.....	102
Anf. 184 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	102
Anf. 185 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	103
Anf. 186 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	103
Anf. 187 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	103
Anf. 188 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	104
Anf. 189 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	104
Anf. 190 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	104
Anf. 191 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	105
Anf. 192 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	105
Anf. 193 FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	105
Anf. 194 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	106
Anf. 195 FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	106
Anf. 196 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	106
Anf. 197 HANS WALLMARK (m) replik.....	107
Anf. 198 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	107
Anf. 199 HANS WALLMARK (m) replik.....	108
Anf. 200 JOHAN LÖFSTRAND (s) replik.....	108
Anf. 201 EGON FRID (v).....	108
Anf. 202 ANTI AVSAN (m) replik.....	110
Anf. 203 EGON FRID (v) replik.....	110
Anf. 204 ANTI AVSAN (m) replik.....	110
Anf. 205 EGON FRID (v) replik.....	111
Anf. 206 FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	111
Anf. 207 EGON FRID (v) replik.....	111
Anf. 208 FREDRICK FEDERLEY (c) replik.....	112
Anf. 209 EGON FRID (v) replik.....	112
Anf. 210 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	112
Anf. 211 EGON FRID (v) replik.....	113
Anf. 212 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	113
Anf. 213 EGON FRID (v) replik.....	113
Anf. 214 LENNART PETERSSON (c) replik.....	113
Anf. 215 EGON FRID (v) replik.....	114
Anf. 216 LENNART PETERSSON (c) replik.....	114
Anf. 217 EGON FRID (v) replik.....	114
Anf. 218 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	115
Anf. 219 EGON FRID (v) replik.....	115
Anf. 220 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	115
Anf. 221 EGON FRID (v) replik.....	115
Anf. 222 LENNART PETERSSON (c).....	116

Anf. 223	BÖRJE VESTLUND (s) replik.....	117
Anf. 224	LENNART PETTERSSON (c) replik.....	118
Anf. 225	BÖRJE VESTLUND (s) replik.....	118
Anf. 226	LENNART PETTERSSON (c) replik.....	118
Anf. 227	CARINA MOBERG (s) replik.....	119
Anf. 228	LENNART PETTERSSON (c) replik.....	119
Anf. 229	CARINA MOBERG (s) replik.....	119
Anf. 230	LENNART PETTERSSON (c) replik.....	119
Anf. 231	AMEER SACHET (s) replik.....	120
Anf. 232	LENNART PETTERSSON (c) replik.....	120
Anf. 233	AMEER SACHET (s) replik.....	120
Anf. 234	LENNART PETTERSSON (c) replik.....	121
Anf. 235	AMEER SACHET (s).....	121
Anf. 236	ANTI AVSAN (m) replik	122
Anf. 237	AMEER SACHET (s) replik.....	123
Anf. 238	ANTI AVSAN (m) replik	123
Anf. 239	AMEER SACHET (s) replik.....	123
Anf. 240	LENNART PETTERSSON (c) replik.....	123
Anf. 241	AMEER SACHET (s) replik.....	124
Anf. 242	LENNART PETTERSSON (c) replik.....	124
Anf. 243	AMEER SACHET (s) replik.....	124
Anf. 244	CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	125
Anf. 245	AMEER SACHET (s) replik.....	125
Anf. 246	CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	125
Anf. 247	AMEER SACHET (s) replik.....	126
Anf. 248	ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	126
Anf. 249	AMEER SACHET (s) replik.....	126
Anf. 250	ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	127
Anf. 251	AMEER SACHET (s) replik.....	127
Anf. 252	GUNNAR SANDBERG (s).....	127
Anf. 253	ANTI AVSAN (m) replik	129
Anf. 254	GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	130
Anf. 255	ANTI AVSAN (m) replik	130
Anf. 256	GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	130
Anf. 257	LARS TYSKLIND (fp) replik	130
Anf. 258	GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	131
Anf. 259	LARS TYSKLIND (fp) replik	131
Anf. 260	GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	131
Anf. 261	LENNART PETTERSSON (c) replik.....	131
Anf. 262	GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	132
Anf. 263	LENNART PETTERSSON (c) replik.....	132
Anf. 264	GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	132
Anf. 265	ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	132
Anf. 266	GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	133
Anf. 267	ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	133
Anf. 268	GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	133
	<i>Näringspolitik och energifrågor.....</i>	<i>134</i>
Anf. 269	ALF ERIKSSON (s)	134
Anf. 270	LARS TYSKLIND (fp) replik	135

Anf. 271 ALF ERIKSSON (s) replik	135
Anf. 272 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	135
Anf. 273 ALF ERIKSSON (s) replik	135
Anf. 274 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	135
Anf. 275 ALF ERIKSSON (s) replik	136
Anf. 276 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	136
Anf. 277 ALF ERIKSSON (s) replik	136
Anf. 278 KENT PERSSON (v)	136
Anf. 279 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	138
Anf. 280 KENT PERSSON (v) replik.....	138
Anf. 281 ANDREAS NORLÉN (m) replik.....	138
Anf. 282 KENT PERSSON (v) replik.....	139
Anf. 283 JAN R ANDERSSON (m) replik.....	139
Anf. 284 KENT PERSSON (v) replik.....	139
Anf. 285 JAN R ANDERSSON (m) replik.....	139
Anf. 286 KENT PERSSON (v) replik.....	140
Anf. 287 JAN ANDERSSON (c) replik.....	140
Anf. 288 KENT PERSSON (v) replik.....	140
Anf. 289 JAN ANDERSSON (c) replik.....	141
Anf. 290 KENT PERSSON (v) replik.....	141
Anf. 291 BODIL CEBALLOS (mp)	141
Anf. 292 HANS WALLMARK (m) replik.....	143
Anf. 293 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	143
Anf. 294 HANS WALLMARK (m) replik.....	144
Anf. 295 BODIL CEBALLOS (mp) replik.....	144
Anf. 296 JAN R ANDERSSON (m)	144
Anf. 297 ALF ERIKSSON (s) replik	146
Anf. 298 JAN R ANDERSSON (m) replik.....	146
Anf. 299 ALF ERIKSSON (s) replik	146
Anf. 300 JAN R ANDERSSON (m) replik.....	147
Anf. 301 JAN ANDERSSON (c)	147
Anf. 302 ALF ERIKSSON (s) replik	148
Anf. 303 JAN ANDERSSON (c) replik.....	148
Anf. 304 ALF ERIKSSON (s) replik	149
Anf. 305 JAN ANDERSSON (c) replik.....	149
Anf. 306 LARS TYSKLIND (fp).....	149
Anf. 307 ALF ERIKSSON (s) replik	150
Anf. 308 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	151
Anf. 309 ALF ERIKSSON (s) replik	151
Anf. 310 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	151
<i>Regionalpolitik.....</i>	<i>151</i>
Anf. 311 BERIT ANDNOR (s)	151
Anf. 312 STEFAN TORNBERG (c) replik.....	153
Anf. 313 BERIT ANDNOR (s) replik.....	153
Anf. 314 STEFAN TORNBERG (c) replik.....	154
Anf. 315 BERIT ANDNOR (s) replik.....	154
Anf. 316 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	154
Anf. 317 BERIT ANDNOR (s) replik.....	154
Anf. 318 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	155

Anf. 319	BERIT ANDNOR (s) replik.....	155
Anf. 320	FINN BENGTSSON (m) replik.....	155
Anf. 321	BERIT ANDNOR (s) replik.....	156
Anf. 322	FINN BENGTSSON (m) replik.....	156
Anf. 323	BERIT ANDNOR (s) replik.....	156
Anf. 324	CHRISTINE JÖNSSON (m).....	156
Anf. 325	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	158
Anf. 326	CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	158
Anf. 327	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	158
Anf. 328	CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	158
Anf. 329	STEFAN TORNBERG (c).....	159
Anf. 330	BERIT ANDNOR (s) replik.....	160
Anf. 331	STEFAN TORNBERG (c) replik	161
Anf. 332	BERIT ANDNOR (s) replik.....	161
Anf. 333	STEFAN TORNBERG (c) replik	161
Anf. 334	LEIF JAKOBSSON (s).....	161
Anf. 335	CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	163
Anf. 336	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	163
Anf. 337	CHRISTINE JÖNSSON (m) replik	164
Anf. 338	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	164
Anf. 339	LENNART HEDQUIST (m) replik.....	164
Anf. 340	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	164
Anf. 341	LENNART HEDQUIST (m) replik.....	165
Anf. 342	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	165
Anf. 343	STEFAN TORNBERG (c) replik	165
Anf. 344	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	165
Anf. 345	STEFAN TORNBERG (c) replik	166
Anf. 346	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	166
Anf. 347	CARIN RUNESON (s).....	166
Anf. 348	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	168
Anf. 349	CARIN RUNESON (s) replik.....	168
Anf. 350	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik.....	168
Anf. 351	CARIN RUNESON (s) replik.....	168
<i>Skatter</i>		<i>169</i>
Anf. 352	JÖRGEN JOHANSSON (c).....	169
Anf. 353	LARS JOHANSSON (s) replik.....	170
Anf. 354	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	170
Anf. 355	LARS JOHANSSON (s) replik.....	170
Anf. 356	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	170
Anf. 357	LAILA BJURLING (s) replik.....	171
Anf. 358	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	171
Anf. 359	LAILA BJURLING (s) replik.....	171
Anf. 360	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	172
Anf. 361	LENNART HEDQUIST (m) replik.....	172
Anf. 362	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	172
Anf. 363	LENNART HEDQUIST (m) replik.....	172
Anf. 364	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	173
Anf. 365	CURT LINDEROTH (m) replik	173
Anf. 366	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	173

Anf. 367	CURT LINDEROTH (m) replik	173
Anf. 368	JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	174
Anf. 369	GUNNAR ANDRÉN (fp)	174
Anf. 370	LARS JOHANSSON (s) replik	175
Anf. 371	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	175
Anf. 372	LARS JOHANSSON (s) replik	176
Anf. 373	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	176
Anf. 374	FINN BENGTSSON (m) replik	176
Anf. 375	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	177
Anf. 376	FINN BENGTSSON (m) replik	177
Anf. 377	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	177
Anf. 378	LENNART HEDQUIST (m) replik	177
Anf. 379	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	178
Anf. 380	LENNART HEDQUIST (m) replik	178
Anf. 381	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	178
Anf. 382	LAILA BJURLING (s) replik	179
Anf. 383	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	179
Anf. 384	LAILA BJURLING (s) replik	179
Anf. 385	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	180
<i>Utrikespolitik och utrikeshandel</i>		<i>180</i>
Anf. 386	OLLE THORELL (s)	180
Anf. 387	HANS ROTHENBERG (m)	182
Anf. 388	MARIE WEIBULL KORNIAS (m)	183
Anf. 389	STAFFAN ANGER (m)	185
Anf. 390	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	186
Anf. 391	STAFFAN ANGER (m) replik	186
Anf. 392	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	187
Anf. 393	STAFFAN ANGER (m) replik	187
Anf. 394	GÖRAN MONTAN (m)	187
Anf. 395	FINN BENGTSSON (m) replik	189
Anf. 396	GÖRAN MONTAN (m) replik	189
Anf. 397	FINN BENGTSSON (m) replik	189
Anf. 398	GÖRAN MONTAN (m) replik	190
Anf. 399	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	190
Anf. 400	GÖRAN MONTAN (m) replik	190
Anf. 401	GUNNAR ANDRÉN (fp) replik	191
Anf. 402	GÖRAN MONTAN (m) replik	191
	(forts. prot. 14)	191
4 §	Bordläggning och beslut om motionsrätt	191
5 §	Anmälan om interpellationer	192
6 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	192
7 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	193
8 §	Kammaren åtskildes kl. 21.03	194

Prot. 2008/09:13
15 oktober

Tryck: Elanders, Vällingby 2008